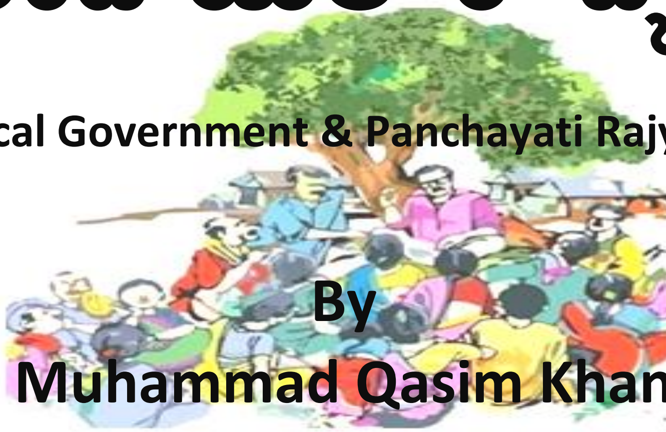
స్థానిక పరిపాలనము

పంచాయతీ రాజ్యం

(Local Government & Panchayati Rajyam)

By

Muhammad Qasim Khan

Pen Name; Vidyapati

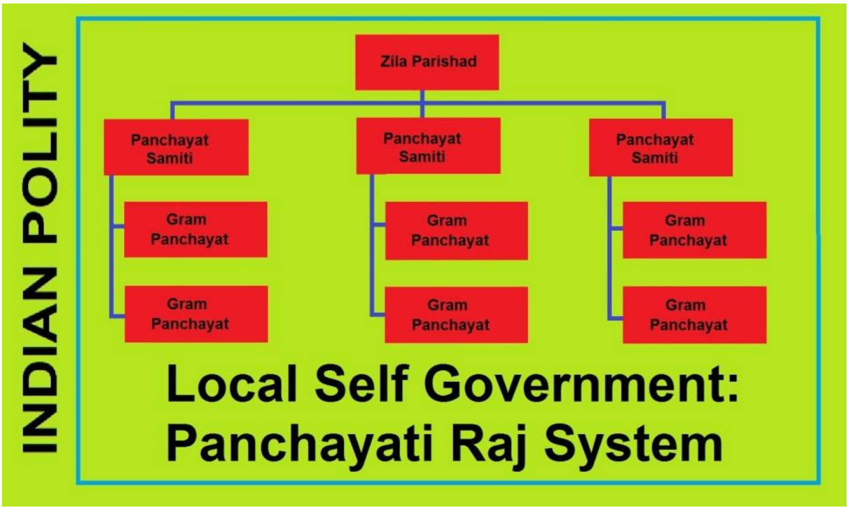
Foreword by

Dr. Neelum Sanjeeva Reddy

Former President of India

&

Shri P. Ranga Reddy

Published by

Nav Bharati Gurukulum
Rajahmundry

స్థానిక పరిపాలనము - పంచాయతీ రాజ్యం

రచన :

విద్యాపతి

ప్రతులకు

నవభారతి గురుకులం

రాజమండ్రి — 2

ఆంధ్ర మహాజనుల ఆదరాభిమానాలను అందుకొంటున్న

మేచ్‌వెల్ సైకిల్

ఆకర్షణీయమైన :—

రంగుకూ	అందానికి	నాణ్యతకూ
నాజూకుకూ	స్పీడుకూ	పనితనానికీ
మన్నికకూ	సరసమైనధరకూ	సౌఖ్యమైన ప్రయాణానికి

ప్రసిద్ధిచెందిన **మేచ్‌వెల్ సైకిల్ నే** వాడండి

ప్రతి నవీన గృహమునకు, ఆఫీసునకు కావలసినది

రాజా స్టీలుబీరువాలు

మీకుటుంబ నిత్యఅవసరములకు
మీ యింటికి సోభను తెచ్చుటకు
మీ వస్తువులకు రక్షణ కలిగించు
టకు రాజా స్టీలు బీరువాలు
వాడండి

తయారు

రాజాసైకిల్ ఇండస్ట్రీస్

రాజమండ్రి ఫోన్ 360 ఫ్యాక్టరీ
టెలిగ్రామ్స్ : "బైసికిల్"
454 షోరూము.

స్థానిక పరిపాలనము - పంచాయితీ రాజ్యం

స్థానిక స్వపరిపాలన శాఖామాత్యులు
శ్రీ పిడతల రంగారెడ్డిగారి పీఠికతో

రచన:

విద్యాపతి

ప్రథమ ముద్రణ : ఫిబ్రవరి 1961
ద్వితీయ ముద్రణ : జూలై 1962

వెల :
రు. 5–50

రాజమండ్రి : శ్రీ అద్దేపల్లి నాగేశ్వరరావుచే సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్ నందు
ముద్రింపబడినది. ఆర్డరు నెం. 2526/62

శ్రీ కాశీంఖాన్ గారు వ్రాసిన పుస్తకం చదివి చాలా ఆనందించాను. ఇట్లాంటి పుస్తకం తెలుగులో వ్రాయుట యిదే మొదటిసారనుకుంటాను. పంచాయతీ రాజ్యస్థాపనను గూర్చి, పరిపాలనా వికేంద్రీకరణనుగూర్చి సమగ్రమైన పరిశోధనచేసి, మనదేశములోను యితర దేశములలోను యివి ఎలా నిర్వహింపబడుతున్నాయో విపులంగా వీరు వ్రాశారు. పంచాయతీ రాజ్యస్థాపన ఆంధ్రరాష్ట్రంలో ప్రారంభమై యిప్పుడు అనేక రాష్ట్రాలకు ప్రాకి, దేశంలో ఒక నూతన చైతన్యాన్ని కలిగించిందనడానికి సందేహంలేదు. పంచాయతీ సంస్థల యొక్క పుట్టుపూర్వోత్తరాలు చారిత్రాత్మక దృష్టితో పరిశీలించి వ్రాసిన యీ గ్రంథం ఆంధ్రప్రజలకు చాలా ఉపయోగించునని నా విశ్వాసం. ఇంత శ్రద్ధతో యీ పుస్తకమును వ్రాసిన గ్రంథకర్తకు నా అభివందనాలు.

నీలం సంజీవరెడ్డి

న్యూఢిల్లీ
మార్చి 24, 1961

పీఠిక

స్థానిక పరిపాలనము లేక పంచాయతీరాజ్యము అను గ్రంథమును రచించి ప్రచురించుచున్నందులకు గ్రంథకర్తను అభినందించుచున్నాను.

నేటి పరిపాలనాక్రమములో స్థానిక స్వపరిపాలన అధికతర ప్రాముఖ్యత గాంచినది. పంచాయతీ రాజ్యమును స్థాపించుకొని, గ్రామపంచాయతీ, బ్లాకుపంచాయతీసమితి, జిల్లా పరిషత్తులద్వారా స్థానిక పరిపాలన మరింత పటిష్ఠవంతముగా జరుగవలసి యున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ రాష్ట్రములో 14,258 గ్రామపంచాయతులు, 445 పంచాయతీసమితులు. 20 జిల్లాపరిషత్తులు ఏర్పడనున్నవి. సామాన్యప్రజలు, ఈ వివిధ సంస్థలందుండు ప్రతినిధులు, అధికార అనధికార నిర్వాహకులు ఈ ఉద్యమ ప్రాధాన్యతను సంపూర్ణముగ గ్రహించిననాడే పంచాయతీ రాజ్యస్థాపన ఉత్సాహ ఉత్తేజములతో ముందుకు సాగగలదు. కనుకనే ప్రభుత్వ పక్షంనుండి సహితము ఈ ప్రతినిధులకు వివిధ స్థాయీలందు శిక్షణా తరగతులు నిర్వహించబడుచున్నవి.

ఈ గ్రంథరచయిత వైదిక యుగమునాటినుండి స్థానిక పరిపాలన పరిణామములు చక్కగా పేర్కొని, వివిధ దేశములందుండు స్థానికపరిపాలనా క్రమమును విశదీకరించి, నేటి అధికార వికేంద్రీకరణ స్థాపనతో నెలకొనిన స్థానిక పరిపాలన పరిణామములను సువ్యక్త పరచుటకు ప్రయత్నించుట ముదావహము. ఆంధ్రప్రదేశమునకు సంబంధించిన పంచాయతీ సమితులు, జిల్లాపరిషత్తుల చట్టములోని ప్రధానాంశములను పేర్కొని, ఆ శాసన నిబంధనల సంపూర్ణ అవగాహనకు దోహదము చేయగల రీతిని రచయిత కృషి గావించినారు.

కనుకనే ఈగ్రంథము ఆంధ్రమహాజనులకు ప్రత్యేకముగ పంచాయతీ, పంచాయతీ సమితుల, జిల్లాపరిషత్తుల ప్రతినిధులకు ఉపకరించ గలదని విశ్వసించుచు ఇట్టి ఉత్తమ రచనను తలపెట్టిన గ్రంథకర్తను అభినందించుచున్నాను.

ఇట్లు

హైదరాబాదు
23—1—61

పిడతల రంగారెడ్డి
ప్రణాళిక, మరియు స్థానిక పరిపాలనా
శాఖామాత్యులు

మనవి

"స్వాతంత్ర్యం అట్టడుగునుండి ఆరంభం కావాలి. ప్రతి గ్రామానికి సమస్తాధికారాలతో కూడిన గ్రామరాజ్యం లేక పంచాయతీ రాజ్యం అవసరం" అని ఆదేశించాడు మన జాతిపిత గాంధీమహాత్ముడు.

"గ్రామపంచాయతుల నిర్మాణానికీ, అవి స్వపరిపాలిత సంస్థలుగా పనిచేయునట్లు అవసరమైన అధికారాలతో రూపొందించడానికీ రాష్ట్రప్రభుత్వాలు తగుచర్యలు తీసుకోవాలి" అని మన రాజ్యాంగ ప్రణాళిక జాతిపిత ఆదేశాన్ని ప్రతిధ్వనించింది.

గడచిన పది పన్నెండేండ్లలో వివిధరాష్ట్రాలు పంచాయతీ విధానాన్ని వివిధరీతుల ప్రతిపాదించేయి. తుట్టతుదకు సమాజవికాస కార్యక్రమాన్ని పర్యవేక్షించుటకై ఏర్పడిన బల్వంతరాయ్‌మెహతా కమిటీ ఒక సమగ్ర పంచాయతీ రాజ్యవ్యవస్థను ప్రతిపాదించింది. భారత ప్రభుత్వం దాని నామోదించింది. దానికి కార్యరూపం ఇవ్వడానికి ముందడుగు వేసింది ఆంధ్రప్రదేశం. దీనికి చాలావరకు కారణం శ్రీ దామోదరం సంజీవయ్యగారు.

"పంచాయతులు బలపడడమంటే పరిపాలనాయంత్రాంగంపై ప్రజలయొక్క—ముఖ్యంగా పల్లెటూరి ప్రజలయొక్క— వెనుకబడినవారనీ, అంటరానివారనీ పిలువబడుతూ దూరంగా గెంటివేయబడిన ప్రజలయొక్క— ప్రాబల్యము, అధికారము బలపడడమూ స్థిరపడడమే కాగలదు. స్వరాజ్యాన్ని పట్టుపట్టి ప్రాణాలొడ్డి సంపాదించుకొన్నది ప్రతిరాష్ట్రంలోనూ కొద్దిమంది మంత్రులకు, కొన్నివందలమంది శాసనసభ్యులకూ అధికారాన్ని ఒప్పజెప్పి, వారి చెప్పుచేతల్లో కోట్ల కొలది ప్రజల భవిష్యద్భద్రతల నుంచడానికి కాదు" అని అప్పుడు స్థానిక స్వపరిపాలన శాఖామాత్యులుగా ఉండిన శ్రీ దామోదరం సంజీవయ్యగారన్నారు. ఈ భావ సాహస స్వాతంత్ర్యాలే ఆంధ్రప్రదేశాన్ని ముందుకు నడిపేయి. ఇప్పుడు శ్రీ వారు ముఖ్యమంత్రి కావడంవల్ల ఈ మాటల శక్తి విలువా మరీ హెచ్చుతాయి.

ప్రజాసామ్య వికేంద్రీకరణం సాధించడంలో ఆంధ్రప్రదేశం ముందంజవేసింది. ఈ ప్రయోగం ఎట్లు పరిణమిస్తుందో చూద్దామని దేశమంతా ఎదురుచూస్తూఉంది. ఈ మధ్య శ్రీ రఘువీర సహాయే నాయకత్వం క్రింద ఏర్పడిన పార్లమెంటరీపార్టీ పరిశీలక బృందంవారు ఆంధ్రప్రదేశమంతా పర్యటించి అధికార వికేంద్రీకరణం దిగ్విజయంగా కొనసాగుతున్నట్టు తమ అభిప్రాయం వెలుపరిచారు. భావనగరులో జరుగుచున్న కాంగ్రెస్ వార్షిక సమావేశంలో పంచాయతీ రాజ్యాన్నిగూర్చి అధిష్ఠానవర్గం ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానం చూస్తే, పంచాయతీరాజ్య విధానమునకు, జాతీయరాజ్యాంగ వ్యవస్థలో ఎట్టి ప్రధాన స్థానం కలిగిందో ఊహించవచ్చు. ఆ తీర్మానం పూర్తిపాఠం ఇక్కడ ఉదహరించడం అప్రస్తుతం కాదు.

VI

పంచాయతీ రాజ్యాన్ని గురించి కాంగ్రెసు అధిష్ఠానవర్గం రూపొందించిన తీర్మానం పూర్తిపాఠ మిది :

"గ్రామ పంచాయతీలను అభివృద్ధి చేయడం చిరకాలంగా, స్వాతంత్ర్య సిద్ధికి పూర్వం నుంచీ కూడా కాంగ్రెస్ స్థిరవిధానం.

ఈ విధానాన్ని సమర్థిస్తూ మన రాజ్యాంగంలో కూడా ఇలా పేర్కొనబడింది : "గ్రామపంచాయతీల నిర్మాణానికి అవి స్వపరిపాలిత ప్రాంతాలుగా వర్థిల్లడానికి అవసరమైన చర్యలను ప్రభుత్వం తీసుకోవాలి".

"మనదేశంలో గ్రామపంచాయతులు ప్రజాస్వామ్యానికి పునాదులు మాత్రమే కావు–ప్రభుత్వ పరిపాలనలో మన ప్రజలు పాల్గొనడానికి కూడా అవి దోహదం చేస్తాయి.

"బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఇండియాను పాలించే కాలంలో, ప్రజలలో చొరవను నిర్మూలించి వారిని తన స్వార్థానికి వినియోగించు కొనడమే దాని (బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం) లక్ష్యంగా ఉండేది. అందువల్ల ప్రతి సమస్యాపరిష్కారానికి ప్రభుత్వం వైపే చూచే దృష్టి ప్రజలకు అలవడింది,

"స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత ప్రజలలో కొంతవరకు స్వయంసహాయ దృష్టి, బాధ్యత ఏర్పడినవి.

"రెండు ప్రణాళికలను అమలుపరచిన తరువాత, ప్రజల ఆర్థిక సాంఘికాభివృద్ధి, ప్రభుత్వ బాధ్యత అనేది ఉద్యోగులు కొంతవరకు గుర్తించారు.

"సమాజాభివృద్ధి కార్యక్రమం దేశంలోని మొత్తం గ్రామాలలో మూడింట రెండు వంతుల ప్రాంతంలో అమలు జరుగుతున్నది. అందువల్ల, ప్రజలలో నూతనదృక్పథం, చొరవ ఏర్పడడానికి అవకాశం కలుగుతున్నది.

ఈ ఉద్యమం గ్రామాలకు కొత్త జీవం పోసింది. కాని, ప్రభుత్వంపై ఆధారపడే మనస్తత్వం ఇంకా బాగా వ్యాప్తిలోనే ఉన్నది.

"అధికారాన్ని, బాధ్యతలను పంచాయతీ సమితులకు బదిలీచేసే పంచాయతీ రాజ్య పథకం ఈ సందర్భంలో ప్రజలలో ఎంతో మార్పును తీసుకురావడమేగాక, ప్రజల దృక్పథాన్నే 'విప్లవాత్మకం' చేస్తుంది.

"తమకు తాముగా కృషిచేయడం వల్లనే వ్యవసాయం, పశుపోషణ, విద్య, ఆరోగ్యం, పారిశుద్ధ్యం, రహదార్లు, సహకారం, గ్రామపరిశ్రమలు, గృహనిర్మాణం, మున్నగు రంగాలలో అభివృద్ధిని సాధించగలమని ఇప్పుడిప్పుడే గుర్తిస్తున్నారు.

"పంచాయతీ రాజ్యపథకం అమలు జరుగుతున్న ప్రాంతాలలో జీవితంపట్ల నూతన దృక్పథం, క్రొత్త శక్తి ఏర్పడుతున్నవి.

"ఈ పథకానికి కాంగ్రెస్ స్వాగతం చెబుతూ దీన్ని ఇదివరకే అమలుజరుపుతున్న రాష్ట్రాలను అభినందిస్తున్నది.

"ఈ సంవత్సరం (1961)లో మిగిలిన రాష్ట్రాలుకూడా ఈ పథకాన్ని అమలుపరచ గలవని కాంగ్రెస్ ఆశిస్తున్నది.

"ఈ పంచాయతీలు దేశంలో ప్రజాస్వామ్యానికి పునాదులుగా రూపొందు తున్నవి. అంతేకాక - రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక రంగాలలో శక్తివంతమైన సాధనాలుగా పరిణమిస్తు న్నవి.

"భారతదేశంలోని గ్రామీణ ప్రాంతాలలో తృతీయ పంచవర్ష ప్రణాళికను అమలుపర చడానికి పంచాయతీలు, సహకార సంఘాలు అన్నివిధాల తగివున్నవి.

"పార్టీ ప్రాతిపదికపై గాక, వ్యక్తిగత హోదాలలో పంచాయతుల ఎన్నికలు జరుగుతూ ఉండడం ముదావహం. కాంగ్రెస్ వాదులు పోటీచేసిన చోట్ల కూడా పార్టీ తరఫునగాక, వ్యక్తిగత పలుకుబడిపైనే నిలబడటం జరిగింది.

"ప్రజాస్వామ్యంలో రాజకీయపార్టీలు అవసరమైనప్పటికీ, అవి పంచాయతీల కార్యకలా పాలలో పాల్గొనవలసిన అవసరంలేదు."

ఒక దేశ సంస్థలు ఆ దేశ జీవిత విధానంలో భాగాలుగా ఉంటాయి. జీవిత విధానాన్ని జీవిత దృక్పథం రూపొందిస్తుంది. ఇది జాతియొక్క చారిత్ర్యాత్మకానుభవంవల్ల పరిణమి స్తుంది. ఆ విధంగా పరిణామంపొందిన జీవితాదర్శాలు పునాదిగాగల జీవితవిధానమే సహజంగాను ప్రజానీకానికి అవలంబనీయంగాను ఉంటుంది. ఒక రాజకీయ వ్యవస్థనో, ఆర్థిక వ్యవస్థనో మనం పునరుజ్జీవింప జేసుకోదలచుకొన్నప్పుడు దాని వేళ్ళు మన జాతి చరిత్రలో ఎంత లోతుగా పాతుకొని ఉన్నవో తడివి చూడడం అవసరం. దృఢంగా వేళ్ళు పాతుకొనిఉన్న సంస్థలే పుష్టిగా వర్ధిల్లుతాయి.

'స్థానిక పరిపాలనము' లేక 'పంచాయతీ రాజ్యము' ను గూర్చి వ్రాసిన ఈ చిన్న గ్రంథంలో అందుచేతనే వైదికయుగంనుండి స్వరాజ్యావతరణం వరకు గ్రామపరిపాలనా వ్యవస్థ ఏ ఏ రీతుల పరిణామం చెందిందో వివరించడానికి ప్రయత్నించాను. అనాదినుండి

మన గ్రామాలు స్వయం పాలకంగా వచ్చినట్లు దీనివల్ల స్పష్టమౌతుంది. ఆధునిక పరిస్థితులకు అనుగుణంగా ఈ సంస్థను పునరుద్ధరించుట ఎట్లో గాంధీయుగ భారతీయ నాయకులు యోచించారు. వారి భావసరణిని కూడా ఇందు వివరించాను.

వివిధ రాష్ట్రాల్లో పంచాయతీరాజ్య స్థాపనకు జరిగిన ప్రయత్నాలు, సలిపిన ప్రయోగాలు దిఙ్మాత్రంగా సూచించాను. ఈ అనుభవం మన భావి ప్రగతి కెన్నో విధాల తోడ్పడుతుంది.

ఆధునిక నాగరికత ఎక్కువగ పాశ్చాత్య నాగరికత, రాజ్యాంగ వ్యవస్థా విధానములు పాశ్చాత్యరీతుల ననుసరించినవి. అందుచే ముఖ్యమైన పాశ్చాత్యదేశాలలో స్థానిక పరిపాలనా పద్ధతి ఎట్లున్నదో తెలుసుకొనుట అవసరము. ఆ దేశాల అనుభవం మనకు ఉపయోగకారి కాగలదు. పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వ విధానానికి ఇంగ్లీషు పద్ధతి మన కెట్లు మాతృకయో, స్థానిక ప్రభుత్వ విధానానికి ఫ్రాన్సుపెక్కు ప్రాక్పశ్చిమ దేశాలకు మాతృకయై ఉన్నది. అందుచేత ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి స్థానిక ప్రభుత్వ విధానములను వివరించాను. ఇప్పుడు ప్రాక్పశ్చిమ దేశాలకు నాయకమణులైయున్న అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు, సోవియట్ దేశములందున్న విధానమును కూడ వివరించాను. ఆ దేశముల అనుభవము ముందుంచుకొనుట మనకు శ్రేయస్కరమే అవుతుంది.

ఆధునిక రాజకీయశాస్త్రం స్థానిక ప్రభుత్వ సూత్రములను నిర్వచించింది. ఈ సూత్రములను తెలుసుకొనుటయు మనకు ముఖ్యం. శాస్త్రము విశ్వజనీన సత్యములను తెల్పుతుంది. వానిని దృష్టియందుంచుకొని ఆధునిక సంస్థలు నడుపుకొనుట సమంజసము. అందుచే ఆ సూత్రములను వివరించాను. ఆ సూత్రములదృష్ట్యా మన సమస్యలను కొద్దిగా చర్చించడం సమంజస మనిపించింది.

రాజకీయపక్షాలు పంచాయతీ ఎన్నికలలో పాల్గొంటే గ్రామజీవితం కలుషిత మౌతుందన్న భయం ఒకటి విజ్ఞులను బాధిస్తూఉంది. శ్రీ సంజీవయ్యగారి అధ్వర్యమున ఆంధ్రప్రదేశ ప్రభుత్వం, కాంగ్రెసుపక్షం పంచాయితీ ఎన్నికలలో ఒక పక్షంగా పాల్గొనదని ప్రకటించింది. ఇది ఎంతయు విప్లవాత్మకమైన ముందడుగు. అఖిలభారత కాంగ్రెసు ఇదే విధానాన్ని ఆమోదిస్తూ భావనగర్ కాంగ్రెసులో తీర్మానం చేసింది.

ఆంధ్రప్రదేశంలో అమలులోఉన్న గ్రామపంచాయతీ చట్టాల ప్రధానాంశాలు అందరికి తెలిసేటట్టు సరళమైన భాషలో అనువదించాను-వాటిపై ఇటీవలివరకు వచ్చిన సవరణలు సైతం ఇచ్చాను– తర్వాత పంచాయితీసమితులు, జిల్లా పరిషత్తుల [1959] చట్టంలోని కొన్ని ముఖ్యాంశాలను– ఆ చట్టంక్రింద చేసిన నియమావళిలో ముఖ్యమైనవి సామాన్యభాషలో వ్రాశాను. క్రొత్త గ్రామపంచాయతీచట్టం ఇంకా శాసన సభామోదం పొందలేదు – అందుచే దానిలోని ప్రత్యేకాంశాలను మాత్రమే ఉదహరించాను. అది ఆమోదింపబడిన వెంటనే దానిని అనుబంధంగా ప్రచురిస్తాను.

ఈ గ్రంథం పంచులకును, సర్పంచు ఉపసర్పంచులకును, పంచాయతీ సమితుల జిల్లాపరిషత్తుల సభ్యులకును, అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్షులకును ఎంతో ప్రయోజనకారిగా ఉండ గలదని ఆశిస్తున్నాను. పాఠశాలలకును ఇది ఉపకరిస్తుంది. ఉపాధ్యాయులు బాలురకు స్థానిక పరిపాలనా విధానము బోధించుట అవసరము. ఉత్తమ పౌరులనుగా బాల బాలికలను తయారుచేయుట ఆధునికవిద్య ఉద్దేశ్యము. మన ప్రభుత్వవిధానాన్ని గూర్చిన విజ్ఞానం వారి కిచ్చుట ఎంతైనా అవసరం. ఈపుస్తకం అందుకు ఉపయోగిస్తుందని విశ్వసిస్తున్నాను.

ఈ పుస్తకమునకు దయతో పీఠిక వ్రాసి ఇచ్చిన స్థానిక స్వపరిపాలనా మాత్యులు శ్రీ పిడతల రంగారెడ్డిగారి కెంతయు కృతజ్ఞుడను.

విద్యాపతి

విషయసూచిక

అనుబంధము 1

అనుబంధము 2

అనుబంధము 3

మొదటి భాగము

మొదటి ప్రకరణము

వైదిక యుగంలో గ్రామపరిపాలనము

వైదికార్యులు జానపదులు. వైదికభాషలో జనమనగా, 'జాతి' లేక 'గోత్రము.' నేటి భాషలో వంశానికి మారుపదం. అణు, ద్రుహ్యు, యదు, తుర్వసు, పురువంశములను ఋగ్వేదం 'పంచజనాః' అని పిలుస్తుంది. ఆర్యజనులు లేక ఆర్యవంశములు నివాసస్థాన మేర్పరచుకొన్న వివిధ ప్రాంతాలు 'జనపద'ము లనబడ్డాయి. ఈ జనపదాలే క్రమంగా 'రాష్ట్రము' లయ్యాయి. ప్రతి జనపదానికి ఒక ప్రత్యేక సంస్కృతి ప్రత్యేక ఆచారవ్యవహారాలు, కొన్ని సందర్భాల్లో ఒక ప్రత్యేక భాష ఏర్పడ్డాయి.

జనపదములకు రాష్ట్రములనియే కాని రాజ్యములనే పేరు లేదు. * ఎందుకనగా అన్ని జనపదాలకూ అధిపతి రాజు కాడు. పాణిని జనపదాలు రెండువిధాలంటున్నాడు: (1) ఏకరాజ జనపదాలు; (2) సంఘములు. సంఘములు ఈ కాలపు రిపబ్లిక్కుల వంటివి.

జనపదములలో పురములు లేవు. రాజు నివాసముండిన గ్రామాలే క్రమంగా పురాలయ్యాయి. ప్రతి జనపదంలోను రెండు విధాల జనావాసము లుండేవి: (1) గ్రామము; (2) ఘోషము. గ్రామము పెద్దది. ఘోషము చిన్నది. అది సామాన్యముగ పశుపాలకుల పల్లె. పశువులను మేకలను పెంచుకొని జీవించేవారు ఘోషములలో నివసిస్తూ ఉండేవారు. ఇవి సామాన్యంగా అడవులకు సమీపంగా ఉండేవి.

---

* V. M. Apte, Social & Religious life in Grihya Sutras, P. 51

గ్రామాధికారిని 'గ్రామణి' అనేవారు. అతనిని గ్రామీణులు ఎన్నుకొనే వారో లేక జనపదాధిపతి నియమించేవాడో తెలియదు. గ్రామణి వంశపారంపర్యంగా వచ్చేపదవి అని చెప్పడానికి ఆధారా లున్నాయి. వైశ్యకులానికి చెందిన వాళ్లే సాధారణంగా గ్రామణి పదవిలో ఉండేవారని తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణంవల్ల తెలుస్తుంది.♦ గ్రామణి పదవి గొప్పది. సేనాని సూతులతో పాటు అతనికి రాజపరివారంలో ముఖ్యస్థాన ముండేది. ఈ ఉద్యోగులు 'రత్నిన్' అనబడినారు. శతపథబ్రాహ్మణ మతనిని 'రాజకృత్' అని పిలుచుచున్నది. అనగా రాజులను చేయువాడు. రాజు ఎన్నికలో గ్రామణులు ప్రముఖపాత్ర వహిస్తూ ఉండేవారేమో!

గ్రామణి యుద్ధకాలంలో తన గ్రామానికి సేనాపతిగా ఉండేవాడు. శాంతి సమయములందతడు గ్రామపాలకుడు. * రాజుకై పన్నులు వసూలు చేయుటకూడ గ్రామణి ధర్మాల్లో ఒకటియై ఉండెను.

గ్రామణి గ్రామవృద్ధుల సలహా ననుసరించి గ్రామాన్ని పరిపాలిస్తూ ఉండేవాడు. గ్రామవృద్ధులు గ్రామస్థులచే ఎన్నుకొనబడ్డ పెద్దలు.

గ్రామణిని గూర్చి మనకింతకంటె ఎక్కువ తెలియదు.

ప్రతి గ్రామంలోను ఒక 'సభ' ఉండేది. సభకు 'గణ' మనియు పేరు. సభాధ్యక్షుడు 'గణపతి' అనబడుతూ ఉండేవాడు. సభ్యులను 'సభేయు'లంటూ ఉండేవారు. గ్రామగణమునకు గ్రామ

♦V.M.L Apte, Social & Religious life in Grihya Sutras, P. 50.

* "Grama as a unit is recognised by the use of the term 'Gramani', leader of a village, an officer who appears in the Rigveda, and who was probably invested with both military and civil functions though we have no details of his duties or powers - CAMBRIDGE HISTORY OF INDIA Vol I, P. 91

నియే అధ్యక్షుడుగ ఉండెనో లేక గ్రామగణమున కతడు కార్యదర్శి (సెక్రెటరీ)గా ఉండేవాడో చెప్పుట కాధారములు లేవు.

అధ్యక్షుని ఎన్నుకొన్న తర్వాత సభేయులు ఈ క్రింది అర్థము గల శ్లోకమును చదువుచుండిరి :

"గణపతీ! అభినందిస్తున్నాము. మాకు నీవు
ప్రియులలో ప్రియుడవు. అందుచేతనే నిన్ను
గణపతిగ ఎన్నుకొంటిమి. నీవు మానిధుల
రక్షకుడవు నిన్ను అభినందించుచున్నాము" ర

సభయొక్క ప్రారంభం ఈ క్రింది ప్రార్థనతో అయ్యేది :

"సూర్యచంద్రులవలె అందరికీ మంచిదైన దారినే మనము
నడుతుము గాక! దాతృత్వ బుద్ధికలవారూ, అహింసా
పరులూ జ్ఞానులూ అయినవారే మనతో ఉందురుగాక!"

తరువాత గ్రామ పురోహితుడిలా ఆదేశిస్తాడు :

"మీకందరికీ ఒకే న్యాయస్థానం అగుగాక! ఒకే భోజన
స్థానమగుగాక! మిమ్మల్నందరిని ఒకే నాగలికి పూన్చ
చున్నాను."

ఋగ్వేద దశమ మండలంలోని చివరి సూక్తంలో గల ఈ క్రింది మంత్రంకూడా ఇట్టి ప్రార్థనయే నని హేమచంద్ర జోషీ పండితు డభిప్రాయ పడుచున్నాడు. ఆ శ్లోకమిది :

* సంగక్ఛధ్వం సంవరధ్వం సంవో మనాంసి జానతామ్
దేవా భాగం యధాపూర్వే సంజానానా ఉపాసతే

సభతోపాటు 'సమితి' అను సంస్థకూడ మరొకటి ఉన్నట్టు తెలుస్తూ ఉంది. సమితి ఒక చిన్న కమిటీ లేక కార్యవర్గ సభవంటి దేమో! అధర్వణవేదం సమితియు సభయు ప్రజాపతి కూతుండ్లను

ర గణానాం త్వా గణపతి హవామహే
ప్రియానాం త్వా ప్రియపతి హవామహే
నిధీనాం త్వా నిధిపతిగ్వమ్ హవామహే
(హెచ్. డి. మాలవ్యా రచించిన 'విలేజ్ పంచాయత్స
ఇన్ ఇండియా'లో ఉదహరింప బడినది)

* Cambridge History of India, Vol I, P. 96.

చున్నది. అధర్వణ వేదమున గణపతిలేక గ్రామాధ్యక్షుడు సభా ప్రారంభమున చదువు మంత్రములు కలవు.

ఈ వేదముననే మరొకచోట :

యే గ్రామా యదరణ్యమ్ యాః సభా అధి భూమ్యామ్
యే సంగ్రామాః సమితయస్తేషు చారు వదేమ తే.

(ఓ పృథ్వీ! గ్రామములందును అరణ్యములందును వివిధ విషయములు చర్చించుటకు జరుగు ఏ సభయందైనను నీ మంచి కొరకే మాట్లాడుదును గాక!) అను మంత్రం ఉన్నది. వివిధ విషయాలు చర్చించడానికి ఆ కాలంలో సభలు ఉండేవని దీనివల్ల తెలుస్తూ ఉంది.

'సమితి' సమస్త ప్రజల సమావేశమనియు, సభ 'మఘవన్' అను గ్రామ వృద్ధుల సంఘమనియు కొందరు పండితుల మతం. * 'సభా' అన్నది సభయొక్క సమావేశ స్థలం; సభాస్థలి. సభ, సమితి వేరు కావనియు సభయొక్క కార్య నిర్వాహక వర్గమే సమితి యనియు కొందరి అభిప్రాయం.

రాజు సమితి సమావేశాల్లో పాల్గొంటూ ఉండేవారు. రాజు ఎన్నుకోబడుతూ ఉండేవాడో లేక వంశ పరంపరాగతంగా సింహాసనం ఎక్కుతూ ఉండేవాడో నిష్కర్షగ తేల్చి చెప్పలేము. రెండు పద్ధతులూ వ్యవహారంలో ఉన్నట్టు కొందరంటారు. ఒకసారి ఎన్నికయే జరిగితే అది జరిగే స్థలం సభాస్థలి ('సభా'), ఎన్నుకొనేది సమితియై యుండవలెనని కొందరు పండితుల ఊహ.

గ్రామ ప్రజలకు 'పంచ' అన్న శబ్దము మొట్టమొదటిసారి మహాభారతంలో కనిపిస్తుంది. యుధిష్ఠిరుడు ఇంద్రప్రస్థంలో రాజ్యం చేస్తూ ఉండగా పాండవులను చూడవచ్చిన నారద మునీంద్రుడు క్షేమ సమాచారాలడుగుతూ వేసిన ప్రశ్న చూడండి :

కచ్చిత్ తుష్టాః కృషీవలాః
కచ్చిద్రాష్ట్రే తటాకాని పూర్ణానిచ బృహన్తిచ
భాగశో వినిష్టాని న కృషిర్దేవ మాతృకా
కచ్చిన్న భక్తం బీజం చ కర్షకస్యావ సీదతి
ప్రత్యేకం చ శతం వృద్ధ్యా దదాస్యృణ మనుగ్రహమ్.

(నీ రైతులు సంతుష్టులై ఉన్నారా? నీ రాష్ట్రము కేవలం వర్షంపైనే ఆధారపడి ఉందా? లేక పొలాలు తడిపే చెరువులూ మొదలైన వేరే జలాధారాలున్నాయా? నీ రైతుల పొలాలు చెడడం లేదుకదా? రైతుల వ్యవసాయం సానుకూలంగా సాగటానికి తక్కువ వడ్డీపై అప్పులిస్తున్నారా?)

ఇలా కుశల ప్రశ్న వేసి, మళ్లా:

కచ్చిచ్ఛూరాః కృతప్రజ్ఞాః పంచపంచ స్వనుష్ఠితాః
క్షేమం కుర్వన్తి సంహత్య రాజన్ జనపదే తవ.

(ఓ రాజా! శూరులు, కృతప్రజ్ఞులూనైన నీజనపద "పంచు" లు పన్నులు సరిగా వసూలుచేసి క్షేమకార్యములు నిర్వర్తించుచున్నారా?) అని అడుగుతాడు. నాటి "పంచుల" విధులు దీనివల్ల మనకు కొంతవరకు తెలుస్తూంది.

మహాభారతకాలంలో గ్రామములు, ఘోషములు, పల్లీ (పల్లెలు) అను మూడు విధముల ఊళ్లుండెను. గ్రామం పెద్దది. ఘోషం గొల్లపల్లి. క్షుద్రగ్రామం. ఇవన్నీ స్వయంపాలకములై ఉండేవి. "న్యాయము నిచ్చుట పన్నులు వసూలుచేయుట మాత్రమే రాజుపని తక్కిన విషయము లన్నింటియందును గ్రామందే అధికారం" అని గృహ్యసూత్రకారులనుచున్నారు. కుల మర్యాదలు, కుటుంబమర్యాదలు సైతము ధర్మ్యమై ఉండేవి రాజులా మర్యాదలను గౌరవించుచుండిరి. 'నా కూతురికై శుల్కమును తీసుకొంటాను. ఇది మా వంశమర్యాద' అంటాడొకడు. అప్పుడు పరిపాలకుడు ఏమీ అనడానికి వీలులేదు. ఆ మర్యాదలను గౌరవించవలసిందే.

సాధ్యమైనంతవరకు వ్యవహారాలన్నీ స్థానికాధికారులకు విడిచిపెట్టడం ప్రాచీన భారతీయరాజుల సంప్రదాయమై ఉండేది. గ్రామాధిపతియో పంచవృద్ధులో స్వతంత్రంగా గ్రామ వ్యవహారాలు చూచు

కొనేవారు. రాజుకు పన్నులు చెల్లిస్తూ ఉన్నంతకాలం గ్రామానికి బాధలేదు.*

గ్రామసభలు చేయు తీర్మానములను 'సమయములు' అనేవారు. ధర్మశాస్త్రకారులు ఈ సమయములను కూర్చి గ్రంథస్థం చేస్తూ ఉండేవారు. అలా చేసినవాళ్ళలో ముఖ్యులు నారద, బృహస్పతి, కాత్యాయన, యాజ్ఞవల్క్యాది ఋషులు. తమ ధర్మగ్రంథములను వీ రెప్పుడు కూర్చిరో చెప్పుట కష్టము. క్రీ. పూ. 2-3 శతాబ్దములలో వీరీ ధర్మశాస్త్రములను రచించి ఉంటారని ఊహించవచ్చును. శతాబ్దాలపాటు ముఖస్థంగా గురు శిష్య పరంపరాగతమైన ఈ సమయాల కూర్పే ధర్మశాస్త్రాలు.

రామాయణము గ్రామము ఘోషము అనే రెండువిధాల పల్లెలను పేర్కొనుచున్నది. వాల్మీకి కాలంనాటికి 'గ్రామణి' పేరు మారినట్లు కనిపిస్తుంది. గ్రామణికి బదులు 'మహత్తర' శబ్దం రామాయణం వాడుతుంది. 'గ్రామ ఘోష మహత్తరాః' అని రామాయణము గ్రామమహత్తరుడనీ ఘోషమహత్తరుడనీ గ్రామణులను పేర్కొంటూ ఉంది. (అయోధ్యాకాండం, 83 వ సర్గ, 15 వ శ్లోకం.)

మనుస్మృతికారుని కాలంనాటికి ఈ పేరులో మరొక మార్పు వచ్చింది. మనువు 'గ్రామిక' శబ్దమును వాడుచున్నాడు. మానవ ధర్మసూత్రములలో పది గ్రామములపై అధికారి 'దశి', ఇరవై గ్రామముల అధికారి 'వింశతి', నూరుగ్రామాల అధికారి 'శతి';

---

*"It has always been the custom of Indian rulers to leave affairs as much as possible in the hands of the local authorities; and the headman of the village or the group of five elders were practically independent, provided the village paid its revenue as assessed by the 'ADHIPATI' or overlord"—CAMBRIDGE HISTORY OF INDIA, Vol I, P. 268.

లేక 'శత' గ్రామాధిపతి'; వెయ్యి గ్రామాల అధికారి 'సహస్ర గ్రామాధిపతి' అని పేర్కొనబడినారు. *

ఈ ఉద్యోగులందరును రాజుచే నియమింపబడుచుండిరనుట నిస్సందేహం. ఈ ఉద్యోగుల పనిని పర్యవేక్షించడంకోసం రాజు ఒక సచివుని నియమించాలని మనువు ఆదేశిస్తున్నాడు. ఈ ఉద్యోగుల వేతనాలు కూడ నిర్ణయించినారు. వేతనాలు ధనరూపమున కాక ఇంత పంట అని నిర్ణయింపబడింది. 'దశి' వేతనం ఒక 'కులం' పై వచ్చు ఆదాయం. 'వింశతి'కి ఐదుకులాల ఆదాయం. 'శతి'కి ఒక గ్రామంపై వచ్చే ఆదాయం. సహస్ర గ్రామాధిపతికి ఒక నగరంపై వచ్చే ఆదాయం.

గ్రామికుడు స్వతంత్రుడుగా కన్పించడు. 'దశి' గ్రామికునిపై అధికారి, అతనిపై అధికారి 'వింశతి'. ఇట్లే ఉద్యోగుల అంతరము లేర్పడి ఉండేవి.

రెండు మూడు గ్రామముల కొకటి చొప్పున 'గుల్మము' (ఈ కాలపు పోలీస్‌స్టేషన్ వంటిది.) ఏర్పాటుచేయడం 'దశి' విధులలో ఒకటి. పన్నుగా వసూలుచేసిన ధాన్యాదులను భద్రపరచుటయు వారి విధియై ఉండెను. నూరు గ్రామముల కూటమునకొక 'గోడౌను' కట్టించవలసినపని సహస్ర గ్రామాధిపతిది.

గ్రామములో జరిగిన అఘాయిత్యములను గ్రామికుడు దశపునకు నివేదించవలెను. అట్లే అతడు తన పై అధికారికి నివేదించ

---

* వింశతీశస్తు తత్సర్వం శతేశాయ నివేదయేత్
శంసేద్ గ్రామ శతేశాస్తు సహస్రపతయే స్వయమ్.

మనుస్మృతి, 7; 117.

* * *

గ్రామస్యాధిపతిం కుర్యాద్దశ గ్రామపతిం తథా
వింశతీశం శతేశం చ సహస్రపతిం ఏవచ ॥

మనుస్మృతి, 7: 165

వలెను. ఒక కుటుంబమునకు సరిపోయినంత ఆదాయము గ్రామికుని ఆదాయముగ నియమించవలెను. *

విష్ణు ధర్మసూత్రకారుడు ఇరవై గ్రామాల అధిపతి (వింశతి) ని లోపింపజేసి శతపుని మాత్రమే పేర్కొంటున్నాడు.

రెండవ ప్రకరణము

బౌద్ధ జైనయుగంలో గ్రామ పరిపాలన

క్రీ. పూ. 5 వ శతాబ్దంనుండి బౌద్ధ, జైన గ్రంథాల్లో భారతీయ గ్రామాలనుగూర్చి వాటి పరిపాలననుగూర్చిన వివరాలు కనిపిస్తున్నాయి. జనావాసములను గ్రామ, నిగమ, కుల, నగరక నామములతో బౌద్ధగ్రంథాలు వ్యవహరిస్తున్నాయి. జైన గ్రంథాల్లో గ్రామ, ఘోష, ఖేట, ఖర్వాట, పల్లీ, పట్టణ, సంవాహ, నగర వంటి పేర్లు కనిపిస్తున్నాయి.

గ్రామద్వారం పేర్కొనబడ్డంచేత బహుశా గ్రామాలచుట్టూ గోడలుండేవని అనుకోవచ్చు. గ్రామానికి సంబంధించిన వ్యవసాయ భూమి గ్రామ క్షేత్రమనబడేది. గ్రామక్షేత్రాన్ని విశాలపరచడానికి చుట్టుపక్కల ఉన్న అడవిని కొట్టివేస్తూ ఉండేవారు. గ్రామముబైటి గడ్డి బీడు పశువుల మేతకై గ్రామమంతటి సొత్తై ఉండేది. పశువులను రక్షించటానికి గోపాలకుడనే ఉద్యోగి ఒకడుండేవాడు.

నీటిపారుదల ఏర్పాట్లు సమిష్టిగా ఉన్నట్లు కనబడుతూవుంది. పొలములకు నీరు పారుటకై వేసిన బోదెలగట్లే పొలముల సరిహద్దులుగా ఉండేవి. గ్రామ ముఖ్యుని 'గ్రామ భోజుడు' అంటూ వుండేవాళ్లు. శాక్య గ్రామాలు వృత్తులవారీగా ఉండేవి. వడ్రంగుల గ్రామాలు, 'కమ్మరుల' గ్రామాలు, కుమ్మరుల గ్రామాలు వేరు

---

* Cambridge History of India, Vol I. P. 289

వేరుగా ఉండేవి. అలాగే బ్రాహ్మణుల పల్లెలుకూడా ప్రత్యేకంగా ఉండేవి. ప్రతి గ్రామం స్వయం పరిపాలితంగా ఉండేది. *

గ్రీకులు చూచిన భారతీయ గ్రామ పరిపాలన

అలెగ్జాండర్ నాయకత్వం క్రింద గ్రీకులు మన దేశంపై క్రీ. పూ. 4 వ శతాబ్దంలో దండెత్తి వచ్చారు. అలెగ్జాండర్‌తో చాలమంది పండితులూ, చారిత్రకులూ వచ్చారు. వారు భారత దేశంలో తాము చూచిన వివిధ విషయాలు వ్రాశారు. గ్రీకు పండితుల వ్రాతలను సంకలనం చేసి ప్రకటించిన మెక్ క్రిండిల్ పండితుడు గ్రీకులు చూచిన భారతీయ గ్రామ పరిపాలనమునుగూర్చి ఇలా వ్రాస్తున్నాడు.

"అత్యంత ప్రాచీన కాలంనుండి నేటివరకు ముఖ్యాంశాల్లో మారకుండా వస్తూవున్న భారతీయ గ్రామసంఘపద్ధతి గ్రీకుపండితుల వ్రాతల్లో కనిపిస్తూ ఉంది. భారతీయ గ్రామసంఘాలు కొంతభూమిని ఆక్రమించి ఉంటాయి. దాని సరిహద్దులు – అప్పుడప్పుడు వివాద గ్రస్తమైనా స్పష్టంగా నిర్దేశింపబడినవై ఉంటాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు అవి గ్రామస్థుల సమిష్టి శ్రమచే పండింపబడతాయి. సామాన్యంగా ఎవరిపొలం వారు వ్యక్తిగతంగా దున్నుకొంటారు. చాలాభాగం సమిష్టి క్షేత్రంగా మిగిలిపోతుంది. రాచరికంలో ఎలాంటి మార్పు వచ్చినా గ్రామ స్వరూపం మారదు. ఎట్టి విప్లవములూ దాన్ని బంధించవు. పరరాజాక్రమణ దానిని మార్చదు. ఇవి చూచిన గ్రీకులకు తమ దేశంలోని చిన్న స్వతంత్ర గణ రాష్ట్రాలు తలపుకు వస్తూఉండేవి."

మౌర్యచక్రవర్తుల కాలంలో గ్రామ పరిపాలన

మౌర్యయుగ చరిత్రకు ముఖ్యమైన ఆధారగ్రంథం అర్థశాస్త్రము. ఇది కౌటిల్యుడు రచించినది. మౌర్యవంశమునకు మూలపురుషుడైన చంద్రగుప్తచక్రవర్తి ప్రధానమంత్రి చాణక్యుడే

* Cambridge History of India, Vol I. P. 177.

కౌటిల్యుడని పల్వురు పండితుల అభిప్రాయం భారతీయ సాంప్ర దాయం కూడ అదే.

కౌటిల్యుని అర్థశాస్త్రమున గ్రామములు సంగ్రహణ, కర్వ టిక, ద్రోణముఖ, మహాగ్రామ అను కూటములుగ సంఘటితపరచ బడ్డాయి. పదిగ్రామముల కూటమి సంగ్రహణము; 200 గ్రామముల కూటమి కర్వటికము; 400 గ్రామముల కూటమి ద్రోణముఖము; 800 గ్రామములు కలిసి ఒక మహాగ్రామము. బహుశా ఇది మన కాలపు జిల్లావంటిదై ఉండవచ్చును. ద్రోణముఖము మనకాలపు రెవెన్యూ డివిజన్‌కును, కార్వటికము తాలూకాకును, సంగ్రహ ణము ఫిర్కాకును సరిపడవచ్చును. మహాగ్రామమునకు "స్థాత్నజ" అని మరొక పేరుండెను. మనకాలపు 'థానా'కు (ఠాణా) ఇదే మాతృక అయి ఉండవచ్చును. సంస్థానములలో మొన్న మొన్నటి వరకు 'థానా' లను విభాగముండెను. ఉత్తరహిందూస్థానములో నేటికిని ఈ విభాగమున్నది. మహాగ్రామము ఎనిమిదివందల గ్రామ ములకు కేంద్రమై వర్తక వ్యాపారములకును స్థావరమై ఉండేది.

ప్రతి గ్రామమునకు 'అధ్యక్ష' అను గ్రామ ముఖ్యుడుండెను. 'సంఖాయక' అను మరొక ఉద్యోగి యుండెను. ఇతడు లెక్కలు వేసేవాడు – మన కరణమువంటివాడు. 'స్థానిక' అను ఉద్యోగి మరొకడుండెను. ఇతని విధులెట్టివో తెలియదు. 'జంఘుకారిక' అను మరొక గ్రామోద్యోగి మనకాలపు 'తలారి' నంటివాడు. ఇతడు గ్రామమునుండి గ్రామమునకుపోయి వార్త లందించేవాడు. ప్రతి గ్రామమునను 'చికిత్సకుడు' (వైద్యుడు) ఉండువాడు. 'అశ్వ దమకుడు' (గుఱ్ఱములను తర్ఫీతు చేయువాడు) ను ఒకడుండెను. గ్రామోద్యోగులకు ఇనాములుండెను. ఇనాములపై పన్నులుండె డివికావు. ఇనాములు అమ్ముటగాని కుదువపెట్టుటగాని వీలు లేకుండెను.

గ్రామములు వాటి జనాభాను బట్టి మూడు తరగతులుగ విభజింపబడి యుండెను. (1) 'జ్యేష్ఠము' పెద్ద గ్రామము; (2) 'మధ్యను' మధ్యరకము గ్రామము; (3) 'కనిష్ఠ' చిన్నగ్రామము. భూమిశిస్తు దృష్ట్యా ఈ గ్రామములు తిరిగి నాలుగు తరగతులుగ విభజింపబడెను. ఇవి (1) 'గ్రామాగ్ర'. ఇవి సాధారణ సుంకములు చెల్లించు గ్రామములు, (2) 'పరిహారక' గ్రామములు. ఇవి పన్నులు లేని గ్రామములు. అగ్రహారముల వంటివి. ఇవి సామాన్యముగ పండితులకు ఉపాధ్యాయులకు ఇవ్వబడు చుండెను. వీరు తమ చుట్టుపక్కల గ్రామములలో విద్యావ్యాప్తికై పాటుపడవలెనను నియమముండెను. (3) మూడవ తరగతి గ్రామములు 'ఆయుధజ' గ్రామములు. ఇవి యోధులుండు గ్రామములు. యుద్ధసమయము లందీ గ్రామవాసులు యోధులై రాజుసైన్యమును చేరుదురు. ఈ గ్రామములపై ఎట్టి పన్నులును లేకుండెను. (4) నాల్గవ తరగతి గ్రామములు ధాన్య పశురూపమున పన్నులు చెల్లించునవి. ఆరణ్యములైన వస్తువులు, ఖనిజములు, వివిధజంతువులు, ముత్యములు, బంగారము మున్నగునవి ఇచ్చుగ్రామములు. శ్రమ రూపమున కూడ ఈ గ్రామస్థులు పన్నులు చెల్లించవచ్చునను నియమముండెను.

చక్రవర్తికి స్వీయముగ పెక్కు భూములుండెను. అవి మన 'సర్ఫేఖాస్' లేక 'ఖాస్‌మహల్' భూములవంటివి. వాటిని చక్రవర్తి స్వీయముగ వ్యవసాయము చేయించువాడు. పత్తి, ఔషధులు వంటివి పొలములలో పండించువారు.

గనులు, అరణ్యములు రాజువే అను నియమముండెను. వీటిపై వచ్చు ఆదాయముకాక ఈ క్రింది పన్నులను రాజు వసూలు చేయుచుండెను.

1. భాగము – పంటలో ఆరవభాగము. ఆరుమణుగులలో ఒక మణుగు లెక్కను ఇచ్చుపన్ను.
2. 'కర' – తోటలపై వేయు పన్ను.

3. 'ఐవిట' – పచ్చిక మైదానములలో పశువులను మేపుకొన్నందుకు వేయు పన్ను.

4. 'వర్త్తని' – రోడ్డు పన్ను.

5. 'రజ్జు' – భూమి కొలిచి హద్దులు వేసినందుకు ఇవ్వవలసిన పన్ను. సెటిల్‌మెంటు పన్నువంటిది.

6. 'చోర రజ్జు' – దొంగలనుండి గ్రామములను రక్షించుటకై ఏర్పడిన రక్షకభటులపై అగు వ్యయమునకు సంబంధించిన పన్ను.

ప్రతి గ్రామము స్వయం పాలితమై యుండెను. గ్రామం సమస్యలన్నియు ఒక 'సభ' యందు చర్చింపబడు చుండెను. గ్రామమునందలి అభియోగములన్నియు ఈ 'సభ'యే విచారణ చేయుచుండెను. 'సభ' గ్రామజీవనమును అన్ని విధముల శాసించుచుండెను. న్యాయసభగను, ధర్మసభగను, సంఘసభగను, శాసనసభగను అది పనిచేయుచుండెను. ఈ సభలు సామాన్యముగ గ్రామ మధ్యమున ఉన్న పెద్ద చెట్టు నీడను సమావేశమగుచుండెను. చెట్టు మొదలు చుట్టు కట్టబడిన అరుగుపై పెద్దలు కూర్చొనుచుండిరి.

గ్రామాధ్యక్షుడు గ్రామము పనిపై వేరుగ్రామమునకు పోయినప్పుడు గ్రామస్థులు వంతులుగా అతనిని వెంబడించవలెను. వెళ్ళ లేనివారు యోజనమునకు – అనగా గ్రామాధ్యక్షుడు పోయిన ప్రతి యోజనమునకు – ఒకటిన్నర పణము దండుగగా ఇవ్వవలెను.

దొంగలను, దుష్టులను గ్రామమునుండి వెళ్ళగొట్టు అధికారము గ్రామాధ్యక్షునకుండెను. ఒక సజ్జనుని గ్రామమంతయు కలిసి వెళ్ళగొట్ట జూచినప్పుడు గ్రామాధ్యక్షుడు అతనికి బాసటయై నిలిచి గ్రామముపై సమష్టిగా దండుగ విధించవచ్చును.

వ్యవసాయము చేయని రైతుపై దండుగ విధించవలెనని కౌటిల్యుడు శాసించుచున్నాడు. ఒక రైతు వ్యవసాయమునకై అప్పు

తీసుకొని అందుకై ఖర్చుపెట్టక పోయినచో అతనిపై అప్పుతీసుకొన్న డబ్బుకు మూడింతలు దండుగ విధించవలెననుచున్నాడు. ఇట్లు చేయుట నేడుసైతము సర్వసామాన్యముగ ఉన్నది. దండుగ మాత్రము మనము విధించుటలేదు.

గ్రామాధ్యక్షుడు ప్రభుత్వోద్యోగియని దీనివల్ల స్పష్టమగుచున్నది. అట్లుకానిచో గ్రామమంతటిపై సమష్టిగా దండుగ విధించుట అతనికెట్లు సాధ్యమగును? కాని గ్రామాధ్యక్షుడు బైటనుండి గ్రామమునకు వచ్చినవాడు మాత్రము కాడు. అతడు గ్రామీణుడై గ్రామవృద్ధుల సలహాపై నియమింపబడిన వాడై యుండవచ్చును. గ్రామాధ్యక్షుడు దేశ, జాతి, కుల, సంఘములు చేసిన సమయముల (తీర్మానముల)ను గౌరవించి స్వీకరించవలెనని కౌటిల్యు డనుచున్నాడు. దేశ, గ్రామ, జాతి, కుల సంఘములు ధర్మవ్యవహారములందు చేసిన తీర్మానములను 'నిబంధ పుస్తకముల' ('లా' పుస్తకములు) లో వ్రాసి ఉంచవలెనని కౌటిల్యుని ఆదేశము. *

గ్రామాధ్యక్షు ప్రభుత్వోద్యోగియైనను గ్రామసభ తీర్మానముల ననుసరించి పనిచేయవలసినవాడై యుండెను. అతడు ఈ కాలపు మ్యునిసిపల్ కమిషనర్ వంటి వాడనుకొనవచ్చును.

'గోప' అను మరొక ఉద్యోగిని కౌటిల్యుడు పేర్కొనుచున్నాడు. బహుశా ఇతడు 5 మొదలు 10 గ్రామాలపై అధికారిగా ఉండేవాడు. ఈ కాలపు రెవెన్యూ ఇన్‌స్పెక్టర్ (గిర్దావర్) వంటి ఉద్యోగి అతడు. పన్నులు సరిగా వసూలయ్యేటట్లు చూచుట ఇతని ముఖ్యవిధి. గ్రామ సరిహద్దుల వివాదాలు తీర్చుట; పంటభూములు, తోటభూములు, అడవులు, పచ్చికబయళ్లు, బంజరు భూములు, మున్నగువాటి రికార్డులు ఉంచుట; దేవాలయములు, చెరువులు, కాలువలు, రోడ్లు, సత్రములు, స్మశానములు మున్నగువాటి లెక్క-

* "దేశ గ్రామ జాతికుల సంఘానాం ధర్మవ్యవహార చరిత్ర సంస్థానం నిబన్ధ పుస్తకస్థం కారయేత్."

లుంచుట; భూముల క్రయ విక్రయముల లెక్క లుంచుట, (నేడు సబ్ రిజిష్ట్రారులు చేయుచున్న పని) ఇనాము భూములయొక్కయు ఇనాము గ్రామములయొక్కయు లెక్కలుంచుట; జనాభా లెక్కలు; పశుగణనము; ఖనిజములు; ప్రతి గ్రామమునుండి వసూలగు దండుగలు, పన్నులు, శ్రమదానాదుల లెక్కలుంచుట, ప్రతిగ్రామమున ఉన్న పనివాండ్ర యొక్కయు గణికల (భోగము స్త్రీల) యొక్కయు లెక్కలుంచుట; వృత్తి, ఆదాయము మున్నగు వివరములతో గ్రామములందలి సమస్త స్త్రీ పురుషుల లెక్కలుంచుట—ఇవి గోపుని విధులు. మౌర్య పరిపాలనము ఎంత సుసంఘటితమో దీని వల్ల మనకు తెలుస్తుంది. నేడు సైతము ఇంతటి వివరములు మన ప్రభుత్వముల లెక్కలలో లేవు. మన గ్రామ సేవకులు ఇట్టి లెక్కలను తయారుచేసినచో గ్రామము పునాదిగా వేసే ఏ ప్రణాళికకైనను అమూల్య మూలవిజ్ఞానం లభిస్తుంది.

గ్రా మ సే వ

పరిపాలన మెట్లున్నను ప్రభుత్వము సేవాకార్యముల (Services) ఏర్పాట్లు కట్టుదిట్టముగ చేయకపోయినచో అది పోలీసు రాజ్యంగా (Police State) మారుతుంది. దానికి ఫలం ప్రజాపీడ తప్ప ప్రజాసేవ కాజాలదు. మౌర్యపరిపాలనమున ప్రజాసేవకార్యక్రమమునకును ఎక్కువ ప్రాముఖ్యం ఇచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. ఉదాహరణమునకు ప్రతి గ్రామంలో చికిత్సకుని ఏర్పాటే చూడండి. నేడు సైతం మన గ్రామము లన్నింటను వైద్య సౌకర్యాలు లేవు. మౌర్యకాలమునాటి చికిత్సకుడు వైద్యము చేయుటయేగాక గ్రామ పారిశుద్ధ్యమునకును బాధ్యత వహించేవాడు. గ్రామ పారిశుద్ధ్యమునకు పెక్కు నియమాలుండేవి. ఆ నియమముల నుల్లంఘించినవారు కఠినంగా శిక్షింపబడుతూ ఉండేవారు. ఇంటిచెత్త (పాంసు) వీధిలో పారవేసినవారికి పణములో ఎనిమిదవ భాగము జుర్మానా విధించ

వలెనని కౌటిల్యుడు శాసిస్తున్నాడు. మురికినీరు, బురద (పంకోదకము) వీధిలో పారబోసినవారికి పణములో నాల్గవవంతు జుర్మానా. రోడ్లపైగాని, ధర్మశాలలలోను, పుణ్యస్థలములందును, ఉదకస్థానములందును, దేవాలయములవద్ద, ప్రభుత్వ కార్యాలయములవద్ద అశుద్ధము చేసినవారికి ఒక పణము జుర్మానా. గ్రామపారిశుద్ధ్యము విషయములో నాడు ఎంత జాగ్రత వహించేవారో దీనినిబట్టి తెలుస్తూవుంది. నేడు మనంకూడా అలాంటి శ్రద్ధే వహిస్తే మన గ్రామాలు పరిశుభ్రముగా ఉండుటయే కాక సగం రోగాలు రూపుమాసేవి గ్రామసీమ స్వర్గసీమగా ఉండేది.

మూడవ ప్రకరణము

గుప్త యుగములో గ్రామపరిపాలన

గ్రామ వృద్ధులను గుప్తయుగములో మహత్తరు లనేవారు. గుప్తయుగపు మహాకవియైన కాళిదాసు అభిజ్ఞాన శాకున్తలనాటకమున (V అం.) 'మహత్తరోతుమమ్' అనుచున్నాడు. క్రీ.శ. 571–72 నాటి రెండవ ధారాసేనుని శాసనమునకూడ మహత్తరుల ప్రశంస కలదు.

'మహత్తర' శబ్దము గ్రామణి లేక గ్రామిక లేక గ్రామాధ్యక్షునకు చెల్లునో లేక గ్రామ వృద్ధులకు చెల్లునో చెప్పుట కష్టము.

క్రీ. శ. 412–513 నాటి రెండవ చంద్రగుప్తుని సాంచీశిలా శాసనమున 'పంచమండలి' అను గ్రామసభ పేర్కొనబడింది. బహుశా ఈ పంచమండలి సభ్యులు అయిదుగురు గ్రామవృద్ధులై యుండవలెను. వారికి మహత్తరులని పేరుండవచ్చునని ఊహించవచ్చును.

* బాణభట్టు హర్ష చరిత్రము నందును 'పంచమండలి'ని పేర్కొనుచున్నాడు.

ఆరవ శతాబ్దమునాటి జైన గ్రంథాల్లో గ్రామాధికారికి 'ఠక్కూర' అను పేరు కనిపిస్తున్నది. బెంగాలులో 'ఠాకూరులు' గ్రామాధికారులుగ ఉండిరనుట సర్వవిదితమే. లేక ఠాకూరు కేవలము గ్రామ ప్రముఖులలో ఒకడేమో. అట్లయినచో అతడు గుప్త శాసనమునందలి 'మహత్తరు'నితో సమానుడై యుండును.

గ్రామసభకు అధ్యక్షుడు 'గణ శ్రేష్ఠి' అనబడుతూ ఉండేవాడు. మహాసామంత మహారాజ సముద్రసేనుని నిర్మండ తామ్రశాసనము (క్రీ. శ. 7 వ శతాబ్ది)న ఉద్యోగార్హుడ సేవాడు 'గణ శ్రేష్ఠ' అని పేర్కొనబడినాడు. శాసనము వ్రాసిన వాడతడే. శాసనమును ప్రచురించినవాడు 'దూత' అనబడినాడు. అతని పేరు నిహిలపతి కుశల ప్రకాశకుడు. ఈ 'దూత' సభా తీర్మానము వ్రాసి ఉంచవలసినదని గ్రామ 'అక్షపటలాధికృతు'ని ఆజ్ఞాపించు చున్నాడు. ఈ అక్షపట లాధికృతుడు' మన కరణము వంటి వాడేమో!

సముద్రగుప్తుని ఒక శాసనమున ఇట్లు కలదు: "ఈ శాసనము 'దూత' యగు గోపస్వామి ఆజ్ఞానుసారము వ్రాయబడినది. అతడు మరొక గ్రామమునకు 'అక్షపటలాధికృతుడు'." దానివలన అక్షపటలాధికృతుడైన గోపస్వామి తాత్కాలికముగ దూతగా పనిచేయుచుండెనేమో అనిపించుచున్నది.

గుప్త శాసనములు 'గ్రామికు'ని కూడ పేర్కొంటున్నాయి. గ్రామికుడు ప్రభుత్వోద్యోగి. అతని విధులేవో సవివరముగ తెలియదు. కాని పొలముల సరిహద్దురాళ్లు పాతటం అతని విధులలో ఒకటి అని ఒక శాసనంవల్ల తెలుస్తుంది. గ్రామికుడు భూదానము చేయు అధికారము కలిగి ఉన్నట్లు దామోదరపురము తామ్ర శాసనమువల్ల తెలుస్తుంది. నాభికుడను ఒక గ్రామికుడు కొంత భూమిని మహత్తరులకును, బ్రాహ్మణులకును, దానము చేయుటకై అనుజ్ఞ వేడుకొన్నట్లు ఈ శాసనమనుచున్నది గ్రామికుడు పన్నులు వసూలుచేయు అధికారి అనియు తెలుస్తూఉంది.

'సీమకర్మకారు' డను మరొక గ్రామోద్యోగియు శాసనము లందక్కడక్కడ పేర్కొనబడినాడు. ద్రాంగికు డను మరొక ఉద్యోగి ధారాసేనుని శాసనమున పేర్కొన బడినాడు. కాని వీరి విధు లెట్టివో తెలియదు.

వాకాటకరాజు రెండవ ప్రవరసేనుని కాలములో 'అధ్యక్ష్యుడు' 'ఆచార్యుడు' అను మరి ఇద్దరు గ్రామోద్యోగుల ప్రశంస కలదు. బహుశా వీరు యజ్ఞయాగాది క్రతువులు చేయించు వారేమో!

వీరుకాక గుప్తకాలమునాటి వివిధ సామంతుల శాసనములలో 'ప్రమాత్ర', 'సీమప్రదాత', 'న్యాయకరణిక', 'ఉపరిక' ధ్రువాధికరణ', 'ఉత్ఖేటయిత', 'కరణిక', 'కర్త్రి', 'లేఖక' మున్నగు పల్వురి ప్రశంస ఉంది. వీరందరు ఒకే గ్రామమున ఉండువారో లేక కొన్ని గ్రామముల కూటమికి (ఫిర్కా, తాలూకావంటి విభాగము నకు) చెందిన ఉద్యోగులో చెప్పుట కష్టం.

గ్రామసభ

గ్రామసభకు 'పరిషద' అని పేరుండెను. నేటి మన జిల్లాపరిషత్తు ఆ కాలమున 'అధికరణము' అనబడుచుండెను. ప్రతి 'పరిషద్'కు ఒక ముద్ర (సీల్) ఉండెను. బసార్‌లో దొరికిన ముద్రలలో ఒక దానిపై 'ఉదానకూప పరిషద' అని ఉన్నది. ఇది ఉదానకూప గ్రామ పరిషద ముద్ర అనుటలో సందేహము లేదు. ఈ 'పరిషద' లో గ్రామస్థులందరును సభ్యులై యుండవచ్చును. 'పరిషద' పెద్దసభ. 'పంచమండలి' లేక బాణుడు పేర్కొన్న 'పంచకుల' చిన్న కార్యవర్గము; మన పంచాయత్ వంటిది.

'పంచ మండలి' లేక 'పంచకుల' గ్రామమునందలి ఐదు కులముల ప్రతినిధిమండలియై యుండవచ్చును. ఆ కులాలేవో చెప్పుట

కాధారాలు లేవు. లేక అది గ్రామమందలి ఐదు పెద్దవంశాల ప్రతినిధుల సభయో !

దక్షిణాపథ రాజ్యములు

ఈ కాలములో దక్షిణాపథమును పాలించిన చాళుక్యులు, రాష్ట్రకూటులు, కళచుర్యులు గుప్తపరిపాలనా పద్ధతినే తమతమ రాజ్యములందును ప్రవర్తింప జేసిరి. కొద్ది మార్పులు లేకపోలేదు. కాని అవి అంత గణింపదగ్గవి కావు. ఉదాహరణానికి 'గ్రామిక' శబ్దము చాళుక్య శాసనాల్లో 'గ్రామకూట' రూపంపొందినది. రాష్ట్రకూట శాసనములందును అంతే. "రాష్ట్రపతి – విషయపతి – గ్రామకూట – ఆయుక్తక – నియుక్తక – అధికారిక – మహత్తరాదీన్." (పశ్చిమ చాళుక్యరాజు ఆరవ విక్రమాదిత్యుని యే వూరు శాసనము, క్రీ. శ. 1077 – 78).

"సర్వాన్ ఏవ – యథాసంబధ్యమానకాన్ – రాష్ట్రపతి విషయపతి – గ్రామకూట – ఆయుక్త – నియుక్తక – అధికారిక– వాసవక – మహత్తరాదీన్." (రాష్ట్రకూటరాజు మొదటి అమోఘ వర్షుని బాగుమ్రాదాన శాసనమునుండి క్రీ. శ. 867)

"బ్రాహ్మణోత్తరాన్ – వణిగ్ – జనపదాన్ – అన్యాశ్చ – విషయపతి – రాష్ట్ర గ్రామకూట – యుక్తక – మహత్తర – అధికారి కాదీన్." (బాదామి చాళుక్యరాజు మూడవ విక్రమాదిత్యుని శాసనమునుండి క్రీ. శ. 654–55)

పై మూడు శాసనాల్లో ఒకటి పదకొండవ శతాబ్దపు పశ్చిమ చాళుక్య శాసనము రెండవది 9 వ శతాబ్దపు రాష్ట్రకూట శాసనము, మూడవది 7 వ శతాబ్దపు బాదామిచాళుక్య శాసనము అనగా ఐదు శతాబ్దముల కాలపు పరిపాలనా విధానము నివి సూచిస్తున్నాయి. 4–5 శతాబ్దములనుండి 11 వ శతాబ్దంవరకు ఒకేవిధమైన పరిపాలనాపద్ధతి ఉత్తరహిందూస్థానంలోను దక్కనులోను ఉండినట్లు తెలుస్తూఉంది.

నాల్గవ ప్రకరణము

చోళుల కాలంనాటి గ్రామపరిపాలన.

చోళులు దక్షిణభారతమును మూడున్నర శతాబ్దములపాటు (850 - 1002) పాలించిరి. వారి రాజ్యమునందు గ్రామసభలు రెండువిధములైనవుండెను. (1) ఊర్ (2) సభా లేక మహాసభా. మొదటిది వయోజనులగు సమస్త గ్రామజనుల సభ. రెండవది అగ్రహార బ్రాహ్మణుల సభ. సాధారణముగ భూమిలేనివారికి ఈ సభలలో కూర్చొనే అర్హత లేకుండెను.

బ్రాహ్మణ సభలో కూర్చొనుటకు అర్హతలివి (1) పావు వేలి (1½ ఎకరము) స్వంతభూమి ఉండుట; (2) స్వంత ఇల్లు ఉండుట; (3) ముప్పదైదేండ్లకు తక్కువకాని వయస్సు; (4) మంత్ర బ్రాహ్మణజ్ఞానము. లేక ఒక వేదముకాని ఒక భాష్యముకాని పూర్తిగ తెలిసియుండుట.

ఈ క్రిందివారికి బ్రాహ్మణసభలో స్థానంలేదు.

(1) మూడేళ్లు వరుసగా ఏదో ఒక సభలో సభ్యుడుగా ఉన్నవాడు.

(2) ఏదో ఒక సభ, సంఘములో సభ్యుడుగా ఉండి దానికి సంబంధించిన లెక్కలు నివేదించనివాడు.

(3) వ్యభిచారి.

(4) దొంగతనము చేసినవాడు.

గ్రామమును ముప్పది భాగములుగ విభజించి ఒక్కొక్క భాగమునకు కొక్కొక్కని సభ్యునిగ ఎన్నుకొంటారు. ఈ భాగములను 'కుడుంబులు' (వార్డ్సు) అంటారు. ఎన్నిక పద్ధతి 'కుడవోలై' అంటారు. అనగా వోట్లు కుండలలో వేసే పద్ధతి. నేటి మన బ్యాలెట్ పెట్టెల వంటి నాటి కుండలు.

ఎన్నుకోబడ్డ ముప్పై మందిలో పన్నెండుగురు 'సంవత్సర వరియమ్' అను సంవత్సరము పొడుగునను పనిచేయు కమిటీకి నియమింపబడుతూ ఉండేవారు. పన్నెండుగురు 'తోట్టవారియమ్' (తోటల కమిటీ) సభ్యులుగ నియమింప బడుచుండిరి. ఆరుగురు 'ఎరివారియమ్' (చెరువు కమిటీ) సభ్యులగుచుండిరి. 'పంచవార వరియమ్' 'పొన్ వారియమ్' అను మరి రెండు కమిటీలు శాసనము లలో కనిపిస్తున్నాయి. న్యాయసంఘము, క్షేత్రసంఘము, ఉదాసీన సంఘము అను సంఘములపేర్లు కొన్ని తాటాకు ముక్కలపై సభేయు లగు (సభ్యులు కాదగ్గవారు) వారి పేర్లు వ్రాసి ఒక కుండలో వేసి చిన్న పిల్లవాని నొకని ఒక్కొక్క ముక్కనే తీయమనేవారు. ఇట్లు తీసిన ముప్పై ముక్కలలో వచ్చిన పేర్లవారు సభ్యులుగ ప్రకటించుచుండిరి.

అన్ని గ్రామములకును ముప్పై మందియే ఎన్నుకొనబడవలె ననే నియమము లేదు. ఊరి జనసంఖ్యను బట్టి ఈ సంఖ్య నిర్ణయింప బడుతూ ఉండేది. సభ్యులకు వేతనము లుండేవికావు. కమిటీ సభ్యు లను 'వారియప్పెరు మక్కల్' అని పిలుస్తూఉండేవారు. మహాసభకు 'పెరుంగుడి' యనియు, సభ్యులకు 'పెరుమక్కల్' అనియు పేర్లుం డేవి. 'పెరుమక్కల్' మహత్తర శబ్దమునకు తమిళానువాదము.

మహాసభ సాధారణముగ గ్రామ దేవాలయంలోనో, చెట్టు నీడనో చెరువుఒడ్డుననో సమావేశ మవుతూ ఉండేది సభా తీర్మాన ములను 'వ్యవస్థై' అనేవారు.

మహాసభ సభ్యత్వమునకు కంటె కమిటీల సభ్యత్వమునకు ప్రత్యేకార్హత అవసరము. శీలము, విద్య, ధనము, వయస్సు, వంశ గౌరవము, కుటుంబ గౌరవము మున్నగువెన్నో అర్హత లుండ వలెను. మూడేండ్లు వరుసగా కమిటీ సభ్యుడైనవాడు మరి మూడేండ్లు వరకు సభ్యుడు కాకూడదు. కమిటీ సభ్యుడు సచ్ఛీలుడై యుండ

వలెను. విద్యావంతుడై, ధనవంతుడై, వయోవృద్ధుడై, సద్వంశమున పుట్టినవాడై, నిష్కళంకమైన కుటుంబమునకు చెందినవాడై యుండ వలెను.

మహాసభ గ్రామముపై సమస్తాధికారములు కలిగి యుండేది. గ్రామమున ఎంతపంట పండినదో ఎంత పన్ను విధించవలెనో అన్న విషయమును మహాసభ నిర్ణయించును. రాజోద్యోగులు మహాసభ అభిప్రాయమును గౌరవిస్తారు. గ్రామమునకు సంబంధించిన బీడు భూములు, అరణ్యములు, పోరంబోకు భూములు, చెరువులు మున్నగునవి సభ ఆస్తి. సభయే పన్నులను వసూలుచేయును. పన్నులివ్వని వారి భూములను జప్తుచేసి వేలమువేయు అధికారము దానికుండేది. భూములకున్నూ నీటికిని సంబంధించిన వివాదములన్నింటిని సభయే పరిష్కరించుచుండెను. ఈ విషయములో పొరుగు గ్రామముల జోక్యమున్నచో ఆ గ్రామముతో రాయబారములు నడిపి పరిష్కారము చేయు అధికారము సభకుండేది. కేంద్ర ప్రభుత్వము గ్రామమున ఏమిచేయ దలచుకొన్నను గ్రామసభ అనుమతి పొందాలి. గ్రామ క్షేమమునకై పన్నులు విధించు అధికారముసైతం సభకుండేది.

కమిటీలు గ్రామపాలనము చేయుచుండెను. వేతనములుపొందు ఉద్యోగులను నియమించినవారిద్వారా పనులు చేయించుచుండెను. "న్యాయత్తార్" కమిటీ కోర్టుగా పనిచేయుచుండెను. నేరములను విచారించి శిక్షలు విధించుచుండెను. కొన్ని నేరములకు గాడిదపై కూర్చుండబెట్టి తిప్పుట శిక్షయై ఉండెను. పొరపాటున ఒకడు మరొకని చంపినప్పుడు శాశ్వతముగ దేవాలయమున దీపము వెలిగించుట ఒక శిక్ష. చోళ రాజుల కాలంలో శిక్షలు కఠినంగా లేకుండెను.

రోడ్లు వేయించుట, వాటిని మంచి స్థితియందుంచుట, చెరువులను కాపాడుట మరమ్మతులు చేయించుట, పాఠశాలలు స్థాపించి విద్యా సౌకర్యములు కల్పించుట, సభల కర్తవ్యములై యుండెను.

అసాధారణ పరిస్థితులలో తప్ప కేంద్రప్రభుత్వము గ్రామ పరిపాలనములో జోక్యము కలుగజేసుకొనెడిది కాదు. గ్రామములు స్వయంపాలక రాజ్యములుగ ఉండెను.

చాళుక్యుల కాలములో (క్రీ. శ. 543–753) మహాజనసభలుండెను. వెయ్యిమంది సభ్యులుగావున్న సభలను సైతము చాళుక్య శాసనములు పేర్కొనుచున్నవి. ఒక శాసనమున వెయ్యిమంది మహాజనుల సభ ఒకటియు, నూరుమంది సభ్యులుగల సభ ఒకటియు పేర్కొనబడినవి. ఈ సభల అధికారులు 'ఊర్–ఒడెయ', 'గావుణ్డ' 'పెగ్గడ' అనేవారు ముగ్గురు 'గావుణ్డ' అధికారులున్న గ్రామము సైతమొకటి ఒక శాసనమున ఉదహరింపబడినది. పట్టణములు కొన్ని 30 మంది సభ్యులుగల ఒక సభ పరిపాలనము క్రింద ఉండినట్లు శాసనము లున్నవి. ఆర్గురు 'గావుణ్డ' అధికారులు, ఎనమండుగురు శ్రేష్ఠులు ఒక పట్టణమును పాలించుచుండినట్లొక శాసన మనుచున్నది. (క్రీ. శ. 1006). మరొక పట్టణమున 8 గురు శ్రేష్ఠులు, 80 కుటుంబములు కలిసి ఆ పట్టణమును పాలించు అధికారమును మంత్రిమండలి వద్ద పొందినట్లు కలదు.

దక్షిణ దేశాధిపత్యమున రాష్ట్రకూటులు బాదామి చాళుక్యుల వారసులు. వీరు మాన్యఖేటము రాజధానిగా సుమారు 2 శతాబ్దములకుపైగా (756–973) దక్కనులో గొప్ప సామ్రాజ్యమును పాలించినవారు. రాష్ట్రకూటులు ఎక్కువగ చాళుక్యుల పరిపాలనా పద్ధతినే అట్టేపెట్టారు. వీరి కాలంలో మూడువందల గ్రామాల సమూహంపై 'నాల్‌గావుండాలు' అను ఉద్యోగు లుండేవారు. కన్నడ ప్రాంతంలో నగర పాలకులను 'ఊర్‌గావుండాలు' అనేవాళ్లు. మహారాష్ట్ర ప్రాంతంలోను గుజరాతు ప్రాంతంలోను 'గ్రామకూటులు' అనే ఉద్యోగులుండేవాళ్లు గ్రామ సభలకు 'అధికారిన్' అని పేరుండేది. దీని సభ్యులను 'మహత్తరులు' అనేవారు. కన్నడ ప్రాంతంలో వీరిని మహాజనులనేవారు, గ్రామ మహాజనులు బ్రాహ్మణ కుటుంబముల

నుండి ‘ పంచవారములు ’ అనే అయిదుగురు సభ్యులను ఎన్నుకొనే వారు. ఇది ఒకవిధమైన పంచాయితీ సంఘం.

దక్షిణదేశమును 7–10 శతాబ్దములమధ్య పాలించిన పాండ్య రాజుల కాలంలో పెక్కు గ్రామముల కూటమిని ‘ కుర్రం ’ లేక ‘ నాడు ’ అంటూ ఉండేవారు. అప్పుడప్పుడు ‘ నాడు ’ను సంస్కృతీక రించి రాష్ట్రం అనడంకూడా ఉంది. గ్రామ పరిపాలనంలో ‘ ఊర్ ’ లేక ‘ సభ ’ ప్రముఖపాత్ర వహించేది. ఈ సభకెంతో పలుకుబడి వుండినట్లు తెలుస్తుంది. దేవాలయాలఖర్చుకై రాజులూ సామంతులూ ఏదైనా ధనం యిచ్చినప్పుడు దాని పరిపాలన ఈ సభలపరం చేసే వాళ్లు. భూస్వాములందరూ ఈ సభలో సభ్యులుగా ఉండేవాళ్లు.

ఐదవప్రకరణము

శుక్ర నీతిసారమున స్థానిక పరిపాలన

శుక్ర నీతిసారము కౌటిల్యుని అర్థశాస్త్రము ననుసరించి వ్రాసిన గ్రంథము. బహుశా ఇది క్రీ. శ. 9—10 శతాబ్దములలో రచింపబడి యుండవచ్చును. అర్థశాస్త్రకారుడు గ్రామములను జ్యేష్ఠ, మధ్యమ, కనిష్ఠములని మూడు తరగతులుగ విభజించినట్లే శుక్రనీతి సారకారుడును గ్రామములను కుంభ, పల్లి, గ్రామ అను మూడు తర గతులుగ విభజించుచున్నాడు. ఈ విభజనము గ్రామముయొక్క పరి మాణమునుబట్టి చేసినది. గ్రామ మన్నిటికన్నను పెద్దది. అందలి సగము జనసంఖ్య కలది పల్లి. దానికి సగము జనసంఖ్య గలది ‘ కుంభము ’ గ్రామము చుట్టు ఒక కోసు భూభాగముండును. దానిపై రాజునకు పన్నులమూలముగ వచ్చు ఆదాయము వెయ్యి కర్షములు (వెండినాణెములు.)

కాని వాస్తవమునకు గ్రామము లిట్లుండెడివి కావని శాసనములవల్ల తెలియుచున్నది. చోళ చక్రవర్తి రాజరాజు 11 వ శతాబ్దమున ఒక దేవాలయమునకు 35 గ్రామములు దానముచేసిన శాసనమొకటి కలదు. ఈ గ్రామములలో ఒకటి వెయ్యి ఎకరములభూమి కలది. 4 గ్రామములు 500 మొదలు వెయ్యి ఎకరముల భూమికలవి. 3 గ్రామములు 300 మొదలు 200 ఎకరములభూమి కలవి. ఏడు గ్రామములు 200, 300 ఎకరములు కలవి. ఆరు గ్రామములు 100—200 ఎకరముల విస్తీర్ణముకలవి. 3 గ్రామములు 50—100 ఎకరములు, 6 గ్రామములు 25—50 ఎకరములు, 2 గ్రామములు 25 ఎకరములు కలవియై యుండెను. ఈ విధముగ గ్రామములు శాస్త్రకారుడు చెప్పినట్లు తీర్చి దిద్దియుండవు శాస్త్రకారుడు ఆదర్శ గ్రామ సంఘటనమును వర్ణించుచున్న ట్లగపడును.

శుక్రనీతిసారము నలుగురు గ్రామోద్యోగులను పేర్కొనుచున్నది. వారు (1) సాహసాధిపతి (2) గ్రామ నేత (3) భాగహారుడు (4) లేఖకుడు.*

సాహసాధిపతి దండవిధాయకుడు. అనగా గ్రామమున జరుగు నేరములను విచారించి శిక్షలు విధించువాడు. శిక్షలు అతి క్రూరము కాక, అతి మృదువైనవికాక మధ్యస్థముగ ఉండవలెనని శుక్రు డనుచున్నాడు.

గ్రామనేతకే ' గ్రామప ' అను మరొక పేరు కలదు. గ్రామపుడు తల్లిదండ్రులవలె (' మాతృపితృవత్ ') ప్రజా సంరక్షణ దక్షుడై గ్రామ ప్రజలను చోరులనుండియు, ప్రభుత్వాధికారుల దౌర్జన్యము నుండియు రక్షించుచుండవలె ననుచున్నాడు శుక్రుడు. గ్రామనేత నేటి మన ' విలేజ్ లీడర్ ' లేక ' గ్రామసహాయకు 'ని సమానుడై

* ' సాహసాధిపతీ చైవ గ్రామనేతా రమేవచ
భాగహారం తృతీయంతు లేఖకం చ చతుర్థకం ॥ II : 120

నవాడు. కాని అతని స్థితి మన గ్రామ సహాయకులకంటె అత్యున్నతమైనది. గ్రామాదాయముగ వచ్చిన ధనమును సంక్షిప్తపరచుటయు అతని విధులలో ఒకటి. గ్రామాదాయమునుండి వివిధ ఉద్యోగులకు వెనుకటి నిర్ణయము ననుసరించి పదహారవవంతు, పన్నెండవవంతు, పదవవంతు, ఎనిమిదవవంతు—ఈ విధముగ వేతనములు చెల్లించుటయు అతని విధి. గ్రామనేతకు ఆరవవంతు వేతనమైయుండెను.

భాగహారుడు పన్నులు వసూలుచేయు ఉద్యోగి. శుల్కగ్రాహకుడును ఒకడుండెను. భాగహారుడు పంటలో రాజభాగమును వసూలు చేయువాడు. శుల్కగ్రాహకుడు తక్కిన విధముల పన్నులు వసూలు చేయుచుండెను. మూలధన వినాశము కానట్లు వర్తకులవద్ద పన్ను వసూలు చేయవలెనని శుక్రుడు హెచ్చరించుచున్నాడు. *

లేఖకుడు గ్రామవిలేఖరి. ఇతడు గ్రామ పరిపాలనమునకు సంబంధించిన దంతయు వ్రాయవలెను రాబడి ఖర్చుల లెక్కలు వ్రాయవలెను. అతడు లెక్కలలో నేర్పు కలవాడై ('గణనా కుశలో'), దేశభాషలో ప్రవీణుడై ('దేశభాషా ప్రభేదవిత్') మంచి చేతివ్రాత కలవాడై యుండవలెను.

ప్రతిహారీ అను మరొక ఉద్యోగి 'శస్త్రాస్త్రకుశలు'డైనవాడు 'నిరాలసుడు' (బద్ధకము లేనివాడు) సభలను సమావేశపరచువాడు. సభకు సార్జెంటు వంటివాడై యుండవలెను.

పై ఉద్యోగుల విధుల వివరములు చూడగా గ్రామ పంచాయతులు స్వతంత్రములై సర్వాధికారములు కలిగియుండెనని తెలియుచున్నది. వీటికి ఎగ్జిక్యూటివ్, జ్యుడిషల్ అధికారములన్నియు ఉండెను. పన్నులు వసూలుచేసి, ఎవరిజీతములు వారికిచ్చి, ప్రభుత్వ

* 'యథా విక్రయిణం మూలధన నాశోభవేన్నహి
తథా శుల్కం తుహరతి శౌల్కికం స ఉదాహృతః

భాగము ప్రభుత్వమునకు చెల్లించి ప్రభుత్వములో ప్రభుత్వముగ పంచాయతులు పనిచేయుచుండెను.

ఈ గ్రామ పంచాయతులు కేవలము నిరంకుశములై ప్రవర్తించుటకు వీలు లేకుండ ప్రతి పదిగ్రామములపై ఒక 'నాయకు'ని ప్రతి నూరు గ్రామములపై ఒక 'సామంతు'ని, ప్రతి వెయ్యిగ్రామములపై ఒక 'ఆశాపాలు'ని నియమించవలెననుచున్నాడు శుక్రుడు. శాస్త్రకారుని మాటలివి :

" అధికృతో దశగ్రామే నాయకః సచకీతితః
శత గ్రామాధిపో యస్తు సోపి సామన్త సంజ్ఞకః
ఆశాపాలోయుత గ్రామ భాగ భాక్ ॥"

గ్రామ పంచాయతులకు ఈ ఉద్యోగులకు గల సంబంధము లెట్టివో నీతిసారము వివరించలేదు. బహుశా ఈ ఉద్యోగులు గ్రామ సీమలలో ప్రభుత్వ ప్రతినిధులై యుందురు. పంచాయతులస్థితి చెడినప్పుడు వీరు కలుగజేసుకొనువారేమో! ఈ కాలపు పంచాయత్ ఆఫీసర్ల వంటివారు కావచ్చును.

శుక్ర నీతిసారము హర్షుని కాలము తర్వాత గ్రామ పరిపాలనమును వర్ణించుచున్నదని కొందరు చరిత్రకారుల మతము. శుక్రుడు చేసినది శాస్త్రము కాని వర్ణన కాదు. కాబట్టి ఇందలి నియమములు ఆదర్శమును సూచించును. గాని వాస్తవ పరిస్థితులను సూచించవనుకొనుటలో ప్రమాదములేదు. ఐతే ఈ ఆదర్శము కేవలం ఊహామాత్ర మనుకొనుటయు పొరపాటు. వాస్తవము నాధారము చేసుకొనియే ఈసూచనలు చేయుబడినవి. ప్రతీహారులు, చాళుక్యులు, చోళులు, రాష్ట్రకూటులు, పాండ్యులు గ్రామ పరిపాలనమున చేసిన నియమములనుబట్టి చూడ ఇవి వాస్తవదూరములు కావని తోచును. వివిధ ప్రాంతములలో ఉద్యోగులు సభలు, సభ్యులు వివిధనామములతో వ్యవహరింపబడినవి. కాని వారివిధులు దాదాపు ఒకేవిధమైనవై యుండెను. గ్రామములు చాలవరకు స్వతంత్రములై, స్వపరి

పాలితములై యుండెను. కేంద్రప్రభుత్వము గ్రామ స్వపరిపాలన సవ్య ముగ సాగునట్లు ఏర్పాటు చేయుచుండెను. అదియు కేంద్ర ప్రభుత్వము సుసంఘటితమై యున్నప్పుడే దేశమున అశాంతి, అరాజకము ప్రబలియున్నప్పుడు గ్రామములు ఎక్కడి కక్కడ స్వపరిపాలనము చేసికొనుచు చెక్కు చెదరక ఉండెను.

ఈగ్రామ స్వపరిపాలనపద్ధతి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము మన దేశమున నెలకొనునంతవరకు ఉండెను. 1812 లో బ్రిటిష్ కామన్సుసభ వారి సెలెక్టు కమిటీవారు సమర్పించిన నివేదికలో గ్రామ పరిపాలన మీా విధముగ వర్ణింపబడినది :

"(1) హెడ్ మన్. (గ్రామికుడు, గ్రామనేత, గ్రామపుడు లేక వేదకాలపు గ్రామణి) గ్రామపాలకుడు; పన్నులు వసూలు చేయుట; పోలీసుపని; గ్రామమందలి తగవులు తీర్చుట. (ఈ విధులు సరిగా గ్రామికుని విధులను పోలియుండుట గమనింపదగును.)

(2) ఎకౌంటెంట్. (శుక్రనీతి సారమందలి లేఖకునితో సమానమైనపదవి.) లేఖకుడు – 'గణనా కుశలో' – లెక్కలలో కుశలుడై యుండవలెనని శుక్రు డనుచున్నాడు. నేటి కరణము లేక పట్వారీకి సమానుడు. అర్థశాస్త్రకారుడు చెప్పిన సంఖ్యాయకుడు' ఇట్టివాడే.

(3) వాచ్ మన్ – వీరు రెండుతరగతులవారు. ఉన్నత తరగతికి చెందిన వాడొకడు; క్రింది తరగతికి చెందిన వాడొకడు మొదటివాడు గ్రామమున జరుగు నేరములు మున్నగువాని సత్తాతీసి తగు చర్య తీసుకొనును. ఒక గ్రామమునుండి మరొక గ్రామమునకు పోవు వారిని రక్షించును. రెండవవాడు గ్రామములోపలనే పనిచేయును, ఇతడు పొలములను రక్షించును. ధాన్యము కొలుచు నప్పుడుండి భాగములను సరిగ పంచును.

(వీరు శుక్రనీతిసారమున చెప్పిన సాహసాధిపతులకు సరిపోలిన వారు.)

(4) బౌండరీమన్ : గ్రామ సరిహద్దులను నిర్ణయించువాడు. గ్రామములమధ్య సరిహద్దుల విషయములో వివాదము లేర్పడి నప్పుడు సాక్ష్యమిచ్చువాడు.

(గుప్తచక్రవర్తుల శాసనములలో పేర్కొనబడిన 'సీమప్రదాత'కు సరియైన ఉద్యోగి ఇతడు.)

(5) సూపరింటెండెంట్ ఆఫ్ టాంక్ అండ్ వాటర్ కోర్సెస్–పొలములకు చెరువుల నీరు కాలువల నీరు పంచి ఇచ్చువాడు. (చోళ శాసనములందలి 'ఎరివారియమ్' కమిటీ ఉద్యోగియై ఉండవలెను.)

(6) ప్రీస్ట్ : గ్రామ మతవిషయములను చూచుపురోహితుడు. (వాకాటకరాజుల శాసనములలో పేర్కొనబడిన 'అధ్వర్యుడు' 'ఆచార్యుడు' ఇట్టివారు)

(7) స్కూల్‌మాస్టర్ : (పై నుదహరించిన ఆచార్యుడు విద్యా సౌకర్యములను కల్పించువాడై ఉండవచ్చును.)

వీరుగాక గ్రామమున జోషి, జ్యోతిష్కుడు, కమ్మరి, వడ్రంగి, చాకలి, మంగలి, గోపాలకుడు, చికిత్సకుడు, బోగముది (నర్తకి) గాయకుడు, కవి ఉన్నారు. వీరందరికి ఇనాములు కలవు. ఇనాములపై ఎట్టి పన్నులును వుండవు. రైతుల పంటలోను వారికి నిర్దిష్టమైన భాగముండెను. కళ్ళములో ఈ పంపకము జరిగెడిది. ఈవిధముగ వారికి ఇనాములును, ప్రతిరైతు పంటనుండి భాగములును లభించుచుండెను.

ఆరవ ప్రకరణము

తూర్పు భారతంలో గ్రామ పరిపాలన (750 - 1200)

పాలరాజుల శాసనములో 'గ్రామపతి' 'దశగ్రామిక' అను ఉద్యోగుల ప్రశంస కలదు. ఆరవ శతాబ్దమధ్యమునుండి పదకొండవ

శతాబ్ద ప్రారంభమువరకు ఉత్తరహిందూస్థానమును పాలించిన ప్రతీహారరాజుల కాలములో 'గ్రామపతి' అనువాడు ప్రధాన గ్రామోద్యోగియై యుండెను. - 'మహత్తరులు' 'మహత్తములు' అను రెండు తరగతుల వారి ప్రశంస శాసనములలో కలదు. గ్రామము నందలి సర్వసభాసభ్యులు మహత్తరులు. పంచాయత్ సభవంటి చిన్న సభ సభ్యులు మహత్తములనిపించుకొనువారేమో! శుక్రనీతి సారమందలి 'గ్రామనేత' వలె ప్రతీహార రాజ్యమందలి 'గ్రామపతియు' వేతనము పొందువాడు. ఇతడు ప్రభుత్వనియమితుడో లేక గ్రామసభచే నియమింపబడి ప్రభుత్వామోదము పొందిన ఉద్యోగియో మనకు తెలియదు.

ప్రతీహార రాజుల ఉద్యోగులలో 'షష్ఠాధికృతుడు' 'దశగ్రామికుడు', 'క్షేత్రపుడు', 'మహాభోగికుడు' అను ఉద్యోగులు కనిపించుచున్నారు.

షష్ఠాధికృతుడు రాజుయొక్క షష్ఠాంశమును (పంటలో ఆరవ భాగమును) వసూలుచేయు ఉద్యోగియై ఉండవలెను. దశగ్రామికుడు పది గ్రామములపై పెద్ద. మన కాలపు గ్రామసేవకునకు 'దశగ్రామికుడు' అని పేరుపెట్టిన బాగుండును. ఒక విధముగ మన గ్రామసేవకుడు (విలేజ్ లెవెల్ వర్కర్) దశగ్రామికుడే.

ఇక క్షేత్రపుడు మన ఫీల్డ్‌మన్ వంటివాడే. మన ఫీల్డ్‌మనుకు క్షేత్రపుడని ఏల పిలువరాదో తెలియకున్నది. మన జిల్లా పరిషత్తులు పంచాయత్ సమితులు ఫీల్డుమనుకు క్షేత్రపులని పేరుపెట్టినచో ప్రభుత్వ మాటంకపరచదనుకొంటాను.

మహాభోగికుడు షష్ఠాంశము (పంటలో ఆరవభాగము) కాక తక్కిన పన్నులు వసూలుచేయువాడు. పూర్వకాలపు పన్నులు 'భాగ' మనియు 'భోగ' మనియు రెండువిధములై యుండెను. భాగము మన లాండ్ రెవెన్యూవంటిది. పంటలో ఆరవ భాగము పన్ను. 'భోగము' తక్కిన పన్నులు. ఈ పన్నులు వివిధకాలాల్లో

వివిధముగా ఉండేవి. రాజును బట్టియు ఈ పన్నులు తగ్గుచు హెచ్చు చునుండెను. మంచి రాజున్న చో పన్నులు తక్కువగుచుండెను రాజు భోగలాలసుడై దుష్టుడై లేక ఎల్లప్పుడు యుద్ధములలో కాలము గడపు వాడైనచో పన్ను లెక్కువ విధించుచుండెను. (ఉదాహరణము నకు మౌర్యసామ్రాజ్య కాలములో ఉండిన భోగకరములను చూడుడు: (1) ఉత్సంగ (2) పార్శ్వమ్ (3) పరిహీణకమ్ (4) ఔపాయనికమ్ (5) కౌష్ఠేయకమ్ (6) పిణ్డకర (7) సేనాభక్తమ్ (8) బలి.

గుప్త సామ్రాజ్య కాలములో (1) దారద్రణక పెండ్లి పన్ను కావచ్చు) (2) క్లృప్త (3) అపక్లృప్త (4) కోరటవంటి మరికొన్ని పన్నులు కనిపించుచున్నవి ఈ పన్ను లెట్టివో, ఏ లెక్కను అవి విధింపబడు చుండెనో మనకు తెలియదు. పండితులలో ఈ భోగకర స్వరూపములను గూర్చి పెక్కు భేదాభిప్రాయములు కలవు. వాటి చర్చ ఇక్కడ అప్రస్తుతము. మహాభోగికుడు ఈ భోగకరములను 'గ్రామ మర్యాద' ననుసరించి వసూలు చేయువాడని తెలుసుకొనిన చాలును.

రెండవ భాగము

ఏడవ పరిచ్ఛేదము

ముస్లిమ్ సామ్రాజ్యం

12 వ శతాబ్దంలో మనదేశంలో ముస్లిమ్ చక్రవర్తులు సామ్రాజ్యం స్థాపించారు. వాళ్ళ సామ్రాజ్య కాలంలో గ్రామవ్యవస్థ ఎక్కడా మారినట్టు కన్పించదు. ఎన్నో రాజవంశాలు పాలించేయి. ఎందరో రాజులు మారారు. ఎన్నోదండయాత్రలు జరిగేయి. అది ఐదారు శతాబ్దాలచరిత్ర. కాని భారతీయ గ్రామాల జీవితంలో ఏమీ మార్పు రాలేదు. ముస్లిమ్ పరిపాలకులు కూడా గ్రామ వ్యవస్థను మార్చడానికి ఏమీ ప్రయత్నం చేసినట్టు కనిపించదు. మొగలు చక్రవర్తుల పరిపాలనా పద్ధతినిగూర్చి వ్రాస్తూ శ్రీరామ శర్మ ఇలా అంటున్నారు : "The Mughals had no resident functionary of their own in the villages. The muqaddam was probably the sarpanch (President of the panchayat) known by this name for his revenue function He collected the land revenue from the cultivators and was allowed 2 1/2 of the revenue as his fee." *

బ్రిటిష్ పరిపాలనా కాలంలో గ్రామపంచాయతుల వినాశం.

ముస్లిమ్ పరిపాలనా కాలంలో గ్రామపరిపాలనా వ్యవస్థ ఏమీ మారలేదు. తర్వాత వచ్చిన బ్రిటిష్ పరిపాలనా కాలంలో గ్రామ పంచాయతులు నశించేయి. క్రీ. శ. 1600 లో ఇంగ్లాండులో స్థాపింపబడి క్రమంగా ఇండియాలో రాజ్యం స్థాపించిన ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ వర్తక సంస్థ. ఆ సంస్థలో పనిచేసే వాళ్ళందరూ వర్తకులు.

---

* Sri Rama Sarma, Mughal Government and Administration, P. 245.

వర్తకులకు కావలసినది లాభం. అంత దూరంనుండి వచ్చి ఇంత పెద్ద దేశంతో ఇంత భారీఎత్తున వర్తకం చేసే వర్తకులకు పెద్ద లాభాలు కావాలి ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ మన దేశంతో వర్తకం చురుకుగా సాగించ నారంభించిన కాలంలో ఇక్కడ అరాజక పరిస్థితు లేర్పడి ఉన్నాయి. మొగలాయీ సామ్రాజ్యం పతనోన్ముఖమైంది. ఎక్కడి సామంతు లక్కడ స్వతంత్రు లౌతున్నారు. శాంతి భద్రతలు నశించేయి. ఇంగ్లీషు వర్తకులు తమ వర్తక స్థావరాల రక్షణకోసం సైన్యాలు తయారుచేశారు. ఆ సైన్యాలు క్రమంగా రాజ్యాలు జయించేయి. మన దేశపు భాష, సంప్రదాయాలు, పద్ధతులూ, ఆచారాలు తెలియని తెల్లవాళ్ళకు దేశపరిపాలన ఒక సమస్యఅయింది. పరిపాలన అంటే ఆ కాలంలో ఎక్కువగా పన్నులు వసూలు చేయడమే. ఊరూరు తిరిగి బ్రిటిషు ఉద్యోగులు పన్నులు వసూలు చేయలేరు కదా. అందుకోసం పన్నులు వసూలు చేయడానికి కొంత మంది పెద్దమనుష్యులను నియమించవలసి వచ్చింది. 'ఈ పరగణా నీది. ఇక్కడి పన్నులు వసూలుచేసి సాలుకు ఇంత అని మాకు చెల్లించవలసింది' అని కొంత మందిని నియమించారు. ఇది మొదట బెంగాలులో జరిగింది. దానిని 'పర్మనెంట్ సెటిల్‌మెంటు' అంటారు. నియమింపబడ్డ ఏజెంట్లకు జమీందారులనే పేరు వచ్చింది ఇంగ్లాండులో 'జంటిల్మన్ ఫార్మర్స్' అని ఒకతెరగతి జమీందారు లుండే వారు. వాళ్ళను నమూనాగా పెట్టుకొని చేసిన ఏర్పాటే ఇది. ఇది జరిగింది 1793 లో.

జమీందారులు తాము భూస్వాము లనుకోసాగారు. నిజంగా వాళ్ళు భూస్వాములు కారు; పన్నుల కంట్రాక్టర్లు (గుత్తేదార్లు మాత్రం. బ్రిటిష్ పరిపాలకులు తాము చేసిన పర్మనెంట్ సెటిల్) మెంట్ వల్ల ఇలాంటి ప్రమాదం జరిగిందని గ్రహించారు. ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని యొక్క కోర్ట్ ఆఫ్ డైరెక్టరులు 15 జనవరి 1819 లో వ్రాసిన ఒక ఉత్తరంలో ఇలా ఉంది :

"పర్మనెంటు సెటిల్మెంటు సందర్భంలో మనం పన్నులు వసూలు చేయడానికి ఏర్పరచిన ఏజెంట్లను భూస్వాములుగా వర్ణించి చాలా పొరపాటు చేశాము. రైతులకు దానివల్ల చాలా అపచారము జరిగింది. వాళ్ళ హక్కులకునూ ఇది భంగకరమైంది. రైతు లిచ్చేది పన్నుగాకాక అద్దె (Rent) గా భావింపబడే ఆచారంవల్ల కలిగిన ప్రమాదమిది. దానివల్లనే ఈ జమీందారులలో తామే భూస్వాముల మనే భ్రమ కల్గింది."

కాని చిన్న ఉద్యోగులందరూ జమీందారులను భూస్వాములుగా భావిస్తూవచ్చారు. ఇంగ్లండులో ఉన్న 'జంటిల్మెన్ ఫార్మర్స్' పద్ధతి వాళ్ళ మెదడుల్లో మెలుగుతుంది. దానితో రైతుల హక్కులన్నీ ధ్వంసమయ్యాయి. 'ఇది ఇలాకాదు' అని చెప్పేవాళ్ళు గ్రామంలో లేకపోయారు. గ్రామంలో పంచాయతీసభ్యుల వినాశనానికై జమీందారులు కూడా కొంత కారణం. పంచాయతీలుంటే జమీందారుల ఆటలు సాగవు. అతని నిరంకుశాధికారం నడవదు.

జమీందారుల అధికారాలు హెచ్చుతున్నకొలదీ రైతుల హక్కులు క్షీణించ సాగేయి. జమీందారు రైతును ఎప్పుడు పడితే అప్పుడు అతని ఇష్టం వచ్చినట్టు తీసి పారేయ గలడు. బ్రిటిష్ పరిపాలకులు అధికారం అంతా జమీందారుచేతుల్లో ఉంచి రైతును అతని దయాదాక్షిణ్యాలపై విడిచిపెట్టేశారు–జమీందారు ప్రభుత్వానికిచ్చే 'పేష్కష్' మారదు. కాని రైతులవద్ద జమీందారు వసూలు చేసే పన్నులు నిరంతరం మారుతూనే ఉంటాయి. ప్రభుత్వం పేష్కష్ మొత్తం హెచ్చిస్తే జమీందారు రైతుల శిస్తులు హెచ్చిస్తాడు. తాను హెచ్చించినా రైతులు చెల్లించవలసిందే. గవర్నమెంటు హెచ్చించినా రైతులు చెల్లించవలసినదే. రైతు ఇవ్వనననడానికి వీల్లేదు. జమీందారుకు పోలీసు రక్షణఉంది. కోర్టుల సహాయ

ముంది. ఇవ్వనన్న రైతును బలవంత పెడ్తాడు. కోర్టుముందుకు ఈడుస్తాడు.

బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం వాణిజ్య విధానంవల్ల గ్రామాల్లోఉన్న పరిశ్రమలు నశించేయి. గ్రామసీమలో ఒక్క వ్యవసాయమే ఏకైక జీవనాధారమైంది. భూమిపై ఒత్తిడి హెచ్చింది. జమీందారులకు బానిసలెక్కువయ్యారు. జమీందారు చెప్పిన ఏషరతుకైనా ఒప్పుకొని భూమిని పట్టుకుని వేలాడ వలసిందే. భూమీ నాగలి విడిచి వేస్తే మరొక వృత్తి ఏముంది?

బ్రిటిష్‌వారి ఈ విధానంవల్ల గ్రామసీమ పేదపడిపోయింది. అంతులేని ఆ దారిద్ర్యానికి ఫలితంగా ఏపాటిపంట చెడినా, అనావృష్టి సంభవించినా ఘోరమైన కరువులు వచ్చేవి. 1854 మొదలు 1901 వరకు 47 ఏళ్ళలో కరువులవల్ల మొత్తం దేశంలో చచ్చినవారి సంఖ్య 2 కోట్ల 88 లక్షలని ప్రభుత్వంవారి అంచనాలవలన తేలింది. 1891 నుండి 1900 వరకు సంభవించిన కరువుల్లో చచ్చినవారి సంఖ్యయే 1 కోటి 90 లక్షలని మరొక అంచనా.

ప్రస్తుత విషయానికి దూరం పోదలచుకోలేను. ఇండియాలో సంభవించిన కరువులు వాటివల్ల కలిగిన వినాశం వర్ణించాలంటే ఒక సంపుటం పట్టుతుంది ఇక్కడ మనకు ప్రస్తుతమైన విషయం ఒక్కటే. గ్రామ స్వపరిపాలన ధ్వంసమైన పిదప గ్రామాలు జమీందారులకూ దోపిడిగాళ్ళకూ వేటభూములై పోయాయి. దానివలన దారిద్ర్యం వచ్చింది. వెనక అనావృష్టి ఉండకపోలేదు. పంటలు చెడకనూ పోలేదు. కాని రైతు అప్పుడు ఉత్త చేతులతో ఉండేవాడుకాడు—ఒక సంవత్సరం పంటలు చెడినా ఆదుకొనే శక్తి గ్రామానికుండేది. గ్రామం గాదులు నిండిఉండేవి.

నెహ్రూ పండితుడన్నట్లు "ఇంగ్లండు నుండి ఇండియాకు పరిపాలకులుగా వచ్చిన ఫ్యూడల్ ప్రభువులు ప్రపంచాన్నంతా జమీందారీ దృక్పథంతో చూచారు—వాళ్ళదృష్టిలో ఇండియా ఈస్టుఇండియా

కంపెనీకి చెందిన పెద్ద ఎస్టేటు. దీనికి జమీందారులు ప్రతినిధులు. వారు జమీందారులకు రైతులకు కూడా ప్రతినిధులే.''

రైతువారీ భూపద్ధతికూడా గ్రామ పంచాయతులను నాశన మొనర్చింది. ఈ పద్ధతిక్రింద భూమి బజారులో క్రయ విక్రయములకు లోనైన ఒక వస్తువుగా మారిపోయింది. ప్రతి రైతుకూ తిన్నగా ప్రభుత్వంతోనే సంబంధం. అతడు తన భూమినేమైనా చేసుకోవచ్చు. బంజరుగా ఉంచవచ్చు, అమ్మేయవచ్చు, తాకట్టు పెట్టవచ్చు పై ఊరువాడువచ్చి భూస్వామ్యం సంపాదించ వచ్చు. గ్రామానికి అందులో జోక్యమే లేదు. గ్రామం ఒక బజారు. అందులో అమ్మే ఒక వస్తువు భూమి. 1877-78 లో జరిగిన భూమి క్రయ-విక్రయాల సంఖ్యను 1890-1900 దశాబ్దంలో సాలీన సగటున జరిగిన క్రయ విక్రయాల సంఖ్యతో పోల్చిచూస్తే ఈ సంగతి బాగా బోధ పడుతుంది.

క్రయ-విక్రయాలు

1877-78		1890-1900 సంవత్సరాలలో సాలీనా సగటు	
సంఖ్య	ధర (లక్షల రూ.లో)	సంఖ్య	ధర (లక్షల రూ.లో)
75,864	256.66	2,54,302	503.71

మాలవ్యాగారన్నట్లు : "The English exercised in India their direct political and economic power as rulers and land-lords for disrupting our age-old Village Panchayats; and the destruction of handicrafts which was an integral part of the small well-knit economic organisation of the village, was accomplished simultaneously,"

ఏనిమిదవ ప్రకరణము

బ్రిటిష్ యుగంలో స్థానిక పరిపాలన

మొగలాయీ సామ్రాజ్యపతనం తర్వాత దేశంలో చెలరేగిన అల్లకల్లోల పరిస్థితుల్లో గ్రామపంచాయితులు ఎలా నశించేయో వెనకటి ప్రకరణంలో తెలుసుకొన్నాము. అక్కడక్కడ కుల పంచాయతులు మిగిలిపోయేయి. అవి గ్రామ పరిపాలనకు సంబంధించినవి కావు. ఏ కులానికి ఆ కులం ఒక కులం పెద్ద లేక కులం పెద్దల మాటకు లోబడి ఉండడం, వాళ్ళ చిన్న చిన్న తగవులను తీర్చుకోవడం, కుల మర్యాదలను కాపాడుకొంటూ ఉండడం జరిగేది.

బ్రిటిష్ పరిపాలకులు కొందరు గ్రామ పంచాయతీలు ఉన్న చోట్ల నెల్లా వాటిని ప్రోత్సహించారు. అవి లేని చుట్టు పక్కల గ్రామాల్లో గ్రామసభలు స్థాపించడానికి ప్రయత్నాలు చేశారు కాని దిన దినాభివృద్ధి పొందుతూఉన్న సామ్రాజ్యం అంతటిలోనూ ఒక స్థానిక స్వపరిపాలనా పద్ధతి నెలకొల్పడం వాళ్ళకు పెద్ద సమస్య అయింది. రేవులు మంచి స్థితిలో ఉంచడానికి, రోడ్లు వేయడానికి, వంతెనలు కట్టడానికి 1816 లోను 1819 లోను బెంగాలులో పన్నులు వేసి, ఆ విధంగా వసూలైన డబ్బును స్థానిక కమిటీల వశం చేశారు. జిల్లా మ్యాజిస్ట్రేటును ఈ కమిటీకి కార్యదర్శిగా నియమించారు.

ఇతర రాష్ట్రాల్లో భూమి పన్నుపై కొంత 'లోకల్ సెస్' అని వసూలు చేయసాగారు. 1869 లో బొంబాయి రాష్ట్రంలో ఈసెస్సు మీద వచ్చినడబ్బు స్థానిక కమిటీల వశం చేశారు. జిల్లా స్థాయిపైనే కాక డివిజన్ స్థాయిపైకూడా కమిటీలు ఏర్పరిచారు. 1870 లో ఇండియా ప్రభుత్వం బొంబాయి విధానాన్ని ఆమోదించింది. ఒక సంవత్సరంలో వివిధ రాష్ట్రాల్లో ఈపద్ధతిని శాసనంగా ప్రవర్తింప జేశాయి. ఆ యా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రతి జిల్లాలోను జిల్లాకు

ఒకటిచొప్పున కమిటీలు ఏర్పాటయ్యాయి. కమిటీసభ్యులను ప్రభుత్వం 'నామినేట్' చేసేది. సభ్యుల్లో ఉద్యోగులూ ఉద్యోగేతరులూకూడా ఉండేవాళ్ళు. ఉద్యోగియే అధ్యక్షుడుగా నియమింప బడేవాడు.

బెంగాలులో దీనిని ప్రతిఘటించారు. పర్మనెంట్ సెటిల్మెంటు కిది భంగకరంగా ఉన్నదని ఆందోళన ప్రారంభమైంది. ప్రభుత్వం స్థానికంగా వసూలుచేసే సెస్సు రోడ్డులు వేయడానికి, వాటి మరమ్మతులకే వినియోగిస్తామని ప్రకటించారు. సెస్సుకు 'రోడ్ సెస్' అని పేరు పెట్టారు.

1871 లో నెలకొల్పబడిన స్థానిక పరిపాలనా సంస్థలు రాకపోకల సౌకర్యాల విషయంలోను, విద్యాభివృద్ధి విషయంలోను పని చేసాయి. జిల్లాకు ఒకటే కమిటీ ఉండడంవల్ల పని చురుకుగా సాగడం సాధ్యం కాకుండెను. జిల్లా వివిధ ప్రాంతములందున్న సమస్యలను పరిష్కరించడానికి కావలసిన అభినివేశంగాని తెలివిడిగాని ఈసంఘాలకు ఉండకపోవడం సహజమే. స్థానిక కమిటీల సభ్యులు ఎక్కువగా ఉద్యోగులే కావడంవల్ల వాళ్ళకు తగినంత శ్రద్ధ లేకపోవడం కూడా సహజమే.

అప్పుడు రాజ ప్రతినిధిగా ఉన్న లార్డ్ రిపన్ స్థానిక స్వపరిపాలనం ఇంగ్లీషు నమూనాపై మనదేశంలో ప్రతిష్ఠించాలని ప్రయత్నం చేశారు * 1882 లో ఇండియా ప్రభుత్వం ఈ విషయంలో చేసిన తీర్మానము లార్డ్ రిపన్ భావాలు పొందుపరచబడ్డాయి. లార్డు రిపన్ తన స్థానిక పరిపాలనా ప్రణాళికలో రెండు ముఖ్యసంగతులు చేర్చారు :

(1) స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘములు పెద్దపెద్ద ప్రాంతములకు కాక చిన్న ప్రాంతములకు ఏర్పాటు కావాలి. డివిజను కమిటీలు, ప్రైమరీ కమిటీలు నెలకొల్పాలి.

---

* ఇంగ్లీషు స్థానిక స్వపరిపాలనా పద్ధతిని గూర్చి మరొక ప్రకరణంలో చూడుడు.

(2) ఎన్నుకొనబడిన ఉద్యోగేతరులు ప్రతిస్థానిక బోర్డులోను అధిక సంఖ్యాకులుగ ఉండాలి. బోర్డు అధ్యక్షుడు ఉద్యోగేతరులే ఉండాలి.

లార్డురిపన్ ప్రతిపాదించిన ఈ సిద్ధాంతాలలో నిజమైన స్థానిక స్వపరిపాలనకు బీజాంకురమైనదని చెప్పవచ్చు కాని లార్డురిపన్ ఆశయం నెరవేరలేదు. రాష్ట్రాలన్నీ రాజ ప్రతినిధి ఆదేశాన్ని పాటింపవాయెను. ఒక్క సెంట్రల్ ప్రావిన్సెస్‌లో జిల్లాబోర్డులకు ఉద్యోగేతర అధ్యక్షుడు నియమింపబడ్డాడు. ఎన్నికల పద్ధతికూడ కొంత వరకు అమలులో పెట్టారు. కాని అదంతా ఇష్టంలేనట్టుగా జరిగింది. ఒక్క బెంగాలులో లార్డురిపన్ ప్రోద్బలంతో తయారైన బిల్లును ఇండియా కార్యదర్శి తోసి పారేశాడు-ఎన్నో మార్పులతో 1885 లో ఆమోదించబడ్డ చట్టంక్రింద జిల్లా మ్యాజిస్ట్రేట్లు అధ్యక్షులుగా ఉండే జిల్లాబోర్డులు నెలకొల్పబడ్డాయి.

లార్డురిపన్ భావాలు దేశంలో ఆశలు రేకెత్తించాయి. కాని ఇంగ్లండులోని అధికారులుగాని, ఇండియాలోని బ్రిటిష్ పరిపాలకులు గాని వాటి నామోదించలేదు దానితో దేశంలో ఆశాభంగమైంది.

బొంబాయి రాష్ట్రంలో పంచాయితీల స్థాపనా ప్రయత్నాలు

లార్డురిపన్‌కు పూర్వమే పంచాయితీలు స్థాపించే ప్రయత్నాలు దేశం వివిధప్రాంతాల్లో జరిగేయి. 1802 లో బొంబాయిలో పంచాయితీలను గ్రామ న్యాయ స్థానాలుగా ఉపయోగించాలని ప్రయత్నించారు. కాని ఈ పద్ధతి సంతృప్తికరంగా లేకపోవడంవల్ల 1861 లో రద్దుచేశారు.

మద్రాసు రాష్ట్రంలో 1861 లో పంచాయితీలను గ్రామ న్యాయ స్థానాలుగా పరీక్షార్థం నియమించారు. గ్రామ మునసబు (పటేల్) పంచాయితీని సమావేశపరుస్తాడు. తమ వివాదం పంచాయత్ పరిష్కరించాలని ఒప్పుకొననివారి అభియోగాలే పంచాయత్

ముందు వెళ్లుతాయి. ఈ పద్ధతికూడా ఏమంత సఫలం కాలేదు. దానికొకటే కారణం. వెనుకటి కాలంలో గ్రామనేత లేక గ్రామికుడు నిజమైన ప్రజానాయకుడు – ప్రజలుకోరి నియమించుకొన్న పెద్ద మనిషి. బ్రిటిష్ పరిపాలనా కాలంలో పటేలు లేక గ్రామ మునసబు ప్రభుత్వం మనిషిగా వ్యవహరిస్తూ ఉండేవాడు. అతనికి ప్రభుత్వం చాలా అధికారాలిచ్చింది. అవి ప్రజలిచ్చిన అధికారాలు కావు. అందుచేత ప్రజలకు అతనిపై ఒక విధమైన నిరాదరణభావం కలిగి వాళ్ళ సహకారం లేకుండా పోయింది.

క్షామ కమిషన్ సిఫార్సు 1880

1880 లో సమర్పించిన నివేదికలో క్షామకమిషన్ (Famine Commission) ఇలా వ్రాసింది.

"In most parts of India some village organisation exists, which offers a ready and natural, though still imperfect, machinery for coping with famine, and it is of special importance that whatever is possible should be done towards improving and strengthening this machinery where it is present, so that it may become so thoroughly efficient for purposes of village relief. For the progress of the country the encouragement of the principle of the local self-Government, by which business of all kinds should be left more and more to local direction; is of much moment, and nowhere so than in dealing with local distress, and however great be the difficulties in the way of its practical realisation, it will be well never to lose the opportunity of taking any step that may lead towards it " (Report, part I. Para 142)

ప్రభుత్వంవారు క్షామనివారణ కార్యాలు గ్రామ పంచాయతీల హస్తగతం చేయమని ఈ కమిషన్ చేసిన సిఫార్సును ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. కాని ఇది తీరా అమల్లో పెట్టేటప్పటికి మునసబు (పటేలు) కరణం (పట్వారీ) తలారి ఈ కార్యక్రమం అంతా నడిపిస్తున్నట్లు తేలింది. వీళ్ళందరూ ప్రభుత్వం మనుష్యులుగా ప్రజలతో ఆంతరంగిక సంబంధంలేనివాళ్లుగా ప్రవర్తించసాగారు.

1880-81 లో లార్డురిపన్ ప్రభుత్వం చేసిన తీర్మానంలో జిల్లా బోర్డులకంటె తక్కువ స్థాయిలో స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థలు నెల కొల్ప బడాలని ఉంది. అందులో గ్రామాల ప్రసంగం లేదు-దానిపై బెంగాలు, మద్రాసు రాష్ట్రాల్లో స్థానిక సంస్థల చట్టాలు తయా రయ్యాయి. మద్రాసు చట్టంలో యూనియన్ పంచాయతుల విధులు ఈ క్రింది విధంగా నిర్వచింపబడ్డాయి :

(1) వీధి దీపాలు పెట్టడం
(2) రోడ్లు, మురికి కాలువలు, బావులు, చెరువులు శుభ్ర పరిపించడం
(3) హాస్పిటల్సు, స్కూళ్లు స్థాపించడం
(4) రోడ్లు మురికి కాలువలు—నిర్మాణం, మరమ్మతులు.
(5) మంచినీటి సరఫరా
(6) ప్రజారోగ్యం.

ఇళ్ళపన్ను ఒకటే ఆదాయానికి ఆధారమైయుండెను.

సభ్యులలో 'నామినేటెడ్' సభ్యులే ఎక్కువగ ఉండిరి. అందు చేత ప్రజల్లో ఏమీ ఉత్సాహం రేకెత్తలేదు. పంచాయతీ యూని యన్లు ఎక్కువగా కాగితాలపైనే ఉండిపోయేయి.

తర్వాత 1896 లోను 1897 లోను ఇండియా ప్రభుత్వం స్థానిక స్వపరిపాలనంపై చేసిన తీర్మానాల్లో గ్రామాల ప్రసంగం లేదు.

రాయల్ కమీషన్ 1907

1907 లో స్థానిక స్వపరిపాలనాన్ని గూర్చి విచారించడానికి ఒక రాయల్ కమిషన్ నియమింపబడింది. రాజు స్వయంగా నియ మించే కమిషనును రాయల్ కమిషన్ అంటారు. అది అత్యున్నత స్థాయిపై నియమింపబడిన విచారణ సంఘమన్నమాట. ఈకమిషన్ ఆరుగురు సభ్యులలో రమేశచంద్రదత్తు ఒకరు. ఈయన గొప్ప అర్థ శాస్త్రజ్ఞుడు; రాజకీయవేత్త, బహుగ్రంథకర్త.

"భారతదేశంలో చాలాభాగంలో ప్రభుత్వవ్యవస్థకు గ్రామం పునాదిగా ఉంది. గ్రామాలు కూటమిగా పెద్ద పరిపాలక విభాగా లేర్పడ్డాయి......ఈ గ్రామాలు పూర్వకాలంలో చాలామట్టుకు స్వతంత్రంగా వ్యవహరించేవి......ఇప్పుడీ స్వాతంత్ర్యం వాటికి పోయింది. దానికి కారణం స్థానికంగా సివిల్ క్రిమినల్ కోర్టుల స్థాపనం; ప్రస్తుత రెవెన్యూ విధానం, పోలీసువిధానం; రాకపోకల సౌకర్యాలు అధికం కావడం; వ్యక్తిత్వం అభివృద్ధి; రైతువారీ పద్ధతి. ఐనా గ్రామమే పరిపాలనాయంత్రానికి పునాదిగా ఉంది. ప్రధాన గ్రామోద్యోగులైన పటేలు, పట్వారీ, తలారి ప్రభుత్వ వేతనాలు పొందుతూ ప్రభుత్వ కార్యాలకు వినియోగింపబడు తున్నారు. ఐనా ఇంక కొంతమట్టుకు ఈ గ్రామం నాది అనే feeling ఉన్నది," అన్నారు శ్రీ రమేశ చంద్రదత్తు.

కమిషన్ ముందు సాక్ష్యమిచ్చిన కొందరు గ్రామ సంస్థలు పూర్తిగా శిథిలమైపోయేయనీ వాటిని నమ్మదగిన స్వయంపరిపాలిత సంస్థలుగా పునఃస్థాపించడం ఇప్పుడు సాధ్యంకాదనీ చెప్పారు. కాని చాలామంది దానికి వ్యతిరేకమైన అభిప్రాయమూ వెలిబుచ్చారు. రెండు అభిప్రాయాలూ పరీక్షించి కమిషన్ వారు స్థానిక గ్రామవ్యవహారాలను చక్కబెట్టుకోడానికి గ్రామ పంచాయతులు నిర్మించడం అవసరమేనని సిఫార్సుచేశారు. కుల, మత తగాయిదాలు, గ్రామంలో పార్టీలు, పెద్ద భూస్వాములు-ఇత్యాది కొన్ని ఆటంకాలు ఉన్నాయని కూడా కమిషన్ వారు చూపించారు. కాని ఈ ఇబ్బందులు దుస్తరములు కావన్నారు. ఐనా జాగ్రత్తగా వివేకంతో ముందుకు సాగాలని హెచ్చరిస్తూ బాగా అనుకూలమైన పరిస్థితులున్నచోటనే ప్రారంభంలో గ్రామ పంచాయతులు స్థాపించాలన్నారు. కమిషన్ మాటలివి :

" We do not think it possible, even if it were expedient, to restore the ancient village system, under which the community was responsible for each of its members, and in turn claimed the right to regulate his actions, but we hold that it is most desirable alike in the interests of decentralisation and in order to associate the people with the local tasks of administration, that an attempt should be made to constitute and develop village Panchayats for the administration of local village affairs "

The commission added " We are of the opinion also that the foundation of any stable edifice which shall associate the people with the administration must be the village, as being an area of much greater antiquity than administrative creation such as tahsils and on in which people are known to one another and have interests which converge on definite and well - recognised objects like water supply and drainage It is probable, indeed that the scant success of the efforts hitherto made to introduce a system of rural self - government is largely due to the fact that we have not built upon from the bottom (Para 699 P 239)

గ్రామసభకు సాధారణంగా ఐదుగురు సభ్యులుండాలని గ్రామ మునసబు అధ్యక్షుడుగా ఉండాలనీ సిఫార్సు చేశారు. సభ్యులు గ్రామస్థులచేత ఎన్నుకోబడాలి. ఎన్నికలు ప్రభుత్వోద్యోగుల పర్యవేక్షణ క్రింద జరగాలి. పంచాయతు విధులు ఇవి :

(1) చిన్న సివిల్, క్రిమినల్ కేసులు

(2) గ్రామ పారిశుద్ధ్యము; చిన్న పనులు.

(3) స్కూలుబిల్డింగుల నిర్మాణము, మరమ్మతులు; స్కూళ్ళ పై యాజమాన్యము.

(4) కొన్ని పంచాయతులకు అడవులు, బీళ్లు

(5) బందెలదొడ్లులు, స్థానిక మార్కెట్టులు.

క్రమంగా భూమిపన్ను, వ్యవసాయ అప్పులు, వాటి సంపకం, మున్నగునవికూడా పంచాయతులకు ఒప్పజెప్పాలన్నారు. పంచాయతుల పనిలో చిన్న ప్రభుత్వోద్యోగులు జోక్యం కలగజేసుకో కూడ

దన్నారు. పంచాయతీలను జిల్లాబోర్డుల క్రింద కాని, వాటికంటె క్రింది బోర్డుల క్రింద కాని ఉంచకూడదన్నారు.

పంచాయతులు స్థాపించడంవల్ల పన్నులు హెచ్చేయన్న భావం రాకుండా ఎట్టి క్రొత్తపన్నులు విధించరాదని కమిషన్ వారు సిఫార్సు చేశారు. భూమిశిస్తునుండియే పంచాయతులకు ఒక భాగం ఇవ్వాలని సిఫార్సుచేశారు.

1915 లో ఇండియా ప్రభుత్వం ఈ కమిషన్ నివేదికపై ఈ తీర్మానం చేసింది :

(1) పంచాయతీ పద్ధతి ఎంతవరకు ఫలవంతమౌతుందో చూడడానికి పరీక్షార్థం కొన్ని చోట్ల అమలుపరచి చూడాలి.

(2) దీనినిగూర్చి చేసేచట్టం అనుమతి ఇచ్చేదిగా (Permissive) ఉండాలి. ప్రతి గ్రామంలోను పంచాయతీలకు ఒకేవిధమైన అధికారాలుగాని, విధులుగాని ఉండనక్కరలేదు.

(3) పంచాయతీలకు జ్యుడిషల్ అధికారాలతోపాటు యడ్మినిస్ట్రేటివ్ అధికారాలుకూడా ఇవ్వగోరినయెడల ఈ రెండు అధికారాలు ఒకే సంఘానికి ఇవ్వాలి.

(4) వేరే అధికారిక సంస్థలతో పంచాయతీలకుండే సంబంధం స్పష్టంగా నిర్వచింపబడాలి జిల్లాబోర్డులు, పంచాయతీల నిర్వహణకు డబ్బిస్తుంటే బోర్డులు వాటిపై పెత్తనం చేయడానికి అభ్యంతరం ఉండకూడదు.

కాని ఈ రిపోర్టులవల్లగాని ప్రభుత్వ తీర్మానాలవల్లగాని పెద్ద ప్రయోజనం ఏమీ లేకపోయింది. వివిధరాష్ట్రాల్లో పంచాయతీ చట్టాలు మాత్రం తయారయ్యాయి. అదికూడా 1920–1925 సంవత్సరాల మధ్య, స్వదేశ సంస్థానాల్లోకూడా 1919–28 సంవత్సరాలమధ్య పంచాయతీ చట్టాలు తయారయ్యాయి. కాని ఏదీ ఆచరణరూపం దాల్చలేదు.

తొమ్మిదవ ప్రకరణము

స్థానిక స్వపరిపాలన : జాతీయోద్యమం

1909 లో లాహోరులో సమావేశమైన 24 వ అఖిల భారత కాంగ్రెస్ సమావేశంలో ఈ క్రింది తీర్మానం ఆమోదింపబడింది :

"1882 వ సంవత్సరపు స్థానిక స్వపరిపాలన ప్రణాళిక సరియైన రీతిని అమలుపరచబడలేదని ఇండియామంత్రి గుర్తించి స్వయం పాలిత గ్రామీణ పుర స్థానిక సంస్థలను నెలకొల్పటం అవసరమని ఇండియా ప్రభుత్వముపై ఒత్తిడి తెచ్చినందుకు ఈ కాంగ్రెస్ తన సంతృప్తి వెలిబుచ్చుతూ ప్రభుత్వం త్వరలో గ్రామపంచాయతులు మొదలు జిల్లా స్థానిక సంస్థలవరకు అన్నిటిని ఎన్నికల పద్ధతిపై నెలకొల్పి ఎన్నుకోబడిన అధికారేతర అధ్యక్షుని నియమించవలెనను సిద్ధాంతమును అంగీకరించి వెంటనే చర్యతీసుకోవలసినదిగా ప్రభుత్వమును కోరుతూవుంది. ఈ సంస్థలకు ఉచితమైన, సరిపోయిన ధన సహాయంకూడా చేయాలని కోరుతున్నది."

అలహాబాద్‌లో సమావేశమైన 26 వ కాంగ్రెసు సర్ విలియమ్ వెడ్డర్ బర్న్ అధ్యక్షతక్రింద ఇట్టి తీర్మానమునే ఆమోదించింది.

"రాయల్ కమిషన్ ఆన్ డీ సెంట్రలైజేషన్ చేసిన సిఫార్సులను ప్రభుత్వం ఇప్పుడు విచారిస్తుంది......ఇందలి ముఖ్యాంశమైన గ్రామ పంచాయితీల స్థాపనమును ప్రభుత్వము అంగీకరించి అమలు పరచుననియు, ఆ పంచాయితీలకు నిజమైన అధికారము లిచ్చెదరనియు కాంగ్రెసు ఆశిస్తూవుంది." అని ఈ తీర్మానం.

అలహాబాదు కాంగ్రెసులో ఈ తీర్మానముపై జరిగిన ఉపన్యాసాలు చదివితే ఒక సంగతి తేటతెల్లమౌతుంది. గ్రామపంచాయతులకంటె జిల్లాబోర్డులు తాలూకాబోర్డులే అప్పుడు మన నాయకుల దృష్టి నెక్కువగ ఆకర్షించేయి.

ప్రభుత్వం డీ సెంట్రలైజేషన్ కమిషన్ సిఫార్సులను అమలులో పెట్టలేదని 1913 లో కరాచీలో జరిగిన కాంగ్రెసు తిరిగి ఒక తీర్మానం ఆమోదించింది. "స్థానిక స్వపరిపాలనంయొక్క ఇతోధిక ప్రగతినిగూర్చి డీ సెంట్రలైజేషన్ కమిటీవారి సిఫార్సులను అంగీకరించి అమలులో పెట్టనందుకు ఈ కాంగ్రెసు తన విచారమును తెలుపుతోంది" అని ఉన్నదా తీర్మానంలో.

గాంధీయుగం

ఆధునిక భారత రాజకీయాల్లో 1915 తో ప్రారంభమౌతుంది గాంధీయుగం. ఆ సంవత్సరం గాంధీమహాత్ముడు దక్షిణాఫ్రికానుండి స్వదేశానికి మరలివచ్చాడు దేశాన్ని సరిగా అర్థంచేసుకోడానికి ఆ సంవత్సరం మహాత్ముడు దేశమంతా తిరిగాడు. మద్రాసులో మిషనరీ కాన్ఫరెన్సులో ఉపన్యసిస్తూ గ్రామాలు, గ్రామ రాజ్యం, పంచాయతులు మున్నగు విషయాలనుగూర్చి తన అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చాడు. "దేశీయమైన ప్రాచీన సంస్థలగు గ్రామపంచాయతులు ఉద్ధరింపబడాలి. ఇండియా నిజంగా రిపబ్లికన్ దేశం. అది స్వాయంపాలిత సంస్థలుగల దేశం కాబట్టే ప్రతిదెబ్బను ఆదుకోగలిగింది. రాజులు కాని, సామంతులుగాని, వారు భారతీయులైనా, విదేశీయులైనా పన్నులు వసూలుచేసుకోడానికి తప్ప మరెందుకు ప్రజను ముట్టుకోలేదు. ప్రజలుకూడా రాజుకివ్వవలసింది రాజుకిచ్చారు. మిగిలింది వాళ్ళ ఇష్టంవచ్చినట్టే చేసుకొన్నారు......గ్రామ పంచాయతులే సజీవంగా ఉంటే ఇండియా దాని అవసరాలకు సరిపోయినట్లు స్వాయంపరిపాలితంగానే ఉండేది" అన్నాడు గాంధీ మహాత్ముడా సభలో.

1917 లో యానీబిసెంట్ కలకత్తాలో కాంగ్రెస్ వార్షిక సమావేశానికి అధ్యక్షోపన్యాసమిస్తూ గ్రామ పంచాయతుల పునరుద్ధరణయొక్క ఆవశ్యకతను ఉగ్గడించింది. ఆమె వాక్యాలు ఉదహరింపదగినవి :

"రైతులు ప్రాచీన పంచాయత్ సంస్థలు పునరుద్ధరింప బడా లంటారు. తమ గ్రామం తామే పాలించుకోవాలంటారు. చిన్న చిన్న ఉద్యోగుల దౌర్జన్యం నిరంకుశత్వం నశించా లంటారు......ఇప్పుడు నెలకొన్న ఆర్థిక నైతిక అధోగ తిని అరికట్టాలంటే ఆరోగ్యవంతమైన ఆశాపూరితమైన గ్రామజీవనం పునఃస్థాపింపబడాలి. ఇది పంచాయతుల పునరుద్ధరణపై ఆధారపడి ఉంటుంది"

అప్పటికి పదేండ్లక్రిందట డీ సెంట్రలైజేషన్ కమిటీ చేసిన సిఫార్సులను అమలులో పెట్టలేదని ప్రభుత్వ యంత్రం అసమర్థమైనదని ఆమె ఖండించింది. "గ్రామాల్లో పంచాయతులు పని చేస్తూఉంటే గ్రామాల అవసరాలు ప్రభుత్వానికి వెంటనే తెలుస్తాయి. గ్రామాలు పంచా యతుల ద్వారా తమ కష్టసుఖాలను ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకురావచ్చు. ఇప్పుడు గ్రామీణులు నోరులేని మూగజంతువులుగా ఉన్నారు. ఎటు అదలించితే అటు నిస్సహాయంగా గొర్రెలమందలా పోతున్నారు. పంచాయతులే ఉంటే వారికి జీవితం విశాలావధులతో సంబంధం కలుగుతుంది. పంచాయతులు ఉపన్యాసకులను ఆహ్వానించవచ్చు. చర్చలను ఏర్పాటుచేయవచ్చును. వినోదములను, ఆటలను సంఘ టిత పరచవచ్చును. గ్రామజీవితాన్ని ఉత్తమస్థాయికి తీసుకొనిపో వచ్చును. గ్రామజీవనం ఈ సంస్థలవల్ల సంపన్నమౌతుంది. కొన్ని గ్రామాలు కలిసి ఒక సమితిగా ఏర్పడితే విశాలమైన ఐక్యజీవితానికి సాధనమౌతుంది" అన్నది యానీబిసెంట్. పంచాయతులు ఆధునిక యుగంలో నిర్వహించవలసిన పాత్రను గూర్చిన ఆమె స్వప్నమది. స్వరాజ్యం వచ్చి ఇన్నాళ్ళకు ఆమె స్వప్నం నిజమైంది.

1920 లో కలకత్తాలో జరిగిన ప్రత్యేక కాంగ్రెస్ సమా వేశంలో గాంధీమహాత్ముడు సహాయ నిరాకరణ తీర్మానం ప్రవేశ పెట్టాడు. బ్రిటిష్ న్యాయస్థానములను న్యాయవాదులు, ప్రజలూ

బహిష్కరించాలనీ, తగవులు తీర్చుకోడానికి ప్రైవేటు మధ్యవర్తి న్యాయస్థానములు (Private Arbitration Courts) స్థాపించుకోవాలని ఈ తీర్మానం ప్రతిపాదించింది. ఈ మధ్యవర్తి న్యాయస్థానములు పంచాయతులని పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ వ్యాఖ్యానించాడు. "కోర్టులను బహిష్కరించి పంచాయతులద్వారా తగాయిదాలన్నీ పరిష్కారం చేసుకోవాలి" అన్నాడు మోతీలాల్‌జీ.

సి. విజయరాఘవాచారిగారు నాగపూరు కాంగ్రెస్ (1920) అధ్యక్షోపన్యాసంలో పంచాయతుల ఆవశ్యకతను ఉగ్గడించారు.

"ప్రాచీన భారత దేశంలో రాజ్యచక్రం గ్రామాల్లో, పట్టణాల్లో ప్రజలు వివిధవిషయాలు చర్చించి నడిపేవారు. మన గ్రామాలూ పట్టణాలూ అర్థ రిపబ్లిక్కులుగా ఉండేవి. ప్రజలందరూ కలిసి విషయాలన్నీ కూలంకషంగా చర్చించుకొనేవారు......ప్రాచీన న్యాయ సభలంటే ఒక జడ్జీ కోర్టులు కావు"

మొత్తానికి కలకత్తా; నాగపూరు కాంగ్రెసు సమావేశాలు పంచాయతులను న్యాయస్థానాలుగా ఉపయోగించాలని ప్రబోధించాయి.

రాజాజీ యోచించిన గ్రామ విప్లవం

1922 లో మహాత్ముని 'యంగ్ ఇండియా'కు సంపాదకీయం వ్రాస్తూ సి. రాజగోపాలాచారిగారు గ్రామ పరిపాలనా పద్ధతి ఒకటి ప్రతిపాదించారు. దానిలోని ముఖ్యాంశాలివి :

ప్రతి గ్రామంలోను ఒక ప్రజాసభ ఏర్పడాలి. అది కేవలం రాజకీయ సభగా కాకుండా గ్రామస్థుల సర్వతోముఖ వికాసానికి పాటుపడే సంస్థగా ఉండాలి గ్రామానికది న్యాయస్థానంగా, శాసన సభగా, విద్యాధికారిగా, సంఘసేవా సంస్థగా పనిచేయాలి. ఈ సభలకు ప్రభుత్వంతో ఎట్టి సంబంధమూ ఉండకూడదు.

ఈ సభలే విప్లవం తెస్తాయన్నాడు రాజాజీ.

నిజమైన స్వరాజ్యం

అదే సంవత్సరం దేశబంధు చిత్తరంజనదాస్ గయాకాంగ్రెస్ అధ్యక్షపీఠంనుండి గ్రామస్వరాజ్యమే నిజమైన స్వరాజ్యమని ఘోషించారు. ఆయన మాటలివి :

"To me the organisation of village life and the practical autonomy or central responsibility and, if the choice lay between the two. I would unhesitatingly accept the autonomy of local centres. I must not be understood as implying that the village centres will be disconnected units. They must be held together by a system of Co-operation and integration. For the present, there must be power in the hands of the provincial and the Indian Governments; but the idea should be accepted once for all that the proper function of the central authority, whether in the provincial or the Indian Government, is to advise, having a residuary power to control only in case of needs and to be exercised under proper safeguards. I maintain that real swaraj can only be attained by vesting the power of Government in these local centres."

చిత్తరంజనుడు ఈ స్థానిక కేంద్రాలు ఎలా సంఘటిత పరచాలో వివరించాడు :

(1) ఈ స్థానిక సంస్థలను సంఘటిత పరచడంలో ప్రాచీన భారతీయ గ్రామ పరిపాలనా పద్ధతిని దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.

(2) ఈ గ్రామ కేంద్రాల సమూహ్యలు పెద్ద గ్రూపులుగా ఏర్పడాలి.

(3) వీటిని సమీకరించే రాజ్యం అట్లాంటి పెంపుయొక్క ఫలం కావాలి.

(4) గ్రామ కేంద్రాలు, పెద్ద సమూహ్యలు స్వతంత్రంగా వ్యవహరించేవై ఉండాలి.

(5) వాటిని కంట్రోల్ చేసే అధికారం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఉండాలి. కాని ఆ అధికారం చాలా అరుదుగా కేంద్ర ప్రభుత్వం ఉపయోగించాలి.

ఇవన్నీ కేవలం ప్రతిపాదనలు. కాగితంపై చేసిన ఈ ప్రతిపాదనలు అసంఖ్యాకంగా ఉన్నాయి. సైమన్ కమిషన్ మొదలు బల్వంత్ రాయ్ మెహతా కమిటీవరకు జరిగిన ప్రతిపాదనలను వివరించాలంటే ఒక గ్రంథం అవుతుంది. ఈ ప్రతిపాదన లేవీ కార్యరూపం దాల్చలేదు. గాంధీమహాత్ముడు 1931 లో యంగ్ ఇండియా పత్రికలో ఇలా వ్రాశాడు :

" It (Panchayat) literally means an assembly of five elected by villagers It represents the system by which the innumerable village republics of India were governed .... Congressmen are now making a crude attempt to revive the system by giving village elders civil and criminal jurisdiction. The attempt was first made in 1921 It failed. It is being made again and it will fail if it is not systematically and decently, I will not say scientifically, tried. "

ఉత్తరప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ కమిటీ చేస్తున్న పన్ను నిరాకరణోద్యమం ఎలా సాగుతోందో చూద్దామని గాంధీజీ 1931 లో నైనితాల్ వెళ్లాడు. అక్కడ పంచాయతీ కమిటీలు న్యాయవిచారణ కార్యంలో కృతకృత్యులు కాలేదని గమనించాడు. క్రిమినల్ నేరాలు కూడా పంచాయతులు విచారిస్తున్నట్టుగా గాంధీజీకి తెలిసింది. అస్సాములో పంచాయతులు ప్రభుత్వ న్యాయస్థానాలకు ప్రత్యామ్నాయంగా పనిచేస్తుండడం చూచాడు. గాంధీజీ దీన్ని ఆమోదించలేదు. 1931 మే 28 వ తేదీని యంగ్ ఇండియాలో వ్రాస్తూ గాంధీజీ ఇలా అన్నారు :

' This is all very bad if true. Irregular Panchayats are bound to fall to pieces under their own unsupportable weight. "

(ఇదంతా నిజమే అయితే చాలా ఘోరంగా ఉంది. క్రమంగా నిర్మింపబడని పంచాయతులు దుర్భరమైనవాటి బరువుకే ముక్కలై కూలిపోవడం తథ్యం.)

అందుచేత గ్రామాల్లో పనిచేసే కాంగ్రెసు సేవకులకు గాంధీజీ ఇలా ఆదేశించారు :

"1. రాష్ట్రి కాంగ్రెసు కమిటీయొక్క వ్రాతమూలకమైన అనుమతి లేనిదే ఏ పంచాయతూ స్థాపించడానికి వీలులేదు.

2. డప్పుకొట్టించి గ్రామస్థుల నందరినీ ఒకచో సమావేశ పరచి పంచాయతు సభ్యులను వాళ్ళను ఎన్నుకొమ్మనాలి.

3. తహసీల్ కమిటీ దానిని సిఫార్సు చేయాలి.

4. పంచాయతులకు క్రిమినల్ కేసులు విచారణచేసే హక్కు ఉండరాదు.

5. పార్టీలు అంగీకరించి తమ సివిల్ కేసును పంచాయతీ పరం చేసినప్పుడే దానిని విచారించాలి.

6. ఏదైనా విషయం పంచాయతీముందు పెట్టాలనే నిర్బంధం ఉండకూడదు.

7. జుర్మానాలు వేసే అధికారం పంచాయతులకు ఉండకూడదు. దాని తీర్మానాలకు నైతిక బలమే ఉంటుంది. పంచాయతీ నిష్పక్షపాతంగా ఉండాలి. పార్టీలు ఇష్టపడి దాని తీర్మానాన్ని అంగీకరించాలి.

8. కులం వెలిగాని, మరేవిధమైన వెలిగాని వేయకూడదు.

9. ప్రతి పంచాయతీ ఈ క్రింది విషయాలలో శ్రద్ధ తీసుకోవాలి :

(a) గ్రామంలోని బాల బాలికల చదువు.

(b) గ్రామ పారిశుద్ధ్యం

(c) వైద్య సౌకర్యాలు

(d) ఊరి బావుల, చెరువులు పరిశుభ్రత

(e) హరిజనోద్ధరణం.

10. ఎన్నుకోబడ్డ ఆరునెలలలో 9 వ అంశంలో చెప్పిన పనులన్నీ చేయలేకపోతే పంచాయత్ విఫలమైనట్టు గ్రామస్థుల విశ్వాసం

కోలుపోయిట్టుగాని, తమ విధులు సరిగా నిర్ణయించుటలేదనిగాని రాష్ట్రి కాంగ్రెసుకు తోస్తే అట్టి పంచాయతును రద్దుచేయవచ్చును.''

ఇలా నియమాలుచేసి గాంధీజీ కొన్ని అంశాలను వివరించారు. కులంవెలి, సంఘంవెలినిగూర్చి వ్రాస్తూ ఇలా అన్నారు.

> ''జుర్మానాలు వేయకూడదనీ, వెలివేసే అధికారం కూడా ఉండకూడదని నేను నియమం చేశాను. ప్రారంభదశలో ఈ నియమం చాలా అవసరం. గ్రామాలలో కులం వెలి, సంఘం వెలి విద్యాహీనులు, దుష్టులూ ఐన మనుష్యుల చేతులలో అపాయకరమైన ఆయుధం. జుర్మానాలు వేయడంకూడా అల్లరులకూ కుట్రలకూ దారితీస్తుంది. పంచాయత్ నిర్మాణ కార్యక్రమంచేసి జనరంజకమైతే దాని తీర్మానాలకు నైతికబలం దానిక దేవస్తుంది. ప్రజలు వాటిని గౌరవించి తల ఒగ్గుతారు.''

అదే సంవత్సరం గాంధీజీ పంచాయతులను గూర్చి ఇలా వ్రాశారు :

> ''గ్రామ పంచాయతులు గొప్ప సంస్థలే. కాని వర్ణవ్యవస్థ అధోగతి పొందడం వల్లనూ, ప్రస్తుత ప్రభుత్వ విధానం యొక్క దుష్ప్రభావంవల్లనూ, ప్రజల విద్యాహీనతవల్ల ప్రాచీనమూ ఉదాత్తమూ అయిన ఈ సంస్థ శిథిలమై పోయింది. నశించకుండా ఉన్నచోట్ల దాని వెనకటి బలమూ పలుకుబడీ, పావిత్ర్యం కోలుపోయి ఉన్నాయి. గ్రామాలు పూర్తిగా నశించకుండా ఉండాలంటే వాటిని ఏమైనాసరే పునరుద్ధరించాలి.''

గుంట్రబల్లి సమావేశంలో గాంధీజీ ప్రతిపాదించిన గ్రామపంచాయతీ పద్ధతి.

1931 లో గాంధీజీ కాంగ్రెసుకు ఏకైక ప్రతినిధిగా బ్రిటిషు

ప్రభుత్వం సమావేశపరచిన రౌండ్ టేబుల్ కాన్ఫరెన్సుకు వెళ్ళినప్పుడు పంచాయతీరాజ్యం ఎలా ఉండాలని తా ననుకొంటున్నాడో వివరించి చెప్పాడు : "మా దేశంలో 5 లక్షల గ్రామాలున్నాయి. ప్రతి గ్రామం తన ప్రతినిధులను ఎన్నుకొంటుంది. అలా ఎన్నుకోబడిన ప్రతినిధులే రాష్ట్ర శాసనసభలకూ, కేంద్ర పార్లమెంటుకూ ప్రతినిధులను ఎన్నుకొంటారు." ఇది గాంధీజీ ప్రతిపాదన. దీనివల్లపంచాయతీ సభ్యులే నియోజకవర్గాలు అవుతారు. ఇవి 'Indirect elections' వంటివా అని గాంధీజీని లండన్ విద్యార్థులడిగితే కాదన్నారు గాంధీజీ. వయోజనులచే ఎన్నుకోబడ్డ వారే కదా వోటు వేసేవారు అని వివరించారు.

గాంధీజీ ముఖ్యశిష్యుల్లో ఒకరైన శ్రీ శ్రీమన్నారాయణ అగర్వాలా ఆయన భావించిన రాజ్యాంగాన్ని వివరిస్తూ వ్రాసిన Gandhian Constitution for Free India అన్న పుస్తకంలో పంచాయతీ రాజ్యం ఈ విధంగా ఉండాలన్నారు :

"ప్రతి గ్రామం వయోజన గ్రామీణుల వోటుతో ఐదుగురు పెద్దలను ఎన్నుకొంటుంది. గ్రామం పెద్దదైతే ఏడుగురు, పదకొండుగురుకూడా కావచ్చు. పంచాయత్ సర్పంచును (పంచాయత్ అధ్యక్షుణ్ణి) ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకోవాలి. ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకోవడం సాధ్యంకాకపోతే మళ్లా గ్రామస్థులందరూ వోటుచేసి పంచాయత్ సభ్యుల్లోంచి ఒకరిని అధ్యక్షుడిగా ఎన్నుకోవాలి.

పంచాయత్ అధికారకాలం మూడు సంవత్సరాలుండాలి. ఆ సభ్యులే రెండోసారి, మూడోసారి ఎన్నుకోబడవచ్చు. ఎవడైనా ఒక సభ్యుడు ప్రజావిశ్వాసం కోలుపోతే నూటికి 75 మంది వోటర్లు కలిసి అతన్ని సభ్యత్వంనుండి తొలగించవచ్చు

గ్రామ నౌకరుపైన చౌకీదారు, పట్వారీ (కరణం), పోలీసు ఉద్యోగులు – వీళ్ళను తొలగించడానికిగాని నియమించడానికి శిక్షించడానికిగాని పంచాయతీ సంపూర్ణాధికారాలు కలిగి ఉంటుంది.

పంచాయతీల నిర్ణయాలు ఏకగ్రీవంగా ఉండాలి–ప్రత్యేకంగా అల్ప సంఖ్యాకుల వ్యవహారాల్లో ఈ ఏకగ్రీవత మరీ అవసరం.

విధులు :—

1. పాఠశాలలు నెలకొల్పడం; గ్రంథాలయాలు, రాత్రి పాఠశాలలు స్థాపించడం.
2. ఆటస్థలాలు, అఖాడాలు ఏర్పాటుచేయడం, కళాప్రదర్శనలు జరుపుతూ ఉండడం గ్రామపరిశ్రమల ప్రదర్శనలు జరపడం. అన్ని మతాలవాళ్ల పండగలూ అందరూకలిసిచేయడం. సంతలు జరపడం, భజనమండలులు కీర్తనమండలులు, ఏర్పాటు చేయడం, గ్రామగేయాలను, గ్రామ నృత్యాల్ని, గ్రామ నాటకాదులను ప్రోత్సహించడం.
3. గ్రామ రక్షణకోసం రక్షకుల నియమించడం. సత్యాగ్రహ విధానమందు ప్రజలకు శిక్షణ ఇవ్వడం.
4. భూమిపన్ను వసూలుచేయడం; సహకార వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహించడం; నీటిపారుదల ఏర్పాట్లు చేయడం; వ్యవసాయానికి మంచి విత్తనాలు, పరికరాలు సహకార విక్రయశాలలద్వారా సరఫరాచేయడం; ఆహారధాన్యాలు గ్రామానికి సరిపోయినన్ని పండించే ఏర్పాటు చేయడం; సహకార పరపతిసంఘాలు ఏర్పాటుచేసి తక్కువ వడ్డీలపై రైతులకు వేళకు అప్పులు దొరికే ఏర్పాటు చేయడం, గ్రామంలో అప్పులు సమాధాన పరచడం; బంజరుభూములను ఉమ్మడిగా వ్యవసాయం చేయడం.
5. గ్రామావసరములకై ఖద్దరు తయారుచేయించడం; సహకార పద్ధతిపై గ్రామపరిశ్రమలను సంఘటిత పరచడం; సహకార పాలసంఘాన్ని స్థాపించడం గేదెల స్థానం క్రమంగా ఆవులు తీసుకొనేటట్టు చేయాలి. గ్రామ చర్మాగార మొకటి నెలకొల్పాలి.

6. సహకార క్రయ, విక్రయ కేంద్రం స్థాపించడం; కొనుగోలు దారుల సహకార సంఘం స్థాపించడం; సహకార గిడ్డంగుల ఏర్పాటు చేయడం.
7. గ్రామ పారిశుద్ధ్యం; మంచినీరు; వైద్యసౌకర్యం ఏర్పాట్లు చేయాలి.
8. పంచాయత్ న్యాయస్థానంగా వినియోగపడాలి. కఠినమైన కేసుల్లో తాలూకానుండి సబ్ జడ్జి గ్రామానికివచ్చి పంచాయతుకు సహాయం చేయవచ్చు.

ఇది గ్రామ పంచాయతీవిషయం. ఇక ఇరవయ్యోసి గ్రామాలకు ఒక పంచాయతీ సమితి ఏర్పడాలి. ఇరవై గ్రామాల పంచాయతీల అధ్యక్షులు పంచాయతీ సమితి సభ్యులై ఉంటారు. ఈపంచాయత్ సమితుల అధ్యక్షులు జిల్లా పంచాయత్ పరిషత్తుకు సభ్యులై ఉంటారు. జిల్లాపరిషత్తుల అధ్యక్షులు రాష్ట్ర శాసనసభకు సభ్యులై ఉంటారు. అఖిలభారత పంచాయతులు కూడా ఇదే విధంగా ఏర్పడతాయి. ''

ఇది గాంధీ మహాత్ముడు భావించిన పంచాయతీ రాజ్యం మహాత్ముడు తనసిద్ధాంతాన్ని వివరిస్తూ 1946 లో హరిజన్ పత్రికయం దిలా వ్రాశారు: ''భారత స్వరాజ్యం అట్టడుగునుండి ప్రారంభం కావాలి. ప్రతి గ్రామం సంపూర్ణ అధికారాలుకల రిపబ్లిక్ లేక పంచాయత్ అయి ఉండాలి. ప్రతిగ్రామం తన వ్యవహారాలు తానే నిర్వహించుకోగలిగి ఉండాలి. స్వయంరక్షణకూడా చేసుకోవాలి... ఈవిధమైన స్వయంపాలిత గ్రామ సంఘాలు మంచి విద్యావంతమూ సంస్కృతి శీలమూ అయినవై ఉండాలి...—ఈ గ్రామ సంఘాలు సత్యాహింసల పునాదులపై నిర్మింపబడాలి......మన గ్రామాలు ఎప్పుడూ పోలీసురక్షణ కోరలేదు. వాటికది అక్కరలేదుకూడాను. ప్రతి స్త్రీ పురుషుడు తమ బాధ్యతను గుర్తించి సరిగ్గా ప్రవర్తిస్తున్నప్పుడు పోలీసు రక్షణ ఎందుకు? ఎవరు ఎవరిని రక్షించాలి?...

దౌర్జన్యంవల్ల బలంవల్ల కానిది పంచాయత్ రాజ్యం సాధించ గలుగుతుంది. ప్రజాభిప్రాయమే సమస్త దౌర్జన్యాల్ని అణిచేస్తుంది. అందరినీ అదుపులో ఉంచుతుంది....పంచాయత్ రాజ్యంలో ప్రథమ గణ్యుడు కిసాన్-రైతు. పంచాయత్ రాజ్యంలో కిసానే ప్రధాన

మంత్రి కావాలి. కిసానుకు ఇంగ్లీషు రాదు. ప్రపంచ రాజకీయాల మర్యాదలు తెలియవు. అప్పుడతను జవహర్లాలును తన కార్యదర్శిగా పెట్టుకొంటాడు. ప్రధాన మంత్రి తరఫున అతడు విదేశ నాయకులతో మాట్లాడుతాడు. వ్యవహరిస్తాడు—అలాంటి సేవ జవహర్లాల్

గర్వపడుతూ చేయాలి. మన మంత్రుల్లో ఒక్కడూ రైతు లేక పోవడం దురదృష్టం......నిజమైన ప్రజారాజ్యం (డెమాక్రసీ) కేంద్రంలో ఇరవై మంది కూర్చుని చేయలేరు ప్రతి గ్రామంయొక్క ప్రజలు అట్టడుగునుండి ఈ ప్రజాతంత్రం నిర్వహించాలి........ ... కాంగ్రెస్ భావించిన భారత స్వాతంత్ర్యం గ్రామస్వరాజ్యంపై ఆధారపడి ఉన్నది. గ్రామాలన్నీ కేంద్రంనుండి తమ శక్తిని పొందాలి. కేంద్రం తన అధికారం, శక్తి గ్రామాల నుండి గ్రహించాలి."

పై మాటలు 1946–47 సంవత్సరాల్లో హరిజన పత్రికయందు పంచాయతీరాజ్యాన్ని గూర్చి వ్రాసిన వ్యాసాలనుండి ఎత్తివ్రాసినవి. గాంధీమహాత్ముడు గ్రామ స్వరాజ్యంపై ఆధారపడ్డ పంచాయతీ రాజ్యం స్వాతంత్ర్యోద్యమ ధ్యేయం అన్నాడు–1948 జనవరి 30 వ తేదీనాడు – అది ఆయన భౌతికజీవితం తుదిదినంకూడాను – వ్రాసిన తుది వ్యాసం పంచాయత్ రాజ్యం మీదనే ఉన్నది. అదే మహాత్ముని 'విల్లు' అనుకోవాలి.

పదవ ప్రకరణము

స్వాతంత్ర్యం తర్వాత పంచాయతులు

1947 లో మనకు స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించిన తర్వాత రాజ్యాంగ ప్రణాళికను స్థిరపరచడానికి రాజ్యాంగసభ (Constituent Assembly) పూనుకొన్నది. ఈ సభముందుంచబడిన రాజ్యాంగ ప్రణాళిక చిత్తు ప్రతిలో పంచాయతు పేరే లేదు. ఈ విషయం శ్రీమన్నారాయణ అగర్వాల్ గాంధీజీకి తెలియజేశారు. గాంధీజీ వెంటనే శ్రీమన్నారాయణతో ఏకీభవిస్తూ రాజ్యాంగ ప్రణాళికా నిర్మాతలను హెచ్చరించారు. పంచాయతులు సమర్థమూ శక్తివంతమూ కావాలంటే గ్రామ ప్రజల విద్యాస్థాయి పెరగాలన్నాడు.

రాజ్యాంగ ప్రణాళికా నిర్మాతలు గాంధీమహాత్ముని మాటలు పెడచెవిని పెట్టారు. గాంధీమహాత్ముని నిర్యాణానంతరం నవంబర్ 1948 లో రాజ్యాంగ ప్రణాళికా రచనా సంఘంవారు రాజ్యాంగసభ ముందు పెట్టిన రాజ్యాంగ ప్రణాళికలో పంచాయతుల ప్రసంగమే లేదు. ఈ విషయం కొంతమంది విమర్శించారు. నెహ్రూ ప్రధాని స్థానిక స్వపరిపాలనామాత్యుల సభ (1948) లో మాట్లాడుతూ "సమస్త ప్రజలూ విద్యావంతులైతేతప్ప ప్రజారాజ్యం విజయవంతం కాదు. విద్యాహీనమైన ప్రజ ప్రజారాజ్యానికి పునాది కాజాలదు. తమ అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చేముందు ఆ సమస్యలనుగూర్చి వాళ్ళకు కొంత విజ్ఞానం ఉండడం అవసరం. స్థానిక స్వపరిపాలనం ఎంత అవసరమో విద్యయు అంతే అవసరం" అనిచెప్పారు.

నిజంగా మన గ్రామాల్లో వ్యాపించియున్న నిరక్షరాస్యత, విద్యాహీనత గ్రామ స్వరాజ్య స్థాపనకు గొప్ప ఆటంకమే అనాలి. ఈ విషయం గాంధీమహాత్ముడుకూడా ఒప్పుకున్నాడు. రాజ్యాంగ ప్రణాళికా రచనా సంఘసభ్యులు కూడా ఇదే అనుకొని పంచాయతుల ప్రసంగంచేసి ఉండరు. విద్యాహీనులైన గ్రామస్థులు భూస్వాములూ ధనికులూ అయిన వాళ్లకు లొంగి ఉంటారు. వాళ్ల పేరుచెప్పి ఒకళ్ళిద్దరు ధనికులు గ్రామాధికారాలను వశపరచుకొంటారు. క్రమంగా వాళ్లు నిరంకుశులై గ్రామప్రజలను బాధపెడతారు. ఈ భయం గాంధీమహాత్మునకును లేకపోలేదు. స్వాతంత్ర్య సమర కాలంలో న్యాయ పంచాయతులను కాంగ్రెసు స్వయంగా నెలకొల్పింది. అవి ఎంత అధ్వాన్న పరిస్థితులకు దిగేయో గాంధీ మహాత్ముని ప్రకటనవల్లనే తెలుస్తుంది. (పుట 56 చూడుడు.)

రాజ్యాంగ ప్రణాళికలో గ్రామపంచాయతుల ప్రసంగమే లేదని చాలామంది విమర్శించారు. ఆ విమర్శలకు జవాబిస్తూ డాక్టర్

అంబేద్కర్ ఇచ్చిన సమాధానం చాలామందిని కోపపూరితులను చేసింది. ఆయన మాటలివి :

" That they (villages) have survived through vicissitudes may be a fact But mere survival has no value. The question is on what plane have they survived Surely on a low selfish level I hold that these village republics have been the ruination of India I am, therefore, surprised that those who condemn Provincialities and communalism should come forward as champions of the village What is a village but a stink of localism and a den of ignorance, narrowmindedness and communalism? I am glad that the draft constitution has discarded the village and adopted the individual as the unit "

రాజ్యాంగ సభలో ప్రకాశం రంగాగార్లు అంబేద్కర్ ఈ వాక్యాలను ఖండించారు. అలాగే కె. సంతానం, మునిస్వామిపిళ్లై, షిబ్బన్ లాల్ సాక్సేనా ప్రముఖులు డా. అంబేద్కరును ఖండించారు పత్రికలుకూడా గగ్గోలుపెట్టేయి తుదకు శ్రీ సంతానం రాజ్యసభలో చిత్తుప్రతిలోనికి ఒక సవరణ ప్రతిపాదించారు. వివిధరాష్ట్రాలు గ్రామ పంచాయతులను నెలకొల్పి అవి స్వయంపాలిత సంస్థలుగా ఉండే ఏర్పాట్లు చేయాలని ఈ సవరణలో ఉంది. డాక్టర్ అంబేద్కర్ సవరణ సంగీకరించాడు. ఇప్పుడు ఇండియన్ కాన్స్టిట్యూషన్ 40 వ ఆర్టికల్, 4 వ భాగంలో ఇట్లున్నది : "The state shall take steps to organize Village Panchayats and endow them with such powers and authority as may be necessary to enable them to function as units of self-Government."

వివిధ రాష్ట్రాల్లో స్థానిక ప్రభుత్వం

1935 ఇండియా ప్రభుత్వ చట్టంక్రింద రాష్ట్ర స్వపరిపాలనం ఇవ్వబడ్డంతోటే వివిధ రాష్ట్రాల్లో కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు ఏర్పడ్డాయి. స్థానిక ప్రభుత్వ పద్ధతిని సంస్కరించడానికి ఈ ప్రభుత్వాలు పూనుకొన్నాయి. ఉత్తరప్రదేశ్, బొంబాయివంటి రాష్ట్రాలు స్థానిక

పరిపాలనా విచారణ సంఘాలు నెలకొల్పేయి. కాని 1939 లో కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలన్నీ రాజీనామా ఇవ్వడంవల్ల ఈ పని ఆగిపోయింది. రాజకీయ ప్రతిష్టంభన ఏర్పడ్డ 1939–46 సంవత్సరాల మధ్య కాలంలో స్థానిక ప్రభుత్వ సంస్కరణ ఆగిపోయినా ఆ సమస్యలపై చర్చలు మాత్రం సాగుతూనే ఉన్నాయి. 1946 లో కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు తిరిగి ఏర్పడేసరికి వివిధ విచారణ సంఘాలు సమర్పించిన నివేదికల ననుసరించి చట్టాలు తయారయ్యాయి.

ఐతే అన్ని రాష్ట్రాల్లోను ఒకేవిధమైన పద్ధతి అమలులోకి రాలేదు. ఒక్కొక్క రాష్ట్రంలో ఒక్కొక్క పద్ధతి ప్రవేశపెట్ట బడింది అవైనా నిలకడగా ఉండక ఎన్నోసార్లు మారాయి.

గ్రామ పంచాయతీ పద్ధతి ప్రవేశపెట్టిన రాష్ట్రాల్లో ఉత్తర ప్రదేశ్ ప్రముఖమైంది. 1947 లో ఉత్తరప్రదేశ్ పంచాయతీచట్టం అమలులోకి వచ్చింది. ఈ చట్టం ఎన్నో ఇతర రాష్ట్రాల చట్టాలకు నమోనా అయింది. 1948 లో ఈ చట్టం క్రింద పంచాయతీ ఎన్నికలయ్యాయి. తర్వాత దాదాపు అన్ని రాష్ట్రాల్లోను పంచాయతీలు నెలకొల్పబడ్డాయి. 1954 నాటికి వివిధ రాష్ట్రాల్లో స్థాపితమైన పంచాయతీల సంఖ్య ఈ క్రింది పట్టికవల్ల తెలుస్తుంది.

రాష్ట్రము పేరు.	గ్రామాల సంఖ్య.	1951 నాటికి స్థాపించిన పంచాయతీల సంఖ్య.	1954 మార్చి నాటికి స్థాపించబడిన పంచాయతీల సంఖ్య.
ఆంధ్ర	15,500	3753	3753
అస్సామ్	25,327	163	564
బీహార్	71,378	1434	4387
మధ్యప్రదేశ్	48,471	5159	6866
మద్రాస్	19,703	4386	4502

ఒరిస్సా	48,398	532	1479
పంజాబ్	16,455	6244	9180
ఉత్తరప్రదేశ్	1,24,323	35,919	36,139
హైదరాబాద్	21,497	440	580
మధ్యభారత్	21,899	4087	4111
మైసూర్	16,439	12,606	12,603
రాజస్థాన్	32,040	2475	2967
సౌరాష్ట్ర	4,438	400	1644
ట్రావెన్కూర్ - కొచ్చిన్	711	278	550
జమ్మూ-కాశ్మీర్	8,740	540	751
భూపాల్	2919	572	—
కూర్గు	297	3	—
ఢిల్లీ	360	—	74
హిమాచల్ప్రదేశ్	14,126	315	—
కచ్	964	—	10
వింధ్యప్రదేశ్	12,881	—	606

అజ్మీర్, మణిపూరు, త్రిపురా ప్రాంతాల్లో పంచాయతులు స్థాపింపబడవలెను.

గ్రామ కలహాల కారణంవల్ల చాలా పంచాయతులు సరిగా పనిచేయలేదు. శ్రీ మొరార్జీ దేశాయి సబర్మతీ గ్రామపంచాయతిని సంబోధిస్తూ ఇలా అన్నారు : "అంతఃకలహాలు మానెయ్యండి - అప్పుడే మీకు విశాలమైన అధికారాలు లభిస్తాయి......గ్రామ పంచాయతులే జాతీయ ప్రభుత్వానికి పునాదిగా ఉండాలని గాంధీ మహాత్ముడు ఆశించాడు. మేమీ ఆదర్శాన్ని అంగీకరించాము. జాతీయ జీవనానికి పంచాయతీలు కేంద్రంగా ఉండేటట్టు ఏర్పాట్లు చేస్తున్నాము."

మార్చి 1954 నాటికి పశ్చిమబెంగాలు, అజ్మీర్, భూపాల్, కూర్గు, హిమాచల్‌ప్రదేశ్, కచ్, వింధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రాలు తప్ప తక్కినవన్నీ పంచాయత్ చట్టాలు ఆమోదించాయి. భారతదేశపు ఐదులక్షల ఎనభైవేల చిల్లర గ్రామాల్లో 98,256 పంచాయతులు స్థాపింపబడ్డాయి.

కట్జూ విచారణసంఘము

1954 మే నెలలో ఢిల్లీలో సమావేశమైన కాంగ్రెస్ కార్య నిర్వాహక సంఘం ఈ క్రింది తీర్మానం ఆమోదించింది:

"భారతదేశం వివిధప్రాంతాల్లో పంచాయత్ విధానం క్రమంగా ప్రవేశపెట్టబడుతూ ఉండడం కార్యనిర్వాహక సంఘం సంతృప్తితో గమనించింది. ఇది ప్రాచీనభారత సంప్రదాయాలకు అనుగుణంగా ఉండడమే కాకుండా ఇప్పటి పరిస్థితులకు కూడా సరిపడుతుంది. ఆధునిక రాష్ట్రం (State) తప్పనిసరిగా కేంద్రీకృతమౌతుంది. ఈ వైఖరికి విరుగుడుగా స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థలు పెంపొందితే ప్రజాసామాన్యం స్వపరిపాలనా కార్యంలో పాల్గొనడానికి అవకాశం లభిస్తుంది. ఇదే కాకుండా గ్రామంయొక్క సాంఘిక, ఆర్థిక జీవితంలోను సంపూర్ణంగా పాల్గొనడానికి వీలుంటుంది. భారతీయ గ్రామాల్లో పంచాయతులు పెంపొందినప్పుడే ఇది చక్కగా చేయవచ్చును. ఈ పంచాయతులు పరిపాలనలోనే కాక న్యాయపరిపాలనలో కూడా భాగం తీసుకోవాలి."

"ఈ కమిటీ న్యాయపంచాయతుల స్థాపనకును హర్షిస్తుంది. దానివల్ల ప్రభుత్వ న్యాయస్థానాలపై ఇప్పుడున్న ఒత్తిడి తగ్గుతుంది. చిన్న చిన్న తగవుల్లో ఎక్కడికక్కడ పరిష్కారాలైపోతే న్యాయం సత్వరంగానూ, చౌకగానూ లభిస్తుంది.

"ఆయా స్థానిక పరిస్థితుల ననుసరించి, సంప్రదాయాలను

దృష్టిలో ఉంచుకొని దేశమంతటా పంచాయతులు పెంపొందాలి. కులమత భేదం లేకుండా పూర్తి గ్రామానికి ఈ సంస్థలు ప్రతినిధులుగా ఉండాలి.

"ఈ విషయ ప్రాముఖ్యమును దృష్టిలో ఉంచుకొని కార్య నిర్వాహకసంఘం ఈ విషయాన్ని గూర్చిన సర్వాంశాలను విచారించి వివిధరాష్ట్రాల్లో పంచాయతుల పనిని గూర్చిన నివేదికలు పరిశీలించి, ఆల్ ఇండియా కాంగ్రెస్ కమిటీ అజ్మీర్ సమావేశంముందు సమర్పించ వలెనని ఆదేశిస్తుంది – ఈ క్రిందివారు కమిటీ సభ్యులుగ ఉందురు.

1. శ్రీ కైలాస్‌నాథ్ కట్జూ
2. శ్రీ జగ్‌జీవన్ రామ్
3. శ్రీ గుల్జారీ లాల్ నందా
4. శ్రీ గురుముఖ్ సింగ్ ముసాఫిర్
5. శ్రీ కేశవదేవ్ మాలవ్యా
6. శ్రీ శ్రీమన్నారాయణ్

ఈ కమిటీ చేసిన శిఫార్సులు ఇవి:

1. ఇండియాలో సంపూర్ణమైన ప్రజాస్వామ్య సంప్రదాయాలను స్థాపించడానికి పంచాయతు విధానం మంచి పునాది. ప్రజా సామాన్యం పరిపాలన యందును గ్రామజీవనం సాంఘిక, ఆర్థిక విషయాలన్నిటిలోను పాల్గొనునట్లు చేయుటకై వాటిని ప్రోత్సహించి పెంపొందించ వలెను.

2. రాజ్యాంగ ప్రణాళిక యందలి ఉద్దేశములను సాధించుటకై గ్రామపంచాయతులను స్థానికస్వపరిపాల సంస్థలుగ వినియోగించుటయే కాక సాంఘిక న్యాయం నెలకొల్పుటకీ సంస్థలను సాధనములుగా గ్రహించవలసియున్నది. గ్రామాల్లో ఐక్యత కలసికట్టుతనం పెంపొందించి. అందరికీ పని కల్పించడానికి కూడా ఈ సంస్థలను, వినియోగించవలసి యున్నది.

3. గ్రామ పంచాయతులద్వారా ఆర్థిక రాజకీయాధికారాలను వికేంద్రీకరించినప్పుడే రాజ్యాంగ ప్రణాళికయొక్క ప్రాతిపదిక సిద్ధాంతాలు సఫలంకాగలవు.

4. గ్రామాల్లో అప్పులిచ్చి క్రయ విక్రయాలు నడపి, సరఫరాలు చేసి మధ్యవర్తులుగా ఉన్నవారందరూ భూసంస్కరణలవల్ల తొలగిపోతారు. ఈ సేవలన్నిటిని ప్రభుత్వం పంచాయతుల ద్వారా గ్రామస్థులకు సమకూర్చి పెట్టాలి.

5. గ్రామ వ్యవహారాలను చక్కపెట్టడానికి గ్రామప్రజలలోని అన్నివిధాల వారికి ప్రతినిధులుగా ఉండేటట్టు గ్రామనాయకులను పంచాయతులు తయారుచేయాలి.

6. గ్రామ పంచాయతుల యొక్క సాఫల్యం వారు స్థానికంగా రేకెత్తించే ఉత్సాహంపైనా, గ్రామంలో అందరూ ఒకటే అనే భావంపైనా, గ్రామ ప్రజలలో వారు కలిగించే విశ్వాసంపైనా ఆధారపడి ఉంటుంది. అందుచే సాధ్యమైనంత వరకు పంచాయతులను పార్టీ రాజకీయాలనుండి దూరంగా ఉంచాలి.

7. గ్రామ పంచాయతుల ఎన్నికలు ఏకగ్రీవంగా ఉండాలి. ఇది చాలా ముఖ్యం. తమ పంచులను, ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకునే పంచాయతులకు ఎక్కువ అధికారాలు ఇవ్వాలి.

8. దేశమంతటా గ్రామపంచాయతులు ఒకే నమూనాపై నిర్మింపబడ నక్కరలేదు. స్థానిక సంప్రదాయాలు, పరిస్థితులు, అవసరాలు-వాటిని దృష్టిలో ఉంచుకొని ప్రతి రాష్ట్రం తన పంచాయత్ పద్ధతిని పరిణమింప జేసుకోవాలి. కాని పై సిద్ధాంతాలను సాధ్యమైనంతవరకు పాటించాలి.

9. వయోజన వోటింగు పద్ధతిపైననే గ్రామ పంచాయతుల ఎన్నికలు జరగాలి. గ్రామంలో ఉన్న వయోజనులందరూ గ్రామ సభగా ఏర్పడాలి. ఈ సంఖ్య చాలా పెద్దదైపోతే కుటుంబానికి

ఒకరు చొప్పున ప్రతినిధులుగా రావాలి. గ్రామసభ ఎన్నుకొని పంచాయత్ దానికి ఎగ్జిక్యూటివ్ గా ఉంటుంది. గ్రామ పంచాయత్ సభ్యుల సంఖ్య ఆ గ్రామం జనసంఖ్యపై ఆధారపడి ఉంటుంది. సామాన్యంగా అది 5 కావచ్చు 10 కావచ్చు; 15 కావచ్చు. హరి జనులకు గిరిజనులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యం ఉండాలి. వారికోసం సీట్లు రిజర్వు చేయాలి.

10. గ్రామ పంచాయతుల ఎన్నిక పద్ధతి సాధ్యమైనంతవరకు సరళంగా ఉండాలి. పంచాయత్ ఎన్నికలు ఏకగ్రీవంగా ఉండేచోట్ల ఇబ్బందేలేదు. ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకోడానికి వీల్లేని చోట్లలో రహస్య వోటింగు విధానం అనుసరించాలి. వోట్లువేయడానికి కుండలుగాని, డబ్బాలుగాని ఉపయోగింపవచ్చును. అవసరమైతే ఎలెక్షన్ ఆఫీసరు ప్రత్యేకమైన గదులలో రహస్యంగా గ్రాంవ్ సభ సభ్యుల వోట్లు రిజిస్టర్ చేయవచ్చు. గ్రాంవు సభకు నచ్చితే చేతులెత్తి ఎన్నుకొనే పద్ధతినికూడా ఈ కమిటీ కాదనదు.

11. 1500 మొదలు 2000 జనసంఖ్య గల గ్రామం పంచాయత్ సంస్థకు అర్హమౌతుంది. చిన్న గ్రామములు రెండుమూడు కలిసి ఒక పంచాయతును స్థాపించుకోవచ్చు ఐనా పరిస్థితులు అన్ని చోట్ల ఒకవిధంగా ఉండవు. కాబట్టి అన్నిటికీ ఒకేవిధంగా నియమం చేయడానికి వీల్లేదు.

12. పంచాయతుల పనులను పర్యవేక్షించి వాటిని క్రమ పద్ధతులలో నడిపించడానికి ఒక సూపర్వైజరీ (యాజమాన్య) సంస్థ ఉండడం అవసరం. ఈ యాజమాన్య సంస్థలకు కొన్ని ఎగ్జిక్యూటివ్ అధికారాలు ఇవ్వాలి. ఈ సంస్థలు సబ్ డివిజనల్ (తాలూకా) స్థాయిపై నెలకొల్పాలి. జిల్లా స్థాయిపై కూడా నెల కొల్పవచ్చును. ఈ యాజమాన్య సంస్థల సభ్యులు నామినేటెడ్ సభ్యులు కా కూడదు – పంచాయతులు వారిని ఎన్నుకోవాలి. కొందరు

సాంకేతిక నిపుణులును వారి కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనేట్టు ఉండాలి. వారికి వోటు మాత్రం ఉండదు.

13. పంచాయతులకు మ్యునిసిపల్ విధులే కాక సాంఘిక, ఆర్థిక, న్యాయసంబంధమైన పెక్కు విధులుండాలి. గ్రామ పారిశుద్ధ్యం గ్రామరోడ్లు, కమ్యూనిటీ భవనాల నిర్మాణం, మరమ్మతు, ఇంటికి కాల్వలు, మంచినీటి సరఫరా, వీధి లాంతరులు మున్నగు పనులు మ్యునిసిపల్ పనులు విద్యాసంస్థలు కూడా పంచాయతులకు ఒప్ప జెప్ప బడాలి. అదాలతి లేక న్యాయ పంచాయతులు వేరుగా ఉండాలి. జిల్లాబోర్డు లిప్పుడాపని చేస్తూఉంటే వాటిని కదపరాదు. అలాంటి పరిస్థితుల్లో పంచాయతుల విద్యాసౌకర్యాలు రాష్ట్ర విద్యాధికారులే చెయ్యాలి. మ్యునిసిపల్ విధులే కాక ప్రభుత్వం వారు పంచాయతులకు ఇంకే ప్రత్యేక విధులైన నెరవేర్చుట కివ్వ వచ్చును. అది ఆ గ్రామ పంచాయతుల సామర్థ్యంపైన వాళ్లు నిర్వ హిస్తున్న పనులనైపుణ్యంపైనా ఆధారపడి ఉంటుంది.

14. న్యాయ పంచాయతుల నిర్మాణం, విధులు గ్రామ పంచాయతుల నుండి వేరుగా ఉండాలి. ప్రతి న్యాయపంచాయతు మూడుమైళ్ల పరిధిలో గల ఐదారువేల జనసంఖ్యగల కొన్ని గ్రామాల వ్యవహారాలను చూడాలి. ప్రతిగ్రామ సభ పంచులను ఎన్నుకొన్న ప్పుడే న్యాయపంచాయతులకై ఐదుగురు సభ్యులను ఎన్నుకోవలెను. న్యాయపంచాయతుల దాదాపు ౨0 మంది సభ్యులు కలిగి ఉండవలెను. వారిలో 5 గురుసభ్యులే కేసులను విచారణ చేయాలి. ఆ ఐదుగురు అయిన తర్వాత మరొక కేసుకు మరొక అయిదుగురు ఈ విధంగా వంతులుగా పనిచేయాలి. ఏ గ్రామానికి సంబంధించిన అభియోగ ముంటే ఆ గ్రామంలోనే విచారణ జరగాలి. ఒకే రోజులో విచారణ పూర్తియై తీర్మానం ఇవ్వబడాలి. దీనివలన అనవసరమైన ఆలస్యం లేకుండా న్యాయం జరుగుతుంది. న్యాయపంచాయతుల వాతావరణం

మామూలు కోర్టుల వాతావరణం వలె ఉండకూడదు, అప్పుడే న్యాయం సరళంగాను, సత్వరంగాను, చవుకగాను జరుగుతుంది. న్యాయపంచాయతులలో వకీళ్లను ప్లీడర్లను రానివ్వకూడదు. గ్రామ పంచాయతులు ఎన్నుకొనే న్యాయ పంచాయత్ సభ్యు లైదుగురి లోను అధమం ఒక స్త్రీ, ఒక హరిజనుడు ఉండవలెను.

15. మన గ్రామాలను పునాదిగా గ్రహించినప్పుడే ఇండియాలో ప్లానింగు సఫలం కాగలుగుతుంది; దాని ఉద్దేశాలు నెరవేర్తాయి. దీనిలో గ్రామ పంచాయతులు ముఖ్యపాత్ర వహించాలి. ఈ ప్రయోజనం ఆశించియే పంచవర్ష ప్రణాళికలో పేర్కొనబడ్డ డెవలప్ మెంట్ కౌన్సిల్లు (అభివృద్ధి సంఘాలు) గ్రామ పంచాయతుల చుట్టు అల్లాలి. గ్రామాలలో శాశ్వత మైన నాయకత్వం నిర్మించ డానికి ఇది ఉపకరిస్తుంది. సర్వతోముఖ మైన గ్రామాభివృద్ధికి తోడ్పడుతుంది. సమాజ వికాసోద్యమానికి, జాతీయ విస్తరణ కార్యాలకు సంబంధించిన ఉద్యోగులు. గ్రామ సేవకులు గ్రామ పంచాయతుల పరిణామానికి పరివృద్ధికి అన్ని విధాలా తోడ్పడాలి. జాతీయ ప్రణాళికను సఫలంగా అమలు పెట్టాలంటే ఇది చాలా అవసరం.

16. అభివృద్ధి కార్యక్రమాల పని చక్కగా నిర్వహించ డానికి యోగ్యత సంపాదించటంకోసం కార్యకర్త లందరికీ శిక్షణ ఇచ్చే ఏర్పాట్లు చేయాలి. నిరుద్యోగులైన యువకుల కిది అవకాశాలు కల్పిస్తుంది. సర్వసేవాసంఘము, గాంధీ నేషనల్ మెమోరి యల్ ట్రస్టు, కస్తూరిబా గాంధీ నేషనల్ మెమోరియల్ ట్రస్టువంటి అధికారేతర సంస్థల సహకారం కూడా తీసుకొని పని చేయాలి.

17. భూమిశిస్తు వసూలు చేసేపని పంచాయతుల కివ్వాలి. నూటికి 15 మొదలు 25 వరకు ఆ వసూలు చేసిన డబ్బు పంచాయతుల ఖర్చుకై ఇవ్వాలి. పంచాయతులు 'లేబర్ పన్ను' వంటి పన్నులు విధించడానికి అధికారం కలిగి ఉండాలి. కాని సాధ్యమైనంత వరకు శ్రమదానం సంఘటితపరచే ప్రయత్నాలు చేయాలి.

శ్రమ చేయలేనివారు శ్రమకు బదులు నగదురూపంలో రెండింతలు పన్ను చెల్లించాలి. గ్రామం యొక్క బీడుపై వచ్చే ఆదాయం కూడా పంచాయతుల కివ్వాలి.

పంచాయతి కౌన్సిళ్ళు సఫలంగా, విజయవంతంగా పనిచేసి నప్పుడే ఈ క్రింది పన్నులు విధించే అనుమతి లభిస్తుంది.

1. భూములపై పన్ను
2. వాహనాలపై పన్ను
3. వృత్తి పన్ను
4. దుకాణాలపై పన్ను
5. సంతలు, బజారులు, తీర్థాలు మున్నగువాటిపై పన్ను.

ఇప్పు డున్న పరిస్థితుల్లో పంచాయతుల కార్య నిర్వహణకై ప్రభుత్వ సహాయం అత్యవసరం.

18. పంచాయతుల సహకార సంఘాల నుండి వేరుగాఉంచడం చాలా కారణాలవల్ల అవసరం. ఉదాహరణానికి పంచాయతుల కార్యక్రమంకంటె సహకారోద్యమ కార్యక్రమం విశాలమైనది. గ్రామపంచాయతీవలె కాక సహకార సంఘ సభ్యత్వం ఐచ్ఛిక మైనది. ఐనా సహకారోద్యమానికి పెంపూ బలం చేకూర్చడానికి గ్రామ పంచాయతులు సహాయపడాలి వాటి ప్రగతి గ్రామపంచాయతులకు ఎప్పటి కప్పుడు నివేదింపబడుతూ ఉండాలి.

స్థానిక స్వపరిపాలనా మంత్రుల సిమ్లా సమావేశం

1954 లో సమావేశమైన స్థానిక స్వపరిపాలనా మంత్రుల సభలో కొన్ని తీర్మానాలు చేయబడ్డాయి. వాటిలోని కొన్ని ముఖ్యాంశాలు ఈ క్రింద ఉదహరిస్తాను :

పూర్తి గ్రామాన్ని గ్రామ సభగా యేర్పరచి, తరచు ఆ సభను సమావేశపరచాలి. సాలుకు అధమం రెండు సార్లయినా గ్రామ సభను సమావేశపరచాలి. ఆ సంవత్సరం

కార్యక్రమం, బడ్జెట్ (ఆయ వ్యయపు అంచనాలు) చర్చించ డానికీ ఒకసారీ, సంవత్సరాంతన జరిగిన పనిని సమీక్షించ డానికి, అనుకొన్న పని ఎంతవరకు జరిగింది, ఒకసారి జరగ లేదా దానికి కలిగిన అంతరాయా లెట్టివో ఆలోచించ డానికి మరొకసారి సమావేశపరచాలి.

భూమి అమరకం పంచాయతుల ద్వారా జరగాలి.

మేలైన విత్తనములు, ఎరువులు మొదలయిన వాటి అమ్మకం పంచాయతులే చేయాలి.

ప్రజాకార్య నిర్వహణకై పనిచేయడం నిర్బంధంగా గ్రామ స్థులపై విధించే అధికారం పంచాయతుల కివ్వాలి.

కట్టూ కమిటీవారు చేసిన శిఫార్సులకు అదనంగా ఉన్నవే పైన ఉదహరించాను. తక్కిన విషయాలలో ఈ సభ కట్టూ కమిటీ సిఫారసులను పూర్తిగా అంగీకరించింది. అప్పుడు కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిగా ఉండిన రాజకుమారి అమృత్ కౌర్ ప్రతిపాదనపై స్థానిక స్వపరిపాలనామంత్రుల కౌన్సిల్ ఒకటి ఏర్పడింది. వివిధ రాష్ట్రాల స్థానిక స్వపరిపాలనా మంత్రులిందు సభ్యులై ఉంటారు. కేంద్ర మంత్రి అధ్యక్షురాలై ఉంటుంది. కౌన్సిల్ సాలు కొకసారి సమావేశ మౌతుంది. 1855 లో సమావేశమైన ఈ కౌన్సిలు తిరిగి తమ వెనకటి తీర్మానాలనే పునరుద్ఘాటించింది.

వినోబాభావే సామ్యయోగము

గాంధీ మహాత్ముని ప్రధాన శిష్యుడూ భూదానోద్యమ నాయకు డైన వినోబా భావే 'సామ్యయోగ' సిద్ధాంతం ప్రతిపాదించారు. "భగవంతుడిచ్చిన మహాప్రసాదాలన్నీ – అంటే భూమీ, నీరూ అంద రికీ సమానంగా సంక్రమించాలి" అన్నది వినోబాభావే సిద్ధాంతం. 1955 లో ఒరిస్సాలోని కోరాపుట్ జిల్లాలో పర్యటిస్తూ ఉండగా ఆ మహాయోగికి గ్రామదాన భావం కలిగింది. దాన మివ్వబడిన

గ్రామంలో భూస్వామి ఎవ్వడూ ఉండడు. గ్రామమంతా ఒక సమిష్టి కుటుంబంగా పనిచేస్తుంది.

వినోబాయోగి ఇలాగంటాడు :

"The new age demanded that we change our social fabric. In the past it was possible to manage with society versed on traditional family group when science was not so very advanced. But now no small unit could remain isolated from the rest of the world and no simple family could lead its life apart from the village community. The coming age was the age of village families'(grama parivars)"

ఈ గ్రామ పరివార పద్ధతి భూస్వామ్యం రద్దైతేనేగాని సాధ్యం కాదన్నాడు వినోబాజీ. "భూదాన యజ్ఞానికి ప్రధానోద్దేశం వ్యక్తిగల భూస్వామ్యం రద్దు చేయడమే. భూమి వ్యక్తులకు కాక గ్రామముల సొత్తై ఉండాలి" అన్నాడు వినోబాజీ.

అధికారం వికేంద్రీకరణం జరిగినప్పుడే నిజమైన ప్రజాస్వామ్యం సాధింపబడుతుంది అన్నాడు. "వికేంద్రీకృత ప్రజాస్వామ్యంలో సంపదయొక్క న్యాయయుతమైన సమానమైన పంపకం జరిగినప్పుడే గ్రామ పంచాయతులు సరిగా పనిచేస్తాయి. సంపద అంటే ఒక్క డబ్బే కాదు. భూమి గ్రామాల ప్రధాన సంపద. ఈ విధమైన పంపకం కాకపోతే గ్రామ పంచాయతులు పీడా సాధనాలుగా మారును గాని సహకార సంస్థలుగా మారవు" అన్నాడు వినోబాజీ, శ్రీ శ్రీమన్నారాయణతో మాట్లాడుతూ. (ఆల్ ఇండియా కాంగ్రెస్ కమిటీ. ఎకనామిక్ రెవ్యూ, 1 వ డిసెంబర్ 1955.)

గ్రామాల్లో రామరాజ్యం స్థాపించాలంటె ఈ క్రింది పంచాంశ కార్యక్రమం అనుసరించాలని వినోబా భావే అన్నాడు:

1. జాతీయ అంతర్జాతీయ రంగాల్లో జరుగుతున్న విశేషాలు, కొత్త భావప్రసవంతి గ్రామీణులకు తెలియజేయడానికి ప్రతి పంచాయతి 'స్టడీ సర్కిల్స్' (పఠన కేంద్రాలు) స్థాపించాలి. ఈ సర్కిల్‌లో గాంధీ-సర్వోదయ సాహిత్యాలపఠనం ప్రోత్స

హించాలి. ఈ సాహిత్యనుండి వివిధభాగాలు ప్రజలకు చదివి వినిపించి వాటిని విప్పి చెప్పాలి.

2. ప్రతి పంచాయతి అధికోత్పత్తి తన ప్రథమ కర్తవ్యంగా భావించుకోవాలి. ఉత్పత్తి అధికమై, గ్రామీణులకు చేతినిండ పని దొరికినప్పుడే నిరుద్యోగం అంతమై గ్రామసీమ భాగ్యం పెంపొందుతుంది. అప్పుడే గ్రామీణులు అభివృద్ధి కార్యక్రమాల్లో స్వేచ్ఛగా సంతోషంగా ఐచ్ఛికంగా పాల్గొటారు. వాళ్ళను పీడించేవాళ్ళ ఉపయోగకోసం గ్రామస్థులు రోడ్లు ఎందుకు కట్టాలి?

3. తమ ప్రాంతంలో ఎవ్వరూ నిరుద్యోగులుగా గాని, క్షుధార్తులుగా గాని ఉండకుండా చూడడం పంచాయతుల విధి. విదేశ వస్త్రాల బహిష్కరణ ఏ విధంగా స్వరాజ్యం తెచ్చిందో, మిల్లు వస్త్రాల బహిష్కరణ కూడా అదేవిధంగా గ్రామ స్వరాజ్యం తెస్తుంది.

4. ఉత్పత్తికి ప్రధాన సాధనం భూమి కాబట్టి, గ్రామ భూమి అందరికీ సమానంగా పంచిపెట్టాలి. గ్రామ భూమి గ్రామం అంతటి సొత్తై ఉండాలి భూమి లేనివాడెవడూ ఉండకూడదు

5. ప్రజల సహకారంలోనే పంచాయత్ శక్తి నిక్షిప్తమై ఉంది. అందుచే పంచాయత్ ప్రజేచ్ఛను అనుసరించాలి. ప్రజా యాజమాన్యం క్రింద పనిచేయాలి. ప్రభుత్వం తమ్ము ఆమోదిస్తుందా లేదా అన్నది లెక్కచేయకూడదు. ప్రజలు తమ శక్తిపైననే ఆధారపడి ముందుకు సాగాలి.''

ఇవి వినోబా భావే సిద్ధాంతాలు. వాటి ప్రకారం నడచుకొంటే మన దేశదారిద్ర్యం నశిస్తుంది—దేశం సౌభాగ్యవంతమై సత్వర గమనంతో ముందుకు సాగుతుంది.

పదకొండవ ప్రకరణము

కొన్ని రాష్ట్రాల్లో పంచాయతీ పద్ధతి

ఉత్తర ప్రదేశము

1955 డిసెంబర్‌లో 55 వేల పంచాయతులకు ఎన్నికలు జరిగాయి. 72,425 గ్రామ సభలు 1,43,600 నియోజక వర్గాలు విభజింపబడి ఈ ఎన్నికలలో పాల్గొన్నాయి. నూటికి 18 చొప్పున సీట్లు హరిజనులకోసం ప్రత్యేకింపబడ్డాయి. వోట్ల పద్ధతిపై కాక చేతులు ఎత్తి తన సమ్మతిని ప్రకటించి గ్రామస్థులు పంచులను ఎన్నుకొన్నారు. నాయిబ్ తహసీల్దారులు, సదర్ ఖానూన్గోలు (గిర్దావర్ లేక రెవెన్యూ ఇన్స్పెక్టరులు) ఎలెక్షన్ ఆఫీసరులుగా పనిచేశారు. ఉపాధ్యాయులు పోలింగ్ ఆఫీసరులుగా పనిచేశారు. పంచులనే కాక గ్రామ ప్రధానులను (పంచాయత్ ప్రెసిడెంట్లను) కూడా గ్రామ సభలే ఎన్నుకొన్నాయి. పంచులు ఉపప్రధానులను ఎన్నుకొన్నారు. గ్రామ పంచాయతులకు ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులనుండి కొందరిని 'న్యాయ పంచాయతుల సభ్యులుగ జిల్లా అధికారులు నామినేట్ (నామ్‌జద్) చేస్తారు.

ఉత్తర ప్రదేశ్ జనసంఖ్య 6,32,15,733. ఇందులో గ్రామాల జనసంఖ్య 5,45,90,043. గ్రామాల సంఖ్య 1,11,722. ఉత్తర ప్రదేశ్ గ్రామాలు చిన్నవి. నూటికి 67-1/2 గ్రామాలు 500 కు తక్కువ జనసంఖ్య కలవి. నూటికి 20.8 గ్రామాలు ఆరు వందలకు పైనా వెయ్యిలోపు జనసంఖ్య కలవి. వెయ్యికి పైన జనసంఖ్యగల గ్రామాలు నూటికి పదికి మించి లేవు.

ఉత్తర ప్రదేశ్ పంచాయత్ రాజ్ చట్టం ప్రకారం 1500 జన సంఖ్యగల గ్రామంగాని గ్రామ కూటమి గాని గ్రామ సభకు కేంద్రమై ఉంటుంది. మూడు మొదలు 5 గ్రామ సభలు గల

ప్రాంతానికి ఒక న్యాయ పంచాయత్ ఉంటుంది. ఈ విధంగా 35,844 గ్రామ సభలు (గాంవ్ సభలు) 8,435 పంచాయతీ అదాలతులు ఏర్పడ్డాయి.

ప్రతి అదాలత్ (న్యాయ పంచాయతు) కు ఒక సెక్రిటరీ (కార్యదర్శి) ఉంటాడు. ప్రతి 15 గురు సెక్రెటరీల పైన ఒక ఇన్స్పెక్టర్ ఉంటాడు. వీళ్ళందరూ డిస్ట్రిక్ట్ప్లానింగ్ ఆఫీసర్ కింద పని చేస్తారు – అతను డిస్ట్రిక్ట్ ఆఫీసర్ కింద పని చేస్తాడు

ఈ న్యాయ పంచాయతులు చాలా విజయవంతంగా పని చేస్తున్నాయి. 1951 మొదలు 1954 వరకు మూడేళ్ళలో 9,81,339 కేసులను న్యాయ పంచాయతుల పరిష్కారం చేసినవంటే అవి ఎంత సఫలంగా పని చేసేయో అంచనా వేయవచ్చు. వీటిల్లో సగానికి పైగా క్రిమినల్ కేసులు; 3 లక్షలకు పైగా సివిల్ కేసులు, లక్షాడెభ్బై ఎనిది వేలు రెవెన్యూ కేసులు. పంచాయతులు చేసిన పరిష్కారాలు ఎంత న్యాయసమ్మతమైనవో చూడాలంటే ఈ పరిష్కారాలపై అపీళ్ళు జరిగినప్పుడు హైకోర్టు లిచ్చిన తీర్మానాల వలన తెలుస్తుంది. మూడేళ్ళలో పంచాయతీ పరిష్కారాలపై 285 రిట్ అప్లికేషనులు పడగా వాటిలో 233 కేసులలో అలహాబాదు హైకోర్టు పంచాయతీ తీర్మానాన్ని సమర్థించింది.

" గ్రామాల్లో, కక్షలూ, కులభేదాలు కొంత ఆటంకం కలిగించిన మాట నిజమే. కొన్ని జిల్లాలలో ఎన్నికల కాలంలో ఖూనీలు కూడా జరిగేయి. 1949 లో ప్రచురింపబడ్డ కాంగ్రెస్ అగ్రేరియన్ రిఫారమ్స్ కమిటీ నివేదికలోని ఈ క్రింది వాక్యాలు గ్రామ కక్షల ప్రమాదం ఎంత వ్యాప్తంగా ఉన్నదో సూచిస్తుంది :

" రైతులకు కూలీలకు మధ్య సంఘర్షణ తీవ్రంగా ఉంది. త్రివేణీ సంఘు వంటి కుల సంస్థలు చేస్తున్న పనిచూస్తే ఈ సంఘర్షణ ఎంత తీవ్రంగా ఉందో తెలుస్తుంది. ఆహీరు లు, కుర్మీలు, కుర్మీలు ఉత్తరప్రదేశ గ్రామాల్లో కూలీ జనం. ఈ మూడు కులాలవాళ్ళు

కలిసే ప్రారంభంలో ఈ త్రివేణీ సంఘంగా ఏర్పడ్డారు. ఇప్పుడు చాలా ఇతర కులాలవాళ్లు కూడా ఇందులో చేరారు. 'శోషిత్ సంఘ్' అని మరొక సంఘం ఏర్పడ్డది. ఇందులో వెనకబడిన కులాలవాళ్ళందరూ ఉన్నారు. వాళ్ళందరూ భూమిలేని కూలీప్రజ, వ్యవసాయ కూలీలు, కొద్ది భూమి కలవాళ్లు, పంచాయత్ ఎన్నికల్లో వాళ్ళదే పై చెయ్యి అయినది. వాళ్ళందరూ పెద్ద భూస్వాములకూ ధనికులకూ వ్యతిరేకంగా పనిచేస్తున్నారు సంపూర్ణానంద్‌జీ మాతో అన్నట్టు వారికి కోపమంతా ప్రధాన భూస్వాములైన బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య కులాలపై ఉంది. వాళ్ళ నినాదం :

"బ్రహ్మమన్ క్షత్రియ లాలా
ఇన్ కా మూ కర్దో కాలా
ఇన్కా దేదో దేశ్ నికాలా"

ఇంతకీ ఈ ప్రణాళికలన్నీ కాగితంపై చాలా ఆకర్షణీయంగా కనబడ్డా కార్యరూపం పొందేటప్పటికి ధనాభావంకలిగ భగ్నమౌతాయి. ఆదాయం ఏర్పాటు చేయకుండా ఎన్ని హక్కు లిచ్చినా లాభం లేదని ఈ శాసనాలు నిర్మించిన వాళ్లు గ్రహించక పోవడం ఆశ్చర్యం.

పశ్చిమ బెంగాలు

పశ్చిమ బెంగాలు జనసంఖ్య దాదాపు 2 న్నర కోట్లు. ఇందులో నూటికి 78.7 జనసంఖ్య 35 వేల 63 గ్రామాల్లో నివసిస్తుంది.

బెంగాలులో పంచాయితీ చట్టం 1956లో ఆమోదింపబడింది. ఇంతవరకు ఈ చట్టం క్రింద గ్రామ పంచాయతులు ఏర్పడలేదు. పది పదిహేను గ్రామాల కూటమికి ఒక్కొక్క అంచల్ పంచాయతు లేర్పడినవి. ఇవి గ్రామానికి బ్లాకుకు మధ్యస్థాయిలో పనిచేస్తున్నవి. అంచల్ పంచాయతులకు అభివృద్ధి కార్యక్రమాల నిర్వహణ ఇవ్వబడింది. పన్నులు విధించడం, భూమిశిస్తు వసూలు చేయడం కూడా

వాటి విధుల్లో ఉన్నాయి. సమాజాభివృద్ధి కార్యక్రమాల క్రింద కచ్చారోడ్లుల నిర్మాణం, గొట్టం నూతులు దించడం, పాఠశాలల అభివృద్ధి, వయోజన విద్య, గ్రామ పారిశుద్ధ్యం వంటి స్థానిక కార్య కలాపాలు అంచల్ పంచాయతులే నిర్వహిస్తాయి.

బ్లాకు ప్రాంతాలలో నెలకొల్పబడిన సలహా సంఘాలు మరింత ప్రజాస్వామికం చేయబడినవి. 1958లో జరిగిన మౌంట్ ఆబూ సమావేశం చేసిన సిఫార్సుల ననుసరించి ఈ సలహాసంఘాలను బ్లాక్ డెవలప్‌మెంటు కమిటీలుగా మార్పుచేయటం జరిగింది. ఈ కమిటీలలో ఆ బ్లాకు ప్రాంతంలోని పార్లమెంటు సభ్యులు, రాష్ట్రశాసన సభల సభ్యులు, జిల్లాబోర్డు సభ్యులు యూనియన్ బోర్డునుండి లేక అంచల్ పంచాయతీనుండి నామినేట్ చేయబడిన ఒక సభ్యుడు ఉంటాడు.

బొంబాయి రాష్ట్రంలో పంచాయతులు

బొంబాయి రాష్ట్ర విభజన కాకపూర్వం అది 3 కోట్ల 60 లక్షల జనాభాగల పెద్ద రాష్ట్రం. 34,227 గ్రామా లుండేవి ఆ రాష్ట్రంలో.

ఈ రాష్ట్రంలో మొదటి పంచాయితీ చట్టం 1933 లో చేయబడింది. తర్వాత 1947, 1948, 1950 సంవత్సరాల్లో ఈ చట్టమే వివిధ సవరణలు పొందింది. 1958 లో మరొక పంచాయత్ చట్టం అమలులోకి వచ్చింది. బొంబాయి ప్రభుత్వం ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణమును ఆమోదించినా బ్లాకును కాక జిల్లాను కేంద్రంగా తీసుకుంది.

రాష్ట్రమంతటా గ్రామ పంచాయతు లేర్పాటయ్యేలోగా జిల్లా పంచాయత్ మండలాలు ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం సంకల్పించింది. వీటిలో జిల్లా కలెక్టరు, గ్రామపంచాయత్ ప్రతినిధులు, జిల్లా బోర్డుస్కూలు హెడ్‌మాస్టరు, జిల్లా అభివృద్ధి బోర్డు ఉపాధ్యక్షుడు, జిల్లా లోకల్ బోర్డునుండి ఎన్నుకోబడిన ప్రతినిధులు

నలుగురు సభ్యులుగా ఉంటారు. జిల్లా గ్రామపంచాయతీ మండలికి జిల్లా కలెక్టరు అధ్యక్షుడుగా ఉంటాడు. గ్రామ పంచాయతుల పరిపాలనం ఇంతవరకు జిల్లా కలెక్టరు అధికారం క్రింద నడుస్తూ ఉండేది. ఇక ముందు జిల్లా కలెక్టరుకు ఈ విషయంలో ఉన్న అధికారాలన్నీ జిల్లా గ్రామ పంచాయతుల అధీనం చేయబడతాయి. ఇవి కాక వెనకటి జిల్లా లోకల్ బోర్డులు (District Local Boards) కూడా ఉన్నాయి. వాటిని ఏమిచేస్తారో తెలియదు. ఇప్పుడు బొంబాయి రాష్ట్రం మహారాష్ట్ర గుజరాత్ రాష్ట్రాలుగా విభజింపబడ్డం చేత ఈ రెండు రాష్ట్రాలు తమ ఇష్టం వచ్చినట్టు పంచాయితీ విధానాన్ని మార్చుకొంటాయి.

బొంబాయిలో న్యాయ పంచాయతులు కూడా నెలకొల్పబడ్డాయి. ప్రతి గ్రామ పంచాయతు తమ సభ్యులలో ఐదుగురు పంచులను న్యాయ పంచాయత్ సభ్యులుగా ఎన్నుకొంటుంది. ఈ పంచాయతుల ముందు వకీళ్లు వాదించడం నిషేధించారు. పంచాయతులు విచారించుటకు అధికారం పొందిన కేసులు కోర్టులు స్వీకరించరాదని హైకోర్టు కిందికోర్టులకు ఉత్తర్వులిచ్చింది. మొత్తానికి న్యాయపంచాయతులింకా ప్రాథమిక దశలో ఉన్నాయి.

మధ్యప్రదేశ్

1949 స్థానిక పరిపాలనా చట్టం

1949 లో మధ్యప్రదేశ్ శాసనసభ ఆమోదించిన స్థానిక పరిపాలనం విప్లవాత్మకమైంది. బల్వంత రాయ్ మెహతా కమిటీ ప్రతిపాదించిన పద్ధతి ఈ చట్టంలో మనకు కొద్ది భేదాలతో కనిపిస్తుంది. దీనిని మధ్యప్రదేశ్ జనపద ప్రణాళిక అని కూడా అంటారు. ఒక్క పోలీసు న్యాయస్థానములు తప్ప తక్కిన ప్రభుత్వ శాఖలన్నీ జనపదములకు వశం చేయాలని ఈ చట్టం ప్రతిపాదిస్తుంది. అది అమలులోకి వస్తే భూమిశిస్తు పసూలు, సహకార సంఘాలు, నీటిపారుదల, రోడ్లు

సమస్త అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు, విద్య మొదలైనవన్నీ జనపదముల వశమయ్యేవి. ఈ శాఖల్లో పని చేసే ఉద్యోగులు కూడా జనపదాధి కారుల క్రిందనే పనిచేయాలి. జనపద సభలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ప్రతినిధి సంస్థలుగా (ఏజెంట్లుగా) పని చేస్తాయి. ప్రభుత్వం ఆయా శాఖలపై ఖర్చు పెట్టుతున్న డబ్బంతా జనపదముల వశమొనరు స్తుంది.

కాని ఈ శాసనం కాగితంమీద ఉండిపోయింది. కార్యరూపం దాల్చలేదు.

జిల్లాబోర్డుల అధ్యక్షులు తిన్నగా వోటర్ల చే ఎన్నుకోబడాలని చేసిన నియమం మన దేశంలో అపూర్వమైనది. ఈ నియమం మధ్య ప్రదేశ్ లోనే కాక ఉత్తరప్రదేశ్ లోను ఉన్నది. ఐతే అధ్యక్షుని వదలుకొని తొలగించే అధికారం కూడా సభలకిచ్చారు. మెజారిటీ వోటుతో అధ్యక్షుని తొలగించవచ్చు.

బీహార్

బీహార్ గ్రామాల రాష్ట్రం. దాని నాల్గు కోట్ల జనసంఖ్యలో 3 కోట్లు 75 లక్షలు గ్రామ ప్రజలే అంటే నూటికి తొంబైమంగ్గురికి పైగా గ్రామవాసులే. బీహార్ లో 71,318 గ్రామాలున్నాయి. ఈ గ్రామాలు చాలా చిన్నవి. 48,425 గ్రామాలు 500 కంటె తక్కువ జనసంఖ్య కలవి. వెయ్యికి పై జనసంఖ్యగల గ్రామాలు 6484 మాత్ర మున్నాయి.

అలాంటి సందర్భంలో 1947 పంచాయత్ రాజ్ యాక్టు నను సరించి వెయ్యిమంది వయోజనులున్న గ్రామాల్లోనే పంచాయతులు స్థాపించాలనే నియమంవల్ల నూటికి 20 వంతులు గ్రామాల్లో పంచా యతులు స్థాపింప బడజాలవు.

ప్రతి పంచాయితీ సభనుండి న్యాయ పంచాయతులకు 5 గురు ఎన్నుకోబడుతారు. న్యాయ పంచాయతీని బీహారులో గ్రామ కచేరి

అంటారు. మూడవ తరగతి మ్యాజిస్ట్రేటు అధికారాలు ఈ గ్రామ కచేరీలకు ఇవ్వబడ్డాయి.

రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలంలో సాలుకు 1334 గ్రామ పంచాయతులు స్థాపించాలని ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది.

జిల్లా పరిషత్తుల నిర్మాణం, కార్యక్రమం, అధికారాలు, ఆదాయ మార్గాలు మున్నగు విషయాలనుగూర్చి బల్వంతరాయ్ మెహతా చేసిన శిఫార్సులను బీహార్ పరిస్థితులకు తగిన విధంగా మార్చి ఒక ప్రణాళికను సూచించ వలసిందని ఆదేశిస్తూ నవంబర్ 1958 లో ప్రభుత్వం ఒక సంఘం నియమించింది.

మద్రాస్

బీహారులో వలె కాక మద్రాసు పంచాయత్ యాక్టు (1950) ననుసరించి 500, అంతకు పై జనసంఖ్యగల గ్రామా లన్నిటిలోను గ్రామ పంచాయతు లేర్పరుప బడ్డాయి. 500 కంటె తక్కువ జన సంఖ్యగల గ్రామాలు పక్కనున్న పెద్ద గ్రామానికి అనుబంధింప బడ్డాయి.

కాని మద్రాసులో పంచాయతులు అంత జయప్రదంగా నిర్వ హింపబడినట్టు లేదు. "మద్రాసులో పంచాయతులు ప్రజలను అణచి పెట్టే యంత్రాలైపోయేయి" అని కాంగ్రెస్ విలేజ్ పంచాయత్ కమిటీవారు వ్రాశారు. మద్రాస్ ప్రొవిన్షియల్ యూనియన్ ఆఫ్ లోకల్ బోర్డు కార్యదర్శియైన శ్రీ మాణిక్యమ్ కాంగ్రెస్ పంచాయత్ కమిటీవారి ప్రశ్నావళికి ప్రత్యుత్తర మిస్తూ ఇలా వ్రాశారు: 'పంచా యత్ పని తీర్మానాలు ప్యాసు చేయడమే. వాటిని అమలులో పెట్టడం ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ పని. అతను ఇష్టమైతే అమలులో పెట్టవచ్చు. లేదా మానేయవచ్చు. అదంతా అతని ఇష్టానిష్టాలపై ఆధారపడి ఉంది. పంచాయిత్ అధ్యక్షులు ప్రజలచే ఎన్నుకోనబడిన వారైనా ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరును గాని అతని సిబ్బందినిగాని ఏమీ

అనడానికి వీల్లేదు. వాళ్ళెన్ని తప్పులు చేసినా సరే. వీళ్ళ జీతాలు పంచాయత్ ఫండులనుండి ఇవ్వబడుతున్నా వాళ్ళు పంచాయతులకు కాక పంచాయత్ ఆఫీసర్లకు బాధ్యులై ఉంటారు.''

1958 లో చేసిన మద్రాస్ పంచాయత్ యాక్టు ఈలోపాలను చాలా మట్టుకు తొలగించింది. దీనినిబట్టి స్థానిక స్వపరిపాలనా వ్యవస్థ మూడు అంతస్తులలో ఉంటుంది.

(1) గ్రామ స్థాయిలో దాదాపు వెయ్యి జన సంఖ్యగల గ్రామాలకు గ్రామ పంచాయతులు.

(2) బ్లాకు స్థాయిలో పంచాయత్ యూనియన్ కౌన్సిళ్ళు.

(3) జిల్లాస్థాయిలో జిల్లా అభివృద్ధి మండలి. ''గ్రామ పంచాయతులకు గ్రామ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు బాధ్యత ఉండదు. బ్లాక్ స్థాయిలో పంచాయతు యూనియన్ కౌన్సిలుకు సామాజికాభివృద్ధి కార్యక్రమంలోని జాతీయ విస్తరణ సేవాపథకాలు ఒప్పగించడమౌతుంది. ప్రతి గ్రామ పంచాయతీ ప్రతి పట్టణ కమిటీ తన సభ్యుల నుండి పంచాయత్ యూనియన్ కౌన్సిలుకు ఒక సభ్యుని ఎన్నుకొంటుంది. ఆ ప్రాంతంలోని ఎమ్. ఎల్. ఏలు, ఎమ్. ఎల్. సీలు పంచాయత్ యూనియన్ కౌన్సిల్ సమావేశాలలో పాల్గొనవచ్చును. కాని వోటుచేసే అధికారం ఉండదు. అధ్యక్షులుగా గాని ఉపాధ్యక్షులుగా గాని ఎన్నిక కావడానికి వీలులేదు.

జిల్లా అభివృద్ధి సంఘాలు కేవలం సలహా సంఘాలుగా మాత్రం ఉంటాయి.

మొత్తానికి మద్రాసులో పంచాయతీ పద్ధతి ఇతోధికంగా వికేంద్రీకరణ సిద్ధాంతంపై పునర్నిర్మింపబడవలసిఉన్నది. ఈవిషయం ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం రాజస్థాన్ ప్రభుత్వం ప్రవేశ పెట్టిన ప్రజాస్వామ్య అధికార వికేంద్రీకరణ విధానం ప్రపంచ ప్రశంసలనందింది.

రాజస్థాన్

రాజస్థాన్ 1949 లో రాష్ట్రంగా ఏర్పడింది. ఇది 153 లక్షల జనాభా గల రాష్ట్రం. ఇందులో 31,244 గ్రామాలున్నాయి. 1954 లో పంచాయతు చట్టం అమలులోనికి వచ్చింది. రాజస్థాన్ వివిధ సంస్థానాలు కలిసి ఏర్పడిన రాష్ట్రం కావడంచేత ఒక్కొక్క సంస్థానంలో ఒక్కొక్క విధమైన పంచాయతీ విధానం ఉండడంవల్ల రాష్ట్రమంతా ఒకే విధానం క్రిందికి రావడానికి ఐదేళ్ళు పట్టింది.

ఈ చట్టాన్ననుసరించి 5000 జనాభాగల గ్రామ ప్రాంతాన్ని ఒక పంచాయతీ ప్రాతిపదిక వ్యవస్థగా ఏర్పరచారు. ఈ ప్రాంతాన్ని వార్డులుగా విభజించి ఒక్కొక్క వార్డునుండి ఒక్కొక్క సభ్యుడు ఎన్నుకోబడే ఏర్పాట్లు చేశారు. సర్పంచ్ అందరిచేత ఎన్నుకోబడ తాడు. ప్రతి పంచాయతునకు ఒక సెక్రెటరీ ఉంటాడు.

ప్రభుత్వ శాఖలకు పంచాయతులకు సంయోగవిధాన మేదీ ఈ చట్టంలో నిర్వచింపబడలేదు. పంచాయతుల వ్యవహారమంతా ఛీఫ్ పంచాయత్ ఆఫీసర్ తోనే. వివిధ శాఖలతో ఈ ఆఫీసరేఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరుపుతాడు. అప్పటికున్న జిల్లాబోర్డులతో పంచా యతులకు ఎట్టి సంబంధమూ లేదు.

తాలూకా స్థాయిలో 'తహసీల్ పంచాయతులు' ఏర్పరుప బడ్డాయి. గ్రామ పంచాయతుల అధ్యక్షులు తహసీల్ పంచాయత్ సభ్యులౌతారు. పంచాయతులపై ఈసంస్థ యాజమాన్యం వహిస్తుంది. పంచాయితీ దార్లలో తగువులు వచ్చినప్పుడు అది తీర్చడానికి అపీలు సంస్థగా కూడా వ్యవహరిస్తుంది.

పంచాయత్ వ్యవహారాలు చూడడానికి ఒక ప్రభుత్వ పంచా యత్ శాఖ ఉన్నది. దీనికి ముఖ్యోద్యోగి ఛీఫ్ పంచాయత్ ఆఫీసర్. అతని కింద డివిజనల్ పంచాయత్ ఆఫీసర్లు, డిస్ట్రిక్టు పంచాయత్ ఇన్‌స్పెక్టర్లు, అసిస్టెంట్ పంచాయత్ ఇన్స్పెక్టర్లు ఉంటారు.

రాజస్థాన్‌లో ప్రత్యేక న్యాయ పంచాయతులు లేవు. గ్రామ పంచాయతులే న్యాయపాలనం చేస్తాయి. అదేవిధంగా తహసీల్ పంచాయతులు కూడా న్యాయపాలనం చేస్తాయి.

పంచాయిత్ సభ్యులకు, సర్పంచులకు శిక్షణ ఇచ్చు ఆదర్శప్రాయమైన ఏర్పాట్లు రాజస్థాన్‌లో ఉన్నాయి. ట్రైనింగు క్యాంపులు రాష్ట్ర వివిధ ప్రాంతాల్లో ఏర్పాటు చేయబడుతూ ఉంటాయి.

పంచాయతులు గ్రామ గ్రంథాలయాలకు చాలా ప్రాముఖ్యం ఇస్తాయి. 1955 లో పంచాయతులు 1500 గ్రామ గ్రంథాలయాలను నడుపుతున్నట్లు ప్రభుత్వ నివేదికవల్ల తెలుస్తుంది.

గ్రామ నీటి సరఫరా విషయంలో కూడా రాజస్థాన పంచాయతులు ప్రశంసనీయమైన పని చేశాయి. మన గ్రామాల్లో వలెనే రాజస్థానంలో కూడా గ్రామాల్లో మంచినీటి కరువు విస్తారంగా ఉంది. 1854–55 నాటికి 1528 గ్రామాలు పంచాయతుల ద్వారా మంచినీటి సౌకర్యాలు చేకూరేయి.

1959 లో రాజస్థాన్ పంచాయత్ సమితి జిల్లా పరిషత్తుల చట్టం విధాన సభ ఆమోదించింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ బిల్లు నమోనాపై ఈ చట్టం తయారైంది. డెవలప్ మెంటు బ్లాకు స్థాయిలో పంచాయతీ సమితులును, జిల్లా స్థాయిలో జిల్లా పరిషత్తులు మన రాష్ట్రంలో వలెనే అక్కడ కూడ స్థాపింప బడ్డాయి.

ఈ చట్టం క్రింద గ్రామ పంచాయతీ సర్పంచు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరుగా కూడా పనిచేస్తాడు.

ప్రభుత్వం ఆయా ప్రాంతాల్లో నిర్వహించే కార్యక్రమాలన్నీ పంచాయతీ సంస్థలకు ఒప్పజెప్ప బడ్డాయి. అక్కడ ఖర్చుపెట్టే డబ్బంతా పంచాయత్ సంస్థల వశం చేయబడుతుంది

అన్ని విషయాల్లోను రాజస్థాన పంచాయతీ విధానం ఆంధ్ర

ప్రదేశ విధానాన్ని పోలి ఉండడంచేత ఇక్కడ ఎక్కువగా వివరించ లేదు.

రాజస్థాన్ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ మోహన్‌లాల్ సుఖాడియా రాజస్థాన్ రాష్ట్రంలో ప్రజాస్వామిక వికేంద్రీకరణ పద్ధతిని ఏవిధంగా అమలుపరచదలచిందీ— ఈ విధంగా వివరించారు. ఇది దీర్ఘంగా ఉన్నా ఇక్కడ ఉటంకించడం సమంజసమనుకొంటున్నాను.

సమాజాభివృద్ధి పథకాలను గురించి, జాతీయ విస్తరణ సేవా కార్యక్రమాలను గురించి, విచారణ జరిపి, శ్రీ బల్వంతరాయ్ మెహతా సంఘం చేసిన సిఫారసులు జిల్లా పరిపాలనలో మహత్తర మైన పరిణామాలను సూచిస్తున్నాయి.

“ప్రజాస్వామిక వికేంద్రీకరణకై చేయబడిన ఈ సూచనలను జాతీయ అభివృద్ధి మండలియొక్క స్థాయీ సంఘం ఆమోదించి. ఆయా రాష్ట్రాలలోని పరిస్థితుల ననుసరించి, వీటిని అమలుపరుపవల సిందిగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు సిఫారసు చేసింది.

“రాజస్థాన్ ప్రభుత్వం మెహతా ప్రతిపాదించిన సూత్రాలను అంగీకరించింది. 1959 అక్టోబరు 2వ తేదీనుండి పంచాయతీ సమితులు జిల్లా పరిషత్తులు రాష్ట్రమంతటా నెలకొల్పవలెనని నిర్ణయించింది. అభివృద్ధి బ్లాకులక్రింద లేని ప్రాంతాలను ‘షాడో బ్లాక్స్’ (Shadow Blocks) అని పిలుస్తారు. ఈ షాడో బ్లాకులలో కూడా పంచాయతీ సమితులు నెలకొల్ప బడుతాయి. బ్లాకులు లేని ప్రాంతాలకు కూడా బ్లాకులున్న ప్రాంతాలతో పాటు ప్రణాళికా ప్రగతితో పాటు అభివృద్ధి కావలెనని, అక్కడ కూడ ప్రజల ఉత్సాహశక్తి మేల్కొలపవలెనని మా అభిప్రాయం.

“పంచాయతీ సమితుల కార్యక్రమం గ్రామీణ జీవితము యొక్క సర్వతోముఖాభివృద్ధికి దోహదం చేసేదిగా ఉంటుంది. వ్యవసాయం, పశుపోషణ, సహకారం, గ్రామపరిశ్రమలు, ప్రజారోగ్యం,

గ్రామ పారిశుద్ధ్యం, వైద్యసహాయం, మంచినీటి సరఫరా, వెనుక బడ్డ తరగతుల సంక్షేమం, ఆపదలలో ప్రజలకు తోడ్పాటువంటి కార్యక్రమాలకు ప్రాముఖ్యం ఇవ్వబడుతుంది.

"బ్లాకు ప్రాంతాలలో ప్రస్తుతం ప్రభుత్వంయొక్క వేర్వేరు శాఖలచేత నిర్వహించబడుతున్న అభివృద్ధి ప్రణాళికలన్నీ పంచాయతీ సమితులు ఏర్పడగానే వాటికి ఒప్పగించబడుతుంది. ఏ సమితిప్రాంతంలో గల అభివృద్ధి కార్యక్రమాల నిర్వహణకు ఆ సమితి బాధ్యత వహిస్తుంది. ప్రభుత్వోద్యోగులు సలహాదారులుగను, పర్యవేక్షకులుగను ఉన్నత స్థాయిని ప్రణాళికల నిర్మాణంలోనూ మాత్రమే తోడ్పడ తారు. పంచాయతీ సమితులు గ్రామపంచాయతులద్వారా పని చేస్తాయి. పంచాయతీ సమితుల కార్యక్రమ విజయం గ్రామ పంచాయతీలు సంతృప్తికరంగా పని చేయటంమీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

"భారత రాజ్యాంగంలోని 40 వ సూత్రంలో "గ్రామ పంచాయతీలను నెలకొల్పి, అవి స్వపరిపాలనా సంస్థలుగ నిర్వహించటానికి అవసరమైన హక్కులు వాటి కివ్వడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకొంటుంది" అని నిర్దేశించబడింది. ఈ సూత్రాన్ని ఆచరణలో పెట్టటానికే ప్రజాస్వామిక వికేంద్రీకరణ పద్ధతి అమలుపరచబడుతున్నది.

"గ్రామ పంచాయతులు సమర్థంగా పనిచేయవలెనంటే బాధ్యతలతో పాటు సదుపాయాలుకూడా కల్పించవలసి ఉంటుంది. గ్రామ పంచాయతులకు, పంచాయతీ సమితులకు పన్నులు విధించే అధికారం ఉంటుంది. ప్రభుత్వంకూడా వీరికి ఆర్థికంగా తోడ్పడుతుంది.

"స్థానిక సంస్థలు పన్నులు విధించటానికి సర్వసాధారణంగా వెనకాడుతూ ఉంటాయి. కారణం – ప్రజలకు పన్నులంటే ఇష్టంలేక పోవడమే. అయితే– గ్రామ పంచాయతులు, పంచాయతీ సమితులు తాము విధించే పన్నులు ఏవిధంగా సద్వినియోగం చేయబడేది ప్రజలకు నచ్చజెప్పాలి. తాము సమీకరించగల నిధులమీదనే తమ కార్యక్రమాల విజయం ఆధారపడి ఉంటుందని, కార్యక్రమాల

విషయంలో ప్రజల బాధ్యత అందుమూలంగానే ద్యోతకమవుతుందనీ ఈ స్థానిక సంస్థలు గమనించాలి.

"రాజస్థానులో సర్పంచులు గ్రామంలోని ఓటర్లందరి చేత తిన్నగా ఎన్నుకోబడతారు. షెడ్యూల్డు తరగతులకు, షెడ్యూల్డు తెగలకు, మహిళలకు కోఆప్షన్ ద్వారా ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వబడుతుంది ఇందులో ప్రభుత్వం జోక్యం చేసుకోదు. ఈ విధంగా కోఆప్షన్ పద్ధతి కూడా ప్రజాస్వామికంగానే జరుగుతుంది. బ్లాకు ప్రాంతాలలో బ్లాకు డెవలప్‌మెంటు ఆఫీసరులు, బ్లాకులు లేని ప్రాంతాలలో తహసీల్దారులు పంచాయతీ సమితులకు చీఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరులుగా ఉంటారు. పంచాయతీ సమితులు వాటి ఉపసంఘాలు చేసే నిర్ణయాలను వీరు అమలుపరుస్తారు. పంచాయతీ సమితులకు అనుబంధంగా ఉన్న వివిధ శాఖల ప్రభుత్వోద్యోగులు చీఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు అజమాయిషీ క్రింద పనిచేస్తారు. సాంకేతికంగా మాత్రం వీరు తమ తమ ప్రభుత్వ శాఖల యాజమాన్యం క్రింద ఉంటారు.

"పంచాయతి సమితులు వివిధ స్థాయీ సంఘాల ద్వారా పని చేస్తాయి. సమాజాభివృద్ధి, వ్యవసాయం, పశుపోషణ, సహకారం, విద్య, పరిశ్రమలు, ఆర్థిక విషయాలు, పన్నులు మొదలైన వాటికి ఉప సంఘాలు ఉంటాయి. ఇవేకాక — ప్రభుత్వం మేదైనా ప్రత్యేక అభివృద్ధి కార్యక్రమం నిర్వహించే సందర్భంలో ఆ యా ప్రాంతపు పంచాయతీ సమితులు ఆ కార్యక్రమాల నిర్వహణకు ప్రభుత్వ ప్రతినిధులుగా పనిచేస్తాయి. ఆయా కార్యక్రమాల నిర్వహణ సందర్భంలో గ్రామ పంచాయతీలను పంచాయతీ సమితి తోడ్పడుతుంది.

"ప్రాథమిక పరిణామ దశలో మొదటి రెండు సంవత్సరాల పాటు సబ్ డివిజనల్ ఆఫీసరును పంచాయతీ సమితికి అధ్యక్షుడుగా నియమించవలెనని దర్యాప్తు సంఘం సూచించింది. కాని, ఈ పథకాన్ని సక్రైన మార్గాన నడిపించడానికి ఎన్నికైన అనధికార అధ్యక్షు

డున్నా ఇబ్బంది ఉండదని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము. దర్యాప్తు సంఘం సిఫారసులలో ప్రభుత్వం నామినేటుచేసే అధికార సభ్యుల ఓటింగు హక్కు విషయంలో కూడా మేము మార్పు ఆలోచిస్తున్నాము. వివిధ విషయాలపై నిర్ణయాధికారం అనధికార సభ్యులకే వదలివేయడం భావ్యమని మేము అనుకొంటున్నాము. అభివృద్ధి కార్యక్రమాల నిర్వహణ విషయంలో ప్రభుత్వోద్యోగులకూ, అనధికార సభ్యులకూ భేదం ఉంటుందని కాదు కాని, ప్రజాస్వామిక వికేంద్రీకరణ పరిపూర్ణంగా అమలులోకి తీసుక రావలెననే తలంపుతోనే మేము ఇలా ఆలోచిస్తున్నాము.

"జిల్లాలోని పంచాయతీసమితులు కార్యకలాపాలను సమన్వయపరచటానికి వీలుగా జిల్లా పరిషత్తులు జిల్లాస్థాయిలో నెలకొల్పబడతాయి. జిల్లా పరిషత్తులకు కార్య నిర్వహణాధికారాలివ్వ లేదు. అయితే, కాలక్రమంగా సమితుల స్వతంత్ర కార్యనిర్వహణ ద్వారా ఏర్పడే ప్రజాస్వామిక రీతులను బట్టి, జిల్లా పరిషత్తులతో పంచాయతీ సమితుల సంబంధం రూపొందగలదని భావిస్తున్నాము.

"జిల్లా పరిషత్తులో పంచాయతి సమితుల అధ్యక్షులు, పార్లమెంటు సభ్యులు, రాష్ట్ర శాసనసభ సభ్యులేకాక, షెడ్యూల్డు తరగతులకు, షెడ్యూల్డు ట్రైబ్సుకు, మహిళా కార్యకర్తలకు, సహకార సంస్థలకు కూడా ప్రాతినిధ్యం కల్పించబడుతుంది. జిల్లా పరిషత్తుకు జిల్లా కలెక్టరు అధ్యక్షుడుగా ఉండవలెనని, కలెక్టరు క్రింద ఆఫీసరులలో ఒకరు కార్యదర్శిగా ఉండవలెనని దర్యాప్తుసంఘం సూచించింది. రాజస్థానులో మేము జిల్లా పరిషత్తుకు కలెక్టరు చీఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరుగా ఉండవలె ననుకొంటున్నాము. పరిషత్తుకు అధ్యక్షుడుగా ప్రభుత్వోద్యోగులుండాలా, ఎన్నికైన అధ్యక్షుడుండాలా అన్న విషయం చాలా వాదోపవాదాలకు దారితీసింది. ఎన్నికయిన అనధికార సభ్యుడే అధ్యక్షుడుగా ఉండటం మంచిదని మేము నిర్ణయించాము.

"జిల్లా పరిషత్తులు ప్రధానంగా సలహా సంస్థలుగానూ, పర్యవేక్షణ సంస్థలుగానూ ఉంటాయి. జిల్లాలో నిర్వహించబడే అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను పరిషత్తు సమన్వయం చేస్తుంది. పంచాయతీ సమితులు తయారుచేసే పథకాలను పరిశీలించి, వాటిని జిల్లా పథకంలో తగు రీతిగా ఇముడ్చుతుంది. అంతేకాక — పంచాయతీ సమితులకు కావలసిన అప్పులు, గ్రాంటులకు దరఖాస్తులు పరిషత్తుద్వారా ప్రభుత్వానికి చేరుతాయి. ప్రభుత్వం ఇచ్చే నిధులు పరిషత్తుద్వారానే సమితులకు అందుతాయి. సమితులు నిర్వహించే అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను పరిశీలించి, వాటిని బాగుగా నిర్వర్తించడానికి సూచనలు పరిషత్తు చేస్తుంది. జిల్లాలోని గ్రామపంచాయతుల పంచాయతీసమితుల కార్యకలాపాలనుగూర్చి పరిషత్తు ప్రభుత్వానికి సలహాలిస్తుంది."

తరువాత ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణంవల్ల బయలుదేరే కొన్ని సమస్యలను సూచిస్తూ శ్రీ సుఖాడియా ఇలా అన్నారు:

"రాజస్థాన్ ప్రభుత్వం ఈ ప్రజాస్వామిక వికేంద్రీకరణ విధానాన్ని ఏ కొన్ని ప్రత్యేక ప్రాంతాలలోనో కాక, రాష్ట్రమంతటా అమలుపరచవలెనని ఉద్దేశించింది. అయితే — ఈ విధానాన్ని అమలుపరచే సందర్భంలో కొన్ని సమస్యలు ఉత్పన్నమయేటట్లు తోస్తున్నది. గ్రామ ప్రజాస్వామికానికి గ్రామ పంచాయతీ ప్రాతిపదికగా ఉంటుంది. పంచాయతీ విస్తీర్ణం ఎంత ఉండాలి అనేది మొదటి సమస్య. పంచాయతీ ఒక గ్రామానికే పరిమితమై ఉండాలా, కొన్ని గ్రామాలు కలిసి ఒక పంచాయతీగా ఏర్పడాలా అనేది ముందు తేల్చవలసి ఉంది. ఈ నిర్ణయం చేసేటప్పుడు పంచాయతులకు రాగల ఆదాయాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకోవటంతోపాటు పంచాయతీ కార్యక్షేత్రం విపరీతంగా విస్తరించకుండా చూడాలి. విస్తీర్ణం ఎక్కువయే కొలది స్థానిక ప్రజల ఆసక్తి సన్నగిల్లే ప్రమాదం ఉంది.

"రెండవ ముఖ్య సమస్య ఎన్నికల విషయం. పంచాయతీ ఎన్నికలు గ్రామంలో కక్షలు బయలుదేరదీసి, అభివృద్ధి ప్రణాళికల నిర్వ

కాణకు అందరూ సహకరించని పరిస్థితి కల్పించకూడదు. గ్రామ పంచాయతీకి న్యాయాధికారాలు కూడా ఇవ్వాలా అక్కరలేదా అనేది మరొక సమస్య. న్యాయాధికారాలు ఒప్పగిస్తే అభివృద్ధి కార్యక్రమాల నిర్వహణకు పంచాయతులకు తగిన వ్యవధి ఉండక పోవచ్చును. అందుచేత ప్రత్యేకంగా న్యాయపంచాయతులు నెలకొల్పవలెనని కొందరి వాదం ఈ విషయంలో — ఆచరణలో కలిగే అనుభవాన్ని బట్టి వ్యవహరించవలసి ఉంటుంది. ముందుగా ఎట్టి నిర్ణయం చేయటానికి వీలు ఉండదు.''

ఆంధ్రప్రదేశం

ఆంధ్రరాష్ట్రం అక్టోబర్ 1953 లో ఏర్పడింది ఆంధ్రప్రాంతం అంతా అంతకు పూర్వం 1950 సంవత్సరపు మద్రాసు పంచాయత్ చట్టం క్రింద ఉండేది. కొత్తరాష్ట్రంలో 15,616 గ్రామా లుండేవి. వాటిలో 3769 గ్రామాల్లో పంచాయత్ సంస్థలుండేవి. వీటిలో 195 మొదటి తరగతి పంచాయతులు 3574 రెండవ తరగతి పంచాయతులు ఇది కాక 'విలేజ్ విజిలెన్స్ కమిటీలు'ను గ్రామాల్లో ఉండేవి. గ్రామంలో జరిగే నేరాల ఆచూకీ తీయడంలో ఈ కమిటీలు ప్రభుత్వానికి సహాయంచేస్తూ ఉండేవి. మొత్తం 12 జిల్లాలలోను 5298 విజిలెన్సు కమిటీలు పనిచేస్తూ ఉండేవి. పంచాయతుల సంఖ్య కంటె వీటి సంఖ్యయే ఎక్కువగా ఉండడం గమనింపదగ్గ విషయం. పంచాయతులకు ఈ కమిటీలకు గల సంబంధం ఎట్టిదో స్పష్టంగా ఎక్కడా నిర్వచింపబడలేదు. బహుశా ఇవి స్వతంత్రంగా వ్యవహరించాలనే ఉద్దేశింపబడి ఉంటాయి.

తక్కిన రాష్ట్రాల్లో వలె ఆంధ్రలో న్యాయ పంచాయతులు లేవు పంచాయతులకు న్యాయపరిపాలన ఇచ్చుట భావ్యం కాదనే ఆంధ్ర ప్రభుత్వం అభిప్రాయపడుతూ వచ్చింది న్యాయపరిపాలనా భారం పంచాయతులపై వేస్తే గ్రామాల్లో కక్షలు, తగాదాలు

పెరుగుతాయి. అదేకాకుండా పంచాయతీకోర్టు సభ్యులకు 'లా' తెలిసి వుండకపోతే ప్రమాదం వస్తుందని ప్రభుత్వాభిప్రాయం.

ఆంధ్రప్రదేశమందలి తెలంగాణా భాగం వెనకటి హైదరాబాదు రాజ్య భాగంగా ఉండేది. హైదరాబాదు రాష్ట్రింలో గ్రామ స్వపరిపాలనకై చేసిన మొదటి ప్రయత్నం 1940 లో. 1940వ సంవత్సరపు 'హైదరాబాదు విలేజ్ పంచాయత్ ఆయీన్' క్రింద 442 పంచాయతీలు స్థాపింపబడ్డాయి. కాని ఇవి ఎక్కువగా కాగితం మీది పంచాయతులే. వీటి సభ్యులు నామినేట్ చేయబడినవారే గాని ఎన్నుకోబడ్డవారు కారు.

తర్వాత 1951లో "విలేజ్ పంచాయతీ యాక్టు" అమలులోకి వచ్చింది. వెయ్యికి పైన జనాభాగల గ్రామాల్లో ఈ పంచాయతులు ఏర్పరచాలని ఈ చట్టం ఉద్దేశ్యం. పంచాయతుల అధికారాలు చాల పరిమితమైనవి. ఆ పరిమిత ప్రయోజనాలకోసం సైతం సరిపోయినంత అర్థబలం లేక పంచాయతీలు నిర్మింపబడ్డాయి. తర్వాత డబ్బు లేదనే కారణంచేత పని ఆగిపోయింది. మళ్ళా 1955 లో మరి 1500 పంచాయతీలు స్థాపించారు.

1955 లో శ్రీ గోపాలరావు ఎక్బోటే అధ్వర్యం క్రింద శాసన రూపం దాల్చిన పంచాయితీ చట్టం ప్రకారం వెయ్యిమందికి పైన 5000కు లోపల జనసంఖ్యగల గ్రామాలన్నిటిలోనూ పంచాయతులు ఏర్పాటుచేయాలి. గ్రామంలో వోటింగు హక్కుగల వయోజనులందరూ గ్రామసభకు సభ్యులౌతారు. సాలుకు రెండుసార్లయినా గ్రామ సభ సమావేశం కావాలి – ఆయ వ్యయపు అంచనాలు విచారించడానికి ఒకసారీ, పంచాయతీ చేసినపని సమీక్షించడానికి ఒకసారి.

గ్రామ పంచాయతిని గ్రామ సభ ఎన్నుకొంటుంది. ప్రతి 150 మంది జనసంఖ్యకు ఒక్కొక్క 'పంచ్' చొప్పున ఎన్నుకోవాలి. పంచాయితీదారుల సంఖ్య 12కు మించి ఉండరాదు. ఆరుకు తక్కువ ఉండకూడదు. పంచులు సర్పంచును, ఉపసర్పంచును ఎన్నుకొంటారు.

గ్రామ పంచాయతీ సమావేశమైన తేదీనుండి 3 సంవత్సరాలవరకూ పంచాయతీ కాలపరిమితి. ప్రభుత్వం మరొక సంవత్సరంపాటు ఈ పరిమితిని పొడిగింపవచ్చును. సర్పంచు పంచాయతీ సభ విశ్వాసం కోల్పోయినప్పుడు మూడింట రెండుపాళ్ళ సభ్యుల వోటుతో అతన్ని తొలగించవచ్చును. సర్పంచు గ్రామపంచాయతీ సభ అధ్యక్షుడు. గ్రామపాలన కూడ అతని బాధ్యతయే.

గ్రామ పంచాయతీ నెలకొకసారి సమావేశం కావాలి సగం మంది సభ్యులు వచ్చినా సభ జరపవచ్చును.

రెండు మూడు గ్రామ పంచాయతులు కలిసి తమ గ్రామాలకు ఉమ్మడిగా చేసుకోవలసిన సౌకర్యాలు ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు.

పంచాయతుల ఎగ్జిక్యూటివ్ పనులు నిర్వహించడానికి ఒక 'కార్బరా 'ని కలెక్టరు నియమిస్తాడు. కాని అతనిపని సంతృప్తికరంగా లేకపోతే పంచాయతీ సభ అతన్ని తొలగించవచ్చును. ఇప్పుడు పటేల్, పట్వారిలు నిర్వహిస్తున్న పనులన్నీ పంచాయతుల కొప్పజెప్పబడ్డాయి. భూమి లెక్కలుకూడా పంచాయతుల వద్దనే ఉంటాయి.

ఈ చట్టంక్రింద న్యాయ పంచాయతులు కూడా నెలకొల్పబడ్డాయి న్యాయపంచాయతులు ప్రధానులను, ఉప ప్రధానులను ఎన్నుకొంటాయి.

ఈ చట్టంకింద గ్రామరక్షణ దళాలు నిర్మింపబడతాయి. ఇవి స్వచ్ఛంద దళాలుగా ఉంటాయి. న్యాయపంచాయతుల తీర్పులు అమలు జరపడం, గ్రామంలో నేరాలు జరగకుండా చూడడం వీటి ముఖ్య కర్తవ్యాలు. ఈ పంచాయతులు ఒక కొత్వాలును నియమించుకోవచ్చు. ఇతడు రక్షణ దళాధిపతిగా ఉంటాడు.

హైదరాబాదు గ్రామపంచాయతీ చట్టం ఏ ఇతర రాష్ట్రమూ అప్పటి కివ్వని అధికారాలు గ్రామ పంచాయతుల కిచ్చింది

మూడవ భాగము

పన్నెండవ ప్రకరణము

పాశ్చాత్య దేశాల్లో స్థానిక ప్రభుత్వం

గ్రేట్ బ్రిటన్

మన రాజ్యాంగ పద్ధతి ఎక్కువగా బ్రిటిష్ నమోనాపై ఉండడం వల్ల బ్రిటన్‌లో స్థానిక ప్రభుత్వ పద్ధతి ఎట్టిదో ఆలోచిద్దాము. కేంద్రప్రభుత్వ పద్ధతిలో మనకూ ఇంగ్లాండుకు దగ్గర సంబంధమున్నా స్థానిక ప్రభుత్వ విధానంలో చాలా భేదం ఉన్నది. వేల కొలది సంవత్సరాల నుండి మన దేశంలో గ్రామ పరిపాలనా పద్ధతి ఒకటి వ్యాప్తంగా వేరుదన్ని ఉండడం వల్ల దానినే పునరుజ్జీవింప జేయుడానికి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ప్రయత్నించింది. కాని తన దేశపు పద్ధతిని ఇక్కడ ప్రతిష్ఠించడానికి పూనుకోలేదు.

రాష్ట్రాలు, జిల్లాలు, తాలూకాలు ఫిర్కాలుగా ఏ విధంగా మన దేశమంతా విభజింప బడిందో అదేవిధంగా ఇంగ్లాండు కౌంటీ, కౌంటీబరో, మ్యునిసిపల్ బరో, అర్బన్ డిస్ట్రిక్ట్, రూరల్ డిస్ట్రిక్ట్ ప్యారిష్ అను ఆరు విభాగాలుగా విభజింపబడి ఉన్నది దేశమంతా 61 కౌంటీల క్రింద విభజింపబడింది. ఇవి తిరిగి 475 రూరల్ డిస్ట్రిక్ట్సగను 572 అర్బన్ డిస్ట్రిక్ట్సగను విభజింప బడినవి. ఇవికాక దేశంలో 309 చార్టర్డ్ బరోస్ ఉన్నాయి. వీటిలో 83 పెద్దవి. వాటిని కౌంటీ బరోస్ అంటారు.

ప్రతి కౌంటీకి ఒక కౌన్సిల్ ఉంటుంది. మూడుసంవత్సరాలకొక సారి కౌంటీ వయోజనులు కౌన్సిల్ సభ్యులను ఎన్నుకొంటారు.

ఎన్నికలు పార్లమెంటు ఎన్నికల వలెనే జరుగుతాయి పద్ధతి, నియమాలు అన్నీ రెంటికీ ఒకటే.

కౌన్సిలర్ల సంఖ్య కౌంటీ జనసంఖ్యపై ఆధారపడి ఉంటుంది. కౌన్సిల్ సభ్యులు కొందరు 'యాల్డర్ మన్' లను ఎన్నుకొంటారు. వారు కౌన్సిల్ సభ్యులనుండి కావచ్చు బైటనుండి కావచ్చు. కౌన్సిల్ సభ్యులనుండి యాల్డర్మనులు ఎన్నుకోబడితే అంతమందికీ మళ్ళా కౌన్సిలుకు ఎన్నికలు జరగాలి. కౌన్సిరల్ల సంఖ్యలో మూడవ భాగం యాల్డర్ మనుల సంఖ్యఉంటుంది. యాల్డర్ మనుల ఉద్యోగ కాలపరిమితి ఆరేళ్ళు. కౌన్సిల్ ఎన్నిక లైనప్పుడెల్లా సగంమంది యాల్డర్ మనులు తొలగిపోతూ ఉంటారు. ఆ సగం మందినీ కొత్త కౌన్సిలు ఎన్నుకొంటుంది. తక్కిన సగం తర్వాతి కౌన్సిల్ ఎన్నికల్లో తొలగిపోతారు. వాళ్ళ స్థానాల్లో మళ్ళా ఆకొత్త కౌన్సిల్ ఎన్నుకొంటుంది.

యాల్డర్ మనుకు కౌన్సిలర్‌కు భేదం చాలకొద్ది. పెద్ద భేదం ఉద్యోగకాల పరిమితిలోఉంది. కౌన్సిలర్లు 3 సంవత్సరాలకే ఎన్నుకోబడతారు. యాల్డర్ మన్ ఉద్యోగ పరిమితి ఆరేండ్లు. అందుకోసం వాళ్ళకు సహజంగా కొంత పరువు ఎక్కువుంటుంది. మామూలు ఎన్నికలలో నిలబడడానికి ఇష్టంలేని పెద్దలను సాధారణంగా యాల్డర్ మనులుగ ఎన్నుకొంటారు. వీరి అనుభవం. వివేకం వల్ల . కౌన్సిల్ లాభం పొందుతుంది. తక్కిన విషయా లన్నిటిలోను కౌన్సిలరులకూ యాల్డర్ మనులకూ భేదంలేదు. ఇద్దరూ కలిసి ఒకే కౌన్సిలులో కూర్చుంటారు.

కౌన్సిలరులూ యాల్డర్ మనులూ కలిసి ఒక అధ్యక్షుణ్ణి ఎన్నుకొంటారు. అతన్ని కౌంటీఛైర్మన్ అంటారు. అధ్యక్షుడు తమ నుండి కావచ్చు. బైటివాడు కావచ్చు. అంటే కౌన్సిల్ సభ్యుడు కాని పెద్దమనిషి కావచ్చు.

సాధారణంగా కౌన్సిలు సభ్యులు 65కు తక్కువుండరు. కౌంటీ జన సంఖ్యను బట్టి సభ్యులు ఎక్కువ కావచ్చు.

కౌన్సిల్ విధులు అధికారాలు

కౌన్సిల్ అధికారమంతా పార్లమెంటు నుండి సంక్రమిస్తుంది. దేశంలో సర్వ సంపూర్ణ ప్రభుత్వం పార్లమెంటుదే.

కౌన్సిలుకు పన్ను వేసే అధికారం ఉంది. డబ్బు ఖర్చు పెట్టడం అప్పుతీయడం, కౌంటీ భవనాలను మంచి స్థితిలో ఉంచడం విద్యా సౌకర్యాలు కల్గించడం. ఉన్న పాఠశాలలను పరిపాలించడం, అనాథ శరణాలయాలు మొదలైనవి స్థాపించడం, జలాశయాలు శుభ్రంగా ఉండే ఏర్పాటు చేయడం; పరిపాలనకై ఉద్యోగాలను నియమించడం. ఇవి వీరి విధులలో ముఖ్యమైనవి.

కౌంటీ కౌన్సిలు మన జిల్లాపరిషత్తు వంటిది. దాదాపు రెంటి అధికారాలు ఒక విధమైనవే; రెంటి విధులూ దాదాపు ఒకటే.

కౌన్సిలు సాలుకు 4 సార్లకంటె ఎక్కువ సమావేశం కాదు. దాని కార్యభారమంతా కమిటీలు. ఉద్యోగవర్గం వహిస్తాయి. ప్రతి కౌన్సిలుకు 12 కమిటీ లుంటాయి. అవి :

1. ఫైనాన్సు కమిటీ (ఆయవ్యయాలు చూచేది.)
2. విద్యా కమిటీ.
3. పబ్లిక్ అసిస్టెన్సు కమిటీ (పేదలకు సహాయం చేసేది)
4. ఓల్డ్ ఏజ్ పెన్షన్లు కమిటీ. (వృద్ధులకిచ్చే ఉపకార వేతనాలు.)
6. ఆరోగ్య కమిటీ.
7. వ్యవసాయ కమిటీ.
8. మెటర్నిటీ అండ్ చైల్డ్ వెల్ఫేర్ కమిటీ. (ప్రసూతి శిశు సంరక్షణ కార్యాలు చేసేది.)
9. రోడ్లు, వంతెనల కమిటీ.
10. కొలతలు, తూనికలు కమిటీ.

11. ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ.

12. పోలీస్ కమిటీ.

ప్రతి కమిటీకి సబ్ కమిటీలు కూడా ఉంటాయి ఇంతకీ దైనందిన పరిపాలన చేసేది కమిటీలూ కావు, కౌన్సిలూ కాదు. నిజంగా పరిపాలన చేసేది శాశ్వతంగా ఉండే జీతగాళ్ళయిన ఉద్యోగులు. ప్రతి కౌన్సిలుకు 'క్లర్కు', ట్రెజరర్ (కోశాధికారి) సర్వేయర్ (మన పబ్లిక్ వర్కు సూపర్ వైజర్ వంటివాడు), డైరెక్టర్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ (మన డిస్ట్రిక్టు ఎడ్యుకేషనల్ ఆఫీసర్ వంటివాడు), లాండు ఏజెంట్ (డిప్యూటీ కలెక్టర్ లాంటివాడు), ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ వెయిట్సు అండ్ మెజర్స్ (తూనికలు కొలతల అధికారి), హెల్త్ ఆఫీసర్ (ఆరోగ్యాధికారి) ఉంటారు. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల్లో ఈ అధికారులందరూ ఎన్నుకోబడతారు వాళ్ల కాలం కౌన్సిల్ వలెనే అల్ప పరిమితి కలిగి ఉంటుంది. గ్రేట్ బ్రిటన్‌లో ఈ ఉద్యోగులను కౌన్సిల్ నియమిస్తుంది. వీరు 'పర్మనెంటు' ఉద్యోగులు సాధారణంగా వీరు చాలా సమర్థులూ, కార్యదీక్షాపరులై ఉంటారని ప్రసిద్ధి.

డిస్ట్రిక్టులు, ప్యారిషులు

ప్యారిష్ అన్నిటికంటె చిన్న పరిపాలనా విభాగం. ప్యారిష్ మన గ్రామంతో సమానం. కొన్ని ప్యారిష్‌లు కలిసి ఒక రూరల్ డిస్ట్రిక్టు అవుతుంది. గ్రేట్ బ్రిటన్ లో ఈ డిస్ట్రిక్టుల సంఖ్య (1947లో) 475. ప్రతి జిల్లాకు ఒక కౌన్సిలు ఉంటుంది. కౌన్సిల్ సభ్యులు ఎన్నుకోబడతారు, కౌంటీలో వలెనే ఒక 'క్లర్కు,' ట్రెజరర్ ఇత్యాది పర్మనెంట్ ఉద్యోగులు ఉంటారు. కౌంటీ కౌన్సిలు అజ్మాయిషీ క్రింద డిస్ట్రిక్టు కౌన్సిల్లు పనిచేస్తూ ఉంటాయి. ఇవి మన పంచాయత్ సమితులలాంటివి.

ఇవిగాక అర్బన్ డిస్ట్రిక్టులున్నాయి. ఇవి పట్టణ ప్రాంతాలు ఇలాంటి డిస్ట్రిక్టులు 572 ఉన్నాయి. సాధారణంగా అర్బన్ డిస్ట్రి

క్టులు పారిశ్రామిక పట్టణ ప్రాంతాల్లో ఉంటాయి. రూరల్ డిస్ట్రిక్ట్ (గ్రామీణ జిల్లా) జనసంఖ్య పెరిగి అర్బన్ డిస్ట్రిక్టులూ మారవచ్చును.

చాలా ప్యారిష్‌లకు కౌన్సిళ్ళు ఉన్నాయి కొన్ని ప్యారిషులకు 'ప్యారిష్ మీటింగులు' మాత్రముంటాయి. కాని వీటికి మన గ్రామ పంచాయతులకున్న అధికారాలు లేవు. పై అధికారుల దృష్టిని ఏదో ఒక సమస్యవైపు మరల్చడానికి మాత్రమే ఇవి వినియోగిస్తాయి.

ఇంగ్లాండులో నూటికి 80 మంది పట్టణాల్లో నివసిస్తారు. అందు కోసం అక్కడ గ్రామ పంచాయతికి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత లేదు. మన దేశంలో నూటికి 80 మందికిపైగా గ్రామాల్లో ఉన్నారు. అందు కోసం ఇక్కడ గ్రామ పంచాయతులకు సహజంగా ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత ఉంది.

అనుజ్ఞా పత్రము (చార్టర్) పొందిన పట్టణ ప్రాంతము బరో. మూడు విధాల బరోలున్నాయి : 1 పార్లమెంటరీ బరో, 2. మ్యునిసిపల్ బరో, 3. కౌంటీ బరో. పార్లమెంటరీబరో పార్లమెంటు నియోజక వర్గం. మ్యునిసిపల్ బరోలు మన మ్యునిసిపాలిటీల వంటివి. కౌంటీ బరోలు కౌంటీనుండి స్వతంత్రంగా మ్యునిసిపల్ బరోవలె వ్యవహరించు కౌంటీ. ఒక బరో జనసంఖ్య ఒక లక్షవరకు పెరగ్గానే దానికి కౌంటీబరో హోదా లభిస్తుంది. ఐతే అలాంటి బరో తనకా హోదా ఇవ్వవలసిందని పార్లమెంటును కోరాలి. కొన్ని బరోలు కౌంటీ బరోలు కావాలని కోరవు.

లక్ష జనసంఖ్య కాగానే బరో ప్రార్థనపై పార్లమెంటు ఒక అనుజ్ఞాపత్రం (చార్టర్) ఇస్తుంది. దానితో బరోకు మ్యునిసిపల్ కార్పొరేషన్ హోదా వస్తుంది. పూర్వం బరో కావటానికి జనసంఖ్య నిర్ణయంగా ఉండేది కాదు. అందుచేతనే నూటికి ఇరవై బరోలలో 5000 కు మించి జనసంఖ్య లేదు. ఇప్పుడు 20 వేల జనసంఖ్య ఉంటే నేగాని బరో కావడానికి వీల్లేదని ఒక సాంప్రదాయం ఏర్పడింది. బరో కావడానికి చార్టర్ కావాలని వెనక చెప్పాను. చార్టర్ కోసం దర

ఖాస్తు రాజుకు పెట్టుకోవాలి. జిల్లా కౌన్సిల్ ఈ దరఖాస్తును ఆమో దించాలి. ఒక నెల ఎడంలో రెండు మీటింగులు చేసి జిల్లా కౌన్సిల్ దానిని ఆమోదిస్తుంది. రాజు దరఖాస్తును ప్రీవీ కౌన్సిలుకు పంపి స్తాడు. ప్రీవీ కౌన్సిల్ కమిటీ ఒకటి దరఖాస్తును చక్కగా విచారి స్తుంది. ఈ కమిటీ మంచి రిపోర్టుఇస్తే చార్టరు లభిస్తుంది ప్రారం భంలో ఈ చార్టరు లండన్ గెజెట్‌లో ప్రకటిస్తారు. ఒక నెలరోజుల వ్యవధిలో ఎవ్వరూ ఆక్షేపణ తెలుపకపోతే చార్టర్ మంజూరు అవు తుంది దానికి పక్కనున్న జిల్లాకు కౌంటీకు ఆక్షేపణ చెప్పే అధి కారం ఉంది. బరో కావాలని పెటిషన్ ఇచ్చే ప్రాంతం వోటర్లలో నూటికి ఐదుగురికి చొప్పున జాయింట్ పెటిషన్ ఇచ్చి ఆక్షేపణ తెలపవచ్చు. ఇట్లాంటి ఆక్షేపణ జరిగినా పార్లమెంటు బరోను మంజూరుచేయవచ్చు.

బరో అధికారమంతా కౌన్సిలులో కేంద్రీకృతమై ఉంటుంది. కౌన్సిల్ సభ్యుల్లో సామాన్య కౌన్సిలర్లు యాల్డర్‌మనులు, ఛైర్మన్ ఉండారు. ఛైర్మనును బరోలో మేయర్ అంటారు. ప్రతి వార్డుకు సామాన్యంగా ముగ్గురు కౌన్సిలర్లు ఎన్నుకోబడతారు. కొన్ని వార్డుల నుండి ఆరుగురు తొమ్మండుగురు సభ్యులుకూడా ఉంటారు. కౌన్సిల్ కాలపరిమితి మూడేళ్ళు. ప్రతియేడు మూడవ వంతు సభ్యులు తొలగి పోతారు. ఖాళీఅయిన స్థానాలకు ఎన్నికలు జరుగుతాయి. సాధార ణంగా మే నెలలో బరో ఎన్నికలు జరుగుతాయి.

మేయరు స్థానిక ప్రభుత్వానికి ప్రధాని లాంటివాడు కాడు. ఉద్యోగులను నియమించే అధికారంగాని, తొలగించే అధికారంగాని అతనికి లేదు. పర్మనెంటు ఉద్యోగులపై అతని కంట్రోలు ఏమీలేదు. వివిధ పరిపాలనా శాఖలపైన అతని అధికారం లేదు. మేయర్ పదవి గౌరవ పదవి మాత్రం. సాధారణంగా మేయర్ ధనికుడూ, తీరికగల మనిషీ, మంచి వ్యక్తిత్వం గలవాడూ అయి ఉండాలి. సంక్షేమ

కార్యాల్లో, ధర్మకార్యాల్లో అతను పూర్తిగా పాల్గొంటాడు - మేయరుకు జీతం ఉండదు.

కౌన్సిలు బరోకు ప్రభుత్వాంగం. స్థానికంగా ఒక ప్రభుత్వానికుండే సమస్తాధికారాలు బరో కౌన్సిలుకు ఉంటాయి. స్థానికోద్యోగుల నందరినీ కౌన్సిల్ నియమిస్తుంది. పరిపాలనకు కావలసిన ఏర్పాట్లన్నీ చేస్తుంది.

కౌన్సిల్ వారానికో, పక్షానికో, నెలకో ఒకసారి టౌన్ హాలులో సమావేశమౌతుంది. ఎక్కువ పని కమిటీలద్వారా జరుగుతుంది. ఇవి 25 మొదలు 30 వరకూ ఉంటాయి. కౌన్సిలులో వచ్చే ప్రతి విషయం ఏదో ఒక కమిటీకి 'రెఫర్' అవుతుంది. ఉద్యోగుల నియామకంకూడా కమిటీలే చేస్తాయి. ఉదాహరణకు ట్రెజరర్ ఉద్యోగానికి ఎవరినైనా నియమించాలంటే ఫైనాన్సు కమిటీ దరఖాస్తులను తెప్పించి, యోగ్యతాయోగ్యతలను విచారించి ఒక మనిషిని కౌన్సిలు సిఫారసు చేస్తుంది. కౌన్సిలు సాధారణంగా కమిటీ సిఫారస్సును అంగీకరిస్తుంది.

బరో పరిపాలన; కేంద్ర యాజమాన్యం

నూరేళ్ళ క్రిందట బరోలు సర్వస్వతంత్రంగా వ్యవహరించేవి. కాని జాతీయ ప్రభుత్వాలు వెనకటివలె కేవలం పోలీసు ప్రభుత్వాలు కాక సంక్షేమ రాజ్యాలుగా మారడంవల్ల స్థానిక పరిపాలనలో చాలా మార్పులు వచ్చేయి. విద్యాభివృద్ధికి కేంద్ర ప్రభుత్వం స్థానిక ప్రభుత్వాలకు సహాయం చేస్తూవచ్చింది. తానిచ్చిన డబ్బు సరిగా వ్యయమౌతోందో లేదో అనేపని కూడా దానిపై పడింది. అది క్రమంగా కొంత యాజమాన్యంక్రింద మారింది. ఆరోగ్యసౌకర్యాల విషయంలో ఆ మధ్య చేసిన శాసనాన్ననుసరించి ఆ శాఖపైకూడా కేంద్ర ప్రభుత్వం అజమాయిషీ అనవసరమైనది. కొన్ని పరిశ్రమలు జాతీయం చేయడంవల్ల కూడా కేంద్ర ప్రభుత్వం పెత్తనం ఆవశ్యకమైంది

విద్యా మంత్రి మండలి, ఆరోగ్య మంత్రి మండలియేకాక టౌన్ అండ్ కంట్రి ప్లానింగ్, నేషనల్ ఇన్సూరెన్సు, వ్యవసాయ, మత్స్య మంత్రి వర్గం, ట్రాన్స్‌పోర్టు మినిస్ట్రీలు కలగజేసుకుంటాయి.

లోకల్ బౌండరీ కమీషన్-1947

1947 లో స్థానిక పరిపాలనా విభాగాలను సూచించవలసిందని ఒక కమిషనును నియమించారు. అప్పుడు కౌంటీల విస్తీర్ణంగాని జన సంఖ్యగాని ఒక విధంగా లేకుండెను. 5 కౌంటీలు 50 వేలు కంటె తక్కువ జనసంఖ్య కలవియు, 6 కౌంటీలు పదేసి లక్షలకు మించిన జనసంఖ్య కలవియున్నై యుండెను. మిడిశల్ సెక్స్ జనసంఖ్య 22 లక్షల 50 వేలు. రట్లండు జనసంఖ్య 18 వేలు అలాగే కౌంటర్ బరీ జనసంఖ్య 25,000. ఈ విధంగా కాకుండా సాధ్యమైనంతవరకు సమాన జనసంఖ్యగల కౌంటీలను నిర్మించవలసిందని కమీషనును పార్లమెంటు కోరింది.

కమిషన్ మూడు విధాల స్థానిక విభాగాలు చేయాలని ప్రతి పాదించింది. కౌంటీలు, కౌంటిబరోలు, కౌంటీ డిస్ట్రిక్టులు వీటిని తిరిగి రెండు తరగతులుగా విభజించారు: one tier counties two tier counties. మొదటి తరగతిలో 2 లక్షలకు మించిన జనసంఖ్య గల కౌంటీలు మాత్రమే ఉంటాయి. ఇప్పుడున్న చిన్న కౌంటీలను కలిపి రెండవ తరగతి కౌంటీలు 47 నిర్మించమని సిఫార్సు చేయబడింది. రెండవ తరగతి కౌంటీలలో మళ్ళీ కౌంటీ అని, డిస్ట్రిక్టు అని రెండు విధాలుగా విభజించారు. దీనివల్ల స్థానిక పరిపాలనా విభాగాల్లో ఒక విధమైన క్రమం ఏర్పడ్డది.

పదమూడవ ప్రకరణము

ఫ్రాన్సులో స్థానిక పరిపాలన

పార్లమెంటరీ విధానానికి ఇంగ్లాండు ఆధునిక ప్రపంచానికి ఏ విధంగా నమూనా అయినదో అదే విధంగా స్థానిక పరిపాలనా విధానానికి ఫ్రాన్సు చాలా దేశాలకు నమూనా అయినది. బెల్జియం, పోర్చుగల్, హాలెండ్, గ్రీసు, దక్షిణ అమెరికా దేశాలు ఫ్రెంచి నమూనానే అనుసరిస్తున్నాయి. దూర ప్రాచ్య దేశాలలో కూడా ఫ్రెంచి విధానంలోని పెక్కు ముఖ్యాంశాలు స్పష్టంగా గోచరిస్తాయి.

ఫ్రాన్సులో కేంద్ర ప్రభుత్వాలు ఎంత అస్థిరమైనవో స్థానిక ప్రభుత్వాలు అంత స్థిరమైనవి.

ఫ్రాన్సులో పరిపాలనా విభాగాలు నాలుగు: డిపార్ట్‌మెంట్ ఎర్రాం దిస్మా, క్యాంటన్, కమ్యూన్. డిపార్టుమెంటు మన జిల్లా వంటిది. ఇలాంటి డిపార్టుమెంటులు 97 ఉన్నాయి. ప్రతి డిపార్టుమెంటు ఒక 'ప్రిఫెక్ట్' ఆధిపత్యం క్రింద ఉంటుంది. ప్రిఫెక్టు రాష్ట్రాధ్యక్షుని డిక్రీవల్ల నియమింపబడతాడు. కాని నిజంగా ఇంటీరియర్ మంత్రి (మన హోం మినిస్టర్ లాంటివాడు) చే నియమింపబడతాడు. 'ప్రిఫెక్టు' చాలా అధికారాలు గల ఉద్యోగి. అతని పదవి మన I-C S ఉద్యోగులతో సమానమైనది. వీళ్ళంతా కేంద్ర ప్రభుత్వానికి విశ్వాసపాత్రులై ఉండాలి. 'ప్రిఫెక్టు' తన ప్రాంతంలో కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఏజెంట్ లాంటి వాడు. తన జిల్లాకు పరిపాలకుడు. అతన్ని జిల్లా అధిపతి అనవచ్చు. మన పాతకాలపు జిల్లా కలెక్టరును పోలిన అధికారి. కొన్ని విషయాల్లో మన కలెక్టరుల కంటె ఎక్కువ అధికారాలు కలవాడు. అతని ప్రాంతపు పోస్టు టెలిగ్రాఫు శాఖలు కూడా అతని క్రిందనే ఉంటాయి. విద్య, ఆరోగ్యం, పూర్ రిలీఫ్

(పేదల సహాయ నిధి) రోడ్లు, పోలీసు, సోషల్ ఇన్సూరెన్స్, సెన్సస్ మొదలైన ప్రభుత్వ శాఖలన్నీ పాలిస్తాడు. స్థానిక పరిపాలనా సంస్థలన్నిటీపైనా అతని అధికారం ఉంటుంది. ఒక విధంగా చూస్తే అతను ప్యారిస్ లోని కేంద్ర ప్రభుత్వానికి కన్నుగా, చెవిగా, నాలుకగా ప్రవర్తిస్తాడు, అతని సంబంధం ఇంటీరియన్ మినిస్టర్‌తో (మన హోం మినిస్టర్‌తో సమానం) ఉంటుంది.

స్థానిక ప్రభుత్వానికీ కూడా అతడే ఎగ్జిక్యూటివ్ అధిపతి. వెనకటి మన డిస్ట్రిక్టు బోర్డులకూ జిల్లా కలెక్టరులకు ఉండే సంబంధాలే ప్రిఫెక్టుకూ ఆ ప్రాంత స్థానిక ప్రభుత్వ సంస్థకూ ఉంటుంది. ప్రిఫెక్టు ఈ సంస్థల ఎన్నికలు జరిపిస్తాడు. వాటి ఉద్యోగులను నియమిస్తాడు. వాటి ఆయ వ్యయాలు అజమాయిషీ చేసి తాను సిఫార్సులు చేస్తాడు. వాళ్ళ ఫిర్యాదులు అపీళ్ళు వింటాడు. వాళ్ళ సభల 'ఎజండా' (కార్యక్రమం) ఆమోదిస్తాడు.

ప్రిఫెక్టు ఫ్రెంచి పరిపాలనా యంత్రానికి కేంద్రం లాంటి వాడు. అతనికి బోలెడు అధికారంతో పాటు బోలెడు బాధ్యతలు కూడా ఉన్నాయి. అతని ఉద్యోగమంతా మాళ్ళమీద నడక. ప్రజాస్వామ్య ప్రగతిలో అతని అధికారం కూడా తగ్గుముఖం పట్టింది. వివిధ కేంద్ర ప్రభుత్వ శాఖలిప్పుడు ప్రిఫెక్టు ద్వారా కాకుండా తిన్నగా తమ ప్రతినిధుల చేతనే పనులు చేయించుకొంటున్నాయి.

ప్రతి డిపార్టుమెంట్‌కు ఒక కౌన్సిల్ ఉంటుంది. దీనిని 'కౌన్సిల్ జెనరాల్' (Conseil general) లేక 'జనరల్ కౌన్సిల్' అంటారు. ప్రతి కాంటన్‌కు ఒకొక్క మెంబర్ చొప్పున వయోజన వోటింగు పద్ధతిపై కౌన్సిలర్లు ఎన్నుకోబడతారు. డిపార్టుమెంటు వైశాల్యాన్ని బట్టి దాని కౌన్సిలు సభ్యుల సంఖ్య ఆధారపడి ఉంటుంది. 'సీన్' లాంటి పెద్ద డిపార్టుమెంటు కౌన్సిలు సభ్యుల సంఖ్య 101. కేవలం 17 గురు మాత్రమే సభ్యులుగాగల కౌన్సిళ్ళూ ఉన్నాయి. కౌన్సిల్ కాలపరిమితి ఆరు సంవత్సరాలు. ఐతే ప్రతి

మూడేళ్ళకు సగంమంది సభ్యులు తొలగిపోతారు. ఆ స్థానాలకు ఎన్నిక లౌతాయి. సంవత్సరానికి రెండు కౌన్సిల్ సమావేశాలు జరుగుతాయి ప్రతి సమావేశం దాదాపు రెండు వారాలపాటు ఉంటుంది. అవసరం వచ్చినప్పుడు ప్రిఫెక్టు కౌన్సిలును సమావేశ పరచవచ్చును. సమావేశానికి సమావేశానికి మధ్య 4-7 గురు సభ్యుల కమిటీ ఒకటి ప్రతి నెలా సమావేశమై కౌన్సిలుకు కొంత మట్టుకు ప్రతినిధిగా పని చేస్తూ ఉంటుంది. కౌన్సిలు జిల్లాకు శాసనసభ లాంటిది. మన జిల్లా పరిషత్తుతో సమానమైనది. కాని మన జిల్లా పరిషత్తుకంటె ఎక్కువ అధికారాలు కల సభ అది. కౌన్సిల్ నియమాలు నిబంధనలూ చేస్తుంది. ప్రిఫెక్టు కార్యాలయంలో జరిగిన ఆయవ్యయాల లెక్కల తనిఖీ (ఆడిట్) చేస్తుంది. ఈ అధికారం మన జిల్లా పరిషత్తులకు లేదు. జిల్లా ఆయవ్యయపు టంచనాలను (బడ్జెట్టు) చర్చించి ఆమోదిస్తుంది.

కౌన్సిల్ సభ్యులకు జీతం ఉండదు. రానుపోను ఖర్చులకు సరిపోయినంత టి. ఏ. వంటి అలవెన్సులు కౌన్సిలే ఏర్పరచు కొంటుంది.

ఐతే కౌన్సిల్ అధికారాలపై అంకుశం లేక పోలేదు. ప్రిఫెక్టు అనుమతి లేనిదే ఏమీ చేయటానికి వీలులేదు. కౌన్సిల్ తలపెట్టిన ఏ కార్యక్రమమైనా కేంద్ర ప్రభుత్వం రద్దుచేయవచ్చు.

ప్రతి డిపార్టుమెంటు కొన్ని 'ఎరాందిస్మా' (Arrondisments) గా విభజింపబడింది. ఇవి మన తాలూకాల వంటివి. ఎరాం దిస్మా తిరిగి కొన్ని 'కాంటన్'లుగా విభజింపబడింది. కాంటన్ మన ఫిర్కాలాంటిది. ఈ రెంటిలో ఏదీ స్వయం పరిపాలిత విభాగంకాదు. ఇప్పుడు 279 ఎరాం దిస్మా లున్నాయి. ప్రతి ఎరాందిస్మాకు 'సబ్ ప్రిఫెక్టు' అను ఒక అధికారి ఉంటాడు. ఇతడు మన సబ్ కలెక్టర్ లాంటివాడు. ఇతన్ని ప్యారిస్‌లో కేంద్రప్రభుత్వము నియమిస్తుంది. ఎరాం దిస్మాకు కూడా ఒక కౌన్సిల్ ఉంటుంది. కాంటన్లనుండి ప్రతినిధులుగా ఎన్నుకోబడిన వారు ఈ కౌన్సిలుకు సభ్యులుగా ఉంటారు. కౌన్సిల్ కాలపరిమితి ఆరేండ్లు.

ఎరాం దిస్మాను రద్దుచేయాలని ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. రాజకీయ కుట్రలకు ఎరాం దిస్మా కేంద్రమైపోయిందనీ వీనిని వెంటనే రద్దుచేయాలనీ రాజకీయ సంస్కర్తలు ఆందోళన చేస్తున్నారు.

కాంటన్‌లు 3027 ఉన్నాయి. కాంటనుకు కౌన్సిల్ లేదు. కాంటన్ అధికారులు 'జస్టిసెస్ ఆఫ్ ది పీస్' అంటారు. పన్నులు వసూలు చేయడం, రోడ్ల అజమాయిషీ, మిలిటరీ రిక్రూటింగు వాళ్ళ ముఖ్యవిధులు. కాంటన్‌కంటె చిన్న విభాగం కమ్యూన్. ఫ్రాన్సులో 44 వేల కమ్యూనులున్నాయి. కమ్యూన్ 50 మంది సంఖ్యగల ఒక పల్లెటూరు కావచ్చు. ప్యారిస్ వంటి మహానగరం కావచ్చు. ఒక్క చిన్న ప్యారిస్, లియోన్స్, తప్పతక్కిన కమ్యూనులన్నీ ఒకేవిధమైన పరిపాలనా పద్ధతి కలవి. జనసంఖ్య వంద అయినా లక్ష అయినా ఎన్నుకోబడ్డ కౌన్సిలు ఉంటుంది. ఒక మేయర్ ఉంటాడు. "అడ్జాయింట్స్" అనే సహాయాధికారులుంటారు. వాళ్ళ కింద పనిచేసే ఉద్యోగులుంటారు. ఐతే వాళ్ళ సంఖ్య కమ్యూన్ వైశాల్యాన్ని బట్టి ఉంటుంది.

ప్రతి కమ్యూనుకు 10 మొదలు 36 వరకు సభ్యులుగల ఒక కౌన్సిల్ ఉంటుంది. కమ్యూన్ జనసంఖ్యపై ఇది ఆధారపడి ఉంటుంది. కమ్యూన్ ఎన్నికలకోసం కొన్ని వార్డులుగా విభజింపబడుతుంది. వార్డుకు నలుగురి చొప్పున ఎన్నుకోబడతారు. కౌన్సిల్ కాల పరిమితి ఆరేళ్ళు. ఎన్నికలు పార్టీ ప్రాతిపదిక పైననే జరుగుతాయి. కమ్యూన్ కౌన్సిల్లు సంవత్సరానికి నాలుగుసార్లు సమావేశమౌతాయి. ఒక్కొక్క సమావేశం అనేక దినాల పాటుగా ఉంటుంది. ఆరు వారాలకు మించి ఉండకూడదని నియమం ఉంది. అప్పుడప్పుడు ప్రిఫెక్టులు, మేయరులు ప్రత్యేక సమావేశాలను కూడా ఏర్పాటు చేయవచ్చు.

కౌన్సిలుకు విస్తృతమైన అధికారాలున్నాయి. కమ్యూన్ వ్యవహారాలన్నీ చక్కబెట్టే సంస్థ కౌన్సిల్. చాలా విషయాల్లో కౌన్సిలూ మేయరూ స్వతంత్రంగా వ్యవహరిస్తారు. కాని పోలీసు, విద్య, ఫైనాన్సు మొదలైన విషయాల్లో పై అధికారులకు లొంగి ప్రవర్తించాలి. ప్రిఫెక్టు, డిపార్టుమెంటు కౌన్సిల్, సబ్ ప్రిఫెక్టు వీళ్ళు పై అధికారులు. కమ్యూన్ బడ్జెటు ప్రిఫెక్టో సబ్ ప్రిఫెక్టో ఆమోదించాలి. అసాధారణ పరిస్థితుల్లో ఫ్రెంచి ప్రెసిడెంటు కమ్యూనును రద్దు పరచవచ్చు. కాని సామాన్యంగా ఇలాంటి పరిస్థితులు కలక్కుండానే కమ్యూన్ వ్యవహరిస్తుంది.

మేయర్ :- కొత్తగా ఎన్నుకోబడిన కౌన్సిల్ తమనుండి ఒకరిని మేయరుగాను కొంతమంది అడ్జాయింట్స్‌గాను ఎన్నుకొంటారు. అడ్జాయింటులు ఒకరు కావచ్చు; పన్నెండుగురు కావచ్చు. అది కమ్యూన్ జనసంఖ్యపై ఆధారపడి ఉంటుంది మేయరుకు గాని అతని సహాయకులకుగాని జీతాలుండవు. మేయరుకు ఖర్చుల నిమిత్తం కౌన్సిల్ ఎలవెన్సు ఇవ్వవచ్చు. కమ్యూన్ ఎంత పెద్దదైతే మేయరుకు అంత పని ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఏదో సందర్భం కల్పించి మేయరుకు తగినంత ప్రతిఫలం కౌన్సిల్లు ఇవ్వవచ్చు.

ప్రిఫెక్టువలె మేయర్ కేంద్ర ప్రభుత్వంచే నియమింప బడకపోయినా తన కమ్యూనులో అతడు కేంద్రప్రభుత్వానికి ఏజెంటుగా వ్యవహరిస్తాడు. వోటర్ల లిస్టులు తయారు చేయిస్తాడు, మిలిటరీ సర్వీస్‌కు కావలసిన మనుష్యులను సేకరిస్తాడు—ఈ విధంగా కేంద్ర ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలను నడిపిస్తాడు. ఈ పనులతడు సవ్యంగా నిర్వర్తించ లేకపోతే ప్రిఫెక్టుగాని 'ఇంటీరియర్' మంత్రిగాని అతన్ని తొలగించ వచ్చు.

మేయర్ కమ్యూనుకు సర్వాధికారి (ఎగ్జిక్యూటివ్ హెడ్) కమ్యూన్ బడ్జెట్ (ఆయవ్యయాలు) ప్రిఫెక్టు అజ్ఞాయిషీకి లొంగి ఉంటుంది. బడ్జెట్ తయారుచేసి మేయరు కౌన్సిల్ ముందు పెడ

తాడు. కౌన్సిల్ ఆమోదం పొందిన తర్వాత దానిని ప్రిఫెక్టు వద్దకు పంపిస్తారు. అతని ఆమోదం పొంది అది అమలులోకి వస్తుంది.

మేయర్ తన కమ్యూన్ పోలీసుకు కూడ అధిపతి.

సామాన్యంగా మేయర్లు తమ కమ్యూనులో చాలా పలుకుబడి గలవారై ఉంటారు. ఫ్రెంచి ప్రధానిగా ఉండిన ఎడ్వర్డ్ హెరియట్ లియోన్సుకు 35 ఏళ్ళపాటు మేయరుగా ఉండేవాడు. ప్రధాని అయినంత మాత్రాన మేయరు పదవి పోదు. మేయర్ కావడం గొప్ప గౌరవంగా భావింపబడుతుంది. ఒక ఫ్రెంచి రచయిత అన్నట్లు "ఫ్రాన్సులో గొప్ప ప్రధానులు కంటె గొప్ప మేయర్లే ఎక్కువమంది పుట్టారు."

మేయర్ వలెనే అసిస్టెంట్ మేయర్లు మన ప్రభుత్వోద్యోగుల్లాంటివాళ్ళు కారు. ప్రతి మేయరుకు కొంతమంది అసిస్టెంటులు (సహాయకులు) ఉంటారు. ఒక్కొక్క పరిపాలనా శాఖకు ఒక్కొక్క అసిస్టెంటు ఉంటాడు. ఉదాహరణకు గ్రామ పారిశుద్ధ్యానికి ఒకడు, అగ్నిమాపకానికి కొకడూ, రోడ్లకొకడూ ఉంటారు. మేయర్ పోలీస్ శాఖమాత్రం తనవద్ద ఉంచుకొంటాడు. అలాగే పారిశ్రామిక సంస్థలపై యాజమాన్యం కూడా మేయరే నిర్వహించుకొంటాడు. అసిస్టెంటులు సార్వకాలికోద్యోగులు కారు. రోజుకు రెండు మూడు గంటలు మాత్రమే వాళ్ళు పనిచేస్తారు. చిన్న కమ్యూనుల్లో ఎక్కువ పని ఉండదు. పెద్ద కమ్యూనుల్లో అనేక విధాలైన పని ఉంటుంది.

ఫ్రెంచి కౌన్సిళ్లు చాలా సమర్థతతో తమ విధులను నిర్వహిస్తాయని ప్రతీతి. మేయర్లు సుప్రసిద్ధులూ సమర్థులూకూడా అయి ఉంటారు.

ఫ్రెంచి స్థానిక పరిపాలనా పద్ధతిని కొందరు విజ్ఞులు తీవ్రంగా విమర్శిస్తున్నారు. ఇది ప్రజాస్వామ్యానికి అలవడ్డ ఫ్రెంచి ప్రజల మనస్తత్వానికి తగినట్టుగా లేదంటారు కొందరు. కేవలం స్థానికమైన విషయాలపై కేంద్రప్రభుత్వ యాజమాన్యానికి ఈ విధానం తావి

స్తుంది. దానివల్ల స్థానిక ప్రజల కార్యదీక్ష కుంటుపడుతుంది. గ్రామ సీమల్లో పుష్టియైన ప్రజాస్వామ్య వాతావరణం ఏర్పడదు. ఇలా అధికారం అంతా కేంద్రీకృతమైతే కేంద్రప్రభుత్వానికి జాతీయ సమస్యలపై పూర్తి శ్రద్ధ తీసుకోడానికి అవకాశం ఉండదు. స్థానిక సమస్యల పరిష్కారంతోనే వాళ్ళ కాలం అంతా వ్యర్థమౌతుంది.

ఈ విమర్శలకు మరి కొందరు విజ్ఞులు ఇలా జవాబిస్తారు. (1) కేంద్రప్రభుత్వం అజమాయిషీ లేకపోతే కమ్యూనల్ కౌన్సిళ్లు డబ్బు దుబారాగా ఖర్చుపెట్టే అవకాశాలున్నాయి. (2) కేంద్ర ప్రభుత్వం చట్టాలన్నీ సవ్యంగా అమలు కావాలంటే అధికార కేంద్రీకరణం అవసరం. (3) స్థానిక పరిపాలనంలో ప్రజలకు శ్రద్ధ ఏమీ లేదు. ప్రొఫెసర్ గ్రాహమ్ వ్యాలస్ చెప్పిన "democracy is rarely interested in administration" అన్న సూక్తి ఫ్రెంచి ప్రజల యెడ వర్తిస్తుంది.

ఇప్పుడు ఫ్రాన్సులో 98 వేల కమ్యూనులున్నాయి. వీటి సంఖ్య సగానికి సగం తగ్గాలని రాజకీయ శాస్త్రజ్ఞులు అభిప్రాయ పడుతున్నారు. కమ్యూన్ ఎంత చిన్నదైతే అంత ఎక్కువ నిష్ప్రయోజక మౌతుందని ఆధునిక రాజ్యాంగవేత్తల అభిప్రాయం.

ఫ్రెంచి ప్రభుత్వాధికారం వికేంద్రీకృతం కూడా కావలసి ఉన్నది. అప్పుడుగాని ఫ్రెంచి స్థానిక పరిపాలాన్ని స్వపరిపాలన అనడానికి వీల్లేదు.

పద్నాల్గవ ప్రకరణము

రష్యాలో స్థానిక పరిపాలనము

సోవియట్ యూనియన్ రాష్ట్ర విభాగాలు (States) ను రిపబ్లిక్కులంటారు. సోవియట్ యూనియన్ రిపబ్లిక్కుల సమాఖ్య

యూనియన్‌లో ఇలాంటివి 16 రిపబ్లిక్‌లు ఉన్నాయి. మన దేశంలో ఈ రిపబ్లికులన్నీ జన సంఖ్యలోగాని వైశాల్యంలోగాని ఒక విధంగా లేవు. కొన్ని రిపబ్లికులు చాలా పెద్దవి. కొన్ని చాలా చిన్నవి. ఉదాహరణకి రష్యన్ సోషలిస్ట్ ఫెడరేటెడ్ సోవియట్ రిపబ్లిక్ పూర్తి సోవియట్ యూనియన్‌లోని ముప్పావు భాగాన్ని ఆక్రమిస్తుంది. మాస్కో, లెనిన్‌గ్రాడ్, స్టాలిన్‌గ్రాడ్ వంటి మహానగరాలందున్నాయి. దీని జనసంఖ్య పదికోట్లు. ఇందులో 30 అల్ప సంఖ్యాక జాతులున్నాయి. ఈ రిపబ్లిక్ "ఒబ్లాస్టీ" (సుబాలు) అనే వెనకటి మన సుబాల వంటి ప్రాంతాల్లో విభజింప బడింది. 1948 లో వీటి సంఖ్య 47. 1946 లో పెద్ద జిల్లాలను చిన్న జిల్లాలుగా విభజించారు. వివిధ జాతులను స్వపరిపాలిత జాతీయ మండలాలుగా ఏర్పడే అవకాశం సోవియట్ యూనియన్ కల్పించింది. ఇలాంటి స్వపరిపాలిత ప్రాంతాలు (regions) ఆరు ఏర్పడ్డాయి. ఇవి జాతులను బట్టి ఏర్పడ్డవి. ఉదాహరణకు జ్యూయిష్ రీజన్ ఒకటి ఉంది. వీటిని "జాతీయజిల్లా" అనవచ్చును. కొన్ని జాతీయ జిల్లాలు చాలా చిన్నవి. టైమిర్ అనే జాతీయ జిల్లా జనసంఖ్య 10,000.

రష్యాను జారు చక్రవర్తులు పరిపాలిస్తున్న కాలంలో రష్యా రాష్ట్రాలుగా, కౌంటీలుగా (క్యాంటన్)గా, జిల్లాలుగా విభజింపబడి ఉండేది. కమ్యూనిస్టులు స్థానిక స్వపరిపాలనమును గుర్తించరు కాని, రాష్ట్రాలను కౌంటీలను రద్దుచేసి, దేశాన్ని వాళ్ళ సిద్ధాంతాలకు అనుకూలంగా విభజించారు. గ్రామంపై విభాగం "రైయాన్" (Raion). ఇది మన జిల్లాతో సమానమైనది. కొన్ని రైయాన్లపై "ఓబ్లాస్టీ" అనే విభాగం ఉంది. ఓబ్లాస్టీ వెనకటి మన "సుబా" లేక "రెవిన్యూ కమీషనర్స్ ప్రావిన్స్" లాంటిది.

సోవియట్ యూనియన్‌లో 3000 యాన్లు (జిల్లాలు) ఉన్నాయి. జిల్లాకు సగటున 34 వేల జనసంఖ్య ఉంటుంది. అన్ని జిల్లాలు ఒకే వైశాల్యం కలవి కావు. పెద్దవీ, చిన్నవికూడా ఉన్నాయి. 50 వేలకు

మించిన జనసంఖ్యగల పట్టణాలను జిల్లాల (రైయాన్)లో చేర్చారు. ఆ పట్టణాల చుట్టూ జిల్లా ఇలాకా ఉన్నా సరే, అలాంటి పట్టణాలన్నీ తిన్నగా రిపబ్లిక్కుల క్రింద ఉంటాయి. రష్యన్ రిపబ్లిక్‌లో మాత్రం ఓబ్లాస్టీ పరిపాలనకు లొంగి ఉంటాయి.

'సెలో సోవియట్' మన ఫిర్కా వంటిది. ప్రతి 'రైయాన్' లో 20-25 సెలో సోవియట్‌లు ఉంటాయి.

1937 కు పూర్వం సెలో సోవియట్లు జిల్లాసభకు సభ్యులను ఎన్నుకునేవారు. కాని 1936 లో రాజ్యాంగ ప్రణాళిక ననుసరించి రైయాన్‌లో సోవియటుకు సభ్యులు తిన్నగా (direct) ఎన్నుకోబడు తున్నారు. సాధారణంగా వెయ్యిమంది జనాభాకు ఒక ప్రతినిధి చొప్పున 'రైయాన్ సోవియట్' (జిల్లాసభ)కు ఎన్నుకోబడతారు. ఉదాహరణకు 25 వేల జనాభాగల జిల్లాలో 25 గురు సభ్యుల జిల్లా సభ ఉంటుందన్నమాట. సాలుకు అధమం ఆరుసార్లు సమావేశా లౌతాయి.

జిల్లాసభకు అధ్యక్షుడు, ఒక ప్రెసీడియమ్, ఒక ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ, ఒక సెక్రటరీ, కొన్ని స్టాండింగ్ కమిటీ ఉంటాయి. వ్యవసాయం, విద్య, ఫైనాన్స్, ఆరోగ్యం, స్థానిక పరిశ్రమలు, సామాజిక వ్యవహారాలు, వర్తకం మొదలైన ఒక్కొక్క విషయాన్ని ఒక్కొక్క కమిటీ పాలిస్తుంది.

తన ఇలాకాలో ఉన్న గ్రామాలపైనా, చిన్నచిన్న పట్టణాల పైనా రైయాన్‌కు చాలామట్టుకు అధికారం ఉంటుంది. వాళ్లు వేసే పథకాల నన్నిటినీ రైయాన్‌సభ ఆమోదించాలి. ఒక్కొక్కప్పుడు ఈ సభ ఆమోదించక పోవచ్చును కూడాను.

పాత రష్యన్ రాష్ట్రం (Province) స్థానంలో ఓబ్లాస్టు Oblast) నెలకొల్పబడింది. కొన్ని రైయాన్లు కలిసి ఒక 'ఓబ్లాస్టు' అవుతుంది. ఓబ్లాస్టు జనసంఖ్య 50 లక్షలు మొదలుకొని ఒక కోటి

వరకు కావచ్చు. ఓబ్లాస్టు స్థానిక సోవియట్ (సభ) సాలుకు నాలుగు సార్లు సమావేశమౌతుంది. మూడేళ్ళకొకసారి ఈ సభకు ఎన్నికలౌతాయి. ప్రెసిడెంటు, ప్రెసీడియమ్, ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీతో పాటు స్టాండింగ్ కమిటీలును ఉంటాయి. ప్రెసిడెంటు సార్వకాలికోద్యోగిలాగ పనిచేస్తాడు.

ఓబ్లాస్టు సోవియట్ తన ఇలాకా అంతటిపైనా స్థానిక ప్రభుత్వ విషయంలో పూర్తి అధికారం కలిగి ఉంటుంది. వాటిపై దాని అధికారం అంతులేనిది. ప్రజారోగ్యం, ప్రజాక్షేమం, విద్య, ఫైనాన్స్, వ్యవసాయం, రక్షణ, న్యాయం, వస్తూత్పత్తి, వస్తువుల పంపకం ఇత్యాది విషయాల్లో ఓబ్లాస్టు సోవియట్ (కౌన్సిల్) చాలామట్టుకు స్వతంత్రంగా పరిపాలిస్తుంది.

ఓబ్లాస్టులతో సమానస్థాయిగల స్వపరిపాలిత రిపబ్లిక్కుల్లో స్వపరిపాలిత ప్రాంతాలుకూడా కొన్ని ఉన్నాయి. ఇవి ఎక్కువగా రష్యన్ రిపబ్లిక్ లో ఉన్నాయి. ఓబ్లాస్టు విభజన పరిపాలనాసౌకర్యం కోసం జరిగింది. కాని రిపబ్లికుల ప్రాంతాల విభజన వివిధ జాతుల సౌకర్యంకోసం ఏర్పడింది. రష్యాలో 185 జాతులున్నాయి వారిలో సుమారు 145 ప్రత్యేకభాషలు మాట్లాడే వాళ్ళున్నారు. 40 కు పైగా మతాలకు చెందినవాళ్ళుంటున్నారు. ఒక జాతికి చెంది ఉండడం వల్లగాని, ఒక భాష మాట్లాడ్డంవల్లగాని ఆ జాతికి ఆ భాషాభాషలకు ఎలాంటి ఇబ్బంది కలగరాదనే రష్యన్ సిద్ధాంతాన్ననుసరించి ప్రభుత్వం ఏర్పాట్లు చేసింది. సోవియట్ శాసనాలు 16 భాషల్లో ప్రచురిస్తారు. స్కూళ్ళలో చదువు 70 భాషల్లో చెప్తారు. 110 భాషల్లో పుస్తకాలు ప్రచురిస్తారు. వివిధ జాతులుండే ప్రాంతాలను వేరుచేసి వాటిని స్వపరిపాలిత రిపబ్లిక్కులుగా ఏర్పరిచారు. వాళ్లు అధిక సంఖ్యాకులతో కలిసి తమ వ్యక్తిత్వాన్ని కోల్పోకుండా, వాళ్ల ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వం వికసించేటట్టు చేసిన ఏర్పాట్లివి. అలా ఏర్పడిన

రిపబ్లిక్‌లలో రష్యన్, యూక్రేనియన్, వైట్‌రష్యన్ రిపబ్లికలు చాలా పెద్దవి. అంతకంటె చిన్నవి మధ్యరకంవి 19 స్వపరిపాలిత రిపబ్లికలు, 9 స్వపరిపాలిత ప్రాంతాలు, 10 నేషనల్ డిస్ట్రిక్టులూ ఉన్నాయి.

ఆటానమస్ రిపబ్లికలలో 15 రష్యన్ సోవియట్ ఫెడరేటెడ్ సోషలిస్టు రిపబ్లిక్‌లో అంతర్భాగాలై ఉన్నాయి. అలాగే జార్జియాలో 2, అజర్‌బైజాన్‌లో ఒకటి, ఉజ్బెకిస్తాన్‌లో ఒకటీ ఉన్నాయి. కొన్నిటిలో 30 లక్షల వరకు జనసంఖ్య ఉన్నది. నాకిచేవన్‌లాంటి చిన్న రిపబ్లికలలో లక్షా యాభై వేలకు మించి జనసంఖ్య లేదు. ఐనా ప్రతి రిపబ్లిక సమాన సంఖ్యగల ప్రతినిధులను సుప్రీమ్ సోవియట్ యొక్క కౌన్సిల్ ఆఫ్ నేషనాలిటీస్‌కు పంపిస్తుంది. ప్రతినిధుల సంఖ్య 11. ప్రతి చిన్న రిపబ్లికలవంటి ప్రభుత్వమే స్థాపిస్తుంది. ప్రతి రిపబ్లికకు ప్రత్యేకమైన రిపబ్లిక పెద్ద కాన్స్టిట్యూషన్ ఉంటుంది.

ఆటానమస్ రీజన్స్ (స్వపరిపాలిత ప్రాంతాలు) తొమ్మిది ఉన్నాయని చెప్పాను - వాటిలో 6 రష్యన్ రిపబ్లిక్‌లో అంతర్భాగాలై ఉన్నాయి. ఇవి చిన్నవి. లక్షకు మించిన జనసంఖ్యగల ప్రాంతం లేదు - ప్రతి ప్రాంతం కౌన్సిల్ ఆఫ్ నేషనాలిటీసుకు 5 గురు ప్రతినిధులను పంపిస్తుంది.

ఇవి కాక మరీ చిన్న నేషనల్ డిస్ట్రిక్ట్సు పదివరకు ఉన్నాయి. లక్ష మొదలు పదివేలవరకు జనాభా కలిగి ఉండే జిల్లాలివి. ఒక జిల్లాలో రెండు లక్షల జనాభా కూడా ఉంటుంది. ప్రతిజిల్లా ఒక్కొక్క ప్రతినిధిని కౌన్సిల్ ఆఫ్ నేషనాలిటీసుకు పంపిస్తుంది.

వీటన్నిటికీ సభలున్నాయి. మూడేళ్ళకొకసారి వీటికి ఎన్నికలు జరుగుతాయి. ఏవో కొన్ని విషయాల్లో తప్ప తక్కిన అన్నిటిలోను ఇవి స్వతంత్రంగానే వ్యవహరిస్తాయి.

సోవియట్ యూనియన్‌లో గ్రామపరిపాలన

సోవియట్ యూనియన్‌లో 5,99,890 గ్రామాలున్నాయి. వీటిలో 4 లక్షల గ్రామాలు పెద్దవి. మిగిలినవి మన సివార్లవంటివి- కుగ్రామాలు రష్యన్ గ్రామం మన గ్రామంలాగే ఉంటుంది. ఇళ్లన్నీ దగ్గర దగ్గరగా ఒకేచోట ఉంటాయి. గ్రామాల జనసంఖ్య వంద మొదలు పదివేల వరకు ఉండవచ్చు.

గ్రామసభను సేలో సోవియట్ (Selosoviet) అంటారు. మూడేళ్ళ కొకసారి గ్రామసభలకు ఎన్నికలౌతాయి. సాలుకు ఆరెని మిదిసార్లు సభలు సమావేశమౌతాయి. ఇవి కేవలం స్థానికవిషయాలే కాక జాతీయ ప్రాంతీయ రాజకీయాలు, ఆర్థికసమస్యలూ, చర్చిస్తాయి.

పెద్దగ్రామాలకు స్వయంగా సేలో సోవియట్లు ఉంటాయి. చిన్న గ్రామాలైతే రెండు, మూడు, ఒక్కొక్కప్పుడు ఐదారు గ్రామాలు కలిసి ఈ సభ ఏర్పాటు చేసుకుంటాయి. అందుకోసమే సుమారు 6 లక్షల గ్రామాలున్నా 70 వేలు సేలో సోవియట్లే ఉన్నాయి. సేలో సోవియట్ల అధికారాలకు అంతులేదు. దాని ఇలాకాలో అది ఏమైనా చేయవచ్చు - కేంద్రప్రభుత్వ విధానాల కది వ్యతిరేకంగా ఉండపోతే చాలు. పరిశ్రమలు స్థాపించవచ్చు. కోర్టులు స్థాపించవచ్చు. పరిపాలనా శాఖల అధికారుల వ్యవహారాలనుకూడా కంట్రోల్ చేయవచ్చు. మొత్తానికి తమ గ్రామ ప్రజల ఆర్థిక, సాంఘిక ఆరోగ్య సంక్షేమానికి కావలసిన ఏర్పాట్లన్నీ చేయవచ్చు.

ప్రతి గ్రామ సోవియట్ (గ్రామపంచాయత్ లాంటిది) కు ఒక అధ్యక్షుడుంటాడు. ఒక సెక్రటరీ ఉంటాడు. కొందరు ఉద్యోగులుంటారు. ప్రతి 50-75 కుటుంబాలకు ఒక ఉద్యోగి ఉంటాడు. ఉద్యోగులు రెండు మూడు నెలలు మాత్రమే ఉంటారు. తర్వాత వాళ్లు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలకు వెళ్ళిపోతారు. ఒకసారి వాళ్ళు ఆ క్షేత్రాల్లో పనిచేసేవాళ్లు కాకపోతే వాళ్ళకు జీతాలిచ్చి ఉంచుకొంటారు.

ప్రతి సేలో సోవియటుకు ఒక ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ ఉంటుంది. ఇవికాక ఎనిమిది కమిటీలు ఉంటాయి. ఇవి విద్య, ఆరోగ్యం, వర్తకం స్థానిక పరిశ్రమలు, వ్యవసాయం, ఫైనాన్సు, సాంఘిక సంక్షేమం, సాంఘిక జీవనం ఇత్యాది ఒక్కొక్క విషయాన్ని ఒక్కొక్క కమిటీ పరిపాలిస్తుంది. సాలుకు మూడుసార్లు గ్రామస్థులందరి సభ జరుగుతుంది. సేలో సోవియట్ తామంతవరకు చేసిన పని తమ కార్యక్రమం గ్రామస్థులకు నివేదించాలి. గ్రామసభ వాటిని విమర్శిస్తుంది.

సోవియట్‌లో పట్టణ పరిపాలననుగూర్చి కొంత చెపితేనేగాని స్థానిక పరిపాలనా కథనం పూర్తికాదు. మొన్న మొన్నటివరకు మన దేశంలాగే సోవియట్ యూనియన్ గ్రామాలదేశం. మాస్కో లెనిన్ గ్రాడ్ వంటి రెండు మూడు పెద్ద నగరాలను మినహాయిస్తే మిగిలినదంతా గ్రామసీమగానే ఉండేది రష్యన్ విప్లవం తర్వాత దేశంలో పారిశ్రామిక విప్లవం వచ్చింది. దానితో ఎన్నో పట్టణాలు లేచేయి. ఇప్పుడు లక్షకుపై జనసంఖ్యగల పట్టణాలు 70కు పైగా ఉన్నాయి. 10 వేల జనసంఖ్యకు పైబడి ఉన్న పట్టణాల సంఖ్య వెయ్యికి మించి ఉంది. పెద్ద నగరాలలో మాస్కో జనసంఖ్య 40 లక్షలు; లెనిన్ గ్రాడ్ జనసంఖ్య 30 లక్షలు.

ప్రతి పట్టణానికి ఒక మ్యునిసిపల్ సోవియట్ ఉన్నది. మాస్కో వంటి మహానగరాల్లో ప్రతివార్డుకు ఒక మ్యునిసిపల్ సోవియట్ ఉన్నది. సాధారణ మ్యునిసిపాలిటీలకు వందమందివరకు సభ్యులుండవచ్చును. పెద్దనగరాలకు ఇంకా ఎక్కువమంది సభ్యులుండవచ్చును. ఈ సభ్యులను ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీలలో పంచేస్తారు ఒక్కొక్క కమిటీ ఒక్కొక్క కార్యభారం వహిస్తుంది.

మ్యునిసిపాలిటీ పనివాళ్ళలో చాలామంది స్వచ్ఛంద సేవకులుంటారు. వీళ్ళను 'సుబ్బాట్నికీ' (Subbotniki) అంటారు. అంటే 'శనివారం పనివాళ్లు' అన్నమాట. శనివారం రష్యాలో సెలవురోజు. ఆ రోజున వాళ్ళు శ్రమదానం చేస్తారు. అందుకోసం వాళ్ళకా పేరు

వచ్చింది ఒక్క మాస్కోలోనే ఇలాంటివాళ్ళ సంఖ్య 50 వేలవరకు ఉన్నదట. లెనిన్‌గ్రాడులోను దాదాపు అంతే.

లక్ష జనాభాకు మించిన పట్టణాలు వార్డులక్రింద విభజింపబడతాయి. ప్రతివార్డుకు ఒక వార్డు కమిటీ (సోవియట్) ఉంటుంది. మాస్కోలో ఇలాంటి పది వార్డు సోవియట్లు లున్నాయి; లెనిన్‌గ్రాడులో ఎనిమిది. ప్రజలతో అత్యంత సన్నిహిత సంబంధం కలగజేసుకోవడం, వాళ్ళకు పరిపాలనలో ఎక్కువభాగం ఇవ్వడం ఈ వార్డు సోవియట్లు పెట్టడంలో ఉద్దేశం. వార్డు సోవియట్లు చిన్న కమిటీలనుకోకూడదు. లెనిన్‌గ్రాడ్ వార్డు సోవియట్లలో చాలా చిన్న సోవియటుకు సభ్యులు 300 మంది. వెయ్యిమంది సభ్యులకు మించిన వార్డు సోవియట్లు కూడా ఉన్నాయి. మ్యూనిసిపాలిటీలలో వలెనే ప్రతి సోవియట్‌కు ఒక ప్రెసిడెంటు, ఒక ప్రెసీడియమ్, ఒక సెక్రటరీ ఉంటారు.

మ్యూనిసిపాలిటీలకు చాలా అధికారాలున్నాయి. వాళ్ళ కార్యక్షేత్రంకూడా చాలా పెద్దది.

పదిహేనవ ప్రకరణము

అమెరికాలో సంయుక్త రాష్ట్రాల్లో స్థానిక ప్రభుత్వం *

అమెరికాలో నూటికి 65 మంది పట్టణాల్లో ఉంటారు. గ్రామాల్లోఉండే 35 మందిలోను వ్యవసాయం వృత్తిగా కలవాళ్ళ సంఖ్య పదిహేనే.

కాని అమెరికా జనసంఖ్య ఎప్పుడూ ఇలాలేదు. 1890 లో దాదాపు నూటికి 67 గురు గ్రామాల్లో ఉంటూ ఉండేవారు. నూటికి

---

* Lane W Lancater రచించిన Government in Rural America (1952) అన్న పుస్తకం ఆధారంగా వ్రాసింది.

మున్ఫైవ్వ ముగ్గురే పట్టణాల్లో నివసిస్తూ ఉండేవారు–1950 నాటికి ఈ అంకెలు తల్లకిందు లయ్యేయి.

గ్రామీణమైన ప్రజ నగరాలకు ఇంతగా వలస పోవడానికి రెండు కారణాలు : (1) జాతీయార్థిక నిర్మాణంలో కలిగిన మార్పు (2) వ్యవసాయంలో యంత్రాల ఉపయోగం.

పరిశ్రమలు, వర్తక వ్యాపారాలు అపరిమితంగా విస్తరించడం వల్ల పట్టణాలూ నగరాలూ పెరిగేయి. పట్టణాల్లో వేతనాలు, సౌకర్యాలు, వినోదాలు ఎక్కువ కావడంచేత గ్రామాలనుండి యువజనం అంతా పట్టణాలకు పయనమైంది.

వ్యవసాయం 'ఒక జీవిత విధానం' కాక ఒక పరిశ్రమ అయిపోయింది. యంత్రసహాయంతో వ్యవసాయం సాగించడంచేత వ్యవసాయ కూలీల అవసరం తగ్గిపోయింది. అందుచేత పల్లెప్రజ లందరూ పట్టణాల్లో చేరారు. వ్యవసాయం జాతీయ పారిశ్రామిక నిర్మాణంలో ఒక భాగమైపోయింది.

ఈ పశ్చాద్భూమిలో అమెరికన్ స్థానిక పరిపాలనం గూర్చి కొన్ని స్థూలవిషయాలు తెలుసుకొందాము.

చారిత్రకంగా దక్షిణ ప్రాంతంలో 'కౌంటీ', న్యూ ఇంగ్లండు లో 'టౌన్' స్థానిక ప్రభుత్వానికి స్థావరాలుగా ఉండేవి ఇప్పుడు దేశమంతా 'కౌంటీలు' ఏర్పడ్డాయి.

న్యూ ఇంగ్లండు "టౌన్" లు

న్యూ ఇంగ్లండులో 'టౌన్' ముఖ్యమైన స్థానిక పరిపాలనా ప్రాంతం. 'టౌన్' మన పట్టణంతో సమానం కాదు. అక్కడ 'టౌన్' మన గ్రామంతో సమానమైనది. సామాన్యంగా 'టౌన్' జనసంఖ్య ఆరేడు వందలకు మించి ఉండదు. నాలుగైదు వేలుకూడా ఉండవచ్చు—మన దేశంలో పెద్ద గ్రామాలవలె. అందుచేత 'టౌన్' గ్రామసీమ అనియే చెప్పవచ్చు. అక్కడక్కడ 'టౌన్' నలభై

యాభై వేల జనసంఖ్య కలదిగా ఉండవచ్చును. న్యాయంగా అది పట్టణంగా మారిన పెద్దగ్రామం. దానికి పట్టణం లక్షణాలు రావచ్చు.

గ్రామంలో ఉండే వయోజనులైన పురుషులందరూ 'టౌన్ మీటింగ్' (గ్రామసభ) గా ఏర్పడతారు. ఈ సభలో గ్రామంయొక్క అవసరాలు చర్చిస్తారు. ఆయవ్యయ పట్టికను ఆమోదిస్తారు. పన్నులు విధిస్తారు; ఆఫీసర్లను ఎన్నుకొంటారు; వాళ్ళ పనిని సమీక్షిస్తారు; వోటు చేస్తారు. ఈ సభ సంవత్సరానికి ఒకసారి జరుగుతుంది. ఇది రాజకీయ సభయే కాక సాంఘిక సభ కూడాను. చర్చలు, వోటింగుతో పాటు గ్రామస్థులందరూ వినోదంగా తింటూ తాగుతూ గడుపుతారు.

'టౌన్' పరిపాలన 'సెలెక్ట్‌మన్' చేతుల్లో ఉంటుంది. వీరు మన పంచుల వంటి వారు. సాధారణంగా 'సెలెక్ట్‌మన్' ముగ్గురి కంటె ఎక్కువ ఉండరు. వాళ్ళకింద పనిచేసే ఉద్యోగులుంటారు. కమిటీలు (బోర్డులు) ఉంటాయి. 'కమిటీమెన్' ప్రతి సంవత్సరం గ్రామసభలో ఎన్నుకోబడతారు. వాళ్ళ పదవీ కాలపరిమితి ఒక సంవత్సరం మాత్రమే. ఐతే తరువాత సంవత్సరం కూడా వాళ్ళే మరొకసారి ఎన్నుకోబడవచ్చు.

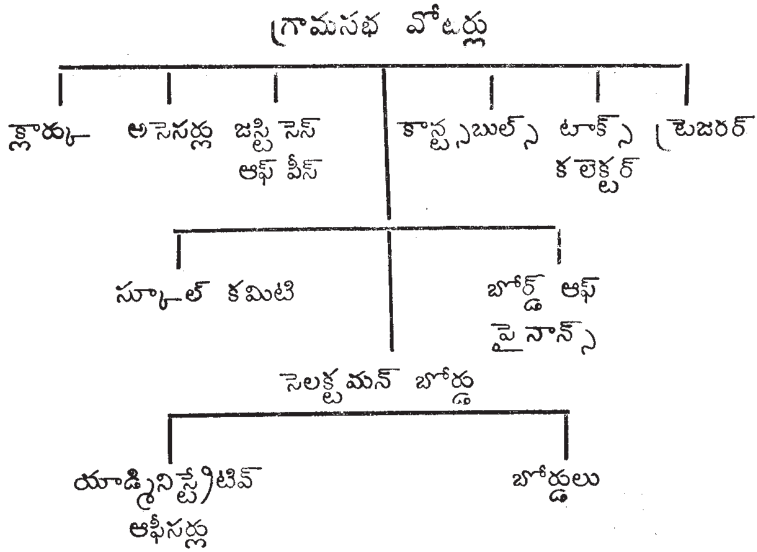
'సెలెక్ట్‌మెన్' ఒక పరిపాలక సంఘంగా ఏర్పడతారు. గ్రామసభ వార్షిక సమావేశంలో ఆమోదింపబడిన తీర్మానాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని పరిపాలన సాగిస్తారు. కొన్ని ప్రాంతాల్లో 'సెలెక్ట్‌మన్'ను ట్రస్టీ లంటారు.

క్లార్క్, ఎసెసర్స్, జస్టిసెస్, ఆఫ్ ది పీస్, కాన్స్టేబుల్స్ టాక్స్ కలెక్టర్, ట్రెజరర్ అను ఉద్యోగులను గ్రామసభ ఎన్నుకొంటుంది. అవసరమైతే 'సెలెక్ట్‌మెన్' తాము కూడా ఉద్యోగులను నియమించవచ్చు.

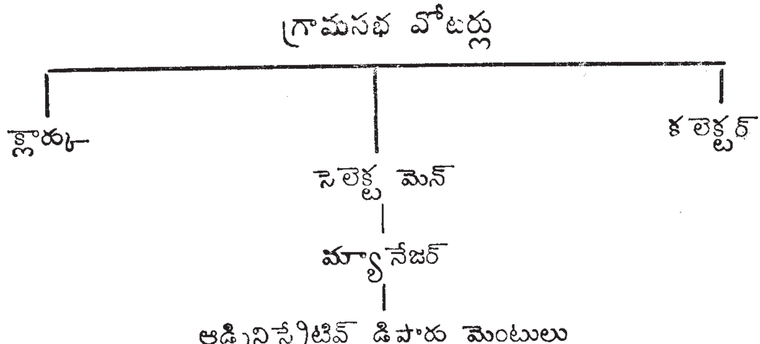
ఈ ఉద్యోగుల్లో కల్లా క్లార్క్ ముఖ్యుడు ప్రతి ఏడూ అతడు,

గ్రామ సభచే ఎన్నుకోబడ్తాడు—సాధారణంగా ప్రతి ఏడూ ఒక నినే ఎన్నుకొంటూ ఉంటారు. 'సెలెక్ట్‌మన్' బోర్డు కతడు శాశ్వత కార్యదర్శిగా ఉంటాడు. భూముల క్రయ విక్రయాలు, తనఖాలు (గిర్వీలు) మున్నగు వాటికి సంబంధించిన రికార్డులు అతని వద్దనే ఉంటాయి. వివాహం లైసెన్సు అతనే జారీ చేస్తాడు. ఇంకా ఇతర విధాలైన లైసెన్సు లిచ్చేది అతనే. వోటర్ల లిస్టు అతని వద్దనే ఉంటుంది. లీగల్ నోటీసులు అతనే జారీ చేస్తాడు. డాక్యుమెంట్లపై (దస్తావేజులపై) అతనే అటెస్టేషన్ (తస్దీఖ్) చేస్తాడు. గ్రామానికి సంబంధించిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరిపే దతనే. రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో సంబంధించిన విషయాల్లో తాను ప్రతినిధిగా వెళ్తాడు. పన్ను లివ్వకపోతే పట్టుకొన్న ఆస్తిని వేలం వేస్తాడు— ఈ విధంగా క్లార్కు ఉద్యోగు లందరిలోనూ ప్రముఖు డనవచ్చును. ఒక్కొక్కప్పుడు గ్రామస్థులతన్ని 'సెలెక్ట్‌మన్' కంటె ఎక్కువ సన్నిహితుడుగా భావిస్తారు. దీనికి ప్రబల కారణం ఒకటే. అందరికంటె ఎక్కువ శాశ్వతంగా ఉండేవాడు ఒక్క క్లార్కే. అతని విధులు మన పటేలు పట్వారీల విధులు కలిసి ఉంటాయి. వాలా కాక క్లార్కు ఎన్నుకోబడిన వాడైనా సాధారణంగా సంవత్సరాల తరబడి అతడే ఎన్నుకోబడుతూ ఉంటాడు. వీరిలో కొందరు ముప్ఫై నలభై ఏళ్ళపాటు వరసగా ఈ ఉద్యోగం నిర్వహించిన వాళ్ళూ ఉన్నారు— తండ్రి వృద్ధుడైతే కొడుకు ఆపని నిర్వహిస్తాడు. తువకు తండ్రి తర్వాత కొడుకు క్లార్కైన ఉదాహరణలూ ఉన్నాయి.

కొన్ని ప్రాంతాలలో గ్రామసభ ఒక మ్యానేజరును ఎన్నుకొంటుంది. ఈ రెండు పద్ధతులూ పటంవేసి చూపిస్తే ఈ విధంగా ఉంటాయి.

మ్యానేజర్ పద్ధతి

యాడ్మినిస్ట్రేటివ్ ఆఫీసర్లకు జీతాలుండవు. తమ తీరిక వేళల్లో వాళ్ళు పనిచేస్తారు.

కౌంటీ

'కౌంటీ' స్థానిక స్వపరిపాలనా ప్రాంతంగా దేశవ్యాప్తమై ఉంది. దేశం మొత్తంమీద 3050 కౌంటీలున్నాయి. సగటున 20 వేల

జనసంఖ్య గల ప్రాంతం కౌంటీ. దాదాపు మన బ్లాకుకు సమాన మైంది. లక్షల జనసంఖ్య గల కౌంటీలూ ఉన్నాయి. కౌంటీలలో నాల్గవవంతు పది వేల జనసంఖ్యగలవి; మూడవ వంతు పది వేలు మొదలు ఇరవై వేలు వరకు జనసంఖ్య కలవి; నాల్గవవంతు ఇరవై వేలు మొదలు నలభై వేల వరకు జనసంఖ్య కలవి. కౌంటీలు సర్వ సామాన్యంగా గ్రామసీమలే నని చెప్పవచ్చు.

కౌంటీ విధులు నిజంగా ఆలోచిస్తే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్వ హించవలసినవే. రెవిన్యూ వసూలు, క్రిమినల్ లా పరిపాలన, భూములు ఎవరెవరి హక్కు భుక్తములలో ఉన్నవో రికార్డు చేయుట, రోడ్లు వేయుంచుట, పేదలను సాకుట మున్నగు పనులు కౌంటీలకు అప్పజెప్ప బడ్డాయి. ఇది పరిపాలనా వికేంద్రీకరణమౌతోంది. కౌంటీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఏజెంటుగా పనిచేస్తుంది.

అయితే ప్రభుత్వోద్యోగుల వలె కాక కౌంటీ ఉద్యోగులు స్థానికంగా ఎన్నుకో బడతారు.

కౌంటీబోర్డు: కౌంటీ బోర్డు మన పంచాయత్ సమితిలాంటిది. కాని అందులో ముగ్గురు లేక అయిదుగురి కంటె ఎక్కువ మంది సభ్యులుండరు. కౌంటీలోని వోటర్లు వీళ్ళను ఎన్నుకొంటారు. కొన్ని ప్రాంతాలలో జిల్లా కొంతమందిని నామినేట్ చేస్తుంది. వారిలోంచి కౌంటీ ఎన్నుకొంటుంది. ప్రతి టౌన్ నియోజక వర్గంగా ఉంటుంది. కొన్నిచోట్ల బోర్డు 'ఆఫ్ సూపర్‌వైజర్లు' ఎన్నుకోబడతారు. ఈబోర్డు లలో 16 గురు మొదలు 14 మంది వరకు సభ్యులుంటారు.

కనెక్టికట్‌లో రాష్ట్ర శాసనసభ బోర్డు సభ్యులను ఎన్ను కొంటుంది. ఆ ప్రాంతంనుండి వచ్చిన శాసనసభా సభ్యులు కొందరిని నామినేట్ చేస్తారు. వాళ్ళలోంచే కొంతమందిని శాసనసభ ఎన్ను కొంటుంది.

అలబామా రాష్ట్రంలో ఈబోర్డును బోర్డ్ ఆఫ్ కమిషనర్లనీ బోర్డు ఆఫ్ రెవెన్యూ లని అంటారు.

దక్షిణ రాష్ట్రాలైన వర్జీనియా, కెంటకీ, టెన్నెసీ, ఆర్కా న్సస్‌లో బోర్డు సభ్యుల ఎన్నికకు మెజిస్ట్రీరియల్ జిల్లాలోని నియోజక వర్గాలుగా ఉంటాయి. బోర్డులో ఆర్గురు మొదలు తొమ్మండుగురు సభ్యులుంటారు.

కౌంటీబోర్డు కొన్నిచోట్ల రెండేళ్ళ కొకసారి మరికొన్ని చోట్ల నాలుగేళ్ళ కొకసారి ఎన్నుకో బడతాయి. ఎన్నికలైనప్పుడల్లా సభ్యులందరూ మారరు. ప్రతి రెండేళ్ళకు నాలుగేళ్ళకు కొందరు సభ్యులు పోయి కొత్త వాళ్ళు వస్తారు.

సభ్యులకు జీతాలుండవు. సభకు వచ్చినప్పు డల్లా వాళ్ళకు టి. ఏ ఇస్తారు.

చిన్న బోర్డులున్న చోట్లనల్లా సభ్యులందరూ కలిసి సమస్త విషయాలు చర్చించి తేల్చుకొంటారు. కొన్నిచోట్ల ఒక్కొక్క సభ్యుడు ఒక్కొక్క శాఖకు బాధ్యత వహిస్తాడు. బోర్డు పెద్దదైనప్పుడు కమిటీ నేర్పరచి ఒక్కొక్క కమిటీకి ఏవో కొన్ని విధులు నిర్వహించ వలసిందిగా నియమిస్తారు. కమిటీలు ఆ యా విషయాల్లో ఏమి చేస్తే, ఎలాచేస్తే బాగుంటుందో నిర్ణయించి తమ శిఫార్సులను బోర్డుముందు పెడతారు. బోర్డు దానిపై నిర్ణయాలు తీసుకొంటుంది.

బోర్డు అధికారాలు

బోర్డుకు అధికారాలు ఎక్కువగా లేవు. కౌంటీ వ్యవహారాలన్నీ ఉద్యోగులు నిర్వహించు కొంటారు. వాళ్ళ విధులు సవివరంగా చట్టంలో నిర్వచింపబడి ఉన్నాయి. ఆ విధులు వాళ్లు నిర్వహించు కొంటారు. వాళ్ళకు బోర్డుతో ఎక్కువ ప్రమేయం ఉండదు. ఉద్యోగులందరూ ఎన్నుకో బడినవారు. కాబట్టి బోర్డు సభ్యుల భయం వాళ్ళకుండదు. బోర్డుకు కాక వోటర్ల కే వాళ్ళ జవాబుదారీ ఉంటుంది. 'ఇలాచేయండి' అని 'ఇలా చేయవద్దు' అని బోర్డుసభ్యులు వారిని ఆజ్ఞాపించడానికి వీల్లేదు.

ఐతే బోర్డు సభ్యులు కేవలం అధికారం లేని వాళ్ళనుకోరాదు. వాళ్లు నియమించే ఉద్యోగులపై వాళ్ళకు సమస్తాధికారాలు ఉన్నాయి. బోర్డు విధులు పెరుగుతున్న కొలదీ వాళ్లు నియమించే ఉద్యోగుల సంఖ్యకూడా పెరుగుతుంది. కౌంటీలో జరిగే పనులన్నిటికీ కాంట్రాక్టు లివ్వడం, సంక్షేమ కార్యాలు, బిల్లులు ప్యాసుచేయడం, ఆయవ్యయ పట్టికను తయారుచేయడం, మంజూరు చేయడం, పన్నుల రేటును నిర్ణయించటం మున్నగు ఎన్నో అధికారాలు బోర్డులకున్నవి.

టౌన్ షిప్పుల క్షీణదశ

ఇప్పుడు టౌన్ షిప్పులు క్షీణిస్తున్నాయి. కొన్ని చోట్ల స్కూళ్ళ మ్యానేజిమెంట్ ఒకటే వీటికింద ఉన్నది. మరికొన్నచోట్ల గ్రామం రోడ్లు మాత్రమే వీటికింద ఉన్నవి. ఈ క్షీణదశకు కారణాలు వివరిస్తూ లాంకస్టర్ ఇలా అంటున్నాడు :

" The vast majority of townships are condemned on every count. They are too lacking in social unity too small in area and population, and too weak in taxable capacity to become vigorous units of Govt. There is not a function now performed by other units. And in fact it is being slowly starved to death. "

ఏ దృష్టితో చూచినా అధిక సంఖ్యాకమైన టౌన్ షిప్పులు ఖండింప బడదగినవే. వాటిలో సాంఘికమైన ఐక్యతలేదు. వైశాల్యం లోను జనసంఖ్యలోను చిన్నవి. పన్నులు వేయదగ్గ అవకాశాలు ఎక్కువలేవు. ఈ కారణాలచేత అవి సత్తువగల ప్రభుత్వాలు కాలేవు. టౌన్ షిప్పులు నిర్వహించే ఏ విధులూ ఇతరులు చేయజాలనివేమీ కావు. అందుచేతనే అవి మెల్లిగా పనిలేక చచ్చిపోతున్నాయి. కౌంటీలు, రాష్ట్రాలు వాళ్ల క్షేత్రాన్ని క్రమంగా ఆక్రమించుకొంటున్నాయి.

కొన్ని రాష్ట్రాల్లో ' ఇన్కార్పొరేటెడ్ విలేజెస్ ' అనే కొత్త స్వయంపాలిత గ్రామాలు బయలు దేరాయి 750 మొదలు 2000 వరకు జనసంఖ్యగల గ్రామాలు ఐదవ తరగతి నగరాలుగా నమోదు

చేసుకోవచ్చునని మిచిగన్ రాష్ట్రం ఒక చట్టం చేసింది. దానితో ఎన్నో గ్రామాలు ఈవిధంగా ఇన్కార్పొరేట్ అయ్యాయి. 1940 నాటికి 10,441 గ్రామాలు ఇన్కార్పొరేటెడ్ విలేజెస్‌గా నమోదు చేయబడ్డాయి. ఇది టౌన్ షిప్పులకు గొడ్డలిపెట్టు అయింది. ఐనా టౌన్ షిప్పులను రద్దు చేయడానికి సాధ్యం కావడంలేదు.

ఐతే టౌన్ షిప్పులు దేశవ్యాప్తంగా లేవు. ఇరవై అయిదు రాష్ట్రాల్లో అసలు టౌన్ షిప్పులే లేవు. పదకొండు రాష్ట్రాలు వాటి కేమంత అధికారాలు ఇవ్వలేదు. టౌన్ షిప్పులున్న చోట్ల వాటి కంతగా పనిలేదు. అక్కడ ఉద్యోగులు నామ మాత్రంగా ఉన్నారు. జీతాలు బహుమతుల్లా పొందుతున్నా రన్నాడు లాంకెస్టర్. అతని మాటలివి: "What we are doing is keeping alive mere shells of Government staffed by do - nothing officials whose titles are empty ones and whose salaries are gifts."

న్యాయ పంచాయితీలు

అమెరికన్ గ్రామ సీమలో నేరాలు ఎక్కువగా జరగవు. నగరాల్లోనే నేరాలు ఎక్కువ. అప్పుడప్పుడు భూములు సరిహద్దు తగాదాలు, తప్పతాగి తన్నుకోవడం తప్ప వేరే విధమైన నేరాలు జరగవు. ఎప్పుడోగాని హత్య జరగదు. కుల కక్షలు, మత కక్షలు లేని సంఘమది, ఆర్థికంగానూ, సాంఘికంగానూ ఒక విధమైన సమానత్వం గల సంఘమది.

చిన్న కేసులను జస్టిసెస్ ఆఫ్ ది పీస్ తీర్మానిస్తారు. ఇంగ్లాండులో ఈ గ్రామోద్యోగి 12 వ శతాబ్దంనుండి ఉన్నాడు. ఇతడు మన పోలీసు పటేలువంటివారు. ఐతే పోలీసు పటేలుకంటె అతని అధికారాలు ఎక్కువ. అతని హోదాకూడా పెద్దదే.

జస్టిస్ ఆఫ్ పీస్‌లను ఎన్నుకొంటారు. వీరు ఇద్దరు ముగ్గురు వరకు ఉంటారు. కొన్ని చోట్ల నలుగురుకూడా ఉన్నారు. వీళ్ళు 'లా' తెలిసిన వాళ్లు కాకపోవడంచేతను విద్యాహీనులు కావడం చేతను చాలామంది వాళ్ళ కోర్టులకు వెళ్ళడం మానేశారు. న్యాయ

పంచాయతీ సంస్థ క్రమంగా క్షీణిస్తుంది. గ్రామంలోకంటె కౌంటీలో ఈ సంస్థ నెలకొల్పితే బాగుంటుందని అమెరికన్ విజ్ఞులు అభిప్రాయ పడుతున్నారు.

జస్టిసెస్ ఆఫ్ పీస్‌లు చేసే పని తనిఖీ చేయడానికి స్థానిక ఉద్యోగులకుగాని, పైకోర్టులకుగాని హక్కు లేదు. ఈ కారణంచేత న్యాయ పంచులు లంచగొండులై పోయారు.

మిసోరీ రాష్ట్రంలో న్యాయ పంచాయతులను రద్దుచేశారు. కౌంటీలలోకూడ న్యాయస్థానాలు ఉండకూడదనియు జిల్లాయే న్యాయ స్థానం కావాలనీ ఇటీవల కెఫావర్ కమిషన్ సిఫారుసుచేసింది.

విద్యా స్థానిక సంస్థలు

ప్రతి గ్రామ పాఠశాలను పాలించడానికి ఏర్పడిన బోర్డు లేక సంఘము క్రమంగా ఆ ఊరి వ్యవహారాలను చక్కబెట్టసాగి ఒక విధమైన గ్రామ పంచాయతీగా ఏర్పడింది. అలాంటి బోర్డుచే పాలింపబడే గ్రామాన్ని స్కూల్ డిస్ట్రిక్టు అని పిలవసాగారు. కొన్ని రాష్ట్రాల్లో ఇవే పంచాయతులై పోయాయి. ఒక్క మిస్సోరీ రాష్ట్రంలో 12 వేల స్కూలు జిల్లాలు (1945) ఉండే వంటే ఇవి ఎంత వ్యాప్తంగా వున్నాయో తెలుస్తుంది.

ప్రతి స్కూలు డిస్ట్రిక్టు ముగ్గురు డైరెక్టరులను ఎన్నుకొంటుంది. వాళ్ళు పంచులన్నమాట. డిస్ట్రిక్టు వైశాల్యం దాదాపు సగటున నాల్గు చదరపు మైళ్ళకు మించి వుండదు.

ఐతే క్రమంగా ఇవి సన్నగిల్లి పోతున్నాయి. ఈ స్కూల్ డిస్ట్రిక్టులు స్థాపించబడిన పరిస్థితులు ఇప్పుడు లేవు. ఇప్పుడు రోడ్లు, రాకపోకల సౌకర్యాలు అధికమైపోయేయి. చిన్నచిన్న ఒక టీచరు బడులు ఆధునిక పరిస్థితులలో పనికిరావు. దానివలన విద్యయు కుంటు పడుతుంది. డబ్బు అనవసరంగా ఖర్చౌతుంది. ఏమైనా పాతసంస్థలను చంపాలంటే కొంతకాలం పట్టుతుంది.

విద్యా విషయాలను పాలించడానికి ప్రతి కౌంటీలోను ఒక బోర్డు ఉంటుంది. సామాన్యంగా ఆరుగురు సభ్యుల బోర్డది. ఈ సభ్యులలో ఒక స్త్రీ, ముగ్గురు రైతులు, ఒక వర్తకుడు, ఒక వైద్యుడు ఉంటారు. నాలుగేళ్ళ కొకసారి ఈ బోర్డును ప్రజలెన్నుకొంటారు.

స్థానిక విద్యాసంస్థలకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి లింకుగా కౌంటీ సూపరింటెండెంటు ఉంటాడు. చాలా రాష్ట్రాల్లో సూపరింటెండెంటు ప్రజలచే ఎన్నుకోబడతారు. కొన్ని రాష్ట్రాల్లో ఒక బోర్డు అతన్ని ఎన్నుకొంటుంది. సూపరింటెండెంటుల ఉద్యోగ పరిమితి మూడేళ్ళు మొదలు ఐదేళ్ళ వరకుంటుంది. సాలుకు 3 వేలు మొదలు 12 వేల వరకు ఆయా కౌంటీల తాహతునుబట్టి జీతం ఉంటుంది. సూపరింటెండెంటుల పని కాగితంమీద ఎక్కువగా ఉన్న క్రియలో అంత చెప్పుకోదగిందేమీ వుండదు. ఈ ఉద్యోగానికి మంచివాళ్లు కూడా రారు. రాజకీయపార్టీ బలంపై ఎవరినో ఎన్నుకుంటారు. స్థానికుడే కావాలనే నియమం ఉండడంవల్లనూ జీతం తక్కువగావున్న కారణం చేతనూ, ఉద్యోగ కాలపరిమితి తక్కువగా ఉండడంవల్లనూ సమర్థులైన వాళ్ళెవరూ ఈ ఉద్యోగంలో ప్రవేశించరు.

రాష్ట్రం అంతటికీ స్టేటు సూపరింటెండెంటు వుంటాడు. కొన్ని రాష్ట్రాల్లో ఈ ఉద్యోగిని కమిషనర్ ఆఫ్ ఎజుకేషన్ అంటారు. ముప్పైఒక్క రాష్ట్రాల్లో ఇతర ప్రజల వోట్లచే ఎన్నుకోబడతారు. తక్కిన రాష్ట్రాల్లో గవర్నరుచే నియమింపబడిన ఒక బోర్డు అతన్ని ఎన్నుకొంటుంది. ఈ ఉద్యోగికూడా స్వేచ్ఛగా పనిచేయలేడు. అతని యోగ్యతలనుకాక అధికారంలో వున్న పార్టీ అతన్ని సమర్థిస్తుందా, లేదా అన్నదే చూస్తారు. సామాన్యంగా పెద్ద విద్యాయోగ్యతలు కలవారు ఈ సమితికి రానేలేదు.

మొత్తానికి గ్రామసీమలో విద్యావ్యవస్థ పూర్తిగ పునర్నిర్మింపబడితేనేగాని వ్యర్థవ్యయం అరాజకం తప్పదని అక్కడి రాజకీయ శాస్త్రజ్ఞులంటున్నారు.

నాల్గవ భాగము

పదహారవ ప్రకరణము

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణము

పంచాయతీ సంస్థల స్థాపనము

రాష్ట్ర ప్రభుత్వంలో కేంద్రీకరించి ఉన్న ప్రభుత్వాధికారాన్ని జిల్లా స్థాయిలో, బ్లాకుస్థాయిలో గ్రామ స్థాయిలో పంచివేయడాన్ని వికేంద్రీకరణం అంటారు. ప్రజా సంస్థలకూ, ప్రజలచే ఎన్నుకోబడే ప్రతినిధుల అధికారం పంచి యివ్వడంవల్ల దీనికి ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణం అన్నారు. ఉదాహరణకు మొన్న మొన్నటివరకు ఉన్నత పాఠశాలలు ప్రభుత్వాధికారుల యాజమాన్యం క్రింద ఉండేవి. ఇప్పుడు వాటిని జిల్లా పరిషత్తుల వశం చేశారు. ప్రాథమిక మాధ్యమిక పాఠశాలలు అదేవిధంగా పంచాయత్ సమితులకు ఒప్పజెప్పారు. జిల్లా వ్యవసాయ శాఖాధికారి పూర్వం రాజధానీ నగరంలో ఉండే డైరెక్టర్ క్రింద పని చేస్తూ ఉండేవారు. ఇప్పుడతడు తాను చేస్తూన్న పనిని గూర్చిన నివేదిక ప్రతినెలా జిల్లా పరిషత్తు స్థాయీ సంఘానికి నివేదిస్తాడు. జిల్లా పరిషత్తు ఆ నివేదికను కూలంకషంగా చర్చించి జిల్లా వ్యవసాయశాఖ పనిపై నిగరానీ ఉంచుతుంది. అట్లే జిల్లా విద్యాధికారి జిల్లా పరిషత్తు అజమాయిషీలో పని చేస్తాడు. జిల్లా రోడ్ల అభివృద్ధి, సహకారోద్యమాభివృద్ధి, పారిశ్రామికాభివృద్ధి, ఆహార సమస్య, ఉద్యోగసమస్య—ఇవన్నీ సరిగా నిర్వహింపబడుతున్నాయా లేదా అని చూచే అధికారం, వాటిని సరిదిద్దే అధికారం పూర్వం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికే ఉండేది. ఇప్పుడు పంచాయత్ సమితులకు జిల్లా

పరిషత్తులకు ఈ అధికారం పంచివేయబడింది. ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణం అర్థమిది.

పంచాయతీ సమితులు

ప్రజా స్వామ్యంలో ప్రజలే తమ వ్యవహారాలను చక్కబెట్టుకోవాలి. ప్రజా పరిపాలనం ప్రజాస్వామ్య ప్రధాన లక్షణం. కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు వారికి సాంకేతిక సలహాలిస్తాయి. ప్రజా పరిపాలనానికి కావలసిన సౌకర్యాలు కల్పిస్తాయి. కావలసిన ఇతర సహాయం చేస్తాయి. ప్రజలే స్వయం సహాయం చేసుకొని తమ సామర్థ్యం వల్ల, కష్టపడి తమ సమస్యలను తామే పరిష్కారం చేసుకోవాలి. పైనుండి తెచ్చే యే ఒత్తిడి అయినా వ్యర్థమే అవుతుంది. ముందుకు సాగాలనే ఉత్సాహం ప్రజల్లో పుట్టాలి. స్వయంగా ప్రజల్లో కలిగే శ్రద్ధాసక్తులే వారిని ప్రగతి మార్గంలో నడిపిస్తాయి. అందుచేతనే ఆంధ్రప్రదేశ ప్రభుత్వం 1959 లో పంచాయత్ సమితులు జిల్లా పరిషత్తుల చట్టం ఒకటి చేసింది. దాని ప్రకారం గ్రామాల్లో పంచాయతులు ఏర్పడ్డాయి. గ్రామపంచాయతుల అధ్యక్షులు (సర్పంచులు) పంచాయతీ సమితికి సభ్యులుగా ఉంటారు. డెవలప్‌మెంటు బ్లాక్ ఇలాకాయే పంచాయతీ సమితి ఇలాకాగా ఏర్పరచబడింది. పంచాయత్ సమితి అధ్యక్షుడూ సభ్యులూ ప్రజల్లో స్వయం సహాయం ఉత్సాహం కలిగించాలి. ఇట్లు రగిల్చిన ఉత్సాహాన్ని అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు వినియోగించాలి. వెనుక బ్లాకులో జరుగుతూ ఉండిన కార్యక్రమం ఇప్పుడు పంచాయతీ సమితి నిర్వహిస్తుంది. వ్యవసాయం, పశుపోషణం, ఆరోగ్యం, గ్రామపారిశుద్ధ్యం, ప్రాథమిక విద్య, గృహపరిశ్రమలు ఇత్యాది వ్యవహారాలన్నీ పంచాయితీ సమితులే నిర్వహిస్తాయి. ఈ వ్యవహారాలకు సంబంధించిన ఆఫీసులు, సిబ్బంది, ధనం, సంస్థలూ అన్నీ పంచాయతీ సమితుల వశం చేయబడ్డాయి. (డిసెంబర్ 1, 1959 నుండి వెనకటి డిస్ట్రిక్టు బోర్డుల ఆస్తులను జిల్లా పరిషత్తులకు పంచా

యత్ సమితులకు ఏవిధంగా సంక్రమింపబడ్డాయో తెలిపే గవర్న మెంట్ మెమోరాండమ్ నం. 1397/సమితి II/59-2 ప్లానింగ్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ డిపార్ట్‌మెంట్, 14వ నవంబర్ 1959 లో వివరింప బడింది.

పంచాయత్ సమితుల అధికారాలు, విధులు అనుబంధంలో ఇచ్చిన యాక్టు సారాంశం 18వ సెక్షనులో చూడవచ్చును. పంచాయత్ సమితి సభ్యులును అధ్యక్షులును తమ ప్రాంత ప్రజలయందు స్వయం సహాయక మనః ప్రవృత్తి కలిగించుటకును, జీవిత ప్రమాణమును హెచ్చించుటకై ఆ ఉత్సాహమును వినియోగించుటకు సర్వదా నిర్విరామంగా ప్రయత్నించవలెను. అభివృద్ధి కార్యక్రమములు అమలులో పెట్టుటయందు ప్రజల హృదయపూర్వక సహకార సహాయములు సేకరించుట వారి విధి. కమ్యూనిటీ డెవలప్‌మెంటు కార్యక్రమమునకు సంబంధించిన విధులు అధికారములు అన్నియు పంచాయత్ సమితుల వశమొనర్పబడినవి. గ్రామ సంక్షేమమునకును, అభివృద్ధికిని సంబంధించిన వ్యవసాయము, పశువృద్ధి, ఆరోగ్యం పారిశుద్ధ్యములు ప్రాథమిక విద్య, కుటీర పరిశ్రమలు, సాంఘిక సంక్షేమము మున్నగు కార్యములు — మామూలుగ ప్రభుత్వశాఖలచే నిర్వహింపబడునవి — పంచాయత్ సమితుల వశమొనర్పబడినవి. ఈ అభివృద్ధి ప్రణాళిక లన్నియు వాటికి సంబంధించిన సంస్థలు, సిబ్బంది, ధనముతో సహా పంచాయత్ సమితులకు ఒప్పజెప్పబడును. వెనకటి జిల్లాబోర్డుల విధులు, అధికారములు, సిబ్బంది, ఆస్తులు, అప్పులు అన్నీ పంచాయత్ సమితులకు 1వ డిసెంబర్ 1959 నుండి ఒప్పజెప్పబడినవి. ''*

పంచాయత్ సమితుల అధికారములు విధులు తెలుసుకొను

వివరాలకోసం ఈ అధ్యాయం చివర ఇచ్చిన ఒకటవ అనుబంధము చూడండి.

* పంచాయత్ రాజ్ ఇన్ ఆంధ్రప్రదేశ్ (ప్రభుత్వ ప్రచురణము), పుట 5.

టకై మూడవ అనుబంధం చూడండి. కమ్యూనిటీ డెవలప్మెంటు ప్రోగ్రాములో "నీటి పారుదలకు గ్రామ గృహనిర్మాణానికి అప్పులు" అనే శీర్షిక క్రింద వేరుపరపబడిన ధనంకూడా పంచాయత్ సమితుల కిచ్చుటకు ఆంధ్రప్రదేశ ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. పంచాయత్ సమితులనుండి ఈ మొత్తం కిస్తులలో (instalments) వసూలు చేసుకొందురు. పంచాయత్ సమితులు తామందు నుండి వివిధ ప్రయోజనములకై అప్పిచ్చిన మొత్తములుగూడ అట్లే వసూలు చేయవలెను. వ్యవసాయ, పశుపోషక, పారిశ్రామికాది సామాన్య ప్రభుత్వ శాఖలు ఖర్చుపెట్టు ధనముకూడ పంచాయత్ సమితులకే ఒప్పజెప్పబడును.

జిల్లా పరిషత్తుల అధికారములు, విధులు 1959 వ చట్టం 47 వ సెక్షనులో నిర్వచింపబడినవి. జిల్లా పరిషత్తులు పంచాయత్ సమితులకు సలహానిస్తాయి పర్యవేక్షిస్తాయి; పంచాయత్ సమితుల ఆయవ్యయాలను (బడ్జెటులను) ఆమోదిస్తాయి. వాళ్ళ ప్లానులను సమీకరిస్తాయి. బ్లాకులో పంచిపెట్టవలసినదని ప్రభుత్వమిచ్చు డబ్బును పంచిపెట్టుతాయి. జిల్లా వారీగా మంజూరైన డబ్బే పరిషత్తుద్వారా పంపకం అవుతుంది. బ్లాకుల వారీగా మంజూరైన డబ్బు జిల్లా పరిషత్తు ద్వారా కాక తిన్నగా పంచాయత్ సమితికే వెళ్లుతుంది. జిల్లా పరిషత్తులు జిల్లా అభివృద్ధికి సంబంధించిన పథకాలన్నీ వేస్తాయి. ఆంధ్రప్రాంతం అయితే పట్టణ మ్యునిసిపాలిటీలు, తెలంగాణా ప్రాంతములో నగర మ్యునిసిపాలిటీలు జిల్లా పరిషత్తులు ప్రణాళికా క్షేత్రంలో ఉంటాయి. మొత్తానికి గ్రామాభివృద్ధికి, గ్రామస్థుల జీవిత ప్రమాణం హెచ్చించడానికి చేసే ప్రభుత్వకృషి అంతా ఇక ముందు జిల్లా పరిషత్తులే నిర్వహిస్తాయి. రెండు మూడు బ్లాకులపై విస్తరించి ఉంటే కార్యక్రమాలను జిల్లా పరిషత్తే అమలులో పెట్టుతుంది.

సెకండరీ విద్య జిల్లా పరిషత్తుల అధీనము చేయబడింది. ఇక ముందు వారిదే బాధ్యత. జిల్లాబోర్డు హైస్కూళ్లు ప్రభుత్వంవారి హైస్కూళ్ళు అన్నీ జిల్లా పరిషత్తుల వశమొనర్చ బడుతున్నాయి. ఈ క్రింది హైస్కూళ్లు మాత్రం ప్రస్తుతం మినహాయించారు.

(1) ట్రైనింగు కాలేజీలకు అనుబంధంగా ఉన్న మాడెల్ స్కూళ్లు.

(2) ఆంధ్రప్రాంతంలో షెడ్యూల్డ్ ఏరియాల్లో ఉన్న గవర్నమెంట్ సెకండరీస్కూళ్ళు.

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. 3657, ఎడ్యుకేషన్, 18 నవంబర్ 1959)

వెనకటి జిల్లా బోర్డుల అధికారములు, వాటిక్రింద పనిచేస్తూ ఉన్న సిబ్బంది; వాటి పరిపాలన క్రింద ఉన్న సంస్థలు; వాటి సమస్త ఆస్తీ అప్పులు జిల్లా పరిషత్తులకును పంచాయత్ సమితులకును మధ్య జిల్లా కలెక్టరులు పంచిపెట్టుతారు. సామాన్యంగా ప్రాథమిక పాఠశాలలు, రోడ్లు, ప్రజారోగ్యం, బ్లాకుకు సంబంధించినంతమట్టుకు వైద్య సౌకర్యాలు—ఇవన్నీ పంచాయతీ సమితుల వశం చేయబడతాయి. పంచాయతీ సమితులు ఏర్పడని చోట్ల ఆ విధులను జిల్లాపరిషత్తు నిర్వహిస్తుంది. సమితులు ఏర్పడ్డ తర్వాత ఆ అధికారాలు సమితులకే సంక్రమిస్తాయి. సమితులు ఏర్పడని బ్లాకులలోని ప్రభుత్వ పాఠశాలను ప్రభుత్వ శాఖయే నిర్వహిస్తుంది. సమితులు లేని బ్లాకులలో జిల్లా పరిషత్తు సమితి విధులను నిర్వహించవచ్చు. కొన్ని బ్లాకులలో ప్రభుత్వం వెంటనే పంచాయితీ సమితులను స్థాపించ దలచుకోలేదు. ఆ బ్లాకుల్లో డెవలప్‌మెంటు ప్రణాళిక అమలులో ఉన్నా అవి ఎక్కువగా గిరిజన తెగలుగల ప్రాంతాలు కావడంచేత ప్రభుత్వమే వాటిని వేరుగా నిర్వహించ దలచుకొన్నది. ఆ బ్లాకుల పేర్లివి: (1) సీతంపేట (2) భద్రగిరి, (3) అరకు (4) పాడేరు (5) వెంకటాపురం (6) పోలవరం (7) బుట్టాయిగూడెం (8) ఉట్నూరు (9) నర్సంపేట

(10) అశ్వారావుపేట (11) బూర్గంపహాడ్. ఈ బ్లాకుల్లో డెవలప్‌మెంట్ పని అడ్వైజరీ కమిటీల సహాయంతో సాగుతుంది. ఐనా జిల్లా పరిషత్తులు అక్కడ జరుగుచున్న కార్యక్రమాలను కనిపెట్టుతూ ఉంటాయి. వాటి పనిని సమీక్షించి మార్గదర్శిత్వం చేస్తూఉంటాయి. ఆ బ్లాకుల్లో జిల్లా పరిషత్తు జిల్లా బోర్డు చేయవలసిన విధులన్నిటినీ నిర్వహిస్తూ ఉంటాయి. సెక్షన్ 47 (1) VII క్రింద ప్రభుత్వం జిల్లా పరిషత్తుల వశం చేసిన సామాన్య ప్రభుత్వశాఖల విధులన్నీ జిల్లా పరిషత్తులు నిర్వహిస్తాయి. చిన్న నీటిపారుదల పథకాలను ప్రభుత్వం పంచాయత్ సమితులకు ఒప్పజెప్పింది. దానికి కావలసిన డబ్బు జిల్లా పరిషత్తులకు ప్రభుత్వం ఇస్తుంది. పరిషత్తు అవసరాన్నిబట్టి సమితుల కీడబ్బు పంచిపెట్టుతుంది. చిన్న చిన్న నీటిపారుదల సౌకర్యాలను మంచి స్థితిలో ఉంచడం కూడా పంచాయత్ సమితుల విధిమై ఉంటుంది.

ఒక్కొక్క ప్రభుత్వ శాఖకు సంబంధించిన ప్రతి జిల్లా ఆఫీసరు ప్రణాళికలో తన శాఖకు సంబంధించిన అంశములు ఎంతవరకు ఫలోన్ముఖములై ముందుకు సాగాయో పరిషత్తుకు నివేదించాలి. ఈ నివేదికలను జిల్లా పరిషత్తు పర్యవేక్షిస్తుంది.

స్థాయీ సంఘములు

పంచాయతీ సమితులు జిల్లా పరిషత్తులు కమిటీల ద్వారా పరిపాలనము సాగించవలెను. అన్ని విషయములు పూర్తి సమితి లేక పరిషత్తు సభలో చర్చించుటకు వీలుండదు. అట్టి చర్చలు సమగ్రమైనవి గాని, నిర్ణాయకమైనవి కాని కాజాలవు. పెక్కు వివరములు ఉద్యోగులకు విడిచిపెట్టవలసిన పరిస్థితు లేర్పడును. అందుకోసం కమిటీలు అవసరం. ప్రణాళికల పనులు నిరాటంకముగా సాగాలంటే స్థాయీ కమిటీలకు విశాలమైన అధికారాలు ఇవ్వాలి. ఈ పనుల మంజూరీ ఇచ్చే అధికారం వాళ్ళకు ఉండాలి. వివిధ స్థాయీ సంఘాల సమా

వేశములలో బ్లాక్ డెవలప్ మెంట్ ఆఫీసర్, ఆ విషయానికి సంబంధించిన జిల్లా అధికారులు ఉంటారు. జిల్లా పరిషత్తు స్థాయీ సంఘాలైతే జిల్లా పరిషత్తు సెక్రటరీ, జిల్లా ఆఫీసర్లు ఉంటారు. ప్రతివిషయం ఆ విషయానికి సంబంధించిన స్థాయీ సంఘంలో చర్చింపబడుతుంది. డబ్బు ఖర్చుపెట్టవలసివస్తే ఫైనాన్సు స్థాయీ సంఘంలో చర్చింపబడుతుంది. కమిటీలు ఒక పరిమితమైన మొత్తమే మంజూరు చేయగలిగి ఉంటాయి. అంతకు పైబడి మొత్తం మంజూరు కావాలంటే ఆ విషయం మళ్ళా పంచాయతీ సమితుల ముందుగాని జిల్లా పరిషత్తుల ముందుగాని మరొకసారి రావాలి. ఈ విధంగా ప్రతి విషయం ఒక సాధారణ దృష్టితోను సమీక్షించ బడుతుంది. ఒక రెవరైనా పొరపడినా మరొకరు సర్దుకోడానికి వీలుంటుంది. ఒక దశలో పొరపాటైనా మరొక దశలో దిద్దుబాటు జరగడానికి అవకాశం ఉంటుంది. స్థాయీ కమిటీలలో జిల్లాధికారులు కూడా ఉండడంచేత పరిపాలనానుభవమూ కమిటీకి లభిస్తుంది; అధికారులది పై చెయ్యి కాకుండాను ఉంటుంది; వాళ్ళ సలహా లభిస్తూనూ ఉంటుంది. అధికారులు పంచాయత్ సమితులకు పరిషత్తులకు సలహాదారులై ఉంటారు.

స్థాయీ సంఘముల (స్టాండింగ్ కమిటీల) సమావేశాలు బహిరంగంగా కావు. వాటిలో పబ్లిక్ గాని పత్రికా విలేఖరులు గాని పాల్గొనుటకు వీలులేదు. ప్రచారం ఉద్దేశంలో కాకుండా కార్యనిర్వహణం కోసమే శ్రద్ధనంతా కేంద్రీకరించడానికి దానివల్ల సాధ్యమౌతుంది. ఈ కమిటీలలో ఉద్యోగులు పాల్గొంటారు. సలహా ఇస్తారు; నివేదికలు సమర్పిస్తారు; సభ్యులడిగిన ప్రశ్నలకు జవాబిస్తారు. ఈ విధంగా స్థాయీ సంఘాలు సమితులయొక్కయు పరిషత్తుల యొక్కయు వర్క్ షాపుల వంటివి. వాటితో ఉద్యోగుల పరిపాలనానుభవం, సాంకేతిక విజ్ఞానం, సభ్యుల సేవాదీక్ష, కార్యదక్షత, ప్రజల అవసరాలు—అన్నీ మేళవించి ఒక కార్యరూపం పొందేదచ్చుటనే.

వివిధ స్థాయీ సంఘముల మధ్య సహయోగం ఉండాలని ప్రభుత్వాభిమతం, పంచాయతీ సమితి అధ్యక్షుడే స్థాయీ సంఘము లన్నిటికిని ఛైర్మన్ (అధ్యక్షుడు)గా ఉంటాడు. అదేవిధంగా జిల్లాపరిషత్తు స్థాయీ సంఘము లన్నిటికిని కలెక్టర్ అధ్యక్షుడుగా ఉంటాడు. వీరిద్వారా సంఘాలలో పరస్పర సహయోగం సాధ్యమాతుంది.

ఏదైనా ఒక విషయం ఏ స్థాయీ సంఘం క్రిందకు రావాలన్న విషయం స్థాయీ సంఘాల అధ్యక్షుడు నిర్ణయించవచ్చు. లేదా పరిషత్తుగాని సమితిగాని నిర్ణయించవచ్చు. ఆ విషయంలో తీవ్రమైన అభిప్రాయ భేదముంటే సమితిగాని పరిషత్తుగాని స్వయంగా దానిని విచారించవచ్చు. లేదా రెండు మూడు స్థాయీ సంఘములకు చెందిన విషయముని వివాదం వస్తే ఆ రెండు మూడు స్థాయీ సంఘాలు కలిసి సంయుక్త సమావేశము జరపవచ్చు.

సాధారణముగా ప్రతి విషయము ఏదో ఒక కమిటీకి చెంది ఉంటుంది. ఈ కారణముచేత స్థాయీ సంఘాల బాధ్యత ఎంతో ఉంది ఆ మాటకు వస్తే స్థాయీ సంఘాలు సరిగ్గా పనిచేడయం పైనే పంచాయత్ సమితుల యొక్కయు జిల్లా పరిషత్తుల యొక్కయు సాఫల్యం ఆధారపడి ఉంటుంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గ్రామ పంచాయతులు

తెలంగాణాలో 1940 లో మొట్టమొదటిసారి గ్రామ పంచాయతుల చట్టం ఒకటి అమలులోకి వచ్చింది. దీనిక్రింద నాటి హైదరాబాదు సంస్థానంలో 442 పంచాయతులు స్థాపించ బడ్డాయి. కాని అవి కాగితం మీదనే ఉండిపోయేయి. అనేక కారణాలచేత పంచాయతులు సంతృప్తికరంగా పనిచేయ లేదు. దానికి పెద్ద కారణం ధనాభావం.

తర్వాత పోలీసు యాక్షన్ కావడం, ప్రభుత్వం ఏర్పడ్డం జరిగింది. 1951 లో వెనకటి పంచాయతీ చట్టం రద్దుచేసి కొత్త పంచా

యతీ చట్టం ఒకటి శాసనసభ ఆమోదించింది. వయోజను లందరూ పంచాయతీ ఎన్నికల్లో వోటింగు చేసే పద్ధతి వచ్చింది. కొంతమందిని ప్రత్యేకంగా హరిజనులను నామినేటు చేసే అధికారం మాత్రం ప్రభుత్వంవా రుంచుకొన్నారు. కాని వెయ్యికి పైగా జనసంఖ్య గల గ్రామాలలోనే పంచాయతులు ఏర్పడాలని నియమం జరిగింది. రెండు మూడు గ్రామాలు కలిపి గ్రూప్ పంచాయతులను స్థాపించుకొనే అవకాశం కూడా కల్పింప బడింది.

ఈ చట్టం ద్వారా న్యాయ పంచాయతులు స్థాపించే అవకాశం కల్పించారు. కాని ఆ భాగం ఉత్త కాగితం మీదనే ఉండిపోయింది.

మొదటి సంవత్సరం ఈ చట్టంక్రింద 1224 గ్రామ పంచాయతులు నెలకొల్పబడ్డాయి. తర్వాత డబ్బు లేకపోవడంవల్ల పంచాయతుల స్థాపనం ముందుకు సాగలేదు — మళ్ళా 1955 లో 1500 పంచాయతులు స్థాపించబడ్డాయి.

పోను పోను 1951వ సంవత్సరపు గ్రామపంచాయత్ చట్టంలో చాలా లోపాలున్నాయని తేలింది. అందుచేత 1956 లో హైదరాబాద్ గ్రామ పంచాయత్ చట్టం అనేపేర ఒక కొత్తచట్టం తయారైంది. నేటివరకు ఇదే చట్టం తెలంగాణా తొమ్మిది జిల్లాలలోను అమలులో ఉంది. దీనిని "ది హైదరాబాద్ గ్రామ పంచాయత్ యాక్ట్ ఆఫ్ 1956" అంటారు. ఆంధ్రప్రదేశం ఏర్పడిన తర్వాత రెండు ప్రాంతాలకూ ఒకటే శాసనం ఉండాలని ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. ఇప్పుడు 'ఇంటిగ్రేటెడ్' (సంయుక్త) శాసన మొకటి శాసనసభ ముందున్నది.

పదిహేడవ ప్రకరణము

స్థానిక పరిపాలన : కొన్ని సమస్యలు

1. గ్రామకలహాలు

స్థానిక పరిపాలనా సమస్యలలో అత్యంత విషమమైంది గ్రామ కలహాల సమస్య. ప్రతి గ్రామంలోనూ రెండు కుటుంబాల మధ్యలో రెండు కులాల మధ్యలో, రెండు రాజకీయపక్షాలమధ్యలో ఏదో ఒక విధమైన వైమనస్యమో విరోధమో ఉంటుంది. ఎలెక్షన్ సమయాల్లో అది భగ్గున మండుతుంది. ఈ వాక్యాలు వ్రాస్తూఉండగా ఆంధ్రపత్రిక ఈ వార్త తెచ్చింది :

" నెల్లూరు, ఆగస్టు 21 : ఇక్కడికి 50 మైళ్ళలో ఉన్న వింజ మూరు గ్రామంలో మొన్న 15 వ తేదీనేగాక, ఆ మరునాడు కూడా పెద్ద దొమ్మీ జరిగింది. ఆ దొమ్మీలో కర్రలూ, కత్తులూ స్వేచ్ఛగా ఉపయోగించారు. 20 మందికి పైగా గాయపడ్డారు. ఉభయ పక్షా లకూ చెందిన 31 మందిని అరెస్టుచేశారు. దొమ్మీలకు భయపడి పురుషులంతా ఊరువిడిచి పారిపోయారు; స్త్రీలు పిల్లలూ తప్ప ఆ గ్రామంలో ఇప్పుడెవ్వరూ లేరు. గ్రామాన్ని పోలీసులు కాపలా కాస్తున్నారు.

దొమ్మీలో గాయపడ్డ చెన్నమ్మను నెల్లూరు ఆస్పత్రికి తీసుకు వచ్చారు. కాని ఆమె ఆస్పత్రిలో మరణించింది...

పంచాయతి ఎన్నికల సందర్భంలో తగాదాలు వచ్చి ఈ దొమ్మీ జరిగింది... "

ఇదొక ఉదాహరణ మాత్రమే. ఎన్నికలలో జగడాలు దొమ్మీలు జరగడం సర్వసాధారణమైన విషయమే. ఉత్తరప్రదేశంలో ఇవి మరీ ఎక్కువ. 1955 లో బారాబంకీలో జరిగిన ఎన్నికల దొమ్మీలలో ఇరువురు శాసనసభా సభ్యులు చంపబడ్డారు. హిందూస్థాన్

టైమ్స్ పత్రిక ఈ హత్యలను గూర్చి వ్యాఖ్యానిస్తూ ఇలా వ్రాసింది : (24–10–1955). "Elections to Panchayats have accentuated caste rivalry and caste considerations have been a major consideration in selecting candidates" (పంచాయతీ ఎన్నికలు విరోధాలను హెచ్చించేయి. అభ్యర్థులను నిలబెట్టడంలో కులమే ఆ పెద్ద నికషం".) ఒక్క 1955 లోనే ఉత్తరప్రదేశంలో 8 దొమ్మీలు జరిగేయి. తొమ్మండుగురు చచ్చారు. వందలాదిమంది గాయపడ్డారు. ఇవన్నీ పంచాయతీల సందర్భంలో కాకపోవచ్చును. కాని గ్రామ కలహాలు ఎంత తీవ్రంగా ఉన్నాయో తెలపడమే దీని ఉద్దేశం.

బీహారులో, రాజస్థాన్, వింధ్యప్రదేశ్ లో కూడా గ్రామ కలహాలు ఎక్కువగా ఉన్నట్లు హెచ్. డి. మాలవ్యాగారు తన 'ఇండియాలో గ్రామ పంచాయతులు' అన్న గ్రంథంలో వివరంగా వ్రాసినారు. 'ఆర్యావర్త' అను పాట్నా హిందీ దినపత్రిక ఈ కలహాలను గూర్చి ఇలా వ్రాసింది (27–4–1955) "గ్రామపంచాయతుల స్థాపన తర్వాత గ్రామాలలో కలహాలెక్కువైపోయేయి. పలుకుబడిగల స్థానాలకోసం గ్రామ ముఖ్యులందరూ పోటీపడి కొట్టుకొంటున్నారు." బీహారు గ్రామకలహాలను వివరిస్తూ చివరకు విసిగి "Indeed, the story of village conflicts in Bihar can be endless and we would rather stop" (బీహారులో గ్రామ కలహాల కథకు ఒక అంతమనేది ఉండదు. అందుచేత మన మింతటితో ఈ కథ ఆపుచేద్దాము–) అన్నాడు.

"The number of Panchayats which are torn by factions or in which squabbles are rampant is large In fact in some States they are in a majority" అన్నది బలవంతరాయ్ మెహతా కమిటీ. (Report, Vol II 'P. 7)

ఐతే ఈ సమస్యా పరిష్కారం కావడ మెట్లు? 1917 లో విజయనగరంలో గాంధీమహాత్ము నొకరు ఇలా ప్రశ్నించారు.

" అత్యధిక సంఖ్యాకమైన గ్రామాల్లో పార్టీలు తగవులూ ఉన్నాయి. స్థానిక సహాయం తీసుకొని పనిచేయాలన్నప్పుడల్లా స్థానిక రాజకీయాల్లో మేము చిక్కుకొంటాము. ఈ కష్ట పరిస్థితుల్లోంచి బయటపడడం ఎలా? రెండు పార్టీలను విడిచి బయట వారి సహాయంతో పనిచేయాలా? బైటివాళ్ళ సహాయంతో చేసిన పని బైటివాళ్లున్నంత సేపే సాగుతుంది. అది పోగానే కూలిపోతుంది. స్థానికులలో కార్యదీక్ష ఉద్దీపింప చేయడానికి, స్థానిక సహకారం పెంపొందించడానికి ఏమి చేయాలి?"

గాంధీ మహాత్ముడీ ప్రశ్నకు దీర్ఘమైన జవాబిచ్చాడు-ఆయన మాటలు యథాతథంగా ఉటంకిస్తాను :

> " Alas, for India that parties and factions are to be found in the villages, as they are to be found in our cities And when the power politics enters our villages with less thought of the welfare of the villages and more of using them for increasing the parties own power, this becomes a hindrance to the progress of villages, rather than any help I would say that whatever be the consequences, we must make use, as much as possible, of the local help and if we are free from the taint of power politics, we are not likely to go wrong."

(మన నగరాల్లో వలెనే మన గ్రామాల్లో కూడా పార్టీలూ తగవులూ ఉండడం చాలా శోచనీయం. గ్రామ శ్రేయస్సు కంటే పార్టీ బలాన్ని పెంచుకుందామనే ఉద్దేశంతో మన 'పవర్ పాలిటిక్స్' గ్రామంలో ప్రవేశిస్తే ఇది గ్రామాభివృద్ధికి ఆటంకం అవుతుంది గాని సహాయకారి కాజాలదు — అందుకోసమే ఏమైనాసరే సాధ్యమైనంతవరకు మనం స్థానిక సహాయ సహకారాలనే వినియోగించుకోవాలి. 'పవర్ పాలిటిక్స్' వల్ల మనం కళంకితం కాకపోతే మనం ఎప్పుడూ తప్పుదారి తొక్కము.)

పార్టీబలం పెంచ్చించడం కోసం గ్రామాలను వినియోగించ కూడదన్న గాంధీజీ సిద్ధాంతం ఆచరిస్తే గొప్పదే కాని ఇది ఇప్పటి రాజకీయపద్ధతిలో, ఈ పరిస్థితుల్లో సాధ్యమా అన్నదే ప్రశ్న. పంచాయతీలలో ఎన్నికల పద్ధతి తీసివేస్తే మంచిదని శ్రీ ఢేబర్ వంటివారు అభిప్రాయపడ్డారు. పూర్వకాలంలో దక్షిణదేశంలో గ్రామ పంచులను ఎన్నుకొను పద్ధతి వెనకటి పుటల్లో వివరించాను. గ్రామంలో నిష్కళంక చరిత్రుల్ని, గ్రామ సేవాపరుల్ని కొందర్ని మూడు సంవత్సరాల కొకసారి ఎలెక్షన్ పద్ధతినిగాక 'లాట్' పద్ధతిని ఏర్పాటుచేసుకొంటే బాగుంటుందేమో. ఎవ్వరూ మూడేళ్ళకు మించి వరుసగా ఉండకూడదనే నియమం కూడా చాలా మంచిదే. వెనకటి చోళరాజుల కాలంనాటి పద్ధతిలో చాలా అంశాలు మనకు అనుకరణ యోగ్య మనిపిస్తున్నాయి.

ఐతే ఇది తాత్కాలిక పరిష్కారం మాత్రమే. దీర్ఘకాలిక మైన పరిష్కారం మన గ్రామాల్లో పెద్ద భూస్వామ్యం తొలగించడమే. సామాన్యంగా పెద్ద భూస్వాములే గ్రామాన్ని 'పవర్ పాలిటిక్స్'లోకి లాగుతారు— సామాన్య పేద ప్రజలు వాళ్ళ చేతుల్లో కీలుబొమ్మల్లా ఆడుతుంటారు. భూసంస్కరణాలు ఇప్పుడు జరిగినట్లు కాక గాంధీజీ వినోబాజీ చెప్పినట్లు జరిగితే గ్రామాల్లోని ఈ పాత నాయకత్వం పోయి కొత్త నాయకత్వం ఏర్పడుతుంది.

మన నాయకులు సోషలిస్టు సంఘం స్థాపించాలని పూనుకొన్నారు. అది కాంగ్రెస్ ఆదర్శం. గాంధీమహాత్ముని సోషలిజమ్ నిర్వచనం ప్రకారం మన సంఘం పునర్నిర్మింప బడితే మన గ్రామ కలహాల సమస్య దానికదే పరిష్కారమైపోతుంది. గాంధీజీ నిర్వచనం ఇది :

"Socialism is a beautiful word, and so far as I am aware, in socialism all the members of society are equal none low, none high. In the individual body, the soles of the feet are not low because they touch the earth. Even as the members of the

individual body are equal, so all the members of society In it the prince and the peasant, the wealty and the poor, the employer and the employee are all on the same level

(సోషలిజమ్ చాలా అందమైన మాట. నాకు తెలిసినంత మట్టుకు సోషలిజమ్‌లో సంఘంలోని వ్యక్తులందరూ సమానులుగా ఉంటారు — ఒక రెక్కువా కాదు. ఒకరు తక్కువా తక్కువా కాదు. మన శరీరంలోని అవయవాలలో నేలను అంటుతుంది కదా అని మడమ నీచమైన దంటామా? శరీరంలోని అవయవాలన్నీ ఏ విధంగా అన్నీ సమానమో సంఘంలోని వ్యక్తులూ అంతే. అందులో రైతైనా రాజైనా, ధనికుడైనా పేదవాడైనా, యజమానియైనా కార్మికుడైనా ఒకే స్థాయిలో ఉంటారు ")

ఈ సోషలిజమ్ ఎలా వస్తుందో శ్రీ ఢేబర్ వివరించారు :

" Three conditions are indispensable to the attainment of the goal of socialism — equality of opportunity, increased production and equitable distribution. "

(సోషలిజమ్ రావాలంటే మూడు షరతులున్నాయి — సమానమైన అవకాశాలు కల్పించాలి; ఉత్పత్తి అధికం కావాలి; దేశంలో ధనం సమానంగా న్యాయంగా పంచబడాలి.)

ఈ పరిస్థితులే ఏర్పడితే గ్రామ కలహాలు వాటి కవే మటుమాయ మౌతాయి. అందుచేత గ్రామ కలహాలు మన గ్రామసీమలో వ్యాపించిన ఒక తాత్కాలికమైన జబ్బు అనాలి. దానికి భయపడి పంచాయతీ పద్ధతి తగదని వాదించడం వివేకం కాదు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఈ కలహాలను చూచి విసుగు, విచారంకూడా కలుగుతాయి. కోపమూ వస్తుంది. బీహార్ పంచాయతీ పరిషత్తు కాన్ఫరెన్సును సంబోధిస్తూ శ్రీ జవహర్లాల్ నెహ్రూ చెప్పిన ఈ క్రిందిమాట లట్టివే :

" Panchayats have to lend a big hand in the uplift of

villages through Co-operative effort. If the people frittered away their energies by fighting among themselves and running Panchayats on caste and group lines, they would weaken the foundations of the country...If panchayats indulged in casteism they would become worthless and it would be better to do away with them altogether "

(గ్రామాల పునరుద్ధరణలో పంచాయతులు పెద్ద భాగం తీసుకోవాలి. పరస్పరం కలహించుకొని తమ శక్తి సామర్థ్యాలను వ్యర్థంగా వినియోగపరచి పంచాయతులను కులతత్వంపైనా ముఠా తత్వంపైనా నడిపిస్తే అవి దేశం పునాదులను బలహీనపరుస్తాయి...........పంచాయతుల కులతత్వాన్ని పట్టుకు వేలాడితే అవి నిష్ప్రయోజకమౌతాయి. వాటిని పూర్తిగా రద్దుచేస్తే నయం.)

మన గ్రామాలను పట్టుకొని పీడిస్తున్న ఈ పార్టీ రోగాన్ని నిదానించి ఔషధం ఆలోచించిన వారిలో ఆచార్య వినోబాజీ, శ్రీ జయప్రకాశ్ నారాయణ్, శ్రీ ధేబర్ ముఖ్యులు. వీరందరూ పార్టీ పద్ధతిపై ఎన్నికలు ఉండరాదంటారు. పార్టీ ఎన్నికలైతేనే పోటీలు వస్తాయి. పోటీతో విరోధాలు వస్తాయి. మన ఎన్నికలన్నీ బూటకమన్నాడు జయప్రకాశ్ నారాయణ్. "వోటు ప్రజల్లో చీలికలు కల్గించడానికి సాధనం కాకూడదు. అందుకోసం ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో గ్రామాల్లో ఎన్నికలు పనికిరావు" అన్నారు శ్రీ ధేబర్. ఎన్నికలను నిషేధించాలని కూడా ధేబర్ గారన్నారు.* పంచాయతీలలో రాజకీయాల ప్రమేయమే ఉండకూడదని శ్రీ శ్రీమన్నారాయణగా

"I would therefore unhesitatingly say that **elections** on party basis would be the worst service that **we** can render to the people of the villages. I would go to the extent of asking for a constitutional **prohibition of such elections."** **(Contd)**

రన్నారు పంచాయతు విధులు, ప్రయోజనాలు ఆర్థిక, సాంఘిక సాంస్కృతిక రంగాలకు సంబంధించినంత మట్టుకే ఉండాలన్నారు.

1954 లో సిమ్లా యందు జరిగిన స్థానిక స్వపరిపాలనా మంత్రుల సభలో ఈ విషయం కూలంకషంగా చర్చింపబడింది. ఉత్తర ప్రదేశ్, మధ్యభారత్, పెప్సూ రాష్ట్రాల మంత్రులు సిద్ధాంతంతో ఏకీభవించినా అది ఆచరణ సాధ్యం అవునో కాదో అని సందేహం ప్రకటించారు. బీహార్ మంత్రి అది సాధ్యమే కాదన్నాడు. కాని అప్పుడు పంజాబ్ ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్న శ్రీ భీమసేన్ సచార్ శ్రీ శ్రీమన్నారాయణ అభిప్రాయంతో పూర్తిగా ఏకీభవించారు. పంజాబులో 10 వేల పంచాయతుల ఎన్నికలు పార్టీలతో ప్రమేయం లేకుండా జరిగేయని, ఒక్క సంఘటన కూడా జరగకుండా శాంతి యుతంగా సాగిపోయేయని చెప్పారు.

ఇప్పటికి 60 ఏళ్ళ క్రిందట W E. N. Lecky తన 'డెమాక్రసీ అండ్ లిబర్టీ' అన్న ఉద్గ్రంథంలో స్థానిక ప్రభుత్వ ఎన్నికలనుగూర్చి వ్రాసినది నేటికీ సత్యమే. ఆయన మాట లివి:

'Nothing too, is more clearly established by American experience that very frequent contested elections tend to lower the moral tone of Politics, and to throw them more and more into the hands of the professional politician..............constantly recurring elections are keeping up a permanent feeling of contention The elections of the School Board, for the Country Council, for the Parish Council, the Parliamentary elections, which now imply constant party meetings extending through the greater part of the session, are ranging the different parties more and mora in hostile committees and opposing platforms, and whatever good may result is certainly produced by a great deal of ill-feeling and discomfort."

E. W. N. Leckey, Democracy and Liberty, Vol I, P. 198.

ఎన్నికలు ఏకగ్రీవంగా ఉంటే పార్టీ పోటీల కలిగే అనర్థాలు చాలామట్టుకు దూరమౌతాయని ఈ కాన్ఫరెన్సు నిర్ధారణ చేసింది.

కాంగ్రెస్ పంచాయతీ కమిటీ ప్రాచీన దక్షిణదేశ పద్ధతి మంచిదని శిఫార్సు చేసింది.

మొత్తానికి ఈ ప్రశ్నకు నిష్కర్షమైన సమాధానం ఎవ్వరూ ఇవ్వలేదు. గ్రామంలోని పది పదిహేనుగురు పెద్దల్లోంచి ఐదారుగురిని "లాట్" పద్ధతిపై ఎన్నుకోవడమే మంచిదనిపిస్తుంది. విజ్ఞులింకా దీన్నిగూర్చి వివేచించాలి. దీనికి తగిన ఏర్పాట్లు ఎట్లాంటివి చేయాలో కూడా ఆలోచించాలి.

2. పంచాయతులు నడపడానికి డబ్బు

పంచాయతీల రెండవ సమస్య డబ్బు. పంచాయతులు చేయవలసిన పనుల జాబితా చాలా పెద్దది. కాని ఆ పనులకు కావలసిన డబ్బు చాలా స్వల్పం. ఉదాహరణకు 1954-55 లో ఆంధ్రలో 3769 పంచాయతులు ఉండేవి. వాటి మొత్తం ఆదాయములో 72 లక్షలు. అంటే ఒక్కొక్క పంచాయతికి రెండువేల రూపాయలైనా పడలేదు. అదీ నెలకు కాదు సాలుకు. సరిగ్గా లెక్కచూస్తే నెలకు 157 రూపాయల చిల్లర వచ్చింది. వీటిలో 195 మొదటి తరగతి పంచాయతులున్నాయి. వాటిలెక్క వేరుచేస్తే చిన్నగ్రామాల పంచాయతులకు సాలుకు వెయ్యిరూపాయలకు మించి ఆదాయం ఉండదు. ఇంత తక్కువ డబ్బుతో గ్రామపంచాయతీ ఏమి చేయగలదు?

ఇది ఒక్క ఆంధ్రలోనే కాదు. అన్నిచోట్ల ఇదే సమస్య. 1947 లో ఉత్తరప్రదేశ్ లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్‌లో పంచాయత్ రాజ్ బిల్లునుగూర్చి మాట్లాడుతూ శ్రీ చంద్రభాన్ చెప్పినమాటలు కొన్ని రాష్ట్రాలకు చెల్లుతాయి.

"పంచాయతులకు మీరిచ్చిన అధికారానుసారం పన్నులన్నీ వేసినా, మీరన్నట్టు రూపాయికి అణాచొప్పున భూమిశిస్తులోంచి మీ

రిచ్చినా ఒక కోటి రూపాయలకంటె ఎక్కువుండదు. ఈ కోటిరూపాయలూ 50 వేల పంచాయతులమధ్య ఖర్చుపెట్టితే ఒక్కొక్క పంచాయతుకు సాలుకు రు. 200 కు మించి రాదు. ఇంకా చాలా పన్నులు వాళ్ళు వేశారనుకొందాం. ఒక వెయ్యి రూపాయల ఆదాయమే వచ్చినదనుకొందాము. ఆ ఆదాయంతో ఎవరైతేమాత్రం ఏంచేయగలరు ?

ఐతే ఈ పన్ను వసూలుచేయడానికి ఒక మనిషి కావాలి. వీటి లెక్కపత్రాలు చేయడానికి మరొకరుండాలి. గుమాస్తాలు బంట్రోతులు కావాలి.

ఇక పంచాయతులు చేయవలసిన పనుల పట్టిక చూడండి. రోడ్లు, వీధి దీపాలు, మురికినీటి కాలువలు, స్కూళ్లు, ఇత్యాది వీటన్నిటికి ఈ డబ్బు సరిపోతుందనుకోడం హాస్యాస్పదం కాదా ?'' అన్నారు.

కాంగ్రెస్ గ్రామపంచాయతీ కమిటీవారుకూడా ఈ సమస్యను గుర్తించి 'The general experience has been that the total income of where panchayat is far from adequate...the fact is undeniable that our panchayats suffer from shortage of funds' అన్నారు.

ఉదాహరణకు మద్రాసులో 7000 పంచాయతుల ఆదాయం (1950 లో) 154 లక్షలు. అంటే ప్రతి పంచాయతుకు సాలుకు రు2200 ఆదాయం పడింది. ఇక పంచాయతుల విధులు చూడండి : రోడ్లు, వీధి దీపాలు, మురికినీటి కాల్వలు, మంచినీటి సరఫరా, బావుల మరమ్మతు, ప్రజారోగ్యం, న్యాయ విచారణ, విద్య, రాకపోకల సౌకర్యాలు, ఇతర సంక్షేమ కార్యాలు – ఈ విధులు నిర్వర్తించడానికి ఈ డబ్బు ఎలా సరిపోతుందో ఊహించడం కష్టం.

శ్రీ బి. హెచ్. ఎ. చలపతిరావు, దేవిడీ పంచాయత్ అధ్యక్షుడు 'పంచాయత్' పత్రికకు (సెప్టెంబర్ 1959) వ్రాసిన ఉత్తరం

లోని ఈ క్రింది వాక్యాలు చూడండి: "1956 వ సంవత్సరంలో వెనుకబడ్డ జిల్లాలలో క్రొత్తగా ఏర్పాటుచేయబడ్డ పంచాయతీలలో అధిక భాగం సగటున సాలుసరి ఆదాయం రు. 200 లకు రు. 500లకు మధ్య ఉన్నవే. గ్రామానికి ముఖ్యావసరమైన రాకపోకలు, దీపములు, మంచినీటి సరఫరా, పారిశుద్ధ్యముపై ఖర్చు పెడిచిపెట్టి వచ్చిన స్వల్పాదాయంనుంచి రేడియో క్రింద సంవత్సరం వారీ రు. 120 నుండి రు 150 వరకు ఖర్చుపెట్టే స్థితిలో ఈ చిన్న పంచాయతీలు లేవు."

రాజమండ్రికి 14 మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న శ్రీరంగపట్నం 5000 జనాభాగల గ్రామం. దాని ఆదాయం సాలుకు రు. 3000 తూర్పుగోదావరి జిల్లాలోని నరసాపురం గ్రామం జనసంఖ్య 2800. ఆదాయం రు. 3000. ఆ గ్రామస్థులు మంచినీటి బావి ఒకటి తవ్వించుకొంటే రు. 4000 ఖర్చైంది.

ఇవి ఉత్త మచ్చుకుమాత్రం చూపాను. పంచాయతీలకు వచ్చే ఆదాయం గ్రామంలో తల ఒకటికి ఒక రూపాయి కూడా పడడం లేదు. ఈ డబ్బుతో నూటికి తొంభై పంచాయతులు నామ మాత్రంగానే ఉంటాయి. పాలమూరు, మోటూరువంటి పంచాయతులు నూటికి ఒకటైనా ఉంటుందో లేదో చెప్పలేము.

ఈ కారణంచేతనే జిల్లా పంచాయతీ అధ్యక్షుల సభలలో పంచాయతీ ఆదాయం పెరిగే ఏర్పాట్లు చేయవలసిందని తీర్మానాలు చేస్తూ ఉంటారు. ఉదాహరణకు కర్నూలుజిల్లా పంచాయతీ అధ్యక్షుల తృతీయ మహాసభలో "భూమి శిస్తువల్ల వచ్చే ఆదాయంపై 25% పంచాయతీల కిచ్చినప్పుడే గ్రామాభివృద్ధి జరుగుతుంది" అని తీర్మానించారు. కృష్ణాజిల్లా ద్వితీయ పంచాయత్ అధ్యక్షుల మహాసభలో నందమూరు పంచాయతీ అధ్యక్షురాలు గ్రామ పంచాయతీలకు భూమి శిస్తులో సగమైనా ఇస్తేనేగాని గ్రామాభివృద్ధి జరగదన్నారు.

ఆ సభలో శ్రీ నీలం సంజీవరెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ ఇలాగన్నారు "మీరు నాకిచ్చిన స్వాగత పత్రంలో ఒకే ఒక కోరిక కోరారు. భూమి పన్నులో నూటికి 12½ పంచాయతీలకు ఇప్పించవలసి, ఇది సమంజసమైన కోరిక. పంచాయతీలకు ఆదాయం ఎక్కువ ఇచ్చినంత మాత్రాన సరిపోదు. ఆదాయాభివృద్ధితో పాటు వారి బాధ్యతలు ఎక్కువ చేయవలసి ఉండును. భూమి శిస్తులో నూటికి 12½ కాక 25 వరకు పంచాయతీలకు ఇవ్వవచ్చునా? ఇట్లే ఇవ్వగలిగితే వారికివ్వవలసిన బాధ్యతలేమి? అనే విషయం మంత్రివర్గం ఆలోచిస్తున్నది" (పంచాయత్, మే 1959) పంచాయత్ వారు 'ఒకే ఒక కోరిక కోరారు' అన్నారు. శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు. ప్రతి పంచాయత్ ముందు అనేకటే సమస్య ఉందని చెప్పడానికి ఎన్నైనా ఉదాహరణలు ఇవ్వవచ్చు.

పంచాయత్ పత్రిక జనవరి సంచికలో "వార్తలు-విశేషాలు" అన్న శీర్షిక క్రింద ప్రచురింపబడ్డ ఈ క్రింది వార్త శ్రీ వారు వాగ్దానం చేసిన మంత్రివర్గ ఆలోచనకు ఫలమై ఉంటుంది: "గ్రామ పంచాయతీల ఆదాయాన్ని పెంపొందించడం కోసం భూమి శిస్తుగా చెల్లింపబడే ప్రతి రూపాయికి స్థానిక సెస్సును 50 నయాపైసలకు పెంచే ప్రతిపాదనను ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తున్నది. ఆంధ్ర తెలంగాణా ప్రాంతాల్లో ఇప్పుడు వసూలు చేస్తున్న స్థానిక సెస్సులో భేదమున్నది. ఆంధ్రప్రాంతములో రూపాయికి 37 నయాపైసలు, తెలంగాణా ప్రాంతంలో రూపాయికి 19 నయాపైసలు వసూలు చేస్తున్నారు. క్రొత్త ప్రతిపాదన ననుసరించి వసూలు చేయుదలచిన 50 నయాపైసల స్థానిక సెస్సులో 17 నయాపైసలు భూమిశిస్తురూపంగా వసూలయ్యే మొత్తంలో గ్రామ జనాభా ననుసరించి తల ఒకటికి 50 నయాపైసల చొప్పున పంచాయతుల కివ్వాలని ప్రభుత్వం సంకల్పించింది."

పత్రికావార్త: "పంచాయతీలకు జనాభానుబట్టి సగటున తల ఒకటికి 25 నయాపైసల చొప్పున గ్రాంట్ ఇవ్వబడుతుంది. ఇందు నిమిత్తం 1959-60 తొలి అర్థ భాగానికి 37 లక్షలు ఖర్చౌతుంది."

మనవి పేద గ్రామాలు. పన్నులు చెల్లించే శక్తి మన గ్రామాలకు ఎక్కువగా లేదు. ఇళ్ళ పన్ను విధించాలంటే గ్రామాల్లో ఉండేవి ఎక్కువగా గుడిసెలే. అందుచే ఇండ్లపై వచ్చే పన్ను చెప్పుకోదగినంత ఏమీ ఉండదు. ఒక్క భూమిపన్ను తప్ప కొత్త పన్నులు విధించాలన్నా గ్రామాల్లో అవకాశం తక్కువ. అందుచేతనే గ్రామ ధనం స్థానిక పరిపాలనంలో పెద్ద సమస్య అయినది.

జి. డి. హెచ్. కోల్ తన 'లోకల్ అండ్ రీజినల్ గవర్న్‌మెంట్' అన్న గ్రంథంలో ఈ సమస్యను కూలంకషంగా చర్చిస్తాడు.* స్థానికంగానో లేక జిల్లా స్థాయిపైనో ఇన్కమ్ టాక్స్ (ఆదాయపు పన్ను) ఒకటి విధించి, దానిపై వచ్చిన డబ్బంతా ఏ జిల్లా డబ్బు ఆ జిల్లా స్థానిక ప్రభుత్వ సంస్థలకు పంచిపెట్టాలని ప్రతిపాదించాడు. ఆ డబ్బు గ్రామ పంచాయతీలకు మాత్రమే పంచిపెట్టాలని అనుకొంటే వాటి ధన సమస్య చాలావరకు పరిష్కారమౌతుంది.

పంట అమ్మకంపై అమ్మకపు పన్నుకూడా వేయవచ్చును. కో-ఆపరేటివ్ అగ్రికల్చరల్ మార్కెటింగు పద్ధతి అమలులోకివస్తేనే గాని ఇది ఆచరణీయం కాదు. గ్రామంలో పండిన పంట అంతా లేక గ్రామస్తులు అమ్మదలచిన పంట అంతా గ్రామ క్రయ విక్రయ సహకార సంఘంద్వారా సాగినప్పుడే ఈ అమ్మకపు పన్ను సవ్యంగానూ పీడాకరం కాకుండానూ ఉంటుంది. గ్రామ పంచాయతులు వెంటనే ప్రతి గ్రామంలోనూ క్రయ విక్రయ సహకార సంఘాలు సంఘటిత పరచాలి. ప్రతి బ్లాకులోను ఉన్న సహకారోద్యమ విస్తరణోద్యో

* G. D. H Cole, Local and Regional Government, (Cassel) 1947.

గలు (కో-ఆపరేటివ్ ఎక్స్టెన్షన్ ఆఫీసరులు) ఈ విషయమై విస్తారమైన కృషి చేయాలి.

ఇప్పుడున్న పరిస్థితుల్లో అమ్మకపు పన్ను వేస్తే అది పీడాకరంగా పరిణమించడం తథ్యం. ఉత్పత్తిచేసే రైతుకూ తినే పౌరుడికీ మధ్యవుండే దళారులందరూ దీనివల్ల లాభం పొంది ధరలు ఇంకా పెంచుతారు. అందుకోసం కో-ఆపరేటివ్ క్రయవిక్రయ సంఘాలు గ్రామ స్థాయిలోను స్టేట్ ట్రేడింగ్ బ్లాక్ జిల్లా స్థాయిలోను ఏర్పడితే తప్ప ఇది సాధ్యంకాదు.

ఇన్కమ్‌టాక్సులో అన్ని రకాల ఆదాయాలు లెక్కలో తీసుకోవచ్చు. చిన్న రైతులూ, చిన్న ఆదాయంవాళ్ళు ఈ పన్ను ఇవ్వక్కరలేదనే నియమం ఉండవచ్చు. ఈ పన్ను ఎగవెయ్యడానికి కొందరు భూమిని కుటుంబంలో ఉన్న ఒక్కొక్కరికీ పంచిపెట్టి తక్కువ ఆదాయం చూపించవచ్చు. అలాంటి మోసం జరగకుండా చూడడానికి పన్ను కుటుంబం సమిష్టి ఆదాయంపై వేయవచ్చు. ఇన్కమ్‌టాక్సు వసూలు చేయడానికి వేరే ఆఫీసులు, ఉద్యోగులు అవసరంలేదు. ఇప్పుడున్న కేంద్ర ప్రభుత్వం సిబ్బందియే ఈ కార్యం కూడా నెరవేర్చాలి. *

ఇది కాక పొగాకుపై ఇప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వం వసూలు చేస్తున్న ఎక్సైజ్‌లో 25% భాగం గ్రామ పంచాయతుల ఫండుకు ఇవ్వాలి.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మద్యనిషేధం లేనిచోట్ల మద్య పదార్థాలపై వేసే ఎక్సైజ్ పన్నులో కూడా ఒక భాగం గ్రామ పంచాయతులకు ఇవ్వాలి.

It would, of course be most convenient for the divisional' tax to be collected by the national income tax authorities, in order to avoid duplication of administrative machinery."

G D H. Cole, Local Government, P. 227

అగ్గిపెట్టెలు, మిల్లుగుడ్డ మున్నగు వస్తువులపై వేసే ఎక్సైజ్ డ్యూటీలు కొంతభాగం కేంద్ర ప్రభుత్వం స్థానిక ప్రభుత్వానికి ఇవ్వాలి. ఎందు కనగా ఈ పన్ను చెల్లించేవాళ్లు చాలా మట్టుకు గ్రామ ప్రజలే.

ప్రత్తి, జనుము, చెరుకు, పసుపు, మిరపకాయలు మున్నగు వ్యాపార దినుసులపై సర్చార్జ్ వంటి ఒక పన్ను వేయాలి. ఐతే ఇది కూడా సహకార క్రయ విక్రయ సంఘాలు స్థాపించినప్పుడే సాధ్యమౌతోంది.

ప్రస్తుతం అధికమౌతున్న జాతీయాదాయం అంతా కొందరి చేతుల్లోకి మాత్రమే వస్తుంది. దేశం మొత్తంమీద వ్యాపించడం లేదు. అట్టి ఆదాయం అంతటిని జాతీయ సేవా కార్యక్రమాల కోసం వినియోగించడం సోషలిస్టు ఫైనాన్సు విధానం. ఈ విషయంలో జి. డి. హెచ్. కోల్ మాటలు గమనింప దగ్గవి :

> "A socialist economy could, instead of paying out most of the 'national income' in private income, hold back what was needed for financing Public services and distribute only the balance to its citizens in the form of cash incomes. But is would not mean that the citizens were not meeting out of their labours the costs of the Public services: It would mean only that they were meeting them in a different way ' *

మనది సోషలిస్టు ఆర్థిక వ్యవస్థయే కాబట్టి ఈ సిద్ధాంతం అనుసరించడం సమంజసమే అవుతుంది. నూటికి నలభై చొప్పున మన జాతీయాదాయం గత రెండు ప్రణాళికల కాలంలో పెరిగిందని ప్లానింగ్ కమిషన్ వారు అంచనా వేశారు. ఈ డబ్బంతా ఎక్కడ అదృశ్యమైనదని ఆశ్చర్యంతో ప్రశ్నిస్తూ ప్రధాని శ్రీ జవహర్లాల్ నెహ్రూ "ఈ డబ్బంతా దేశవ్యాప్తంగా ప్రజలకు లభించక ఏ కొద్దిమంది

* G. D. H Cole, Local Government, P. 231.

చేతుల్లోనికో వెళ్ళితే ఈ పడిన శ్రమ అంతా వ్యర్థమే అనాలి ” అన్నారు పార్లమెంటులో మాట్లాడుతూ. అధికమైన జాతీయాదాయం వ్యర్థంగా అల్ప సంఖ్యాకుల దురాశా సముద్రాలకు ప్రవహించి పోకుండా అడ్డకట్టకట్టి ఒక రిజర్వాయర్ లో దాన్ని పట్టుకొంటేనేగాని శిథిలావస్థలో ఉన్న ఐదు లక్షల గ్రామాలు ఉన్నత స్థాయికి రావడ మనేది ఎన్నటికీ ఉండదు. ఒక్కొక్క గ్రామానికి సాలుకు ఇరవై వేల చొప్పున ఐదేళ్ళలో ఒక లక్షరూపాయలు ఖర్చుపెట్టితే సాలుకు నూరుకోట్లు. ఐదేళ్ళకు 500 కోట్లు కావాలి. పదివేల కోట్ల ప్రణాళికలో 500 కోట్లు గ్రామ పునర్నిర్మాణానికి మంచి కట్టుదిట్టాలు చేసి తగు యాజమాన్యంక్రింద పంచాయతుల కొప్పజెప్పితే మన గ్రామాలు బాగుపడతాయనడంలో సందేహం లేదు.

శ్రీ హెచ్. డి. మాలవ్యా పంచాయతుల ఆదాయం పెంచే ఒక మార్గం ప్రతిపాదించారు. గాంధీమహాత్ముడు గ్రామాలనుండి ధనం పట్టణాలకు వెళ్ళడం ఆగాలని ఆదేశించినది ఆచరణ రూపంలో పెట్టాలంటే, భూమిపన్ను పంచాయతులనే వసూలు చేయమని అందులో ప్రభుత్వ భాగం కొంత వేరుచేసి ఇచ్చే ఏర్పాటు చేయా లన్నారు. జమీందారీ, జాగీర్దారీ గ్రామాల్లో పన్నులు అధికంగా పెరిగేయి ఆ అధికాదాయమంతా పంచాయతులకే సంక్రమించే టట్టు చేయాలంటారు. ఇది రైతువారీ గ్రామాలకు చెల్లదు. వెనకటి జమీందారీ జాగీర్దారీ గ్రామాలకు మాత్రమే చెల్లుతుంది.

3. పరిపాలనకు సంబంధించిన సమస్యలు

బల్వంతరాయ్ మెహతా కమిటీవారు పంచాయతుల కార్య నిర్వహణంలో గల లోపాలను చర్చిస్తూ అన్న ఈ క్రింది మాటలు గమనింప దగినవి :

"Despite the multiplication of the number of panchayats, their achievements on the whole are modest... There is a wide gap between the legislative frame-

work and the actual working The limitations are partly admininistrative and financial and partly temperamental and these again are interlinked. The administrative limitations mainly relate to deficiencies in trained personnel for working as panchayat executives and lack of coordination and of adequate guidance and supervision "

(Vol. II, P 6)

(పంచాయతుల సంఖ్య పెరిగినా అవి సాధించినది మొత్తం మీద చాలా తక్కువ......చట్టంలో ఉన్న దానికి క్రియలో జరుగుతున్న దానికి చాలా ఎడంఉన్నది. దానిలో ఇబ్బందులు కొంతమట్టుకు పరిపాలనా యంత్రానికి సంబంధించినవి, కొంతమట్టుకు ధన సంబంధమైనవి. మరికొంతమట్టుకవి మన మనోవైఖరికి సంబంధించినవి. ఇవన్నీ ఒకదాని కొకటి సంబంధించినవే. పంచాయతీ ఎగ్జిక్యూటివులుగా పనిచేయ గలిగిన సుశిక్షితులైన మనుష్యులు లేకపోవడమే పరిపాలనా యంత్ర దోషం. అదీకాక ఒక పరిపాలనా శాఖతో మరొక శాఖకు సంబంధం లేకపోవడం, సరియైన మార్గదర్శిత్వంగాని, సూపర్విజన్ చేసేవాళ్లుగాని లేకపోవడం కూడా ఉంది.)

పంచాయతీ అధ్యక్షులకు, ఎగ్జిక్యూటివులకు అనేక విధాల పై (శి)నింగివ్వడానికి ఆంధ్రప్రదేశ ప్రభుత్వం చేస్తుంది. దీనివల్ల ఈ లోపం చాలామట్టుకు తీరవచ్చునని ఆశించవచ్చు.

సూపర్విజన్, మార్గదర్శిత్వం విషయంలో కూడా ఆంధ్రప్రదేశ ప్రభుత్వం కట్టుదిట్టమైన ఏర్పాట్లు చేసింది. ఎక్కడికక్కడ ఒక్కళ్ళపై ఒకళ్ళు పర్యవేక్షించడానికి ఏర్పరచిన 'చెక్స్' 'కౌంటర్ చెక్స్' చాలా సమంజసంగా ఉన్నాయి. వాటివల్ల ఈ సమస్య పరిష్కరింపబడుతుందనే ఆశించవచ్చు.

ఒక్క సంస్కరణ చాలా అవసరం అనిపిస్తుంది. పంచాయతు

లకు పన్నులు వేసే అధికారమే గాని పన్నులు వసూలుచేసే అధికారం ఇవ్వకూడదు. భూమిపన్ను ఇప్పుడు ఎవరు వసూలు చేస్తున్నారో వాళ్ళే పంచాయతీ పన్నులు వసూలు చేయాలనే నియమం ఉండాలి. లేకపోతే స్థానికమైన మొహమాటాలు, ఇతర ఇబ్బందుల వల్ల ఈ పన్నులు సరిగా వసూలు కావు. జగడాలు, మనస్పర్థలు కలగడానికి వీలుంది.

మన మనోవైఖరికి సంబంధించిన లోపాలు రెండు మూడు కారణాలవల్ల కలుగుతున్నాయని బల్వంతరాయ్ మెహతా కమిటీ వారీ క్రింది విధంగా వివరిస్తున్నారు :

(1) సామాన్యంగా పంచాయతులలో గ్రామ జీవనంలోని అన్ని తరగతుల వారు ప్రాతినిధ్యం కలిగి ఉండరు. కలిగి ఉన్నవాళ్ళు లేనివాళ్ళు అందులో సమానంగా రారు. భూసంస్కరణలు, నిరుద్యోగ, అల్పోద్యోగ సమస్య పరిష్కారమైతేనేగాని ఇది పరిష్కారం కాదు.

(2) గ్రామ కలహాలు, వీటివల్ల పంచాయతీ సభల పని కుంటు పడుతుంది. ఈ సమస్యనుగూర్చి వెనక చర్చించాను.

(3) కులతత్వం కూడా మన గ్రామసంఘంలో ఒక గొప్ప లోపం.

ఎన్ని లోపాలున్నా ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణం నిరాఘాటంగా ముందుకు సాగవలసిందేనని మన ఆంధ్ర నాయకులు నడుము కట్టారు. చొరవకు మనలను చెప్పి మరొక జాతిని చెప్పాలి. శ్రీ నీలం సంజీవరెడ్డిగారి ఈ క్రింది మాటలు మన రాష్ట్ర నిశ్చయాన్ని తెలుపుతాయి :

ఆధారములేని విమర్శలు

"ఎక్కడో ఒక మూలనుండి కక్షల కొలవాలమైనట్టి, సంస్కారము తగినంతగా లేనట్టి గ్రామ ప్రజలకు ఇంతటి అధికార

బాధ్యతలను అప్పగించడం సాహసమేనన్న విమర్శ చెలరేగుతూనే ఉన్నది. ప్రజలమీద, వారి సంస్కారంపట్ల, సమయజ్ఞత-ఉచితజ్ఞతల పైన మాకు సంపూర్ణమైన విశ్వాస మున్నది. కనుకనే ఈ విమర్శ లను ఖాతిరు చేయదలచుకోలేదు. ప్రజలే తమ బాధ్యతా నిర్వాహణాల ద్వారా దీనికి సమాధానం చెప్పవలసినవారు.

" కాని ఒక్క విషయం మనం మరచి పోగూడదు. ఏ గ్రామ సమస్యలనైనా, వాటి పరిష్కార మార్గాలనైనా ఆ గ్రామ ప్రజ లర్థము చేసుకున్నంత బాగా, వందల వేల మైళ్ళ దూరములో ఉండే అధికారులు పెద్దలు అర్థముచేసుకోడానికీ వీలు లేదు. సమస్యలూ- పరిష్కార మార్గాలు అర్థమైనవారి చేతిలో అధికార మున్నప్పుడే కార్యనిర్వాహణ బాధ్యతాయుతంగా జరిగి జయప్రదం కాగలదు. ఈ సత్యాన్ని అనుభవముతో గుర్తించిన మేము అధికార వికేంద్రీకరణ పట్ల మొగ్గు చూపించకుండా ఉండడము దుస్సాధ్యమైన సంగతి.

" ఈ విధానంలో దాదాపు 14,000 పంచాయతులకు కొన్ని వందల సమితులకు, ఇరవై పరిషత్తులకు, జయప్రదంగా ఎన్నికలు జరిగినవి. ఈ ఎన్నికలు అత్యంత సమర్థవంతంగా నిర్వహింపబడినవి. ఎన్నికల నిర్వాహణాలను గురించి బహు కొద్ది ఫిర్యాదులు మాత్రమే వచ్చినవి. రానున్న అధికారాన్ని స్వీకరించడానికి ముందే బాధ్యత లను గుర్తించిన ప్రజల తోడ్పాటే లేకుండా ఉంటే ఎన్నికలింత జయప్రదంగా జరిగి ఉండేవి కావు. ఈ సందర్భములో ప్రజలనూ ప్రభుత్వోద్యోగులను కూడా ప్రశంసించడం నా విధిగా భావి స్తున్నాను.

" అనుమాన పీడితులు, ప్రజాస్వామ్య వ్యతిరేకులూ అనుభవ శూన్యులూ అయినవారెందరేమి మాట్లాడినా, ప్రజలలో నుండి వచ్చి ప్రజలను పూర్తిగా అర్థము చేసుకొని వారిపై సంపూర్ణ విశ్వా సాన్ని కలిగిన మేము ప్రజలకు అధికారాలను అప్పగించడానికి ఎప్పుడూ వెనుకంజ వేయలేము—వేయటం జరుగదు. అధికార వికేం

ద్రీకరణ జరిగిన తరువాతనే అది జయప్రదమైన మీదటనే ప్రజాస్వామ్య మనే మాట సార్థకం కాగలదు. ఏమైనప్పటికీ జరిగిన దొక్క- అధికార వికేంద్రీకరణ మాత్రమేనని మీరు భావించకూడదు. బాధ్యతల వికేంద్రీకరణ కూడ జరిగిన సంగతిని మరచిపోకూడదు. అంటే జరిగిన పొరపాట్లకుగాని ఎవరినో బాధ్యులను చేసి అధికారబలంతో-దర్పంతో-మీరు తప్పుకోవడానికి ప్రయత్నించకూడదు. అట్లా చేయడానికి వీలులేదు. అధికారమూ బాధ్యతా జోడుగుర్రాలు. నేత్రద్వయం. రెండింటిని జోడించి చక్కగా సమన్వయించి వ్యవహరించినప్పుడే అభ్యుదయం కలుగుతుంది. ప్రజాస్వామ్యం జయప్రదమవుతుంది. ''

ఉపసంహారం

“ ప్రజలచేత ప్రజల కోసం ప్రజలయొక్క ప్రభుత్వం ప్రజాస్వామ్య ''మన్నాడు అబ్రహామ్ లింకన్ ప్రజాస్వామ్యాన్ని నిర్వచిస్తూ. స్థానిక ప్రభుత్వం ఈ నిర్వచనాన్ని చాలామట్టుకు సార్థకం చేస్తుంది. ప్రజలకూ పరిపాలనా యంత్రానికీ సన్నిహితసంబంధం స్థానిక ప్రభుత్వంలో ఉన్నట్టు మరెక్కడా ఉండదు. మన దేశంలో ప్రజాస్వామ్యం ఇంకా శైశవ దశలో ఉంది. ఇప్పటినుండే స్థానిక పరిపాలనా విషయంలో మంచి సంప్రదాయాలు ఏర్పరచుకొంటే తప్ప మన ప్రజాస్వామ్యం భవిష్యత్తు ఉజ్వలంగా ఉండదు.

ప్రభుత్వ కార్యాలు ముఖ్యమైనవి రెండు : ప్లానింగు, ఆచరణ కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్లానింగు చేయాలి. స్థానిక ప్రభుత్వాలు ఆ ప్రణాళికలకు కార్యరూపం ఇవ్వాలి. అప్పుడే దేశం సంఘటితంగా సవ్యంగా ప్రగతి మార్గం పట్టుతుంది.

"Local Government can only be fully effective when it represents a partnership between the citizen the elected representative, and the local Govt Officer, each working for the good of the community as a whole.

(పౌరులు ఎన్నుకోబడిన ప్రజా ప్రతినిధులూ, స్థానిక ప్రభుత్వోద్యోగులూ పరిపాలనలో భాగస్వాములుగా ఉండి సంఘశ్రేయస్సు కోసం పాటు పడాలి,) అన్నాడు సర్ ఏ. ఏ. మెక్నాట్టి. కాని తామిందు భాగస్వాములనే భావం వీళ్ళం దరిలో ఎలా కలగ జెయ్యాలి?

దీనికొక ఉపాయం పౌర సంబంధ విధానం అవలంబించడం. దీనివల్ల స్థానిక ప్రభుత్వంలో ప్రజలకు ఆసక్తి కలుగుతుంది. స్థానిక ప్రభుత్వం యెడ ప్రజా సామాన్యానికి గల వైఖరి మారుతుంది. ఈ పౌర సంబంధ విధానంలో పెద్దభాగం పత్రికలది. పత్రికలు స్థానిక ప్రభుత్వ చర్చా వేదికలు కావాలి. మ్యునిసిపాలిటీలు, పంచాయతీ సమితులు జిల్లా పరిషత్తులు పౌరసంబంధ సంఘాలు నెలకొల్పి పత్రికా ప్రతినిధులను వాటిలో సభ్యులుగా చేర్చుకోవాలి. స్థానిక సంస్థల కార్యక్రమాలన్నీ బహిరంగంగా కూలంకషంగా చర్చింపబడాలన్నది ప్రజాస్వామ్యంయొక్క ముఖ్యసూత్రం. ఈ సూత్రం మన స్థానిక పరిపాలనా సంస్థలన్నీ గుర్తించాలి. స్థానిక సంస్థల సమస్యలు స్థానిక ప్రజాస్వామ్యం సమస్యలు. అందుచేత వాటి కార్యకలాపాలన్నీ పూర్తిగా రిపోర్టు కావాలి. దానికి విస్తృతమైన ప్రచారం కావాలి. పత్రికలు వాటిని స్వేచ్ఛగా విమర్శించ గలిగి ఉండాలి. స్థానిక సంస్థల అధికారులు తరచు పత్రికా ప్రతినిధులతో గోష్ఠులు (Press conferences) జరపాలి. పత్రికలకు స్థానిక సంస్థలకు ఎంత సన్నిహిత సంబంధాలు ఏర్పరచ గలిగే అవకాశాలున్నాయో అన్ని అవకాశాలవల్ల లాభం పొందాలి.

1941 లో 'నఫ్ఫీల్డ్ కాలేజ్ ఆఫ్ సోషల్ రీకన్స్ట్రక్షన్ సర్వే' అనే సంస్థ వివిధ స్థానిక ప్రభుత్వ సమస్యలను చర్చించడానికి కాన్ఫరెన్సులు ఏర్పాటుచేసింది. వీటిలో ప్రభుత్వోద్యోగులు, ప్రజా ప్రతినిధులు, స్థానిక ప్రభుత్వోద్యోగులు, నిపుణులు పాల్గొన్నారు. వీళ్ళ చర్చలూ తీర్మానాలు పెద్ద రిపోర్టులుగా ప్రచురింపబడ్డాయి. దీని

మూలంగా ప్రజల్లో శ్రద్ధాసక్తులు హెచ్చడమే కాకుండా వివిధ సమస్యలపై సమగ్రమైన కార్యక్రమం తయారౌతుంది. స్థానిక ప్రభుత్వంలో ప్రజలకు శ్రద్ధాసక్తులు కలిగించే రెండవ మార్గమిది. మనజిల్లా పరిషత్తులు పంచాయత్ సమితులు ఇలాంటి సమావేశాలు ఏర్పాటు చేయవచ్చును – లేదా ఒక్కొక్క సమస్యను వివేచించి కార్యక్రమ నిర్మాణం చేయడానికి కమిటీలు ఏర్పాటుచేయవచ్చును.

స్థానిక ప్రభుత్వం అంటే మన ప్రజల్లో శ్రద్ధలేదు. దానికి మొదటి కారణం దాన్నిగూర్చి వాళ్ళకు ఎక్కువ తెలియక పోవడమే. అసలు పరిపాలనా కార్య కలాపాలు – అవి జాతీయమైనా ప్రాంతీయమైనా ప్రజలు ఎక్కువ శ్రద్ధ చూపించడం లేదు. ఎన్నికల సమయాల్లో నూటికి నూరుమంది వోటు చేయరు. వోటు చేసిన వాళ్ళుకూడా ప్రభుత్వ ప్రవర్తను విమర్శా పూర్వకంగా గమనిస్తూ ఉండరు. ప్రభుత్వం తమ నిర్మాణమేనని ప్రభుత్వం చేసే మంత్రులు తామునిల్పిన పెద్దలేనని, ప్రభుత్వోద్యోగులు ప్రజాసేవకులేనని భావించే మనస్తత్వం మన ప్రజా సామాన్యంలో కలగలేదు. శాసన సభలో మన ప్రతినిధులు కూడా తమ నియోజక వర్గాన్ని మళ్ళీ అడిగిచూడరు. ఇది మనదేశంలోనే కాదు. ఇంగ్లండు వంటి ప్రాచీన ప్రజాస్వామ్య దేశంలోకూడా స్థానిక ప్రభుత్వం అంటే ప్రజలలో ఉపేక్షాభావ మున్నట్లు తెలుస్తుంది. సర్ ఏ ఏ. మెక్నాల్టీ తన 'లోకల్ గవర్నమెంటు' అన్న గ్రంథంలో ఇలా వ్రాస్తున్నాడు :

> "With all these incentives, it cannot be denied that many men and women take little or no interest in the work of their local authority. This is demonstrated by the fact that a large percentage of electors never trouble to vote at municipal Elections. The reasons for this apathy are manifold... A large proportion of the Community are completely ignorant of the system of local Govt, under which they live and of British local Govt,"

(ఇన్నివిధాల ప్రోద్బలం చేసినా చాలామంది స్త్రీలు పురుషులు స్థానిక ప్రభుత్వంలో శ్రద్ధ తీసుకోరు. మ్యునిసిపల్ ఎలెక్షన్లలో చాలామంది వోటు చేయకపోవడం దీనికి ప్రబల సాక్ష్యం. ఈ అయిష్టానికి చాలా కారణాలున్నాయి..... చాలామందికి స్థానిక ప్రభుత్వ పద్ధతి పూర్తిగా తెలియదు. బ్రిటిష్ స్థానిక ప్రభుత్వ పద్ధతికూడా తెలియదు.)

ప్రజలకూ పరిపాలనా యంత్రానికి వివిధ రీతుల సన్నిహిత సంబంధం కలగజేయడమే దీనికి ఏకైక పరిష్కార మార్గం. ఏ ఏ రీతుల ఈ సంబంధం పెంపొందించాలో మన ప్రభుత్వం, పంచాయతీలు నిర్వహించుచున్న పెద్దలూ ఆలోచించాలి. అప్పుడే అది నిజమైన ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణ మాతుంది.

పంచాయతీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తుల (1959) చట్టము

(1959 వ సంవత్సరపు 35 వ చట్టము)

సులభ భాషలో వ్రాసిన ముఖ్య విభాగముల సారాంశము

★

మొదటి అధ్యాయము

★

ఉపక్రమణిక

1 వ సెక్షన్. పేరు, వ్యాప్తి, ప్రారంభము :

(1) ఈ చట్టము "1959 వ సంవత్సరపు ఆంధ్రప్రదేశ పంచాయతీ సమితుల, జిల్లా పరిషత్తుల చట్టము" అని పిలువబడును.

(2) ఈ చట్టము ఆంధ్రప్రదేశ మంతటికిని వర్తించును.

(3) ఏ ప్రాంతమున ఏ తేదీనుండి ఇది అమలులోనికి వచ్చునో ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించి గెజెట్‌లో ప్రకటింతురు. ఆయా తేదీలనుండి ఆయా ప్రాంతములలో ఇది అమలులోనికి వచ్చును.

2 వ సెక్షన్. నిర్వచనములు :

(జి) ఇందులో 'పంచాయతీ' అనగా ఆంధ్రప్రాంతములో 1950 వ సంవత్సరపు (10 వ) మద్రాసు పంచాయతీల చట్టము క్రింద ఏర్పాటు చేయబడిన గ్రామ పంచాయతీ యనియు, తెలంగానా ప్రాంతమున 1956 వ సంవత్సరపు (17 వ) హైదరాబాదు గ్రామపంచాయతుల చట్టముక్రింద ఏర్పడిన గ్రామ పంచాయతీ అనియు అర్థము.

(జె) ఇందులో జిల్లాబోర్డు చట్టము అనగా ఆంధ్రప్రాంతమున అయినచో 1920 సంవత్సరపు మద్రాసు జిల్లాబోర్డుల చట్టము అని

అర్థము. తెలంగాణమున నైనచో 1954 సంవత్సరపు హైదరాబాదు జిల్లాబోర్డుల చట్టము (1957 హైదరాబాదు 1 వ చట్టము) అన్నమాట.

(ఎన్) పట్టణ సమితి అనగా 1956 హైదరాబాదు జిల్లా మ్యునిసిపాలిటీల చట్టము క్రింద ఏర్పాటు చేయబడిన పట్టణ మ్యునిసిపాలిటీయొక్క సమితి అని అర్థము.

రెండవ అధ్యాయము

పంచాయతీ సమితుల ఏర్పాటు, నిర్మాణము, అధికారములు, విధులు మున్నగునవి.

3 వ సెక్షన్ : (1) (2) (3) సారాంశం :

ఒక్కొక్క డెవలప్ మెంటు బ్లాకు ఒక్కొక్క పంచాయతీ సమితి ఇలాకా లేక అధికార క్షేత్రముగా నిర్ణయింప బడినది.

4 వ సెక్షన్ : పంచాయతీసమితి నిర్మాణము :

ఈ క్రిందివారు పంచాయతీ సమితుల సభ్యులు కావలెను:-

(1) ప్రతి గ్రామ పంచాయతీ అధ్యక్షుడు లేక సర్పంచు. బ్లాకులో ఉన్న ప్రతి పట్టణ సమితి అధ్యక్షుడు. (రద్దుచేయబడిన పంచాయతీ లేక పట్టణ సమితి ప్రాంతమునకు ప్రతినిధిగా కలెక్టరు ఒక వ్యక్తిని, నామినేట్ చేయవలెను.)

(2) పంచాయతీలు ఇంకను ఏర్పడని ప్రాంతమునకు ప్రతినిధిగా ఉండుటకై జిల్లా కలెక్టరుచే నామినేటు (నామ్జద్) చేయబడిన వ్యక్తి ఒకరు.

(3) బ్లాకులో నివసించు వారినుండి పైన (1, 2) పేర్కొనబడిన సభ్యులచే ఈక్రింది విధముగా ఎన్నుకో బడినవారు

(ఎ) ఒక స్త్రీ;

(బి) షెడ్యూలు కులముల ప్రతినిధి ఒకరు;

(సి) షెడ్యూలు తెగలు ఎక్కువ సంఖ్యలో ఉన్న ప్రాంతములో ఆ తెగల ప్రతినిధి ఒకరు.* అట్లు లేనిచోట షెడ్యూలుకులములకు చెందిన ప్రతినిధి మరొకరు.

(డి) పరిపాలనయందును ప్రజా జీవనంలోను ప్రముఖపాత్ర వహించినవారు, గ్రామాభివృద్ధి కార్యక్రమాల్లోను సంఘ సేవయందును అనుభవముగల వ్యక్తులనుండి ఒక పురుషుడు, ఒక స్త్రీ.

(ఇ) ఆబ్లాకులో సహకారోద్యమమునందు పనిచేయుచున్న ఒక సభ్యుడు. అతడొక సహకారసంఘ సభ్యుడుగ ఉండవలెను.

(2) బ్లాకులో నివసించు వారనగా సాధారణముగ ఆ బ్లాకులో నివసించుచున్న వారని గాని అందు స్వంతనివాస గృహము కలిగి ఉన్నవారు అని అర్థము.

5 వ సెక్షన్ : పంచాయతీ సమితి యొక్కయు దాని స్థాయీ సంఘములయొక్కయు వ్యవహారములలో పాల్గొనుటకు శాసన సభా సభ్యుల హక్కు :

(1) రాజ్యసభయొక్కగాని విధాన సభయొక్కగాని సభ్యుడెవరైనను తన నియోజకవర్గమునందలి పంచాయతీ సమితి లేక దాని స్థాయీ సంఘముయొక్క ఏ సమావేశమునందైనను పాల్గొనవచ్చును. ఆ సమావేశములలో మాట్లాడవచ్చును. చర్చలలో పాల్గొన వచ్చును. కాని వోటుచేయు హక్కుమాత్రము అతనికి లేదు. ఆయన నియోజకవర్గములో ఒకటికంటె ఎక్కువ పంచాయతీ సమితులున్నను అతడు వాటి కార్యక్రమములలో పాల్గొన వచ్చును.

---

* ఏచోట్లనైన షెడ్యూల్ తెగల జనాభా తగినంత ఉన్నదో లేదో జిల్లా కలెక్టరు నిర్ణయించును.

6 వ సెక్షన్ : సభ్యులను ఎన్నుకొనుటకు ప్రత్యేక సమావేశము.

(1) 4 వ సెక్షనులో వివరించిన ప్రకారము ఆరుగురు సభ్యులను ఎన్నుకొనుటకు కలెక్టరు పంచాయత్ సమితి సభ్యులను సమావేశ పరచును. సమావేశమునకు నిర్ణయింపబడిన తేదీకి కనీసము పది రోజులకు ముందు సభ్యులకు ఈ విషయము నోటీసు ద్వారా తెలియజేయ వలెను. (2) కలెక్టరు గాని కలెక్టర్ చే అధికారము పొందిన ఒక గెజెటెడ్ ఆఫీసర్ గాని ఈ సమావేశమునకు అధ్యక్షత వహించవలెను.

7 వ సెక్షన్ : అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్షుల ఎన్నిక, వారి పదవీ కాలము ఇత్యాది.

(1) ప్రతి పంచాయతీ సమితికి ఒక అధ్యక్షుడు, ఒక ఉపాధ్యక్షుడు ఉండవలెను. పంచాయతీ సభ్యులు తమ నుండియే వారిని ఎన్నుకొనవలెను. (2) పైన వివరించబడినట్లు ఆరుగురు సభ్యుల ఎన్నిక అయిన తర్వాత వీలైనంత త్వరలో అధ్యక్షుని ఉపాధ్యక్షుని ఎన్నుకొనుటకై కలెక్టరు పంచాయతీ సమితి సభ్యుల సమావేశమును జరుపును. మొదట అధ్యక్షుని ఎన్నిక జరిపి. తర్వాత ఉపాధ్యక్షుని ఎన్నిక జరుపవలెను.

(2) అధ్యక్షుని ఎన్నిక జరుపునప్పుడు కలెక్టరుగాని అతని అధికారము పొందిన ఒక గెజెటెడ్ ఆఫీసరుగాని అధ్యక్షత వహించవలెను. ఉపాధ్యక్షుని ఎన్నికకు అప్పటికి ఎన్నుకోబడిన పంచాయతీ సమితి అధ్యక్షుడే అధ్యక్ష స్థానమున కూర్చుండవలెను.

(3) (ఎ) ఏదైన కారణముచే తాత్కాలికముగ అధ్యక్షుని స్థానము ఖాళీ యైనచో, పైన చెప్పినట్లే కలెక్టరు సమితి సభ్యులను సమావేశ పరచి అధ్యక్షుని ఎన్నిక జరపవలెను – కలెక్టరుగాని అతనిచే నియమింపబడిన ఒక గెజెటెడ్ ఆఫీసరుగాని అట్టి సభకు అధ్యక్షత వహించవలెను.

(b) అట్లే ఉపాధ్యక్షుడు పదవి ఖాళీ యైనప్పుడు సమితి అధ్యక్షుడు సభ్యులను సమావేశపరచి తన అధ్యక్షత క్రింద ఎన్నిక జరుపవలెను.

(4) అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్షుల పదవీ కాలము ఎన్నిక అయిన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరములు. తాత్కాలికముగ ఖాళీ ఏర్పడినప్పుడు ఎన్నుకోబడిన అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్షుల కాలపరిమితి వెనకటి అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్షులు గడిపి పోయిన కాలము మినహా మిగిలిన కాలపరిమితి వరకే ఉండును.

అవసర మున్నచో ప్రభుత్వము ఆరు నెలలవరకు మాత్రము ఈ కాలపరిమితిని పొడిగించ వచ్చును.

8 వ సెక్షన్. సమితి సభ్యుల కాలపరిమితి, ఖాళీస్థానములను భర్తీ చేయుట.

(1) (i) (a) అధికారరీత్యా పంచాయతీ సమితి సభ్యులైన గ్రామ పంచాయతీ అధ్యక్షులు, సర్పంచులు, పట్టణసంఘ అధ్యక్షులు తమ పదవులనుండి ఏకారణముచేతనైన తొలగినచో పంచాయతీ సమితి యందు వారి సభ్యత్వముకూడ పోవును.

(b) రద్దుచేయబడిన పంచాయతీ లేక పట్టణసంఘ ప్రాంతమునకు ప్రతినిధిగ కలెక్టరు నామినేట్ చేసిన సభ్యుడు ఆ పంచాయతీ లేక పట్టణసంఘము పునర్నిర్మింప బడి దాని అధ్యక్షుడు ఎన్నుకొనబడునంతవరకు సభ్యుడై ఉండును.

(iii) (ఏ)సమితి సభ్యుల కాలపరిమితి ఎన్నుకోబడిన లేక నామినేట్ చేయబడిన తేదీనుండి మూడు సంవత్సరములు. మధ్యకాలములో ఎన్నుకోబడిన సభ్యుల కాలపరిమితి మూడు సంవత్సరములలో మిగిలిన కాలమునకు పరిమితమై ఉండును.

(బి) సహకారోద్యమములో పనిచేయు చుండుటచే సభ్యులుగ ఎన్నుకోబడినవారు ఏ కారణముచేనైన ఆ బ్లాకులోని సహకార సంఘ

ములలో సభ్యత్వమును విరమించుకొన్న యెడల, మూడు సంవత్సర ముల కాలము పూర్తికాకముందే పంచాయత్ సమితి సభ్యత్వము మానుకోవలెను.

సెక్షన్ 9. సమితి సభ్యుడగుటకు అనర్హతలు

(1) క్రిమినల్ కోర్టుచే ఆరు నెలలకు మించి శిక్ష పొందినవాడు అట్టి శిక్ష అనుభవించిన అయిదేళ్ళవరకు సమితి సభ్యుడగుటకు అర్హుడు కాడు.

అయితే ప్రభుత్వము అట్టి శిక్ష అనర్హతగా భావింపరాదని ఆదేశించవచ్చును.

ఈ క్రిందివారు కూడ సమితి సభ్యత్వమునకు అర్హులు కారు :

(2) మనస్థిమితము లేని వ్యక్తి; చెవిటి మూగవాడు, కుష్ఠురోగి.

(3) దివాలా దారుగా తన్ను ప్రకటించవలసినదని దరఖాస్తు పెట్టు కొన్నవాడు; దివాలాదారుగా ఉన్నవాడు.

(4) పంచాయతీ సమితి చేయించుచున్న పనులలో గుత్తేదారు (కంట్రాక్టరు)గా ఉన్నవాడుగాని, లేక ఆపనితో మరెట్టి విధ మైన సంబంధము కలవాడు.

(5) పంచాయతీ సమితి తరఫునగాని వ్యతిరేకముగ గాని జీతము. లేక దాని ప్రతిపక్షమునకు న్యాయవాదిగా (వకీలు) పనిచేయు చున్నవాడు.

(6) గౌరవ మేజిస్ట్రేటుగా ఉన్నవాడు.

(7) పంచాయతీ సమితి సభ్యునకు సేవకునిగా గాని, యజమానిగా గాని ఏవిధమైన ఆఫీసరుగా గాని ఉన్నవాడు.

10 వ సెక్షన్ : సభ్యుడుగా ఉండుటకు అనర్హతలు.

ఈక్రింది వారు సమితి సభ్యత్వమును పోగొట్టు కొందురు :

(1) వరుసగా ఆరు నెలలకు మించి బ్లాకు ఇలాకాలో నివసించుట మానిన వారు.

(2) సమితి అనుమతి పొందకుండా వరుసగా మూడు సమావేశములకు హాజరు కానివారు.

11 వ సెక్షన్ : సభ్యుల అనర్హతా సమస్యలను జిల్లా మునసబు నిర్ణయించుట.

(1) పై కారణములచే ఏసభ్యుడైనను అనర్హుడుగా ప్రకటింపబడినప్పుడు ఆ సభ్యుడు అది అక్రమమైనదని భావించినచో, తన ఇలాకా జిల్లా మున్సిఫ్ వద్ద నిర్ణయమునకై దరఖాస్తు పెట్టుకొనవచ్చును.

పై సెక్షన్ క్రింద తాననర్హుడయ్యెనో లేదో అని సందేహము వచ్చినప్పుడు జిల్లా మున్సిఫ్‌కు దరఖాస్తు చేసుకో వచ్చును. అట్టి అనుమానము ఏసభ్యునకు కలిగినను సమితి అధ్యక్షునకు కలిగినను అట్లు చేయవచ్చును.

(2) జిల్లా మున్సిఫ్ తీర్మానముపై అపీలు లేదు.

(3) అట్టి నిర్ణయము జరుగువరకు అతడు సభ్యుడుగనే ఉండును.

12 వ సెక్షన్ : కొన్ని ఖాళీలను భర్తీచేయుట.

ఏకారణముచేతనైనను ఒక సభ్యత్వస్థానము ఖాళీయైనచో దానికై యథాప్రకారము ఎన్నిక జరుగవలెను. అది నామినేటెడ్ సీట్ అయినచో నామినేషన్ జరుగవలెను. అట్లు ఎన్నుకోబడిన లేక నామినేట్ చేయబడిన సభ్యుడు మూడు సంవత్సర కాలపరిమితిలో మిగిలిన భాగము వరకే సభ్యుడై యుండును.

13 వ సెక్షన్ : రాజీనామాలు.

అధ్యక్షుడు గాని ఉపాధ్యక్షుడుగాని ఒక సభ్యుడు గాని రాజీనామా ఇవ్వదలచినచో లిఖిత పూర్వకమైన నోటీసు బ్లాక్ డెవలప్‌మెంటు ఆఫీసర్ (బి. డి. ఓ)కు స్వయముగ ఇవ్వవలెను. నోటీసు చేరిన తేదీనుండి రాజీనామా అమలులోనికి వచ్చును.

రాజీనామా నోటీసు బి. డి. ఓ కు స్వయముగ అందజేయని పక్షమున, సదరు నోటీసు యథార్థమైనదో కాదో ధ్రువపరచవలసి నదిగా రాజీనామా ఇచ్చిన వ్యక్తిని బి. డి. ఓ కోరవలెను. అతడది వాస్తవమేనని ధ్రువపరచిన పిదప నోటీసు అమలులోనికి వచ్చును.

14 వ సెక్షన్ : పంచాయితీ సమితియొక్క స్థాయీ సంఘములు.

ప్రతి పంచాయితీ సమితికి ఈదిగువ ఉదహరించిన విషయము లను పాలించుటకు వివిధ స్థాయీ సంఘము లుండును :

(1) వ్యవసాయము, పశుపోషణ, చిన్నతరహా నీటి పారుదల, విద్యుచ్ఛక్తి, భూసార రక్షణ, గట్లు వేయుట, చేపలు పెంచుట—వీటికై ఒక స్థాయీ సంఘము.

(2) సహకారము, మితవ్యయము, చిన్న మొత్తముల పొదుపు (స్మాల్ సేవింగ్స్), కుటీర పరిశ్రమలు, గ్రామ గృహ నిర్మాణము, మద్యపాన నిషేధము లేక నిగ్రహము, గణాంక వివరములు—వీటికై ఒక స్థాయీ సంఘము.

(3) విద్య, సాంఘిక విద్య (సోషల్ ఎజుకేషన్), వైద్య సహాయము, త్రాగునీటి సాంఘిక సంక్షేమం. స్త్రీశిశు సంక్షేమము విపత్కాలములలో సహాయము— వీటికై ఒక స్థాయీ సంఘము.

(4) రాకపోకల సౌకర్యములు, నిర్మాణములు (బిల్డింగులు)— వీటికై ఒక స్థాయీ సంఘము.

(5) పన్నులు, ఆర్థిక విషయములు — వీటికై ఒక స్థాయీ సంఘము.

ఈ అయిదు స్థాయీ సంఘములు కాక అవసరాన్ని బట్టి ఇంకా మరికొన్ని స్థాయీ సంఘాలు నెలకొల్ప వచ్చును. కాని దానికి ప్రభుత్వం యొక్క ఆమోదం కావాలి.

ప్రతి స్థాయీ సంఘములోను ఏడుగురు సభ్యు లుండవలెను.

సమితి అధ్యక్షుడు ప్రతి స్థాయీ సంఘానికి పదవిరీత్యా సభ్యుడుగాను అధ్యక్షుడుగాను ఉండాలి. మిగతా ఆరుగురు సభ్యులను సమితి తమ నుండి ఎన్నుకోవాలి.

పంచాయతీ సమితి కోరినచో సమితి సభ్యులు కాని వారిని ఇద్దరిని నిపుణులను అనుభవజ్ఞులను ఎన్నుకోవచ్చును. అట్లే రెండవ స్థాయీ సంఘంలో సహకారము, కుటీర పరిశ్రమలలో నైపుణ్యము, అనుభవము, పరిజ్ఞానముగల సమితి సభ్యులు కాని ఇరువురిని ఎన్నుకో వచ్చును.

మూడవ స్థాయీ సంఘములో అధమం ఒక స్త్రీ సభ్యురాలు షెడ్యూలు కులముల ప్రతినిధి ఒకరు ఉండవలెను.

ప్రభుత్వానికి ఉచితమని తోస్తే స్త్రీ శిశు సంక్షేమముల కొరకు ప్రత్యేకముగ ఒక స్థాయీ సంఘమును ఏర్పరచ వచ్చును. అందులో ఏడుగురికి తక్కువ కాకుండా సభ్యు లుండవలెను. ఏడుగురికి మించి ఉండవచ్చును. సమితి అధ్యక్షుడు దీనికి సభ్యుడునుగాను అధ్యక్షుడుగను ఉండును. మిగిలిన సభ్యులు సమితి సభ్యులనుండియే తీసు కొనవలెను. కాని అవసరమైనచో సభ్యులు కాని వ్యక్తులనూ నియ మించవచ్చును. ఈ స్థాయీ సంఘ సభ్యులలో మొత్తమునకు స్త్రీల సంఖ్య ఎక్కువగ ఉండవలెను.

ప్రతి స్థాయీ సంఘము తమకు అప్పగించబడిన విషయములలో పంచాయతీ సమితి అధికారములను వినియోగించుచు తన కర్తవ్యము లను నెరవేర్చవలెను.

పంచాయతీ సమితి అధ్యక్షుడు తప్ప తక్కిన వారెవ్వరును ఏక కాలమందు ఒకటి కంటె ఎక్కువ స్థాయీ సంఘములకు సభ్యుడుగా ఉండరాదు. అయితే సమితి సభ్యుల సంఖ్య స్థాయీ సంఘముల స్థానము లన్నిటిని భర్తీ చేయుటకు చాలని పరిస్థితులలో రెండుస్థాయీ సంఘములకు మాత్రము సభ్యుడు కావచ్చును.

15 వ సెక్షన్ : పంచాయతీ సమితి, దాని స్థాయీసంఘ వ్యవహారము లలో పాల్గొనుటకు కలెక్టరు హక్కు.

పంచాయతీ సమితియొక్కగాని స్థాయీ సంఘముయొక్క గాని ఏ సమావేశములోనైనా కలెక్టరు పాల్గొనవచ్చును. మాట్లాడ వచ్చును - కాని వోటుచేయరాదు.

16 వ సెక్షన్ : తన స్థాయీ సంఘములనుండి ఏ డాక్యుమెంటు నైనను తెప్పించుకొనుటకు సమితి అధికారము.

పంచాయతీ సమితి స్థాయీ సంఘములనుండి ఎట్టి పత్రమునై నను తెప్పించవచ్చును. స్థాయీ సంఘములు అట్లు తెప్పించిన పత్ర ములను సమితికి సమర్పించవలెను.

17 వ సెక్షన్ : నియమావళిని అనుసరించుట.

ప్రతి పంచాయతీ సమితియు స్థాయీ సంఘమును దానికిసంబం ధించిన నియమావళిని అనుసరించవలెను.

18 వ సెక్షన్ : పంచాయితీ సమితి అధికారములు: కర్తవ్యములు.

1. చట్టము యొక్క నిబంధనలకు లోబడి బ్లాకు పరిపాలనాధి కారము పంచాయతీ సమితి పరమై ఉండవలెను. ప్రజలయందు స్వయం సహాయశక్తిని కలిగించి, వారు చొరవతో ముందుకువచ్చి ఉత్సాహంతో అభివృద్ధి కార్యాలలో పాల్గొనేటట్టు చేయటం పంచా యతీ సమితుల ప్రథమ కర్తవ్యము. ఈ చట్టము క్రింద ఇవ్వబడిన అధికారము లన్నిటినీ వినియోగించుకుంటూ ఇందు వివరించిన కర్త వ్యములన్నిటినీ పంచాయతీ సమితి నెరవేర్చును.

2. ఈ చట్టము విధించు కార్యములను నెరవేర్చుటకై కావ లసిన ధనమును సేకరించు నిమిత్తము ప్రభుత్వముయొక్క ఆమోద మును పొంది పంచాయతీ సమితి అప్పులు చేయవచ్చును. పన్నులను, రుసుములను విధించవచ్చును. తనకు బదిలీ చేసిన వెనకటి జిల్లాబోర్డుల

అధికారములను వినియోగించుచు దాని కర్తవ్యములను కూడ నెరవేర్చవలెను.

ముఖ్యముగ పంచాయతీ సమితి షెడ్యూలులో వివరించిన అధికారములను వినియోగించుచు విధులను నెరవేర్చవలెను.

3. (a) ఏదైన పంచాయతీ రద్దు చేయబడినప్పుడు కొత్త పంచాయతీ ఏర్పడేవరకు దాని అధికారాలు వశం చేసుకొని దాని కర్తవ్యాలు పంచాయతీ సమితి నెరవేర్చవలెను.

(b) అట్లే దాని హద్దులలో ఏదైన పట్టణసంఘము రద్దుచేసినప్పుడు అది తిరిగి ఏర్పడేవరకు అధికారములను కూడ వశపరచుకొని దాని కర్తవ్యాలు పంచాయతీ సమితియే నెరవేర్చును.

4. జిల్లా పరిషత్తు ఆమోదమును పొంది పంచాయతీ సమితి బ్లాకులోని పంచాయతుల యొక్కయు, పట్టణ సమితుల యొక్కయు నిధుల (Funds) నుండి అవసరమైన మొత్తములను వసూలు చేసుకొనవచ్చును.

19 వ సెక్షన్ : ఉమ్మడి నీటి సరఫరా పనులు, నిర్వహణ.

రెండు లేక ఎక్కువ పంచాయతీలు కలిసి,

(అ) ఒక ఉమ్మడి వనరునుండి త్రాగు నీటి సరఫరా ఏర్పాట్లు చేసుకొనవచ్చును.

(ఆ) ఏదైన సంస్థ నిర్వహణము పంచాయతీ సమితికి ఒప్పజెప్పవచ్చును.

(ఇ) రెండు లేక అంతకు మించిన పంచాయతీ సమితులు కలిసి వైద్యశాలలను, శిశు సంక్షేమ కేంద్రములను, ఇతర సంస్థలను ఉమ్మడిగా స్థాపించి నిర్వహించు కొనవచ్చును.

20 వ సెక్షన్ : బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసర్ (బి. డి. ఓ) వద్ద నుండి పత్రములను తెప్పించుకొను అధికారము.

పంచాయతీ సమితియు, దాని స్థాయీ సంఘములును బి. డి. ఓ వద్దనుండి ఏ పత్రమునైనను తెప్పించుకోవచ్చును. బి. డి. ఓ సమితి

అధ్యక్షుడు కోరిన వెంటనే ఆయా పత్రములను పంపవలెను. ఏదైన పత్రము సమితికి గాని స్థాయీ సంఘమునకుగాని సమర్పించిన యెడల అది ప్రజాశ్రేయస్సునకు భంగకరమని తోచినప్పుడు ఆ విషయము బి. డి. ఓ అధ్యక్షునకు నివేదించుకోవలెను. దానిపై అధ్యక్షుడు నిర్ణయించినట్లు చేయవలెను. అధ్యక్షుని నిర్ణయము తుదినిర్ణయము.

21 వ సెక్షన్ : గ్రామాధికారులనుండి సమాచారము కోరు అధికారము.

పంచాయతీ సమితి తన ఇలాకాలో ఉన్న ఏ గ్రామమునుండి యైనను ఆ గ్రామమునందలి ఎవరైన వ్యక్తిని గూర్చి గాని, ఆస్తిని గూర్చి గాని అవసరమైన సమాచారమును గ్రామోద్యోగులనుండి తెప్పించ వచ్చును.

22 వ సెక్షన్ : అధ్యక్షుని యొక్కయు ఉపాధ్యక్షుని యొక్కయు అధికారములు, విధులు.

(అ) పంచాయతీ సమితి అధ్యక్షుడు. (అ) సమితి లేక స్థాయీ సంఘము చేసిన తీర్మానములను అమలు జరుపుటకు బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసర్ కార్యాలయము, అతని సిబ్బందిని వినియోగించవలెను.

(ఆ) పంచాయతీ సమితి సమావేశములను ఏర్పాటు చేయుట, ఆ సమావేశములకు అధ్యక్షత వహించుట, సమావేశములను నడుపుట అతని విధులు.

(ఇ) పంచాయతీ సమితి రికార్డు లన్నిటిని చూచుట కాతనికి సంపూర్ణాధికారములుండును.

2. అత్యవసర పరిస్థితులలో ప్రజాసేవ లేక భద్రతను దృష్టి యందుంచుకొని బి. డి. ఓ తో సంప్రదించి పంచాయతీ సమితి లేక స్థాయీ సంఘము యొక్క మంజూరి లేకుండగనే అతడు చర్య తీసుకొనవలసినదిగా ఆదేశించవచ్చును. అట్టి చర్య తీసుకొనుటకు ఏర్పడిన

అవసరమును సమితికి గాని, స్థాయీ సంఘమునకు గాని దాని తర్వాత జరిగిన మొదటి సమావేశములో నివేదించవలెను.

అట్లు తీసుకొన్న చర్య ప్రభుత్వము వారి ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకముగ ఉండరాదు.

3. ఉపాధ్యక్షుడు అప్పుడప్పుడు వ్రాతమూలకముగా అధ్యక్షుడు తన కొప్పగించు అధికారములను వినియోగించ వచ్చును; కర్తవ్యములను నెరవేర్చవలెను.

4. అధ్యక్షపదవి ఖాళీగా ఉన్నప్పుడు క్రొత్త అధ్యక్షుడు ఎన్నుకోబడేవరకు ఉపాధ్యక్షుడే అధ్యక్షుడుగా ఉండి అతని అధికారములను వినియోగించుచు బాధ్యతలను నిర్వహించు చుండవలెను.

5. అధ్యక్షుడు వరుసగా పదిహేను రోజులపాటు బ్లాకులో లేనప్పుడును, ఉండియు జబ్బు పడుట వలననో మరే కారణముననో తన విధ్యుక్తములను నిర్వహించుటకు అశక్తుడై ఉన్నప్పుడును అధ్యక్షుని అధికారములు కర్తవ్యములు ఉపాధ్యక్షునకు సంక్రమించును.

6. పైన చెప్పిన రీతినే ఉపాధ్యక్ష పదవి కూడ ఖాళీ అయినచో సమితి సభ్యులు తమలో ఒకనిని తాత్కాలిక అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనవలెను. క్రొత్త అధ్యక్షుడు ఎన్నుకోబడువరకు లేక శాశ్వత అధ్యక్షుడో ఉపాధ్యక్షుడో బ్లాకుకు తిరిగి వచ్చి తన పదవిని స్వీకరించువరకు తాత్కాలిక అధ్యక్షుడు అధ్యక్షపదవికి ఉచితమైన అధికారములను పొంది బాధ్యతలను నిర్వహించును.

23 వ సెక్షన్ : సమితి చేయు పనులను గూర్చి విమర్శించుటకు సూచనలు చేయుటకు సభ్యుల హక్కు.

పంచాయతీ సమితి ఏ విషయమునన్నైనను అశ్రద్ధ చూపినను, డబ్బును ఆస్తిని వ్యర్థపరచు చున్నను, ఏ ప్రాంతపు అవసరములను తీర్చకపోయినను సమితి సభ్యులెవరైనను బ్లాక్ డెవలప్‌మెంటు ఆఫీసర్‌కు తెలియజేయవచ్చును. తనకు తోచిన సూచనలు ఇవ్వవచ్చును.

24 వ సెక్షన్ : బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసర్ (బి. డి. ఓ) అధికారములు, కర్తవ్యములు.

(1) బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసర్ పంచాయతీ సమితియొక్క ప్రధాన కార్యనిర్వహణాధికారి. పంచాయతీ సమితి, స్థాయీ సంఘములు చేసిన తీర్మానములను అమలు పరచుటకు అతడు బాధ్యుడు. బ్లాకులోని పంచాయతీలపై పర్యవేక్షణాధికారములును అతనికి కలవు.

(2) బి. డి. ఓ. సాధారణముగ సమితి యొక్కయు దాని స్థాయీ సంఘముల యొక్కయు సమావేశములకు హాజరుకావలెను. అందు జరుగు చర్చలలో పాల్గొనుటకు అతనికి హక్కు కలదు. కాని వోటు చేయుట కతనికి హక్కు లేదు. అతడెట్టి తీర్మానమును ప్రతిపాదించరాదు.

(3) పంచాయతీ సమితి సిబ్బందిలోని ఉద్యోగులు, పంచాయతీ సమితి క్రింద పనిచేయుచున్న సంస్థల యందలి ఉద్యోగులు, సమితికి బదలీచేయబడిన ప్రభుత్వోద్యోగులు, సమితి యాజమాన్యమున నడచుచున్న పథకములలో పనిచేయు ఉద్యోగులు బి. డి. ఓ పర్యవేక్షణక్రింద పనిచేయవలెను.

(4) ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రము (ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్) లో పనిచేయు డాక్టర్‌పై తప్ప తక్కిన బ్లాకు ఉద్యోగులందరిపైనను అతడు అధికారిగా ఉండును. నియమములకులోబడి అతడు వారిని అభిశంసించ వచ్చును; ఆ శాఖకు సంబంధించిన జిల్లా అధికారితో సంప్రతించి అతని ఇంక్రిమెంట్లు ఆపుచేయ వచ్చును.

(5) (అ) బ్లాక్ డెవలప్ మెంట్ ఆఫీసర్ తన కార్యాలయములో పనిచేసే సిబ్బందినే కాక తన యాజమాన్యముక్రింద పనిచేయుచున్న ఇతర సిబ్బందిని కూడ తగు కారణములున్నచో ఈ క్రింది విధముగ శిక్షించ వచ్చును:-

(అ) అభిసంశన;

(ఆ) ఇంక్రిమెంట్లు ఆపుచేయుట;

(ఇ) శిక్షింప బడువ్యక్తివల్ల కలిగిన ఆర్థిక నష్టమును పూర్తిగ కాని, కొంత భాగముకాని అతని జీతమునుండి రాబట్టుట;

(ఈ) సస్పెన్షన్.

అధ్యక్షుడు నియమముల ననుసరించి తగు కారణ మున్నచో ఉద్యోగమునుండి తొలగించనూ వచ్చును; లేక క్రింది ఉద్యోగము నకు దించవచ్చును.

6. అట్టి శిక్షపై ఆ వ్యక్తులకు పై అధికారికి అప్పీలు చేసి కొను హక్కు కలదు.

7. బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసరుకు కర్తవ్య నిర్వాహణ విషయ ములలో ఆదేశము లిచ్చుటకు పంచాయతీ సమితి అధికారము కలిగి యుండును.

25 వ సెక్షన్ : బి. డి. ఓ. తన సిబ్బందితోపాటు పంచాయతీ సమితి క్రింద పనిచేయును.

బి. డి. ఓ. పంచాయతీ సమితి క్రింద పనిచేయు ఇతర అధికా రులు పంచాయతీ సమితి క్రింద పనిచేయు సంస్థలు, పాఠశాలలు, వాటి సిబ్బంది, పంచాయతీ సమితి పరిపాలన క్రింద ఉండును.

26 వ సెక్షన్ : పదవులను సృష్టించు అధికారము

1. ఈ చట్టము విధించు కార్యములు చక్కగ నెరవేర్చుటకు అవసరమని నిశ్చయమైనప్పుడు క్రొత్త ఉద్యోగపదవులను సృష్టించు అధికారము పంచాయతీ సమితికి కలదు. కాని ముందు ప్రభుత్వము యొక్క అనుమతిని పొంది అట్లు చేయవలెను.

2. అవసరము వచ్చినపుడు ప్రభుత్వము కూడ అట్టి క్రొత్త పదవులను సృష్టింపవచ్చును.

3. అట్టి పదవులలో తగు వ్యక్తులను నియమించుట, వానిని బదిలీలు చేయుట, ప్రభుత్వముచే నిర్ణయించిన విధానము ననుసరించి యుండవలెను.

27 వ సెక్షన్ : బత్తెములు. (టి. ఏ)

1. పంచాయతీ సమితి సమావేశములకు హాజరైనందుకు అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్షులకును సభ్యులకును బత్తెములు చెల్లించవలెను. స్థాయీసంఘ సమావేశములకు, హాజరైనందులకు గూడ అధ్యక్షునకు, సభ్యులకు నిర్ణయింపబడిన బత్తెములు (టి. ఏ.) ఇయ్యవలెను.

2. అధ్యక్షుడు బ్లాకులో పర్యటన చేసినప్పుడు కూడ ఆయనకు నిర్ణీతమైన బత్తెము (టి. ఏ.) చెల్లించవలెను.

28 వ సెక్షన్ : పంచాయతీ సమితి నిధి (ఫండ్స్)

1–2 పంచాయతీ సమితికి వసూలయ్యే ధనమంతయు ''పంచాయతీ సమితినిధి'' అను పేరుతో సమీపమున ఉన్న ప్రభుత్వ ట్రెజరీలోగాని, ప్రభుత్వమువారు అనుమతించిన బ్యాంకులోగాని, ఉంచవలెను.

3. ''పంచాయతీ సమితినిధి'' పేరిట ఇచ్చే ఆర్డర్లపైనను, చెక్కులపైన బి. డి. ఓ. సంతకము చేయవలెను.

29 వ సెక్షన్ : పంచాయతీ సమితి ఆదాయ వ్యయములు.

1. పంచాయతీ సమితికి ఈ క్రిందివి ఆదాయ మూలములుగా ఉండవలెను;

(అ) ప్రభుత్వము వారిచేగాని, వివిధ ప్రభుత్వ శాఖలచేగాని, పంచాయతీ సమితి వశము చేయబడిన సంస్థలకును, పథకములకును సంబంధించిన నిధులు;

(ఆ) సమాజవికాస కార్యక్రమములకు సంబంధించిన నిధులు;

(ఇ) కుటీర గ్రామ పరిశ్రమలు, ఖాదీ, సిల్కు మున్నగు చేతి పనులు మొదలగువాని అభివృద్ధికై కేంద్ర ప్రభుత్వమునుండియు,

రాష్ట్ర ప్రభుత్వమునుండియు వచ్చు సహాయము; అఖిలభారత సంస్థల నుండియు ఇతర సంస్థలనుండియు వచ్చు సహాయము.

(ఈ) పంచాయతీలు, పట్టణ సమితులు, లేక వ్యక్తులు పంచాయతీ సమితికి ఇచ్చు విరాళములు.

(ఉ) వెనుకటి జిల్లాబోర్డుల ఆదాయములనుండి పంచాయతీ సమితులకు ప్రభుత్వము కేటాయించిన భాగము.

(ఊ) భూమిశిస్తు, ఇతర సర్కారీపన్నులు, రుసుములు మొ॥ వానినుండి ప్రభుత్వముచే నిర్ణయించబడిన భాగము.

(ఋ) సమితులు వసూలు చేయుపన్నులు, సర్ ఛార్జీలు, రుసుములువల్ల వచ్చు ఆదాయము.

(ౠ) గ్రామ పంచాయతీల నుండియు, పట్టణ సమితుల నుండియు వసూలుచేయు మొత్తములు.

2. పంచాయతీ సమితి చేయు ఖర్చులలో ఉద్యోగుల జీతములు బత్తెములు; సభ్యులు, అధ్యక్షుడు మొ॥ వారికిచ్చు బత్తెములు; సమితి కార్యాచరణమునకు అవసరమగు ఖర్చులు చేరును.

30 వ సెక్షన్ : పంచాయత్ సమితి బడ్జెట్.

1. బి. డి. ఓ. ప్రతి సంవత్సరము ఆదాయవ్యయ పట్టిక లేక బడ్జెట్ తయారుచేసి పంచాయత్ సమితిముందు పెట్టును. సమితి దానిని పరిశీలించి ఉచితమని తోచిన మార్పులు చేసి మంజూరుచేయవలెను.

మంజూరైన ఆ బడ్జెట్‌ను 2. బి. డి. ఓ. జిల్లా పరిషత్తునకును అది లేనిచోట జిల్లా కలెక్టరుకును సమర్పించవలెను. దానిలో మార్పులు చేయు అధికారము జిల్లా పరిషత్తునకును కలెక్టరుకును కలదు.

అట్లు ఉచితమగు మార్పులుచేసి జిల్లా పరిషత్తు (లేక జిల్లా కలెక్టరు) బడ్జెటును ఆమోదించవలెను.

3. పంచాయత్ సమితి బడ్జెటులో మార్పులుచేయుట అవసరమని నిశ్చయించినచో అనుబంధపు బడ్జెట్ (సప్లిమెంటరీ బడ్జెట్) తయారుచేసి జిల్లా పరిషత్తుకు మంజూరీకై సమర్పించవచ్చును.

31 వ సెక్షన్ : గ్రామ పంచాయతీలు, పట్టణసమితులు - వాటి బడ్జెట్లు.

ప్రతిగ్రామ పంచాయితీ, ప్రతిపట్టణ సమితి ప్రతిసంవత్సరము నిర్ణీతమగుగడువు లోపల ఒక బడ్జెట్‌ను తయారుచేసి మంజూరీకొరకు పంచాయతీ సమితికి సమర్పించవలెను. అది అందిన నెల లోపుగా పంచాయతీ సమితి తగు సూచనలు చేయుచు ఆర్థిక సలహాదారునకు (Financial Adviser) పంపవలెను. ఆ అధికారి బడ్జెట్‌ను పరిశీలించి తన అభిప్రాయముతో పంచాయతీ సమితికి పంపును.

32 వ సెక్షన్ : ఎకౌంటు - ఆడిటు

1. పంచాయితీ సమితి నియమముల ననుసరించి ఎకౌంట్లు వ్రాయవలెను. ప్రభుత్వమువారికిని, జిల్లా పరిషత్తునకును, దానికి సంబంధించిన స్టేటుమెంట్లు సమర్పించవలెను.

2, 3. ఆదాయ వ్యయముల ఎకౌంట్లు వ్రాయుటకు కొన్ని నమూనా ఫారము లున్నవి. వాటిప్రకారము ఎకౌంట్లు తయారుచేయవలెను. ఎకౌంట్ల ప్రతులను ప్రభుత్వమునకును, జిల్లా పరిషత్తునకును ఆర్థిక సంవత్సరపు రెండవ మాసములో 15 వ తారఖులోపుగ సమర్పించవలెను. ఈ లెక్కలను ప్రభుత్వము నియమించిన వ్యక్తి లేక అధికారవర్గము ఆడిటుచేయబడవలెను.

4. చట్టవిరుద్ధమైన ప్రతిఖర్చును నిరాకరించి, ఆ ఖర్చుచేసినట్టి లేక చేయుటకు అధికారమిచ్చిన వ్యక్తినుండి దానిని వసూలు చేయవచ్చును. ఎవరైన వ్యక్తియొక్క నిర్లక్ష్యమువల్లగాని, అవినీతి వల్లగాని కలిగిన నష్టమును అందుకు బాధ్యుడైన వానినుండి వసూలు

చేయవచ్చును. అట్లే నష్టము తెచ్చు పెట్టుబడుల మొత్తమును, ఎకౌంట్లలో వ్రాయక విడిచిన మొత్తమును కూడ అందుకు బాధ్యుడైన వ్యక్తినుండి రాబట్టవచ్చును.

ఈవిధముగ రాబట్టవలెనని ఆడిటర్లచే నిర్ణయింపబడి లిఖిత పూర్వకముగ తనకు తెలియజేయబడిన పిదప ఆ వ్యక్తి 14 రోజుల లోపున ఆ నిర్ణయమునకు వ్యతిరేకముగ ప్రభుత్వమునకు అప్పీలు చేసికొనవచ్చును. లేక సివిల్ కోర్టుకు దరఖాస్తు పెట్టుకొనవచ్చును. కోర్టు తీర్మానముపై హైకోర్టుకు అపీలు చేయవచ్చును. అట్లు చేయక పోయినచో ఆడిటర్లు నిర్ణయించిన డబ్బు చెల్లించవలెను.

ప్రభుత్వము సమంజసమని భావించినచో అట్టి మొత్తమును పూర్తిగ కాని, కొంతభాగమును కాని వదిలివేయ వచ్చును.

33 వ సెక్షన్ : అధ్యక్షుని పైనను, ఉపాధ్యక్షుని పైనను అవిశ్వాస తీర్మానము

1. పంచాయత్ సమితి అధ్యక్షునిపై గాని, ఉపాధ్యక్షునిపై గాని సభ్యులకు విశ్వాసము లేదని చేయు తీర్మానము ఈ క్రింది నియమముల ననుసరించి ఉండవలెను.

2. పంచాయత్ సమితి మొత్తము సభ్యులలో కనీసము సగముమంది లిఖితపూర్వకమైన నోటీసుపై సంతకముచేసి కలెక్టరుకు ఇద్దరు సభ్యులుద్వారా అంద జేయువలెను.

ఆ నోటీసు నిర్ణీతమైన నమోనాఫారముపై ఉండవలెను.

3. ఆమీాదట కలెక్టరు తనకు నోటీసు అందిన ఒక నెలలోపల ఆ ప్రతిపాదనను పరిశీలించుటకు పంచాయతీ సమితిని సమావేశపరచును. ఈ సమావేశమునకు కనీసము 15 రోజుల నోటీసు సభ్యుల కీయవలెను.

వివరణ :— అట్టి ప్రతిపాదనపై చేయబడిన అర్జీకి ఫలితముగ కోర్టు జారీచేసిన నిలుపుదల ఆజ్ఞ (స్టే ఆర్డర్) అంతమైన తర్వాతనే ఈకాల పరిమితిని గణింపవలెను.

4. అట్టి సమావేశమునకు కలెక్టరు అధ్యక్షత వహించును. సమావేశమునకు నిర్ణయించిన సమయమునకు అరగంట లోపల కలెక్టరు రానిచో సమావేశమునకు వాయిదా వేయవలెను.

5. వేళకు రానందులకు కలెక్టరు లిఖితపూర్వకముగ కారణము చెప్పి సమావేశమునకు మరొక తేదీ నిర్ణయించవలెను. అది 30 దినములకు మించి ఉండరాదు. ఆ సమావేశపు నోటీసుకు కనీసము 10 రోజులకు ముందుగా సభ్యులకు అందజేయవలెను.

6. వాయిదా వేయబడిన ఈ సమావేశము ఏ పరిస్థితుల లోను తిరిగి వాయిదా పడరాదు.

7. సమావేశమైన వెంటనే కలెక్టరు విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును చదివి వినిపించి దానిని చర్చించవచ్చునని ప్రకటింపవలెను.

8. ఎట్టిపరిస్థితులలోను ఈ చర్చ వాయిదా వేయరాదు.

9. చర్చ రెండు గంటలలో పూర్తి కావలెను. తర్వాత తీర్మానమును వోటుకు పెట్టవలెను.

10. తీర్మానముపై కలెక్టరు తన అభిప్రాయము ఈయరాదు. దానిపై వోటు చేయుటకును ఆయనకు హక్కు లేదు.

11. తీర్మానపు ప్రతియు, సభలో జరిగిన చర్చల వివరములు (Minutes) ను, వోటింగు ఫలితమును, సమావేశము ముగిసిన వెంటనే కలెక్టరు ప్రభుత్వమునకు పంపవలెను.

12. పంచాయత్ సమితి మొత్తము సభ్యులలో కనీసము ఐదింట మూడు వంతులమంది సభ్యులచే తీర్మానము ఆమోదింపబడిననచో ప్రభుత్వమువారు అధ్యక్షుని తొలగింతురు. తీర్మానము ఉపాధ్యక్షునిపై ఐనను అట్టి చర్యయే తీసికొనబడును.

13. ఈ విధముగ తీర్మానము ఆమోదింపబడనిచో దాని తర్వాత ఆరు నెలలవరకు అట్టి మరొక తీర్మానమును ప్రవేశపెట్ట

రాదు. కోరంలేక సమావేశము జరుపుటకు వీలుపడ నప్పుడుకూడ ఇదే నియమము వర్తించును.

14. అధ్యక్షుడుగాని, ఉపాధ్యక్షుడుగాని, పదవి స్వీకరించిన ఆరుమాసముల లోపుగ అవిశ్వాస తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టరాదు.

34 వ సెక్షను : పంచాయతీ సమితి అధ్యక్షునిగాని, ఉపాధ్యక్షుని **గాని తొలగించుటకు ప్రభుత్వమువారికి అధికారము.**

1. పంచాయత్ సమితి అధ్యక్షుడుగాని, ఉపాధ్యక్షుడుగాని, ప్రభుత్వమువారి ఉత్తర్వులను పాటించుటలేదనియు, పాటించుటకు నిరాకరించు చున్నాడనియు, తన అధికారమును దుర్వినియోగము చేయుచున్నాడనియు అభిప్రాయ పడినచో ప్రభుత్వమువారు వారిని తొలగించవచ్చును. కాని సంజాయిషీ చెప్పుకొనుటకు వారికి అవకాశ మీయవలెను. ఆ సంజాయిషీ సంతృప్తికరముగ లేనప్పుడే ప్రభుత్వము అట్టి చర్య తీసికొనవచ్చును.

2, 3. ఇట్లు ఖాళీయైన పదవిని 7 వ సెక్షనులో చెప్పినట్లు పూరించవలెను.

పై విధముగ తొలగింపబడిన అధ్యక్షుడుగాని, ఉపాధ్యక్షుడు గాని తొలగింపబడిన తేదీనుండి రెండు సంవత్సరముల వరకు తిరిగి ఆ పదవికి ఎన్నుకోబడరాదు.

35 వ సెక్షన్ : పంచాయితీ సమితియు ఇతర స్థానిక అధికారవర్గ **మును కలిసి పనిచేయును.**

1. ఉమ్మడి బాధ్యతకల ఏదైన పనికొరకు పంచాయతీ సమితి ఇతర స్థానిక అధికార వర్గముతో కలిసి ఒక సంయుక్త సంఘము (Joint Committee) ను నిర్మించవచ్చును. అట్లు చేయవలెనని ప్రభుత్వమువారు ఆదేశించినప్పుడు అట్లు తప్పక చేయవలెను.

2. ఆ సంయుక్త సంఘమునకు సంబంధించిన నియమావళి ప్రకారము నడచుకొనవలెను.

మూడవ అధ్యాయము

జిల్లాపరిషత్తుల ఏర్పాటు, అధికారము, విధులు మొదలగునవి.

36 వ సెక్షన్ : జిల్లాపరిషత్తు ఏర్పాటు

1. ప్రతి జిల్లాకు ఒకజిల్లా పరిషత్తును ప్రభుత్వము ఏర్పాటు చేయును.

2. ప్రతి జిల్లా పరిషత్తు ఆ జిల్లా పేరుతో వ్యవహరించును. దానికొక ముద్ర ఉండును. అదొక అధికార సంస్థగా పనిచేయును.

3. ప్రతి జిల్లా పరిషత్తులోను ఈక్రింది వారు సభ్యులుగా ఉండవలెను:—

(1) (పదవిరీత్యా) జిల్లాలోని ప్రతి పంచాయితీ సమితి చైర్మన్;

(2) జిల్లా కలెక్టరు;

(3) ఆ జిల్లానుండి ఎన్నుకొనబడిన రాజ్య విధాన సభా సభ్యులు;

(4) ప్రభుత్వము వారు నిర్ణయించిన విధాన పరిషత్సభ్యులు;

(5) జిల్లా నియోజక వర్గమునుండి ఎన్నుకోబడ్డ లోకసభా (పార్లమెంటు) సభ్యులు;

ఎవరేని లోకసభాసభ్యుని నియోజకవర్గము రెండు జిల్లాలపై విభజింపబడి యున్నచో ఒక జిల్లా పరిషత్తులో మాత్రమే ఆయన వైస్ చైర్మన్ ఈ గడువు లోపున తమ పదవుల నుండి విరమించి నపుడు వారి స్థానములో ఎన్నుకొనబడు చైర్మన్ గాని వైస్ చైర్మన్ గాని వెనుకటివారు పనిచేయగా మిగిలిన కాలమునకు మాత్రమే పదవిలో ఉందురు.

ప్రభుత్వమువారు పరిస్థితులనుబట్టి వీరి పదవుల కాలమును పొడిగించ వచ్చును. కాని ఈపొడిగింపు ఆరు నెలలకు మించి ఉండరాదు,

38 వ సెక్షన్ : జిల్లాపరిషత్తు కార్యదర్శి

1. ప్రభుత్వము ప్రతి జిల్లాపరిషత్తునకు ఒక కార్యదర్శిని నియమింప వలెను.

2. కార్యదర్శి సాధారణముగ జిల్లా పరిషత్తు సమావేశములకును, స్థాయీ సంఘ సమావేశములకును హాజరు కావలెను. ఆ సమావేశములలో జరుగు చర్చలలో ఆయన పాల్గొన వచ్చును. కాని వోటు చేయరాదు. తీర్మానములను ప్రతిపాదించు హక్కు కూడ అతనికి లేదు.

39 వ సెక్షన్ : జిల్లాపరిషత్తు సభ్యుల పదవీ కాలము : ఖాళీలను భర్తీచేయుట.

౧. తాను ఏ పంచాయితీ సమితికి ప్రతినిధియో ఆ సమితికి అధ్యక్షుడుగ ఉన్నంతకాలము మాత్రమే ఒక వ్యక్తి జిల్లాపరిషత్తుకు సభ్యుడుగ ఉండును.

౨. అస్లే శాసనసభలలోనూ, పార్లమెంటు సభలలోనూ సభ్యుడుగ ఉన్నంత కాలమే ఒక వ్యక్తి వెనుక ఉదహరించినట్లు జిల్లా పరిషత్తు సభ్యుడై ఉండును.

40 వ సెక్షన్ : అనర్హతలు.

పంచాయితీ సమితి సభ్యులకు సంబంధించిన అనర్హతలే (9, 10, 11 సెక్షన్లలో వివరించినవి) జిల్లా పరిషత్తు సభ్యులకును వర్తించును. అయితే ఆ సెక్షనులలో 'బ్లాకు' అనుచోట 'జిల్లా' అనియు, 'పంచాయతీసమితి' అనుచోట 'జిల్లా పరిషత్తు' అనియు; 'జిల్లా మునసబు' అనుచోట జిల్లాన్యాయాధికారియనియు మాటలు చేర్చవలెను.

41 వ సెక్షన్ : ఖాళీలను నింపుట.

36 వ సెక్షన్ 3 వ సబ్ సెక్షన్ (7), (8) ల క్రింద ఎన్నుకొనబడిన సభ్యుల స్థానములు ఏదైన కారణముచే ఖాళీయైనచో, ఆ

స్థానమునకు అర్హతగల మరొకరిని ఎన్నుకొనవలెను. అట్టి సభ్యులు మూడేండ్ల కాలములో అప్పటికి మిగిలియున్న కాలమువరకు మాత్రమే సభ్యత్వము కలిగియుందురు.

42 వ సెక్షన్ : రాజీనామాలు.

చైర్మన్‌గాని, వైస్ చైర్మన్‌గాని, ఒక సభ్యుడు గాని రాజీనామా ఈయవచ్చును. రాజీనామా చేయు వ్యక్తి తానట్లు చేయుచున్నట్లు పరిషత్తు కార్యదర్శికి లిఖితపూర్వకమైన నోటీసు ఈయవలెను. రాజీనామా ఇచ్చువ్యక్తి తన రాజీనామా నోటీసును స్వయముగ జిల్లా పరిషత్తు కార్యదర్శికి అందజేసిన తప్ప, తనకు చేరిన రాజీనామా నోటీసు యదార్థమో కాదో అతడు తత్సంబంధమైన వ్యక్తినే అడిగి తెలుసుకొనవలెను. నిజమేనని ధ్రువపడిన పిదప నోటీసు అందిన తేదీనుండి రాజీనామా అమలులోనికి వచ్చును.

43 వ సెక్షన్ జిల్లా పరిషత్తు స్థాయీ సంఘములు.

1. జిల్లా పరిషత్తులో ఈ క్రింది విషయములకు సంబంధించిన ఏర్పాట్లు చేయుటకై స్థాయీ సంఘములు ఉండవలెను :-

(1) ప్రణాళిక, సమాజ వికాసము, రాకపోకల సౌకర్యములు- వీటికొక స్థాయీ సంఘము.

(2) ఆహారము, వ్యవసాయము, సహకారము, పశుపోషణ, అడవులు, నీటి పారుదల, విద్యుచ్ఛక్తి — వీటికొక స్థాయీ సంఘము.

(3) పరిశ్రమలు, కుటీర పరిశ్రమలు, గ్రామపరిశ్రమలు లఘు పరిశ్రమలు, వీటికొక స్థాయీ సంఘము.

(4) విద్య, వైద్యము, ప్రజారోగ్యము, సాంఘిక సంక్షేమము వీటికొక స్థాయీ సంఘము.

(5) పన్నులు, ఆర్థిక విషయములు — వీటికొక స్థాయీ సంఘము.

2. ఈ ఐదు స్థాయీ సంఘములు కాక జిల్లాపరిషత్తు పైన పేర్కొనబడని ఇతరవిషయములకై ప్రభుత్వము వారి అనుమతితో ఒకటిగాని, అంతకు ఎక్కువగా గాని స్థాయీ సంఘముల ఏర్పాటు చేయవచ్చును.

3. (ఎ) ప్రతి స్థాయీ సంఘములోను మొత్తము తొమ్మండుగురు సభ్యు లుండవలెను. నాల్గవ స్థాయీ సంఘములో మాత్రము పదిమంది సభ్యు లుండవలెను. జిల్లా పరిషత్తు ఛైర్మన్, జిల్లా కలెక్టరు. అన్ని స్థాయీ సంఘ సంఘములకును సభ్యులుగ ఉందురు. మిగిలిన ఏడుగురు స్థాయీ సంఘ సభ్యులు పరిషత్తు సభ్యుల నుండి పరిషత్తుచే ఎన్నుకొన బడుదురు.

కాని ఒకటవ స్థాయీ సంఘమున ఒక ప్రత్యేకత కలదు. అందు మిగిలిన ఏడుగురు సభ్యులలో ఒకరు జిల్లాపరిషత్తు సభ్యులు కానివారినుండి ఎన్నుకొనబడుదురు. ఆ సభ్యుడు ఆంధ్రప్రాంతమున నైనచో జిల్లాలోని మునిసిపాలిటీల ఛైర్మన్‌లలో ఒకరునూ, తెలంగాణా ప్రాంతమైనచో ఆజిల్లాలోని పట్టణ మునిసిపాలిటీల అధ్యక్షులలో ఒకరునూ అయి ఉండవలెను. ఆయనకూడా ఇతర సభ్యులవలెనే జిల్లా పరిషత్తుచే ఎన్నుకొనబడును.

రెండు, మూడు స్థాయీ సంఘములలో జిల్లాపరిషత్తు సభ్యులు కాకపోయినను సహకార సంఘములలోను, కుటీర పరిశ్రమలలోను, అనుభవము, పరిజ్ఞానము కలవారినుండి ఒకరిని ఎన్నుకొనవలెను.

నాల్గవ స్థాయీ సంఘమునందు ఎనమండుగులు సభ్యులలో ఒకరు స్త్రీ, ఒకరు షెడ్యూలు కులముల ప్రతినిధి అయి ఉండవలెను. వీరు జిల్లాపరిషత్తు సభ్యులు కానక్కర లేదు – కాని జిల్లాలో నివసించువారి నుండియే వారిని ఎన్నుకోవలెను.

ఏ ఇతర స్థాయీసంఘ విషయమునను మిగిలిన ఏడుగురు సభ్యులలో ఒకరిని ఆ స్థాయీ సంఘమునకై కేటాయింపబడిన విషయము

లందు అనుభవము, పరిజ్ఞానము గలిగి ఆ జిల్లా నివాసియైన ఒకరిని జిల్లా పరిషత్తు సభ్యుడు కాకపోయినను ఎన్నుకొనవచ్చును.

(బి) ప్రతి స్థాయీ సంఘమునకు జిల్లాకలెక్టరు ఛైర్మనుగ ఉండవలెను. ఆయన సమావేశమునకు హాజరుకాని పక్షమున జిల్లా పరిషత్తు ఛైర్మను అధ్యక్షత వహించును. వారిద్దరును రానిచో వైస్ ఛైర్మన్ అధ్యక్షత వహించును. ఈ ముగ్గురును లేనిపక్షమున స్థాయీసంఘ సభ్యులలో ఒకరిని ఆ సమావేశమునకు అధ్యక్షునిగ సభ్యులు ఎన్నుకొనవలెను.

4. ప్రతి స్థాయీ సంఘము తనకు కేటాయింపబడిన విషయముల సందర్భములో జిల్లా పరిషత్తుకు గల అధికారములతో విధులను నిర్వహించును.

5. జిల్లా పరిషత్తు ఛైర్మనూ, జిల్లా కలెక్టరూతప్ప మరే సభ్యుడును ఒకే కాలమున రెండు స్థాయీ సంఘములకు సభ్యుడుగా ఉండరాదు.

అయితే స్థాయీ సంఘములలో ఉన్న అన్ని స్థానములను భర్తీ చేయుటకు తగినంతమంది సభ్యులు లేనిచో ఒక సభ్యుడే రెండు స్థాయీ సంఘములకు సభ్యుడు కావచ్చును.

44 వ సెక్షన్ : జిల్లా పరిషత్తు సమావేశములలోనూ, స్థాయీ సంఘముల సమావేశములలోనూ పాల్గొనుటకు కొందరు జిల్లా అధికారుల హక్కు.

ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరువు ననుసరించి కొందరు జిల్లా అధికారులు జిల్లా పరిషత్తు యొక్కగాని ఏదేని స్థాయీ సంఘముయొక్కగాని సమావేశములో పాల్గొని మాట్లాడవచ్చును. కాని వారికి వోటుచేయు హక్కుమాత్రము ఉండదు.

45 వ సెక్షను : నియమావళి.

ప్రతి జిల్లా పరిషత్తు, దాని స్థాయీ సంఘములు నడచుకొన

నలసిన విషయములో ఒక నియమావళి చేయబడినది. దాని ననుస రించి వారు వ్యవహరించ వలెను.

46 వ సెక్షన్ కార్యదర్శి వద్దనుండి రికార్డును తెప్పించుకొను అధికారము.

కార్యదర్శి అధీనములో నున్న ఏ పత్రము నైనను జిల్లా పరిషత్తు, దాని స్థాయీ సంఘములు తెప్పించు కొనవచ్చును. అట్టి రికార్డులు ప్రజా శ్రేయస్సుకు భంగకరమని కార్యదర్శి భావించినప్పుడు తప్ప దానిని వెంటనే అతడు వారికి అందజేయ వలెను.

పై కారణముచే కార్యదర్శి ఏదైన అభ్యంతరము తెలిపిన యెడల పరిషత్తు ఛైర్మనుకు ఆ విషయము నివేదించ వలెను. దానిపై ఛైర్మనుదే తుది నిర్ణయము.

47 వ సెక్షన్ జిల్లా పరిషత్తుల అధికారములు - కర్తవ్యములు.

I ప్రతి జిల్లాపరిషత్తు ఈ క్రింది అధికారములు కలిగి యుండును.

1. ఆ జిల్లాలోని పంచాయితీ సమితుల బడ్జెట్‌లను పరిశీలించుట – ఆమోదించుట;

2. కేంద్ర ప్రభుత్వముచే గాని, రాష్ట్ర ప్రభుత్వముచేగాని ఆ జిల్లాకు కేటాయింపబడిన మొత్తములను ఆజిల్లాలోని పంచాయతీ సమితులకును, అవి లేనిచోట బ్లాకులకును పంచి ఇచ్చుట.

3. ఆజిల్లాలోని బ్లాకుల విషయములో తయారు చేయబడిన ప్రణాళికలను సమన్వయించి, పెద్ద జిల్లా ప్రణాళికగ ఏకీకరించుట.

4. జిల్లాలోని రెండు మూడు బ్లాకులు కలిసివేసిన సమిష్టి ప్రాజెక్టులను నిర్వహించుట.

5. జిల్లాలోని పంచాయతీ సమితుల కార్యక్రమములను పర్యవేక్షణ చేయుట.

6. వెనుకటి జిల్లాబోర్డుల ఏవి అధికారములు, విధులు ఈ

ఈ చట్టము క్రింద జిల్లా పరిషత్తుల వశము చేయబడినవో, పన్నులు, లేక రుసుములు విధించుట అధికారము లివ్వబడినవో వాటిని నిర్వహించుట.

7. ప్రభుత్వమువారు అప్పుడప్పుడు అవసరమునుబట్టి అభివృద్ధి కార్యక్రమముల విషయములో ఇచ్చు అధికారమును వినియోగించుట, విధులను నిర్వహించుట.

8. స్థానిక సంస్థలు గాని, ప్రభుత్వము స్వయముగ గాని ఆ జిల్లాలో నిర్వహించుచున్న సమాజ వికాస కార్యక్రమములు, ఇతర కార్యక్రమముల విషయములో ప్రభుత్వము వారికి సలహా ఇచ్చుట.

9. పంచాయతీలకు, పంచాయతీ సమితులకు మధ్య పని కేటాయింపును గూర్చియు, వాటి పనుల సమన్వయమును గూర్చియు ప్రభుత్వము వారికి సలహా ఇచ్చుట.

10. జిల్లా పరిషత్తునకు ప్రభుత్వమువారు అప్పగించిన పనుల నిర్వహణకు సంబంధించిన అన్ని విషయములలోను ప్రభుత్వము వారికి సలహా ఇచ్చుట.

11. అవసరమని తోచిన వివరములను సేకరించుట.

12. స్థానిక సంస్థల పనికి సంబంధించిన అంకెలను, సమాచారమును ప్రచురించుట.

13. తన కార్యక్రమములకును, పనికిని సంబంధించిన సమాచారమును పంపవలసినదిగ ఏ స్థానిక సంస్థనైనను కోరుట.

14. ట్రస్టులను అంగీకరించుట.

15. సెకండరీ పాఠశాలలను, వృత్తి విద్యా పాఠశాలలను, పారిశ్రామిక విద్యాలయములను, స్థాపించుట, నిర్వహించుట, అభివృద్ధి పరచుట.

16. ప్రభుత్వముయొక్క అనుమతిని బడసి అవసరపడినచో అప్పులు చేయుట,

II ఒక బ్లాకులో పంచాయతీ సమితి ఏర్పడనప్పుడు ఆ బ్లాకు నందు పంచాయతీ సమితి అధికారము లన్నియు జిల్లాపరిషత్తునకు సంక్రమించును. ఆ బాధ్యతలను జిల్లాపరిషత్తు నిర్వహించు అధికారము కలిగియుండును.

III ప్రభుత్వమువారి అనుమతిని బడసి జిల్లా పరిషత్తు పంచాయతీ సమితుల నిధులనుండి అవసరమునుబట్టి కొంత ధనమును తీసికొన వచ్చును.

48 వ సెక్షన్ : జిల్లాపరిషత్తు ఛైర్మన్, వైస్ ఛైర్మన్‌ల అధికారములు విధులు.

1. జిల్లాపరిషత్తు ఛైర్మన్.

(అ) జిల్లాపరిషత్తుయొక్కగాని, స్థాయీ సంఘములయొక్క తీర్మానములను అమలు జరుపుటకై కార్యదర్శి కార్యాలయమును, సిబ్బందిని ఉపయోగించుకొనును.

(ఆ) జిల్లా పరిషత్తును సమావేశ పరచును. దాని కధ్యక్షత వహించును.

(ఇ) జిల్లాపరిషత్తు రికార్డు లన్నింటిని చూచుటకు ఆయనకు హక్కు కలదు.

2. వైస్ ఛైర్మన్ :- తనకు ఛైర్మన్ అప్పుడప్పుడు లిఖిత పూర్వకముగ ఇచ్చు అధికారములను వహించి తన విధులను నెరవేర్చ వలెను.

3. ఛైర్మన్ పదవి ఖాళీయైనప్పుడు కొత్తఛైర్మన్ ఎన్నుకొన బడువరకు వైస్ ఛైర్మన్ ఛైర్మనుగా పనిచేయును.

4. ఛైర్మన్ 15 రోజులకంటె ఎక్కువ కాలము వరసగ జిల్లా బయటకు పోయినను, లేక ఏ కారణముచేత నైనను తన విధులను నిర్వహించుటకు అశక్తుడైనను, వైస్ ఛైర్మన్ ఛైర్మనుగా వ్యవహరించవలెను.

5. ఛైర్మన్ పదవి ఖాళీగ ఉండి, వైస్ ఛైర్మన్ పదవి కూడ ఖాళీగ ఉన్నచో పరిషత్తు సభ్యులు తమనుండియే ఒకరిని తాత్కాలిక ఛైర్మన్‌గ ఎన్నుకోవలెను. ఆయన "తాత్కాలిక ఛైర్మన్" అని వ్యవహరింప బడును. ఛైర్మన్‌గాని, వైస్ ఛైర్మన్‌గాని తిరిగి అధికార స్వీకారము చేయునంత వరకు అతడే ఛైర్మన్‌గ పని చేయును.

49 వ సెక్షన్ : జిల్లాపరిషత్తు సభ్యుల విమర్శనా హక్కులు.

జిల్లా పరిషత్తు యొక్క ఏ సభ్యుడైనను ఈ క్రింది విషయములను గూర్చి జిల్లాపరిషత్తు ఛైర్మనుకు లేక సెక్రటరీకు విమర్శించుచు వ్రాయ వచ్చును. 1. పరిషత్తు కార్యనిర్వాహణములో జరిగిన ఏదైన అశ్రద్ధ. 2. వ్యర్థమైపోయిన ఏదైన జిల్లా పరిషత్తు ఆస్తి. 3. ఏదైన ప్రాంతపు అవుసరములు. తనకు తోచిన మంచి సూచనలు చేయవచ్చును.

50 వ సెక్షన్ : కలెక్టరు యొక్క అత్యవసర అధికారములు.

1. అత్యవసర పరిస్థితులలో కలెక్టరు పరిషత్తుకుగాని; స్థాయీ సంఘమునకు గాని చెప్పకుండగనే చర్యతీసుకొనవలెనని ఆదేశించ వచ్చును. అట్టి పనికైన ఖర్చు జిల్లాపరిషత్తు నిధినుండి చెల్లించ వలెనని కూడ ఆదేశించవచ్చును.

2. తానట్టి చర్య ఎందుకు తీసుకొనవలసి వచ్చెనో ప్రభుత్వము వారి కాయన నివేదించవలెను. ఆ నివేధిక ప్రతినొక దానిని జిల్లా పరిషత్తుకు పంపవలెను.

51 వసెక్షన్ : క్రొత్త పదవులను సృష్టించుట.

1–2 జిల్లాపరిషత్తు అవసరమని తలచినచో ప్రభుత్వము వారి అనుమతితో క్రొత్తపదవులను సృష్టించ వచ్చును. అట్లే ప్రభుత్వము వారు కూడ క్రొత్త పదవులను సృష్టించ వచ్చును.

3–4 ఇట్లు నియమింప బడిన అధికారులు పరిషత్తు ఛైర్మన్ అధికారముక్రింద ఉండవలెను.

52 వ సెక్షన్ : బత్తెములు :

1. జిల్లా పరిషత్తు, దాని స్థాయీ సంఘముల సమావేశము లకు హాజరైన అనధికార సభ్యుల బత్తెములు పరిషత్తు చెల్లించ వలెను.

అట్లే జిల్లాపరిషత్తు ఛైర్మన్ జిల్లాలో పర్యటన చేసినచో ఆయనకు బత్తెములు చెల్లించవలెను.

53 వ సెక్షన్ : జిల్లాపరిషత్తు నిధి.

1. జిల్లా పరిషత్తుకు వసూలైన ధనమంతయు 'జిల్లాపరిషత్తు నిధి' అను పేర ఒక నిధిగా ఏర్పరచవలెను.

2. ఈ నిధి మొత్తము అత్యంత సమీపములో నున్న ప్రభుత్వ ట్రెజరీ (సర్కారీ ఖజానా) లో గాని, ప్రభుత్వామోదము పొందిన బ్యాంకులోగాని ప్రభుత్వానుమతితో ఉంచబడవలెను.

3. ఈ నిధి పేరిట ఇచ్చు ఆర్డరులపైనను, చెక్కులపైనను పరిషత్తు సెక్రటరీ సంతకము చేయవలెను.

54 వ సెక్షన్ : జిల్లాపరిషత్తు ఆదాయ వ్యయములు.

I జిల్లాపరిషత్తు ఆదాయ మూలములలో ఈ క్రిందివి ఉండ వలెను :

1. జిల్లా పరిషత్తులకై కేటాయింపబడిన కేంద్ర ప్రభుత్వ నిధులు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నిధులు.

2. కుటీర, గ్రామీణ, లఘు పరిశ్రమ అభివృద్ధికై అఖిల భారత సంఘములు, సంస్థలు ఇచ్చు గ్రాంటులు.

3. భూమిపన్ను, లేక స్థానిక సెస్సు, ఇతర పన్నులు, రుసుములు నుండి జిల్లాపరిషత్తుకు కేటాయింపబడిన భాగము.

4. పరిషత్తు విధించు పన్నుల నుండియు, రుసుముల నుండియు వచ్చు ఆదాయము,

5. జిల్లాపరిషత్తుచే నిర్వహింపబడు ట్రస్టుల నుండి వచ్చు ఆదాయము.

6. వెనుకటి జిల్లాబోర్డుల ఆదాయము నుండి ప్రభుత్వము వారు కేటాయించిన భాగము.

7. బ్లాకుల నుండి వచ్చు ఆదాయము.

8. పంచాయతీ సమితులు, ప్రజలు ఏరూపమున నైనను ఇచ్చు విరాళములు.

9. ప్రభుత్వమువారి అనుజ్ఞపై పంచాయితీ సమితుల నుండి వసూలుచేయు మొత్తములు.

55 వ సెక్షన్ : జిల్లాపరిషత్తు బడ్జెట్.

1. పరిషత్తు కార్యదర్శి ప్రతి సంవత్సరము పరిషత్తు ఆయ వ్యయ పట్టిక (Budget) ను తయారుచేసి జిల్లాపరిషత్తు ముందుంచ వలెను. పరిషత్తు దానిని పరిశీలించి ఉచితమని తోచిన మార్పులు చేసి దానిని మంజూరు చేయవలెను.

2. ఇట్లు మంజూరైన పిదప పరిషత్తు కార్యదర్శి ఛైర్మన్ ద్వారా ప్రభుత్వము వారికి నిర్ణీతమైన గడువు లోపల దానిని సమ ర్పించ వలెను. ప్రభుత్వమువారు ఉచితమని తోచిన మార్పులను అందులో చేయవచ్చును.

3. అవసర మైనచో ఒక అనుబంధపు బడ్జెట్ (Supplementary Budget) ను తయారుచేసి మంజూరు పొందవలెను.

56 వ సెక్షన్ : ఎకౌంటులు, ఆడిట్.

1. వెనుక 32 వ సెక్షన్‌లో చెప్పిన నిబంధనలే దీనికిని వర్తించును.

57 వ సెక్షన్ : జిల్లాపరిషత్తు ఛైర్మన్, లేక వైస్ ఛైర్మన్‌పై అవిశ్వాస తీర్మానము.

వెనుక 33 వ సెక్షనులోని నిబంధనలే దీనికిని వర్తించును. కాని కలెక్టరు తీర్మానముపై నోటు చేయవచ్చును.

58 వ సెక్షన్ : జిల్లాపరిషత్తు ఛైర్మన్‌ను గాని వైస్ ఛైర్మన్‌ను తొలగించుటకు ప్రభుత్వమువారి హక్కు.

ఈ విషయమున 34వ సెక్షన్‌లోని నిబంధనలే వర్తించును.

నాల్గవ అధ్యాయము

వివిధాంశములు

59 వ సెక్షను : వెనుకటి జిల్లాబోర్డుల అధికారములు విధులు పంచాయతీ సమితులకు జిల్లాపరిషత్తులకు పంచి ఇచ్చుట.

1,2,3, వెనుకటి జిల్లాబోర్డులు నిర్వహించుచుండిన అధికారములును, విధులును, పంచాయతీ సమితులకును, జిల్లా పరిషత్తులకును, పంచిపెట్టుటకు ప్రభుత్వమునకు హక్కు కలదు.

వెనుకటి జిల్లాబోర్డుల క్రింద పనిచేయుచుండిన అధికారులను, ఉద్యోగులను కూడ అదేవిధముగ పంచాయతీ సమితులకును జిల్లా పరిషత్తునకును బదిలీచేయు అధికారము ప్రభుత్వమునకు కలదు.

60 వ సెక్షన్ : జిల్లాబోర్డుల రద్దు.

1. జిల్లాబోర్డులను రద్దుచేయు అధికారము ప్రభుత్వమునకు కలదు.

2. జిల్లాబోర్డు రద్దయిన పిదప దానికిగల ఆస్తులు, అప్పులు, అన్నియును జిల్లా పరిషత్తునకుగాని, పంచాయతీ సమితులకుగాని లేక రెంటికిగాని, సంక్రమింప జేయగల అధికారము ప్రభుత్వమునకు కలదు.

రద్దుచేయబడిన జిల్లాబోర్డుల అధికారులను, ఇతర ఉద్యోగులను పరిషత్తు సిబ్బందిలోగాని, పంచాయతీ సమితుల సిబ్బందులలోగాని చేర్చుకొనవలెను. మరొక విధముగనైనను వారిని చేర్చుకోవలసినదని ఆదేశించు అధికారము ప్రభుత్వమునకు కలదు.

62 వ సెక్షన్ : పంచాయితీ సమితుల యొక్కగాని, జిల్లా పరిషత్తులయొక్కగాని ఏదైన తీర్మానమును రద్దుచేయుటకును, ఆపి ఉంచుటకును ప్రభుత్వమువారికి అధికారము కలదు.

1. పంచాయత్ సమితిచేగాని, దానికి సంబంధించిన ఏదేని స్థాయీసంఘముచే గాని; అట్లే జిల్లాపరిషత్తుచేగాని, దానికి సంబంధించిన ఏదేని స్థాయీసంఘముచేగాని ఆమోదింపబడిన తీర్మానము.

(అ) సక్రమముగా లేదనిగాని, (అనగా ఈ చట్టమునకు సమ్మతముగా లేదనియు)

(ఆ) తన అధికారములను మించి చేసినదనిగాని,

(ఇ) అధికారమును దుర్వినియోగము చేయునట్టిదనిగాని;

(ఈ) దానిని అమలుపంచినచో ప్రజాజీవనమునకును, ఆరోగ్యమునకును, క్షేమమునకును హాని కలుగునని తోచినపుడుగాని;

(ఉ) సంఘర్షణకు, కొట్లాటలకు దారితీయుగల అవకాశమున్నదనిగాని;

ప్రభుత్వమువారు అభిప్రాయపడినచో వారు వ్రాతపూర్వకమైన ఆర్డరుద్వారా దానిని రద్దుచేయవచ్చును.

2. ప్రభుత్వము అట్టి చర్య తీసికొనుటకు ముందు ఆ తీర్మానమును ఆమోదించిన సమితికిగాని, పరిషత్తునకుగాని సంజాయిషీ ఇచ్చుకొను అవకాశ మీయవలెను.

3. తగు కారణమున్నచో ఏదేని ఒక తీర్మానమును కలెక్టరు

తాత్కాలికముగ ఆపుచేయవచ్చును. తానట్టి చర్య ఎందుకు తీసికొనవలసి వచ్చెనో ప్రభుత్వమునకు నివేదించవలెను.

4. ప్రభుత్వచర్య ఏ తీర్మానమునుగూర్చి తీసికొనబడినదో, దానికి సంబంధించిన రికార్డును ప్రభుత్వమువారు స్వయముగగాని, పరిషత్తు లేక పంచాయతీ సమితి కోరిన మీదటగాని తెప్పించుకొని దానిపై ఉచితమని తోచిన ఆర్డరు జారీచేయ వచ్చును.

63 వ సెక్షను : పంచాయత్ సమితిని లేక జిల్లాపరిషత్తును రద్దు చేయుటకు ప్రభుత్వమువారి అధికారము.

పంచాయతీ సమితి లేక జిల్లా పరిషత్తు తమ అధికారములను, విధులను సరిగ వినియోగించుటలేదని గాని అధిగమించినదని గాని ప్రభుత్వము భావించినచో అట్టి అధికార దుర్వినియోగమును సరిదిద్దుకొన వలసినదిగ ఆ సమితినిగాని, పరిషత్తునుగాని ప్రభుత్వము ఆదేశించవచ్చును. ఆ ఆదేశము ప్రకారము వారు చేయనిచో ప్రభుత్వమువారు వాటిని ఒక సంవత్సరకాల పరిమితివరకు రద్దుచేయ వచ్చును. ఒక నిర్ణీత తేదీ నుండి దానిని తిరిగి ఏర్పాటు చేయ వచ్చును. రద్దుచేయబడిన కాలములో దాని విధులను నిర్వహించుటకు ఒక వ్యక్తిని గాని, అధికార వర్గమునుగాని ప్రభుత్వము నియమించవచ్చును. పంచాయతీ సమితి లేక జిల్లా పరిషత్తు నిధులనుండి వారికి ప్రతిఫల మివ్వవచ్చును.

64 వ సెక్షన్ :

1. ఒక పంచాయతీ సమితి యొక్కయు, దాని స్థాయీ సంఘముయొక్కయు ఎట్టి చర్యయైనను ఈక్రింద కారణములచే చెల్లకుండ ఉండరాదు.

(అ) పంచాయతీ సమితిగాని, స్థాయీ సంఘముగాని వాటి ఏర్పాటులో లోపముండుట.

(అ) సమితియొక్క అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్షుల లేక ఎవరైన ఒక సభ్యునియొక్క అనర్హత లేక ఎన్నికయందలి క్రమరాహిత్యము.

(ఇ) అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్షుల స్థానములు ఖాళీగా ఉన్న కాలమున జరుగుట.

పై కారణముల పంచాయతీ సమితిగాని స్థాయీ సంఘముగాని గైకొన్న ఏ చర్యయు చెల్లదనరాదు.

2. జిల్లాపరిషత్తు విషయమునను ఇదే నియమము వర్తించును.

65 వ సెక్షన్ : విధేయతా ప్రమాణము.

1. పంచాయతీ సమితియొక్క ప్రతి సభ్యుడును, జిల్లాపరిషత్తుయొక్క ప్రతి అధికారేతర సభ్యుడును, తన స్థానము నాక్రమించక ముందు భారత సంవిధానమునకు విధేయుడనై యుందునని ప్రమాణము చేయవలెను.

2. తన పదవీ కాలము ఆరంభమగు తేదీ నుండి మూడు నెలల లోపుగా లేదా మొదటి మూడు సమావేశములలో ఏదో ఒక దానియందు (ఈ రెండింటిలో ఏది తర్వాత అయిన అప్పుడు) పైన చెప్పినట్లు ప్రమాణము చేయకపోయినచో సభ్యత్వము నుండి విరమించుకోవలెను. ఆ స్థానము ఖాళీయైనట్లుగా భావించవలెను.

(3) ప్రమాణము తీసుకొననంత వరకు ఏ సభ్యుడును సమావేశములో కూర్చొనరాదు. సభ్యుని హోదాలో ఎట్టి చర్యయు చేయరాదు.

66 వ సెక్షను :

1. ప్రతి సంవత్సరాంతమునందును, ప్రతీ పంచాయతీ సమితియు తన పరిపాలనకు సంబంధించిన నివేదికను జిల్లా పరిషత్తుకు సమర్పించవలెను. అట్లే ప్రతిజిల్లా పరిషత్తు తన పరిపాలనా నివేదికను ప్రభుత్వమునకు సమర్పించవలెను. పంచాయతీ సమితి సమర్పించు నివేదిక ప్రతి (కాపీ) ఒకదానిని ప్రభుత్వమునకు పంపవలెను.

2. పంచాయతీ నివేదికను జిల్లా పరిషత్తు పరిశీలించి తన అభిప్రాయముతోపాటు దానిని ప్రభుత్వమువారికి పంపవలెను.

3. పంచాయతీ సమితి నివేదికను బి. డి. ఓ. తయారు చేయును. జిల్లాపరిషత్తు నివేదికను కార్యదర్శి తయారుచేయవలెను. పంచాయతీసమితి బి. డి. ఓ. తయారుచేసిన నివేదికను పరిశీలించి దానిపై తన తీర్మానముతోపాటు జిల్లా పరిషత్తుకు పంపవలెను, అట్లే కార్యదర్శి నివేదికను జిల్లాపరిషత్తు పరిశీలించి ప్రభుత్వము వారికి అందజేయవలెను.

67 వ సెక్షన్ : తనఖీ అధికారులు.

ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడిన ఒక అధికారిగాని, ఒక వ్యక్తిగాని పంచాయతీ సమితియొక్క లేక జిల్లాపరిషత్తుయొక్క నిర్వాహణలో ఉన్న సంస్థలనుగాని, స్థలములనుగాని తనఖీ చేయవచ్చును. పంచాయతీ సమితి లేక జిల్లాపరిషత్తుయొక్క కార్యాలయములు (ఆఫీసులు) వానియందలి రికార్డులు, రిజష్టరులు అన్నియు పరిశీలించవచ్చును. పంచాయతీ సమితి లేక జిల్లా పరిషత్తు పరిపాలన క్రింద ఉన్న ఏదేని పాఠశాల, ఆసుపత్రి (దవాఖానా), టీకాలిచ్చు కేంద్రము, సత్రము, మరేయితర సంస్థకును సంబంధించిన రికార్డులు, రిజిష్టర్లు, ఇతర డాక్యుమెంట్లు తనఖీచేయవచ్చును.

68 వ సెక్షన్ : సద్భావముతో చేయు చర్యల విషయమున రక్షణ.

ఈ చట్టము ననుసరించి సద్భావముతో చేసిన ఎట్టి చర్యకైనను వ్యతిరేకముగ ఎట్టి దావాగాని చేయరాదు.

69 వ సెక్షన్ : నియమములు చేయు అధికారము.

ప్రభుత్వమువారు ఈస్థానిక సంస్థల వ్యవహార క్రమములను గూర్చి నియమములు చేయవచ్చును. ఇట్లు చేయబడిన నియమములు రాష్ట్ర శాసనసభలు రెంటిముందును 14 రోజులపాటు ఉంచబడవలెను. శాసనసభలు వాటినిచర్చించి తగుసవరణలు చేయవచ్చును.

70 వ సెక్షన్ : ఉపనిబంధనలు చేయు హక్కు.

ఈ నియమములకులోబడి జిల్లాపరిషత్తు ఆమోదముతో పంచాయతీసమితియు, ప్రభుత్వమువారి ఆమోదముతో జిల్లాపరిషత్తుయు ఉపనిబంధనలు చేయవచ్చును

71 వ సెక్షన్ : అధికార ప్రదానము.

1. ఈచట్టముక్రింద ప్రభుత్వమువారు తనకు గల అన్ని అధికారములనుగాని, కొన్నింటినిగాని తమ క్రింద పనిచేయుచున్న ఒక వ్యక్తికిగాని, అధికారవర్గమునకుగాని ఈయవచ్చును. ఇచ్చిన అధికారములనూ ఉపసంహరించుకొననూ వచ్చును.

2. ప్రభుత్వమువారు తమ నిర్వాహణక్రింద ఏదైన సంస్థనుగాని, భవనమునుగాని జిల్లాపరిషత్తులకును, పంచాయతీ సమితులకును ఈయవచ్చును. జిల్లాపరిషత్తు తనక్రింద ఉన్న ఏదైన సంస్థను పంచాయతీ సమితికిగాని, గ్రామపంచాయతీకిగాని, పట్టణసమితికిగాని ఈయవచ్చును. కాని ఇట్లిచ్చుటకుముందు ఇందుకై పంచాయతీసమితి జిల్లా పరిషత్తు అనుమతి పొందవలెను.

72 వ సెక్షన్ : జిల్లా పరిషత్తు, పంచాయతీ సమితి చేయు ఆర్డర్లను సమీక్షించుటకు ప్రభుత్వమునకుగల అధికారము.

1. ఎవరైన ఒకరు దరఖాస్తు పెట్టుకొనినచో ప్రభుత్వము ఆదరఖాస్తుకు సంబంధించిన రికార్డులను, పంచాయతీ సమితినుండి గాని జిల్లాపరిషత్తు నుండిగాని తెప్పించి పరీక్షించవచ్చును. ఆదరఖాస్తును విచారించి ఆ ఆర్డరు మార్చబడవలెననిగాని, రద్దుచేయబడవలెననిగాని ప్రభుత్వమువారు సూచించవచ్చును.

2. ఏదైన దరఖాస్తు ప్రభుత్వమువారి విచారణ క్రింద ఉన్నప్పుడు దానికి సంబంధించిన ఉత్తరువును అమలుచేయరాదు.

3. అట్లే ప్రభుత్వముచేసిన ఆర్డరుపై కూడ ఎవరేని వ్యక్తి

90 రోజులలోపుగ దరఖాస్తు పెట్టుకొనినచో ప్రభుత్వము మరొక సారి దాని న్యాయా న్యాయములను విచారించవలెను.

4. అట్టి దరఖాస్తు 15 రూపాయల రుసుముతో సహా దాఖలు చేయవలెను.

71 వ సెక్షన్ :

1. తాత్కాలిక పంచాయతీ సమితులు చేసిన పనులు, గైకొన్న చర్యలు, తర్వాత ఈ చట్టముక్రింద ఏర్పడిన పంచాయతీ సమితులు చేసినట్లే భావింపబడును. అట్లే తాత్కాలిక పంచాయతీ సమితుల ఆస్తులు అప్పులును కొత్తపంచాయతీ సమితులకు సంక్రమించును.

పంచాయతీ సమితుల అధికారములు - కర్తవ్యములు.

1. సమాజ వికాసము :

పంచాయతీల యొక్కయు సహకార సంఘములయొక్కయు ప్రజలయొక్కయు సహకారముతో చేయు సమాజ వికాస కార్యక్రమము లన్నియు నిర్వహించుట.

2. వ్యవసాయము :

వ్యవసాయమును పెంపొందించుటకు అవసరమైన ఈక్రింది పనులను చేయుట;

మేలిరకపు విత్తనములను రసాయనిక ఎరువులను రైతులకు సప్లయి చేయుట.

క్రొత్త వ్యవసాయ పద్ధతులను, అలవాట్లను, పనిముట్లను ప్రచారము చేయుట;

పచ్చి ఎరువులను పెంట ఎరువులను తయారు చేయుట;

పండ్ల తోటలను పెంచుటను, కూరగాయలు పండించుటను ప్రోత్సహించుట;

భూమి పునరుద్ధారణ, భూసార రక్షణ;

వ్యవసాయమునకై అప్పులు ఇచ్చుట;

మొక్కల సంరక్షణ పద్ధతులను ప్రచారము చేయుట;

ప్రయోగపు పొలములను (ఎక్స్‌పెరిమెంటల్ ఫార్మ్సు) ప్రదర్శించి, ఉత్తమమైన క్షేత్ర నిర్వాహక పద్ధతులను రూపొందించుట;

పాత బావులను బాగుచేయుట, క్రొత్తబావులను త్రవ్వించుట, ప్రయివేటు చెరువులను మరమ్మతుచేయుట; క్రొత్తవి త్రవ్వించుట, ప్రభుత్వపు చిన్నతరహా నీటిపారుదల వనరులను సరఫరా కాలువలను మంచి స్థితిలో ఉంచుట, అధికంగా భూమిని నీటి పారుదల క్రిందికి తెచ్చుట;

బావుల త్రవ్వించియు ఫిల్టరు పాయింటుల వేసియు, గొట్టపు బావుల త్రవ్వించియు భూగర్భమందలి నీటి వనరులను ఉపయోగములోనికి తెచ్చుట;

చెట్లు నాటుట;

గ్రామ అడవులను పెంచుట.

3. పశుపోషణ మరియు మత్స్య సంవర్ధన –

మంచిజాతి ఆబోతులను తెచ్చి హీనజాతి విత్తులు తీసి, స్థానిక పశుసంపద యొక్క శ్రేష్ఠతను పెంచుట;

పశువులను, గొర్రెలను, పందులను, కోళ్ళను హెచ్చించుటకై మంచి పద్ధతులను అవలంబించుట;

అంటువ్యాధులను అరికట్టుట;

మేలిరకపు గడ్డిని, మేతలను పెట్టుట;

ప్రథమ చికిత్సా కేంద్రములను, చిన్నతరహా పశువైద్యశాలలను ఏర్పాటు చేసి వాటిని నిర్వహించుట;

డైరీఫారములు పాల సరఫరా :

మత్స్య సంవర్ధనము;

మంచి జాతి పశువుల గురించి ప్రజలకు బోధించుట.

4. ఆరోగ్యము మరియు గ్రామ పరిశుభ్రత –

ప్రస్తుతమున్న వైద్య ఆరోగ్య సౌకర్యములను ఎక్కువ చేయుట, అవి ప్రజల అందుబాటులో ఉండునట్లు చేయుట;

ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రములను, ప్రసూతి కేంద్రములను స్థాపించుట, వాటిని నిర్వహించుట;

మంచినీటి సౌకర్యమును కలిగించుట;

టీకాలు వేయించుట;

ఉపద్రవకరమైన రోగములను నివారించుట;

గ్రామములోని మురికి కాలువలను, మురికి గుంటలను (సోకేజ్ పిట్స్) ఏర్పాటు చేయుట;

శుభ్రమైన పాకీదొడ్లను వాడుటను, మలమును ఎరువుగా వాడుటను ప్రోత్సహించుట;

పొగలేని పొయ్యిని వాడుకలోనికి తెచ్చుట;

ప్రభుత్వ ఆస్పత్రుల యొక్క పనులపై పర్యవేక్షణ చేయుట;

అట్టి ఆస్పత్రుల అభివృద్ధిలో ప్రజలు పాల్గొనునట్లు చేయుట;

ఉపద్రవకరమైన వ్యాధులు వ్యాపించిన సమయములలో ప్రజల యొక్కయు పంచాయతీల యొక్కయు సహకారమును పొందుట;

పరిసరములను పరిశుద్ధముగ ఉంచవలెనను. ఉద్యమమును కొనసాగించుట. బలవర్థకాహారము, ప్రసూతి, శిశు ఆరోగ్యము, సోకుడు వ్యాధులు, కుటుంబ నియంత్రణ మున్నగు వాటిని గురించి ప్రజలకు బోధించుట;

5. విద్య –

ఎలిమెంటరీ, బేసిక్ పాఠశాలలను హెచ్చించుట, వాటిని నిర్వహించుట;

ప్రభుత్వము యొక్కయు ప్రభుత్వము స్వాధీనపరచు కొన్ని ట్రీయు ఏయిడెడ్ హైయురు ఎలిమెంటరీ పాఠశాలల నిర్వహణ;

వయోజన విద్యా కేంద్రములను స్థాపించుట;

ప్రజల సహకారముతో పాఠశాలా భవనముల కట్టించుట, వాటిని అభివృద్ధి చేయుట;

ప్రస్తుతమున్న ప్రాథమిక పాఠశాలలను బేసిక్ పాఠశాలలుగా మార్చుట;

పదునాలుగు సంవత్సరముల వయస్సు నిండువరకు పిల్లలందరికి విద్య నిప్పించుటకై అవసరమైన చర్యలు తీసుకొనుట.

6. సాంఘిక విద్య.

ప్రజలలో క్రొత్త దృక్పథము కలిగించుట, స్వశక్తిపై ఆధారపడుట, కష్టించి పనిచేయుట, సాముదాయక కార్యములలో పాల్గొనుట మున్నగు గుణములను వారిలో కలిగించుట;

సమాచార కేంద్రములను, సాముదాయక కేంద్రములను, ఆటపాటల కేంద్రములను స్థాపించుట;

యువజన సంఘములు, మహిళా సంఘములు మండలులు, కర్షక సమాజములు మున్నగు వాటిని స్థాపించుట;

గ్రంథాలయములు స్థాపించుట, వాటిని నిర్వహించుట;

వ్యాయామ శాలలను సాంస్కృతిక కార్య కలాపములను ప్రోత్సహించుట;

గ్రామ సహాయకులు శిక్షణ ఇచ్చుట, వారి సేవలను వినియోగించు కొనుట.

7. రాకపోకలు.

గ్రామముల మధ్య రోడ్లు వేయుట, వాటిని నిర్వహించుట.

8. సహకారము.

అన్నివిధముల సహకార పద్ధతులను అవలంబించి, ఈ ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులలో ఆర్థికాభివృద్ధిని సాధించుట –

సాధ్యమైనన్ని అధిక సంఖ్యాక కుటుంబములకు ఉపయోగ

కరముగా నుండుటకు పరపతి, పారిశ్రామిక, నీటిపారుదల, సేద్య, బహుప్రయోజక సహకార సంఘములను స్థాపించుట;

9. కుటీర పరిశ్రమలు.

ఎక్కువ మందికి పని కల్పించుటకును, జీవన ప్రమాణమును పెంచుటకును కుటీర, గ్రామ, చిన్నతరహా పరిశ్రమలను అభివృద్ధి పరచుట –

(i) ఉత్పత్తి కేంద్రములను శిక్షణ కేంద్రములను స్థాపించుట, వాటిని నిర్వహించుట;

(ii) చేతి పనివాండ్ర యొక్క పనితనమును అభివృద్ధి పరచుట;

(iii) క్రొత్తరకపు పనిముట్లను ప్రచారమునకు తెచ్చుట;

(iv) ఖాదీ, గ్రామ పరిశ్రమల సంఘము చేతను అఖిల భారత మండలుల చేతను ఆర్థిక సహాయము పొందిన కుటీర, గ్రామీణ, చిన్నతరహా పరిశ్రమల అభివృద్ధి పథకములను చేబూనుట.

10 మహిళా సంక్షేమము.

స్త్రీలయొక్కయు, పిల్లల యొక్కయు సంక్షేమము కొరకు వేసిన పథకములను నిర్వహించుట; మహిళా, శిశు సంక్షేమ కేంద్రములు, అశురాస్యతా కేంద్రములు, చేతిపని, కుట్టుపని కేంద్రములు మున్నగు వాటిని స్థాపించుట.

11. సాంఘిక సంక్షేమము.

షెడ్యూల్డు కులముల యొక్కయు షెడ్యూల్డు తెగల యొక్కయు, వెనుకబడిన తరగతులు మున్నగువారి కొరకు స్థాపించిన వసతి గృహముల నిర్వహించుట.

గ్రామీణ గృహనిర్మాణ పథకములను అమలు పరచుట;

రోగిష్టులైన బిచ్చగాళ్ళను పోషించుట, తిరుగుబోతు తనమును అరికట్టుట;

స్వచ్ఛంద సాంఘిక సంక్షేమ సంస్థలను బలపరచుట, వాటి కార్య కలాపములను సమన్వయ పరచుట;

మద్య నిగ్రహమును మద్యనిషేధమును ప్రచారము చేయుట.

12. ఆపత్కాలములందు సహాయము.

అగ్నివలన, వరదవలన, ఉపద్రవకరమైన వ్యాధులవలన ఇతర అరిష్టములవలన కలిగెడు విపత్తుల కాలంలో సహాయము చేయుట.

13. స్వయం సహాయ కార్యక్రమము.

ఉత్పత్తిని అధికము చేయుటకు, ఆదాయములను జీవన ప్రమాణములను పెంచుటకు, పారిశుద్ధ్యమును బాగుచేయుటకు, ప్రజలకు సదుపాయములు కలిగించుటకు యుక్తమగు కార్య కలాపములను రూపొందించుట, వాటిని అమలు పరచుట.

14. ట్రస్టులు.

పంచాయతీ సమితియొక్క విధులను ఏ కార్యక్రమముల నిమిత్తము వినియోగించదగునో ఆ కార్యములను సాధించుటకు ఉద్దేశింపబడిన ట్రస్టుల నిర్వహణ.

అనుబంధము - 2

ఆంధ్రప్రదేశ్ పంచాయతీ సమితులు జిల్లా పరిషత్తు చట్టం (1959) క్రింద చేయబడిన స్టాచ్యుటరీ రూల్సు

కొన్ని ముఖ్య నియమముల సరళ సారాంశం

I పంచాయతీ సమితులు జిల్లా పరిషత్తులకు సభ్యులను ఎన్నుకొను నియమములు

(జి. ఒ. ఎమ్. యస్. నెం. 889, ప్లానింగ్ అండ్ డెవలప్ మెంట్ తేదీ 21-9-59)

పంచాయతీ సమితికి ఎన్నుకోవలసిన సభ్యుల ఎన్నికలు ఈ క్రింది నియమముల ననుసరించి జరుగవలెను.

2. (1) పంచాయతీ సమితిసభ్యులు సమితి కార్యాలయములో సమావేశము కావలెను. జిల్లా కలెక్టరుగాని అతనిచే నియమింపబడిన ఒక గెజటెడు ఆఫీసర్ గాని అధ్యక్షత వహించవలెను.

(2) సమావేశమునకై నిర్ణయింపబడిన తేదీకి పూర్తి పది రోజుల ముందు సమావేశకాలమును అనగా తేదీ, వేళ మున్నగునవి సమితి సభ్యులందరకును తెలియ జేయవలెను.

3. (1) సమావేశమునకు అధ్యక్షత వహించిన ఉద్యోగికి వోటు చేయుహక్కు ఉండదు.

(2) సభ్యుల ఎన్నికలు నాల్గవ సెక్షను (3) లో ఇచ్చిన వరుస క్రమములోనే జరిపింపవలెను.

(3) ఏదో ఒక స్థానమునకు ఒక సభ్యుడు ఎన్నుకొనబడక పోయినచో వరుసలో అతని తర్వాతి స్థానమునకు ఎన్నిక జరగవలెను.

జిల్లాకలెక్టరు ఒక బ్లాకులో షెడ్యూల్డుజాతుల (ట్రైబ్స్) జన సంఖ్య తగినంత లేదని ప్రకటించినచో రెండు స్థానములకును షెడ్యూల్డు కులముల ప్రతినిధులనే ఎన్నుకోవలెను.

4 వ సెక్షన్ (3) (డి) క్రింద ఎన్నుకోబడవలసిన ఇద్దరిలో స్త్రీని ముందు ఎన్నుకొని తరువాత పురుషుని ఎన్నుకోవలెను.

4. (1) ఎన్నికకు నిలబడిన అభ్యర్థిని ఒక సభ్యుడు ప్రతిపాదించవలెను. మరొకసభ్యుడు బలపరచవలెను.

ప్రతిపాదించిన సభ్యుడు తానుప్రతిపాదించుచున్న అభ్యర్థి అందుకై సిద్ధముగ ఉన్నట్లు వ్రాతమూలకముగ అధ్యక్షునకు తెలియ జేయవలెను. ఆ పత్రముపై ప్రతిపాదకుని యొక్కయు అభ్యర్థి యొక్కయు సంతకము లుండవలెను.

(2) ప్రతిపాదనలు సక్రమముగ లేకపోయినచో అధ్యక్షుడు* వాటిని నిరాకరించవచ్చును. షెడ్యూల్డ్ తరగతుల యొక్కయు తెగల (ట్రైబ్స్) యొక్కయు ప్రతినిధులుగ ప్రతిపాదింప బడినవారు ఆ జాతులకు చెందినవారే అని అధ్యక్షుడు ధ్రువపరచుకోవలెను.

(3) ఇట్లు సక్రమముగ ప్రతిపాదింపబడిన వారిపేర్లను ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసరు సభలో చదువవలెను.

5. ప్రతిపాదింపబడిన అభ్యర్థుల సంఖ్య, ఉన్న స్థానాల సంఖ్యకు సరిగ సరిపోయినచో ఎన్నికలు జరుపనక్కరలేదు. ఆ అభ్యర్థులు ఎన్నుకోబడినట్లే భావించబడుదురు.

(6) అట్టి అభ్యర్థుల సంఖ్య ఉన్న స్థానముల సంఖ్యకంటె తక్కువైనచో ప్రతిపాదింప బడిన వారందరును ఎన్నుకొనబడినట్లు

---

* ఇక్కడ అధ్యక్షుడనగా ఎన్నికల సభకు అధ్యక్షత వహించిన వారు (ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్) అని అర్థము.

గనే ప్రకటింపబడుదురు. మిగిలిన వారిని మరొక సమావేశంలో ఎన్నుకొనవలెను

7. (1) ఉన్నస్థానములకంటె ప్రతిపాదింపబడిన వారిసంఖ్య ఎక్కువైనచో ఎన్నిక రహస్య బ్యాలెట్ పద్ధతిని జరుపవలెను. నాటి సమావేశమునకు హాజరైన సభ్యులే వోటుచేయుటకు అర్హులు.

(2) అభ్యర్థుల పేర్లు (తెలుగునన్నైన ఇంగ్లీషులోనైన) అకారాదిగ వ్రాయవలెను. ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసరు లేక అధ్యక్షుడు అదే వరుసలో వారి పేర్లు చదువవలెను. ప్రతి అభ్యర్థికి ఆవరుసలోనే ఇవ్వబడిన వరుససంఖ్యను ప్రకటించవలెను.

8. (1) ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ ఒక బ్యాలెట్ బాక్స్ (వోట్ల పెట్టె) ను సమకూర్చవలెను. ఆ పెట్టెలో వోటు పత్రము వేయుటకేగాని అందులో నుండి వోటు పత్రమును బైటకు తీయుటకు వీలు లేకుండ ఉండవలెను.

(2) వోట్లు తీసుకొనే ముందు ప్రిసైడిగ్ ఆఫీసరు అక్కడ ఉన్నవారి ముందు వోటు పెట్టె ఖాళీగా ఉన్నట్టు చూపి, వారి ముందే దానికి తాళము వేసి తన సీలు వేయవలెను. ఆ సీలు విరుగగొట్టిన తప్ప తాళము తీయు జాలనట్లు కట్టుదిట్టము చేయవలెను.

(3) వోటు వేయవచ్చిన ప్రతియొకనికి ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసరు ఒక్కొక్క వోటింగు పత్రము నిచ్చును. దానిపై అభ్యర్థుల పేర్లు స్పష్టముగ ప్రైపు చేయబడి గాని (ఇంగ్లీషులోను తెలుగులోను) వ్రాయబడిగాని ఉండవలెను.

వోటు పత్రము నమోనా ఈ క్రింద ఇవ్వబడినది :-

వరుస సంఖ్య	పేరు	గుర్తు
(1)		
(2)		
(3)		

దానిపై ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ తన ముద్ర వేయవలెను.

వోటరు తాను వోటు చేయదలచుకొన్న అభ్యర్థి పేరు ముందు గుర్తు పెట్టి, కాగితమును మడచి వోటు పెట్టెలో వేయవలెను. వోటింగు పెట్టె ప్రిసైడింగు ఆఫీసరుకు అక్కడ ఉన్నవారికి కనిపించునట్లుండును. చదువు రాని వోటరు విషయములో ఆ వోటరు ప్రార్థన ననుసరించి అతడు గుర్తు పెట్టనున్న చోట వోటింగు పత్రముపై ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసరు గుర్తు పెట్టి, మడచి పెట్టెలో వేయును. జబ్బుగా నున్న వోటరు విషయములో గాని మరే విధమైన అశక్తత కల వోటరు విషయములో గాని అట్లే చేయవలెను.

(4) వోటింగు అయి పోయిన వెంటనే ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసరు అక్కడున్న అందరు సభ్యులముందు వోట్ల పెట్లను తెరచి వోట్లు లెక్క పెట్టవలెను. ఎవరెవరికి ఎన్నివోట్లు వచ్చినవో ఒక స్టేటుమెంటు తయారు చేయవలెను.

ఈ క్రింది దోషములున్నచో వోటింగు పత్రము చెల్లదు. (ఇన్ వాలిడ్ అగును).

(a) వోటరు సంతకముగాని అతడు గుర్తింపబడుట కుపకరించు మరేచిహ్నముగాని దానిపై ఉన్నను;

(b) ఉన్న ఖాళీలు కంటె ఎక్కువ మందికి వోటుచేసినను;

(c) సందేహము కలుగునట్లు గుర్తుపెట్టినను;

(d) అసలు గుర్తు పెట్టక పోయినను;

(e) ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసరు ముద్ర దానిపై లేకపోయినను;

(5) ఎవరికి ఎక్కువవోట్లు వచ్చిన వారు ఎన్నుకోబడినట్లు ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ ప్రకటించును. ఇద్దరుఅభ్యర్థులకు సమానమైన వోట్లు వచ్చినచో 'లాట్' వేయవలెను. అది అక్కడ ఉన్న అందరు సభ్యుల ముందు జరుగవలెను. 'లాట్' ఎవరిపేర వచ్చినవో అతనికి అదనపు వోటు వచ్చినట్లు భావించబడును.

9. (ఎ) సభ అయిన వెంటనే ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ జరిగిన దంతయు వ్రాసి సంతికముచేయును. అక్కడ ఉన్న సభ్యులలో ఎవరైనా దానిపై సంతకము చేయదలచుకొన్నచో అట్లే చేయవచ్చును.

(బి) ఎన్నికల ఫలితములను నోటీసుద్వారా తెలియబరచును. ఆ నోటీసును పంచాయతీ సమితి బల్లపై అంటించవలెను. దాని కాపీలు జిల్లాకలెక్టరుకు, ప్రభుత్వమునకు పంపించవలెను.

10. (1) ప్రతి అభ్యర్థికి వచ్చినవోట్లను ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసరు ప్యాకెట్లలో భద్రపరచి సీలువేసి ఉంచవలెను. ప్యాకెట్టుపై ఎన్నికయైన తేదీ, వోటు వివరములు, సంఖ్య వ్రాసి ఉంచవలెను.

(2) అట్టిప్యాకెట్టు ఎలక్షన్ కోర్టుముందుగాని మరెట్టి కోర్టు ముందుగాని మాత్రమే విప్పవలెను. మరెప్పుడును విప్పరాదు.

(3) పంచాయతీ సమితి ఆఫీసులో ఒకసంవత్సరము వరకును ఈ ప్యాకెట్లు భద్రపరచవలెను. తరువాత కాల్చివేయవచ్చును.

మూడవ భాగము-జిల్లా పరిషత్తుకు కొందరు సభ్యులను ఎన్నుకొనుట.

11. పై ఎలక్షన్ పద్ధతియే జిల్లా పరిషత్తు సభ్యుల ఎన్నికలకును చెల్లును. ఐతే అందు ఈక్రింది మార్పులు చేయవలెను.

(ఎ) 'పంచాయతీ సమితి' అన్నచోట్లనెల్ల 'జిల్లా పరిషత్తు' అను మాట చేర్చవలెను.

(బి) మూడవరూలు (1) లో 'సభాధ్యక్షునకు వోటుచేయు హక్కు కలదు' అను మాటలు చేర్చవలెను.

(సి) తొమ్మిదవ రూలులో చెప్పిన నోటీసు 'ప్రభుత్వమునకందజేయవలెను' అని ఉండవలెను.

నాల్గవ భాగము — సాధారణముగ ఖాళీలగు స్థానములను పూర్తిచేయుట.

12. (b) ఇక మూడు నెలలకు అసలు పరిషత్తు కాలపరిమితియే అయిపోవుచున్నప్పుడు ఏర్పడిన ఖాళీని పూర్తిచేయ నక్కరలేదు.

(d) సామాన్యముగ వచ్చుఖాళీకై ఎన్నికలు జరుపుటకు అధ్యక్షుడుగాని, ఉపాధ్యక్షుడుగాని వీరిద్దరును లేనప్పుడు సభ్యులచే నియమింపబడు సభ్యుడుగాని ఎన్నికచేయవచ్చును. అధ్యక్షత వహించిన వారికి వోటింగు హక్కు కలదు.

ఆదేశపత్రము (ఆథరైజేషన్) నమోనా

(రూలు 2. (1) చూడుడు)

జిల్లా కలెక్టరునగు నేను (పేరు) .... ఇందుమూలముగా శ్రీ.......................... (ఉద్యోగము పేరు) .... ఆంధ్రప్రదేశ్ పంచాయతీ సమితులు జిల్లా పరిషత్తు చట్టము (1959) యొక్క ఆరవ సెక్షను ఒకటవ సబ్ సెక్షన్ క్రింద సదరు చట్టము 4వ సెక్షన్ (i) వ సబ్ సెక్షన్ (iii) క్రింద నిర్దేశింపబడిన సభ్యుల ఎన్నికకై జరుపు పంచాయతి సమితి సభ్యుల సమావేశమునకు అధ్యక్షత వహించ వలసినదిగా ఆదేశించుచున్నాను.

స్థలము : (సం.)

తేదీ : సీలు జిల్లాకలెక్టరు

II షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్ ప్రతినిధిని ఎన్నుకొనుటకు జనసంఖ్యలో వారు ఎంతమంది ఉండాలి?

బ్లాకు జనసంఖ్యలో నూటికి ఐదుగురున్నచో వారి ప్రతినిధి ఒకడు పంచాయత్ సమితికి ఎన్నుకోబడును. జిల్లా పరిషత్తునకైనచో జిల్లా జనసంఖ్యలో నూటికైదుగురుండవలెను.

IV పంచాయత్ సమితుల, జిల్లా పరిషత్తుల అధ్యక్షుల, ఉపాధ్యక్షుల ఎన్నిక.

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. నం. 889 ప్లానింగ్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ (సమితి – iv) 21 వ సెప్టెంబర్ 1959)

II వ పార్టు - పంచాయతీ సమితి అధ్యక్షుని ఎన్నిక

3. పంచాయతీ సమితి కార్యాలయములో కలెక్టరు అందుకై ప్రత్యేకముగ సమావేశ పరచిన సభలో పంచాయత్ సమితి అధ్యక్షుని ఎన్నిక అగును. కలెక్టరుగాని, ఆయనచే నియోగింపబడిన ఒక గెజెటెడ్ ఆఫీసరుగాని ఆ సభకు అధ్యక్షత వహించును. ఆఫీసరుకు వోటింగు హక్కుండదు.

4. (1) మీటింగు జరుగుటకు పూర్తి 5 దినములముందు మీటింగు తేదీ, కాలము, స్థలము మున్నగు వివరములతో నోటీసివ్వవలెను.

(2) అర్జెంటుగా ఉన్న పరిస్థితులలో అంత కంటె తక్కువ కాలపు నోటీసిచ్చికూడ కలెక్టరు మీటింగు చేయవచ్చును.

5. ప్రతి అభ్యర్థిని ఒక సభ్యుడు ప్రతిపాదించవలెను. మరొక సభ్యుడు బలపరచ వలెను.

సక్రమముగ ప్రతిపాదింపబడిన అభ్యర్థుల పేర్లన్నియు ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసరు సభకు చదివి వినిపించును.

6. (1) ఒకడే అభ్యర్థి ప్రతిపాదింప బడినచో ఎన్నిక జరపనక్కరలేదు. అట్లు ప్రతిపాదింపబడిన అభ్యర్థియే ఎన్నుకొనబడినట్లుగా ప్రకటింపబడును.

(2) ఒకరి కంటె ఎక్కువమంది అభ్యర్థులున్నచో రహస్య వోటింగు పద్ధతిని ఎన్నిక జరప వలెను.

పద్ధతి అంతయు వెనుకటి జి. ఓ. లో వివరించినట్లే ఉండ గలదు.

ఏ అభ్యర్థియైనను ఎప్పుడైనను తన అభ్యర్థిత్వమును ఉపసం హరించుకోవచ్చును.

పంచాయత్ సమితికి గాని జిల్లాపరిషత్తుకు గాని అధ్యక్షుడు ఎన్నుకోబడిన వారి పేర్లను ఆంధ్రప్రదేశ్ గెజెట్‌లో ప్రకటించు టకు గాను డైరెక్టరు, గవర్నమెంట్ ప్రెస్ హైదరాబాదుకు పంప వలెను.

(మిగిలిన నియమములు వెనుకటి-జి. ఓ. లో వివరించినట్టివే)

జిల్లాపరిషత్తు, పంచాయత్ సమితి ఉపాధ్యక్షుల ఎన్నిక.

అధ్యక్షుడు ఎన్నుకోబడగానే తాను స్వయముగ అధ్యక్షత వహించి ఉపాధ్యక్షుని ఎన్నికను నడుపును. వెనుక చెప్పిన నియమ ములే ఈ ఎన్నికను అనువర్తించును.

—0—

V. కాంట్రాక్టులు వగైరాలు సమితి సభ్యత్వమునకు అనర్హత.

(1) పంచాయతీసమితికి కౌలుకిచ్చిన లేక అమ్మిన స్థిరాస్తిలో భాగమున్నంతమాత్రమున గాని

(2) అప్పు ఇచ్చుటకు అగ్రిమెంటు చేసుకొన్నంత మాత్రమున గాని

(3) పంచాయతీసమితికి సంబంధించిన ఏ విషయమైనను ప్రక టనగా ప్రచురించిన వార్తాపత్రికతో సంబంధమున్నంత మాత్రమున గాని

(4) రు. 1500 లకు లోపల విలువగల ఏదేని వస్తువు పంచా యతీ సమితికి మామూలు వ్యాపారరీత్యా అమ్మట లేక కొనుట జరి పించినంత మాత్రమునగాని

(5) ఒక తాత్కాలిక పంచాయతీ సమితినుండి చందా తీసుకొని (కాంట్రిబ్యూటరీ) గుత్తదారుగా కాక గ్రామ ప్రతినిధిగా చేసిన పని మాత్రమునగాని

పంచాయతీ సమితి సభ్యుడగుటకు అనర్హత కలుగదు.

VI. పంచాయత్ సమితుల యొక్కయు జిల్లా పరిషత్తుల యొక్కయు స్థాయీ సంఘ సభ్యుల ఎన్నిక

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. నం. 986 ప్లానింగ్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ (సమితి iv) 22 అక్టోబర్, 1959)

3. పంచాయతీ సమితియొక్క అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్షుల ఎన్నిక అయిన పిదప ప్రతి స్థాయీ సంఘమునకు ప్రత్యేకముగ ఎన్నికలు 30 రోజులలోపల జరుపవలెను. ఇవి పంచాయతీ సమితి ఆఫీసులో జరుగును.

4. స్థాయీ సంఘములు చట్టముయొక్క 14 వ సెక్షనులో పేర్కొనబడిన వరుసలో ఒకదాని వెంబడి ఒకటి ఎన్నుకోబడవలెను.

5. ఎన్నికలకై సమావేశపరపబడిన సభకు సమితి అధ్యక్షుడే అధ్యక్షత వహించవలెను. అధ్యక్షుడు లేనప్పుడు ఉపాధ్యక్షుడు అధ్యక్షత వహించవలెను. ఇద్దరును లేనప్పుడు సమితి సభ్యులలో ఒకరిని అధ్యక్షుడుగ సభ్యులు ఎన్నుకొనవలెను. అట్లు ఎన్నుకొనబడిన సభ్యుడు ఆ స్థాయీ సంఘమునకై అభ్యర్థి కాకూడదు – కాని వోటుచేయవచ్చును.

6. ఎంతమంది సభ్యులను ఎన్నుకొనవలెనో అను విషయమును నిర్ణయించుటకు అధ్యక్షుడు పంచాయితీ సమితి అభిప్రాయమును తీసుకోవలెను. సమితి సభ్యులనుండి ఎంతమందిని ఎన్నుకోవలెనో సభ్యులు కానివారిని ఎంతమందిని ఎన్నుకోవలెనో సమితి నిర్ణయించిన పిదప అధ్యక్షుడు ప్రకటించవలెను.

7. పంచాయతీ సమితినుండి ఎన్నుకోబడవలసిన సభ్యుల ఎన్నికను అధ్యక్షుడు ముందు జరపవలెను.

8. అధ్యక్షుడు, ఏ స్థాయీ సంఘమునకై ఎన్ని స్థానములకై ఎన్నిక జరుపబడుచున్నదో సభలో ప్రకటించవలెను.

9. ఒక్కొక్క అభ్యర్థిని సభ్యులలో ఒకరు ప్రతిపాదింతురు. మరొకరు బలపరుతురు. ఇట్లు అందరు అభ్యర్థుల పేర్లు ప్రతిపాదించుట పూర్తియైన పిదప అధ్యక్షుడు వారిపేర్లు చదువును.

10. ప్రతిపాదింపబడినవారి సంఖ్య ఎన్నుకోవలసిన సభ్యుల సంఖ్యకు సమానమైనచో వారందరును ఎన్నుకోబడినట్లే భావింపబడుదురు.

11. కావలసినంతమంది సభ్యులకంటె ప్రతిపాదింపబడిన వారి సంఖ్య తక్కువగ ఉన్నచో వారందరు ఎన్నుకోబడినట్లు ప్రకటించి తక్కిన స్థానములను పూర్తిచేయుటకు సభ వాయిదా వేయవలెను.

12. ప్రతిపాదింపబడినవారి సంఖ్య ఎక్కువగ ఉన్నచో రహస్య వోటింగు పద్ధతిని అప్పుడు హాజరుగా ఉన్న సభ్యులతో ఎన్నికలు జరుపవలెను. అభ్యర్థులకు ఒక క్రమసంఖ్య ఇవ్వవలెను. అకారాదిగా వారిపేర్లు వ్రాసి చదువవలెను.

13. అప్పుడు సభలో ఉన్నవారే వోటుచేయుట కర్హులు. ఎన్నికలు వెనుక వివరించిన పద్ధతి ననుసరించి జరుగవలెను.

14. ప్రతిపాదింపబడిన సభ్యులుకూడ వోటింగులో పాల్గొనవచ్చును.

15. పంచాయతీ సమితి సభ్యులు కానివారిని సభ్యులుగా ఎన్నుకోవలసిన పనిని అధ్యక్షుడు దాని తర్వాత ప్రారంభించును.

అట్టి సభ్యత్వమునకై ఒకరిని ప్రతిపాదించినప్పుడు ప్రతిపాదింపబడిన వ్యక్తి సభ్యుడగుటకు సిద్ధముగ ఉన్నాడని వ్రాతపూర్వకమైన సమ్మతిని చూపవలెను.

పెద్యూల్డు కులములకై ప్రత్యేకింపబడిన స్థానమునకై ప్రతిపాదింపబడిన వ్యక్తి నిజముగ పెద్యూల్డు కులములకు చెందినవాడో కాడో అధ్యక్షుడు పరిశీలించవలెను.

ముందు స్త్రీ ప్రతినిధిని తరువాత పెద్యూల్డు కులముల ప్రతినిధిని ఎన్నుకోవలెను.

(తక్కిన ఎన్నిక నియమము లన్నియు వెనుక చెప్పినట్టివే.)

(జిల్లాపరిషత్తు స్థాయీ సంఘముల ఎన్నికలకును ఇవే నియమములు వర్తించును.)

VIII. పంచాయత్ సమితి జిల్లా పరిషత్తు సమావేశముల నియమములు

పార్టు II. నియమం 2. ప్రతి పంచాయత్ సమితియు, ప్రతి జిల్లా పరిషత్తు అధమము మూడు నెలల కొకసారి సమావేశము కావలెను. అవసరమునుబట్టి అధ్యక్షుడు చైర్మన్ ఇంకను తరచుగా సమావేశపరచవచ్చును.

3. సెలవులుగా ప్రకటింపబడిన తేదీలలో సమావేశములు జరుపరాదు.

4. (1) సమావేశమునకు ముందు పూర్తిగా ఆరు రోజులకు ముందు నోటీసు ఇచ్చిగాని సమావేశము జరుపరాదు.

(2) అత్యవసర పరిస్థితులలో అంతకంటె తక్కువ కాల వ్యవధిలో సమావేశమును అధ్యక్షుడు జరుపవచ్చును.

5. సభ అజెండా, సమితియైనచో బి. డి. ఓ. పరిషత్తు అయినచో సెక్రటరీయు తయారుచేయవలెను. ప్రెసిడెంటు కోరినవిషయములను బి. డి. ఓ. అజెండాలో చేర్చవలెను. అట్లే చైర్మన్ కోరిన విషయములను సెక్రటరీ చేర్చవలెను.

6. సభ్యులలో మూడవ భాగము, అనగా ముప్పైమంది సభ్యులున్నచో పదిమంది వ్రాతపూర్వకముగ నిర్దిష్టమైన ఒక తీర్మా

సమును చర్చించుటకు ప్రత్యేక సమావేశము చేయించవలసినదిగా కోరినచో అధ్యక్షుడు సమితి సభను చైర్మన్ పరిషత్తు సభను సమావేశపరచవలెను.

7. ఏడురోజుల పూర్తివ్యవధి ఇచ్చిగాని ప్రత్యేక సమావేశమేర్పాటు చేయరాదు — అట్టి సభలలో చర్చింపబోవు విషయమేదో ప్రతి సభ్యునకు వ్రాతపూర్వకముగ తెల్పవలెను.

8. ప్రతి మీటింగుకు అధ్యక్షుడు చైర్మన్ అధ్యక్షత వహించవలెను. వీరు లేనప్పుడు ఉపాధ్యక్షుడును, ఇద్దరును లేనప్పుడు అప్పటికప్పుడు సభ్యులచే ఎన్నుకొనబడిన ఒక సభ్యుడును అధ్యక్షత వహించవచ్చును.

9. అధ్యక్షుడు తాత్కాలికముగా సభ విడిచి వెళ్ళదలచినప్పుడు ఉపాధ్యక్షుని తన స్థాన మలంకరించుమని చెప్పి పోవలెను. ఉపాధ్యక్షుడు లేనప్పుడు మరొకసభ్యుని నియమించవచ్చును.

10. అధ్యక్ష, ఉపాధ్యక్ష పదవులు ఖాళీగా ఉన్నప్పుడు అధ్యక్షుని విధులను బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసరు నిర్వహించును. అట్లే పరిషత్తు చైర్మన్ విధులకు సెక్రెటరీ నిర్వహించును.

11. సమితి, పరిషత్తు సభలకు పబ్లిక్ రావచ్చును. అధ్యక్షుడు ఏదేని కారణముచే ఎవరైన నొక వ్యక్తిని కాని పూర్తి పబ్లికును గాని సభలనుండి నిషేధించవచ్చును.

12. ఏ విషయమైనను సభలో హాజరున్నవారి మెజారిటీ వోటుతో నిర్ణయింపబడును. సమానమైన వోట్లు వచ్చినప్పుడు ప్రెసిడెంటు కాస్టింగు వోటు (అదనపు వోటు) వేసి నిర్ణయించును.

ఏదైన ఒక తీర్మానము ఏకగ్రీవముగ ఆమోదింప బడనప్పుడు, దానికి అనుకూలముగను వ్యతిరేకముగను వోటు చేసినవారి పేర్లు రికార్డు చేయుచువలెను. హాజరున్న సభ్యులలో నాల్గవవంతు మంది కోరినప్పుడే అట్లు చేయువలెను. లేనిచో అవసరములేదు.

13. మొత్తము సభ్యులలో ఒక మూడవవంతు మంది సభ్యులైనను లేనిచో సభ జరుపరాదు.

14. సభా సమావేశము జరుపుదుమని ప్రకటించిన వేళ తర్వాత అరగంటవరకు చూచి కోరమ్(మూడవవంతు మంది సభ్యులు) లేనచో సభకు వాయిదా వేయవలెను. సభ్యులు అందరు కోరినచో మరికొంత సేపు నిరీక్షించ వచ్చును.

15. ఒకసారి సభచే ఆమోదింపబడిన తీర్మానమును మూడు నెలల వరకు మార్చనూ రాదు, రద్దు చేయనూరాదు. ఐతే ప్రత్యేకముగ అందుకొరకే సభను సమావేశపరచి సమితిపరిషత్తు మొత్తం సభ్యులలో సగము మంది దానిని మార్చియో రద్దు చేసియో తీర్మానము చేయవచ్చును.

16. (1) సమితి లేక పరిషత్తు వ్యవహారములు సాధ్యమైనంత వరకు తెలుగులో జరుపవచ్చును.

(2) ప్రతిసభలో జరిగిన దంతయు నివేదికగా (రూదాద్) సిద్ధపరచవలెను. సభ పిదప అధ్యక్షుడు దానిపై సంతకము పెట్టును.

(3) బి. డి. ఓ సమితి సభా విశేషములు (మినిట్స్-రూదాద్) కాపీ (ప్రతి) ఒకటి పరిషత్తునకును, పరిషత్తుసభల మినిట్స్ సెక్రెటరీ ప్రభుత్వమునకును పంపును. ఇది సభ జరిగిన ఏడురోజులలో పంపవలెను.

(4) ఏ సభ్యుడైనను అసమ్మతి తెలుప గోరినచో సభపూర్తియైన 48 గంటలలో చేయవలెను. ఏవిషయమున తాను అసమ్మతి చూపునో అది మినిట్ ఆఫ్ డిసెంటుగ వ్రాసి అధ్యక్షున కివ్వవలెను-అధ్యక్షుడు లేని పక్షమున బ్లాక్ డెవలప్ మెంటు ఆఫీసరుకు ఇవ్వవలెను. వారు దానిని మూడు రోజుల లోపుగా అధ్యక్షుల కందజేయవలెను.

17. సభలో ఒక సభ్యుడు మాటలాడునప్పుడు

(1) కోర్టుముందు విచారణయందున్న ఏ విషయము గూర్చియు విమర్శింపరాదు.

(2) వ్యక్తిగతముగ మరొక సభ్యునిపై నేరము లారోపించరాదు.

(3) పార్లమెంటులోగాని, శాసనసభలోగాని పరిషత్తులలోగాని, సమితులలోగాని జరిగిన ఎట్టిచర్యను ఎట్టి ప్రొసీడింగునుగూర్చి దూషణవాక్యములను పలుకరాదు.

(4) ఒకరి గౌరవ మర్యాదలను భంగపరచు నట్టియు అపకీర్తికరమైనట్టియు మాటల నాడరాదు.

(5) సమితి / పరిషత్తు కార్యక్రమమును ఆటంకపరచు మాటల నాడరాదు.

18. ఒక తీర్మానముపై ఒకసారి మాట్లాడిన సభ్యుడు, దానికి సవరణను ప్రతిపాదించుటగాని, బలపరచుటగాని చేయకూడదు. మరొకవిధముగ చర్చలో పాల్గొనరాదు.

19. ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ ఒక తీర్మానమును వోటింగుకు పెట్టిన తర్వాత ఏ సభ్యుడును దానిపై మాట్లాడరాదు.

20. ఏ సభ్యుడైనను ఒకతీర్మానముపై రెండుసార్లు మాట్లాడరాదు. తీర్మానమును ప్రతిపాదించిన సభ్యుడు చర్చపూర్తి అయిన తర్వాత జవాబివ్వవచ్చును. ప్రతిపాదించిన సభ్యుడు దానిపైని సవరణపై మాట్లాడినచో చర్చ చివర జవాబిచ్చు హక్కు అతనికి పోవును.

21. ఏ ఉపన్యాసమైనను 7 నిమిషములకు మించరాదు. అధ్యక్షుడు అంతకంటె ఎక్కువ పరిమితికి అనుమతి ఇవ్వవచ్చును.

తీర్మానమును ప్రతిపాదించు సభ్యుడు పది నిమిషములు మాట్లాడవచ్చును.

22. (1) తనకు ఒక విషయములో ధనసంబంధమైన ఎట్టి ప్రమేయమున్నను ఆ విషయమునకు గూర్చిన తీర్మానముపై వోటు చేయరాదు; చర్చలోను పాల్గొనరాదు.

(2) అట్టి సభ్యుడు చర్చాసమయములో ఉండరాదనియు అధ్యక్షుడు కోరవచ్చును.

(3) అట్టి సమయములో ఆ సభ్యుడు అధ్యక్షుని అట్టి నిర్ణయమును కాదనవచ్చును. అప్పుడు అధ్యక్షుడు ఆ నిర్ణయమును సభకు విడిచి పెట్టును. సభ నిర్ణయమున కింక అపీలు లేదు.

(4) అధ్యక్షునకును అట్టి ధనసంబంధ మున్నదని ఏ సభ్యుడన్నను, ఆ సభ్యుడన్నప్రకారము తీర్మానింపబడినప్పుడు ఆ విషయము చర్చకు వచ్చినప్పుడు అధ్యక్షుడు బైటికి పోవలెను.

చైర్మన్ లేని కారణమున పరిషత్తుకు కలెక్టరు అధ్యక్షుడైనప్పుడు పై నియమము వర్తించదు.

కార్యక్రమము

23. అధ్యక్షుడు సభ కార్యక్రమమును ఈ క్రింది వరుసలో తయారు చేయవలెను.

1. ప్రశ్నలు
2. సభముందు మొట్టమొదటిసారి పెట్టే పత్రములు (వాటిపై నాడే చర్చించుటకు వీలులేదు.)
3. ఏదైన ఖాళీ ఏర్పడినప్పుడు ఆ స్థానమునకు సభ్యుని ఎన్నిక.
4. స్థాయీసంఘములకు సభ్యుల ఎన్నిక.
5. అధ్యక్షుడు సభముందు పెట్టిన అత్యవసరవిషయములు.
6. సభా కార్యక్రమములో మార్పు చేయవలెనను తీర్మానము.

7. స్థాయీసంఘములు ప్రొసీడింగ్సు (రూదాద్)
8. తీర్మానములు.
9. ఇతర కార్యక్రమములు.

మర్యాదలు

24. అధ్యక్షుడు తమకై ఏర్పాటుచేసిన ఆసనములవరుసలోనే సభ్యులు కూర్చుండవలెను. తమ స్థానములనుండియే సభ్యులు మాట్లాడవలెను.

25. మాట్లాడదలచిన సభ్యుడు తాను కూర్చున్నచోటనే లేచి నిలబడవలెను. అధ్యక్షుడు అనుజ్ఞ ఇచ్చువరకు మాట్లాడరాదు. ఇద్దరు ముగ్గురు మాట్లాడగోరినప్పుడు అధ్యక్షుడు తాను ముందు చూచిన వ్యక్తిని మాట్లాడుమని పిలుచును. తక్కిన సభ్యులు వెంటనే కూర్చొనవలెను. అధ్యక్షుడు లేచి నిలబడగానే మాట్లాడుచున్న సభ్యుడు వెంటనే కూర్చొనవలెను. ఎవరు మాట్లాడినను అధ్యక్షునే సంబోధించవలెను.

26. అధ్యక్షుడు 'ఆర్డర్, ఆర్డర్' అన్నప్పుడు మాట్లాడుచున్న సభ్యుడు వెంటనే కూర్చొనవలెను.

అర్జెంటు తీర్మానములు

27. నాటి కార్యక్రమములో లేని ఏ అంశమునుగాని అధ్యక్షుని ప్రత్యేక అనుమతి పొందకుండాచర్చింపరాదు.అదియు తీర్మానరూపమున ప్రతిపాదింపబడి నప్పుడు మాత్రమే.

అట్టి ఒకే ఒక తీర్మానమును ఆ రోజుకు (సిట్టింగుకు) చర్చించవలెను.

వెనుకటి మూడు నెలలకు లోపుగా సభలో చర్చింపబడిన విషయము తిరిగి చర్చకు తేరాదు.

తీర్మానము చేయుటకు వీలులేని ఏ విషయమును చర్చకు తేరాదు.

28. 'ప్రశ్నలు' అయిన తర్వాత అట్లు చర్చించుటకు సభా ప్రారంభముననే అనుమతి కోరవలెను.

29. తాను ప్రతిపాదించి మాట్లాడగోరిన తీర్మానమును వ్రాత పూర్వకముగ సభాప్రారంభముననే అధ్యక్షునకు అందజేయవలెను. కాని, అతడు మాట్లాడరాదు.

30. తీర్మానము సక్రమముగ ఉన్నదని అధ్యక్షుడు అభిప్రాయ పడినచో దానిని సభకు చదివి వినిపించును. సభలో హాజరున్న సభ్యులలో నాల్గింట మూడుపాళ్ళు ఆ విషయమును చర్చించుటకు తమ సమ్మతిని తెలిపినచో అధ్యక్షుడు ఆ అనుమతిని ప్రకటించవలెను.

31. అట్టి తీర్మానముపై చర్చ నాడే దానికదే అంతమొందును. దాని తర్వాత ఎట్టి ప్రశ్నయు వేయరాదు.

తీర్మానములు

32 సమితి / పరిషత్తు పరిపాలనమునకు సంబంధించిన ఏ విషయమును గూర్చియైనను ఒక సభ్యుడు తీర్మానము తేవచ్చును.

33. ఒక తీర్మానము ప్రవేశపెట్టదగినదో కాదో రూల్సును దృష్టిలో ఉంచుకొని అధ్యక్షుడు నిర్ణయించును. అధ్యక్షునిది తుది నిర్ణయము.

సమితి లేక పరిషత్తు పరిపాలనకు సంబంధించని తీర్మానమైనప్పుడును, అట్టి తీర్మానము అనుచితమైన తగాదాలకు దారితీయునదైనను అధ్యక్షుడు జిల్లా కలెక్టరుకును పరిషత్తైనచో ప్రభుత్వమునకును అట్టి తీర్మానమును పంపి దానివిషయమై వారి ఆర్డరును పొందవలెను.

34. ప్రతి తీర్మానము స్పష్టముగను, నిస్సంశయముగునట్టియు భాషయందుండవలెను. విస్పష్టమగు ఒక విషయమునకు సంబంధించియుండవలెను.

35. తీర్మానములో వాదములుగాని, దూషణ వాక్యములు గాని, ఒకరికి అపకీర్తిని కలిగించు మాటలుగాని, ఎవరేని సభ్యుల పై రేటు ప్రవర్తనకను శీలమునకును ప్రవర్తనకును సంబంధించిన విషయములుగాని ఉండరాదు.

36. తీర్మానములు 'ఇట్లు చేయవలెను' ఇట్టి చర్య తీసుకొన వలెను' అనునట్లుండవలెను.

37. తీర్మానము చేయగోరువారు వ్రాతపూర్వకముగ నోటీసివ్వవలెను. దానిలో ప్రతిపాదకుని సంతకము ఉండవలెను.

38. అట్టి నోటీసుతో తీర్మానము ప్రతి నొకదానిని పంపవ లెను. సభకు పూర్తి ఎనిమిది రోజుల ముందు అట్టి నోటీసివ్వవలెను.

అవసర పరిస్థితులలో అంతకు తక్కువ వ్యవధిలో నోటీసువచ్చి నను ఒక తీర్మానమును అధ్యక్షుడు కార్యక్రమములో చేర్చవచ్చును. అట్లుచేయుటకు కారణములు చెప్పవలెను.

39. ఏ తీర్మానము తర్వాత ఏ తీర్మానము చర్చించవలెనో అధ్యక్షుడు బ్యాలెట్ ద్వారా నిర్ణయించవలెను.

40. ఏ సభ్యుడుకూడా ఒకసారి ఒక తీర్మానమునకు మాత్రమే వోటు చేయవచ్చును.

41. బ్యాలెట్ అయి పైకిరాని తీర్మానములు పోయినట్టు లెక్క.

42. అట్లు పోయిన తీర్మానములను చర్చించుటకు ఆయా సభ్యులు తిరిగి నోటీసివ్వవలెను.

43. మీటింగుకు పది తీర్మానములకంటె ఎక్కువ బ్యాలెటు చేయకూడదు.

44. కార్యక్రమములో చేర్చబడిన తీర్మానమును ప్రవేశపెట్ట వలసిన సభ్యుడు ఆ తీర్మానమును కార్యక్రమములో ప్రవేశపెట్టనూ

వచ్చును. ఉపసంహరించుకొననూ వచ్చును. ఉపసంహరించుకొన్న ప్పుడు తానట్లు చేయుచున్నానని చెప్పిన చాలును.

45. తీర్మానము ప్రవేశపెట్టవలసినప్పుడు తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టమని అధ్యక్షుడు పిలిచినప్పుడు ప్రతిపాదకుడు సభలో లేనిచో అతడా తీర్మానమును ఉపసంహరించుకొన్నట్లే భావింపబడును.

46. ప్రతి తీర్మానమును మరొక సభ్యునిచే బలపరచబడవలెను. కానిచో అది చర్చకు రారాదు. దానిపై ప్రశ్నయు వేయరాదు.

47. ఒక తీర్మానముపై చర్చ దానికి సంబంధించినదైనది మాత్రమే ఉండవలెను.

48. ఏదేని ఒకతీర్మానము పెక్కు విషయములకు సంబంధించినదైనచో అధ్యక్షుడు అతడు ఉచితమనుకొనినట్లు ఆ విషయములను విభాగించి ఒక్కొక్క అంశమునే వోటుకు పెట్టవచ్చును.

49. మామూలు తీర్మానములు అనగా అప్పుడప్పుడు చేయు ప్రకటనలు, నివేదికలు, స్థాయీ సంఘముల చర్చానివేదికలు (ప్రొసీడింగులు) మున్నగువాటికి పైనియమములు వర్తించవు.

50 తక్కిన సభ్యులకు వలనే ఒక తీర్మానము ప్రవేశపెట్టుటకు గాని, బలపరచుటకుగాని, మాట్లాడుటకుగాని అధ్యక్షునకును హక్కు కలదు.

ప్రశ్నలు

21. ఒక సభ్యుడు ఏదైన ప్రశ్న వేయదలచినప్పుడు సభకు పూర్తి ఎనిమిదిరోజులు ముందు ప్రశ్నవ్రాసి పంపుచూ తానా ప్రశ్న వేయదలచుకొన్నానని నోటీసు పంపవలెను.

అధ్యక్షుడు సమంజస మనుకొన్నచో అంతకు తక్కువ కాలపరిమితి నోటీసిచ్చినను ప్రశ్నను కార్యక్రమములో చేర్చవచ్చును.

బి. డి. ఓ. / సెక్రటరీ / అధ్యక్షుని అనుమతిపొంది ప్రశ్నలకు జవాబుచెప్పవచ్చును. సప్లిమెంటరీ ప్రశ్నలకును జవాబివ్వవచ్చును.

52. సమితి / పరిషత్తు పరిపాలనముగూర్చి సమాచారము (ఇన్ఫర్మేషన్) కనుగొనుటకు ప్రశ్న వేయవచ్చును.

53. ఒక ప్రశ్న వేయుట కర్హమైనదా కాదా అని నిర్ణయించుటకు ఈ క్రింది షరతులు పూర్తికావలెను :

(1) ప్రశ్నను స్పష్టపరచుటకుతప్ప మరెందుకొరకును అందులో ఎవరిపేరును ఉండకూడదు. ప్రశ్న ఒక స్టేట్‌మెంటు (బయాన్) రూపమున ఉండరాదు.

(2) ఏదేని ప్రశ్నలో ఒక స్టేట్‌మెంటు (బయాన్) ఉన్నచో దాని నిజానిజములకు ప్రశ్న వేసిన సభ్యుడే బాధ్యుడు.

(3) ప్రశ్నలో వాద ముండరాదు. వెటకారముగ ఉండరాదు; ఇతరులకు అపకీర్తికరమగు మాట లుండరాదు.

(4) అభిప్రాయమిమ్మనిగాని, ఏదేని లీగల్ సమస్యను గూర్చిన పరిష్కారమిమ్మని అడుగరాదు.

(5) అఫీషల్ లేక పబ్లిక్ హోదాలో తప్ప ఒక మనిషి ప్రైవేట్ శీలమును గూర్చిగాని ప్రవర్తననుగూర్చిగాని అడుగకూడదు.

(6) ఆఫీసులో ఎవరైన నౌకరిపై వ్యక్తిగతమైన షికాయత్ (కంప్లైంటు) ప్రశ్నలో ఉండకూడదు.

(7) అనుచితంగా పొడుగైన ప్రశ్న కాకూడదు.

(8) ఒకసారి పూర్తిగ జవాబిచ్చిన ప్రశ్న తిరిగి అడుగకూడదు.

54. సమితికి / పరిషత్తుకు సంబంధించినది కాదనే కారణంచే అధ్యక్షుడు ఒక ప్రశ్ననుగాని అందలి భాగములనుగాని వేయనివ్వక పోవచ్చును.

55 అధ్యక్షుడు ఒక ప్రశ్న నియమములకు వ్యతిరేకముగాని, లేక అట్టి ప్రశ్న ప్రజాహితదృష్టిలో జవాబు చెప్పదగినది కాదని

గాని నిశ్చయించినచో ఆ ప్రశ్న వేయుటకు అనుమతి ఇవ్వక పోవచ్చును.

56. ప్రశ్నలు అవి వేసిన క్రమములో కార్యక్రమమందు చేర్చ బడును. ప్రశ్నలకై వేరుపరచిన కాలము సరిపోయిననే ప్రశ్న లన్నియు తీసుకొనబడును.

57. ప్రతి సామాన్య సమావేశమునకును మొదటి ముప్పది నిమిషములు ప్రశ్నలు వేయుటకు వినియోగింపబడును.

58. మధ్యవేయు ప్రశ్నలు (ఇంటర్ పెలేషన్స్) వాయిదా వేయరాదు.

59. ఏ సభ్యుడైనను 'పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్' లేవదీయ వచ్చును - అప్పు డతడు ఆ అంశమేదో చెప్పి ఊరకొనవలెను.

ప్రశ్న వేయుట

60. ఒక ప్రశ్నపై చర్చ పూర్తి అయినప్పుడు అధ్యక్షుడు ప్రశ్నను వోటుకు పెట్టును.

61. ఏదేని ఒకప్రశ్న వోటుకు పెట్టి అధ్యక్షుడు వోటుచేయు టకై చేతులెత్తవలెనని చెప్పవలెను.- అనుకూలముగను ప్రతికూల ముగను చేతులెత్తినవారిని లెక్క పెట్టి ఫలితము తేల్చి ప్రకటించ వలెను.

62. ప్రతి ప్రశ్నయు అధిక సంఖ్యాకులచే నిర్ణయింపబడును- సమానమైన వోట్లు వచ్చినప్పుడు అధ్యక్షుడు తన అదనపువోటు విని యోగించును.

క్రమభంగము (బ్రీచ్ ఆఫ్ ఆర్డర్)

64. ఈ క్రింది కారణములనే ఒక సభ్యుడు క్రమభంగము చేసినవాడగును :

(1) ఆక్షేపణీయమైనట్టియు, నిందాపూర్వక మైనట్టియు

మాటలనాడి వాటిని ఉపసంహరించు కొనుటకునుగాని, క్షమాపణ వేడుటకుగాని సిద్ధముగ లేనప్పుడు;

(2) సభ సక్రమముగ జరుగుచున్నప్పుడు ఉద్దేశపూర్వముగ దానిని భంగపరప జూచినప్పుడు;

(3) అధ్యక్షుని ఆజ్ఞను శిరసావహించ నప్పుడు;

(4) అధ్యక్షుడు లేచి నిలబడినప్పుడు తాను లేచి నిలబడనప్పుడూ, అట్లే అధ్యక్షుడు కూర్చోమన్నప్పుడు కూర్చోనప్పుడు.

65. ఆక్షేపణీయమైన ఏ మాటకైనను ఏ సభ్యుడైన ఆక్షేపణ తెలుపవచ్చును.

66. 8. ఒక సభ్యుడు ఆక్షేపణీయమైన మాటలు చెప్పినప్పుడు మరొక సభ్యుడు లేచి "ఈమాటలు వ్రాయండి" అని అడగవచ్చును – దానికి సభ సమ్మతి చూపినప్పుడు అట్లు వ్రాయవలసిందని అధ్యక్షుడు ఉత్తర్వు ఇచ్చును.

67. అసభ్యమైన మాటలు ఉపయోగించిన వెంటనే ఆక్షేపణ తెలుపవలెను.

68. అట్టి మాటలు ఉపయోగించిన సభ్యుడు క్రమభంగము చేసిన వాడగును.

69. ఒకసభ్యుడు చెప్పినదే చెప్పుచు విసుగెత్తించి నప్పుడు ఉపన్యాసమును కట్టిపెట్టుమని అధ్యక్షుడు ఆదేశించవచ్చును.

70. ఒక సభ్యుడు అల్లరిగా ప్రవర్తించినప్పుడు అధ్యక్షుడతనిని బైటికి పొమ్మని ఆజ్ఞాపించవచ్చును. అప్పుడా సభ్యుడు బైటికి పోవలెను. ఇక ఆనాటి సభ కతడు వెళ్ళరాదు. అట్లే మరొకసారి ఎప్పుడైనను అధ్యక్షుడాసభ్యుని సభనుండి పొమ్మని ఆజ్ఞాపించినచో నాలుగు నెలల వరకు అతడు సభకు రారాదు.

71. సభలో ఎక్కువ అల్లరి అయినచో అధ్యక్షుడు సభను

ఆపుచేయవచ్చును. ఎంతసేపటివరకు సభ ఆపుచేయవలెనో అధ్యక్షుడే నిర్ణయించును.

మూడవ భాగము
పంచాయతీ సమితుల జిల్లాపరిషత్తుల స్థాయీ సంఘములు

73. ప్రతి స్థాయీసంఘము అధమము రెండు నెలలకొకసారి సమావేశము కావలెను - దాని సమావేశకాలము, తేది స్థాయీ సంఘమే నిర్ణయించవలెను.

స్థాయీ సంఘము అధ్యక్షుడు ఎప్పుడైనను కమిటీని సమావేశపరచవచ్చును.

74. సమితియైనచో బి. డి. ఓ, పరిషత్తైనచో సెక్రటరీ, చేయవలసిన పనిని చూపుచు. సంఘము సమావేశపరచమని వ్రాసిన ఒక వారములో అధ్యక్షుడు అట్లు చేయవలెను. సంఘము సమాలోచించవలసిన విషయములను మనవి చేసుకోవలెను.

అట్లే ముగ్గురు సభ్యులు వ్రాసినను సంఘమును సమావేశపరచవలెను.

75. సమితిస్థాయీ సంఘమైనచో నలుగురు సభ్యులు హాజరైనగాని సమావేశము జరపరాదు. పరిషత్తు స్థాయీ సంఘమైనచో అధమము ఐదుగురు సభ్యులు హాజరుకానిదే సమావేశముకాదు.

76. స్థాయీ సంఘము ముందువచ్చు ఏవిషయమైనను అధిక సంఖ్యాకులచే నిర్ణయింపబడవలెను - సమానమైన వోట్లు వచ్చినచో అధ్యక్షుడు తన అదనపు వోటును వినియోగించును.

77. పంచాయతీసమితి స్థాయీసంఘ సభలన్నిటికిని సమితి అధ్యక్షుడే అధ్యక్షత వహించును ఆయన లేనప్పుడు ఉపాధ్యక్షుడు, అతడుకూడ లేనప్పుడు సభ్యులచే ఎన్నుకోబడిన ఆస్థాయీసంఘ సభ్యుడే అధ్యక్షత వహించును - అయితే ఉపాధ్యక్షుడు ఆ సంఘమునకు సభ్యుడైనప్పుడే అతడధ్యక్షత వహించగలడు.

78. ఏ విషయమైనను తీర్మానింప బడినప్పుడు ముందు ఆ విషయమునకు సంబంధించిన స్థాయీసంఘముచే విచారింపబడి, తరువాత డబ్బు విషయమైనచో ఫైనాన్స్ స్థాయీ సంఘముచే విచారింప బడవలెను. రెండు మూడు స్థాయీసంఘముల మధ్య అభిప్రాయ భేదమున్నచో అట్టి స్థాయీసంఘముల సమష్టిసమావేశము జరపవలెను. అట్టి సమావేశమునకు అధమము తొమ్మండుగురు హాజరు కావలెను. ఒక్కొక్క స్థాయీసంఘమునకు సంబంధించిన ముగ్గురేసి సభ్యులైన కావలెను.

79. (1) ప్రతి మీటింగుయొక్క ప్రొసీడింగ్సు (రూదాద్) ఒక పుస్తకములో వ్రాసి ఉంచవలెను. ప్రతి మీటింగు అంతమున అధ్యక్షుడు దానిపై సంతకము చేయవలెను.

(2) మినిట్సు పుస్తకము నిర్ణీతకాలములో సభముందు పెట్టవలెను.

(3) మినిట్సు ప్రతిఒకదానిని బి. డి. ఓ పరిషత్తుకు పంపవలెను. పరిషత్తు స్థాయీసంఘమైనచో సెక్రటరీ అట్టి మినిట్సు ప్రతిని ప్రభుత్వమునకు పంపించవలెను.

80. ఏదేని విషయమును గూర్చి రెండుగాని అంతకు ఎక్కువ సంఖ్యగల స్థాయీసంఘములు పరస్పర విరుద్ధమైన తీర్మానములు చేసినచో, జాయింటు మీటింగు (పైన చెప్పిన సమష్టి సమావేశము) వలన అభిప్రాయభేదములు పరిష్కారము కానిచో ఆ వ్యవహారమును సభముందు పెట్టవలెను. సమితి యైనచో ఆపని బి. డి. ఓ చేయును. పరిషత్తైనచో సెక్రటరీ చేయును.

81. అధ్యక్షుడు తప్ప తక్కిన సభ్యులలో ఎవరైన వరుసగా నాల్గు సభలకు హాజరు కానిచో ఆయన స్థాయీసంఘ సభ్యత్వము పోవును. కాని వ్రాతపూర్వకముగ ఆ సభ్యుడు ప్రార్థించుకొనినచో

సమితి/పరిషత్తు తిరిగి అట్టి సభ్యుని స్థాయీసంఘము సభ్యత్వ మిప్పించ వచ్చును.

82. ప్రతి స్థాయీసంఘము తన కార్యక్రమము కొనసాగించుటకును, తాము ఏర్పడిన ఉద్దేశమును పాలించుటకును ఆఫీసును విని యోగించుకొనవచ్చును.

83. సమితియొక్కయు పరిషత్తుయొక్కయు సభల కొరకు చేయ బడిన నియమములే స్థాయీసంఘ సభలకును చెల్లును.

నాల్గవ భాగము

వివిధములు

84. సమితియైనచో బి. డి. ఓ వశమందు సమితియొక్కయు, దాని స్థాయీ సంఘముల యొక్కయు సమస్త రికార్డులు, ప్రొసీడింగులు ఉండును. పరిషత్తైనచో సెక్రటరీ వశమందుండును.

85. ఈ ప్రొసీడింగుల యొక్కయు, రికార్డుల యొక్కయు ప్రతులను ప్రభుత్వము నిర్ణయించిన ఫీజు చెల్లించినచో ఇవ్వవచ్చును.

X రెండు మూడు పంచాయత్ సమితులు కలసి స్థాపించి పోషించగల సంస్థలు

నియమములు

రెండు మూడు పంచాయత్ సమితులుకలిసి సంస్థలనుస్థాపించి పోషించ వచ్చును:—

1. (౧) వ్యవసాయ కొట్టములు - మ్యూజియములు.

(౨) మేలైన విత్తనముల, నారు మడులు.

2. వ్యవసాయ పరికరములు యంత్రములు చేయుట కొరకును మరమ్మతులు చేయుటకొరకును వర్కు షాపులు.

3. పశువులకై కృత్రిమగర్భధారణ కేంద్రము, కోళ్ళ పెంపకపు కేంద్రములు.

4. వంటచెరకు, కలప, పశువుల మేత, ఎరువుగా ఉపయోగించుటకు పచ్చిరొట్ట - వీటి నిమిత్తం అడవులను పెంచుట.

5. (౧) కుటీర పరిశ్రమ సేవా కేంద్రము.

(౨) గ్రామ పరిశ్రమలలో పనిచేయువారికి సౌకర్యములు సమకూర్చు సంస్థ.

(3) గ్రామ పరిశ్రమలు, కళలు మున్నగువాటియందు శిక్షణనిచ్చు విద్యా కేంద్రములు.

6. ఆస్పత్రులు (దవాఖానాలు) : ఆరోగ్యాశ్రమములు——

7. మలేరియా నిరోధక చర్యలను, బోదకాలు నిరోధించు చర్యలను చేయు సంస్థలు.

8. దుస్తులు తయారుచేయు కేంద్రములు.

9. భిక్షుక గృహములు; అనాధశరణాలయములు

10. సహకార సంస్థలు.

11. ఇతర సంస్థలు.

XII బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసరుకు పంచాయతుల పైగల పర్యవేక్షణ (సుపర్విజన్) అధికారములకు సంబంధించిన నియమములు

జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. నం. 1202 ప్లానింగ్ అండ్ లోకల్ యాడ్మినిస్ట్రేషన్ (సమితి-IV) 6 డిసెంబర్ 1959]

నియమములు

1. (౧) పంచాయత్ సమితి తన ఇలాకాలో ఉన్న ఒక పంచాయతుకు ఒప్పజెప్పిన పథకమునకు, ప్రాజెక్టుకు, సంస్థకు సంబంధించిన

(అ) ఏ స్థిరాస్తిలోనైన ప్రవేశించి పంచాయత్ క్రిందగాని, పంచాయత్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ చేగాని జరుగుచున్న ఏపనినైనను బి. డి. ఓ పరిశీలించవచ్చును. తనిఖీ చేయవచ్చును.

(ఆ) పంచాయత్ చే నడుపబడుచున్న లేక పోషింపబడు చున్న ఏ సంస్థయైనను ప్రవేశించి అక్కడి రికార్డులు, రిజిస్టరులు, పత్రములు బి. డి. ఓ. చూడవచ్చును.

(ఇ) పంచాయత్ ఆఫీసు, దానికి సంబంధించిన ఏ రికార్డై నను, రిజిస్టరైనను బి. డి. ఓ. చూడవచ్చును.

(ఈ) పంచాయతులు, వాటి అధ్యక్షులు, వాటి ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరులు బి. డి. ఓకు రిజిస్టర్లు, రికార్డులు, ఇతరపత్రములు ఎల్ల వేళల చూపవలెను.

2. పంచాయత్ సమితియొక్కయు, స్థాయీ సంఘము యొక్కయు శిఫార్సుల ననుసరించి బ్లాక్ డెవలప్‌మెంటు ఆఫీసరు.

(అ) పంచాయత్ సమితి నిర్వహించుచున్న ఏదేని ఒక పథకమునకు సంబంధించిన పనిని చేయవలసినదనియో, ఏర్పాటుచేయ వలసినదనియో ఆదేశించ వచ్చును.

(ఆ) పంచాయత్ నుండి ఏ రికార్డైనను, ఏ రిజిస్టరైనను తెప్పించవచ్చును.

(ఇ) ఏ లెక్కయైనా, ఏ ప్లాను, మదింపు, స్టేట్‌మెంటు, రిటర్న్ ఏదైనను పంచాయతులనుండి తెప్పించవచ్చును.

(ఈ) పంచాయతీకి సంబంధించిన ఏ సమాచారమైనా ఏ నివేదికయైన తెప్పించవచ్చును.

(ఉ) పంచాయతీ విధులను గూర్చిగాని, ప్రొసీడింగ్సుగూర్చి గాని తనకు తోచినది వ్రాయవచ్చును.

3. పంచాయత్ సమితికి చెందిన ఒక పథకముగాని పనిగాని రెండు మూడు పంచాయతులకు సమష్టిగా ఒప్పచెప్పగా ఆ పంచా యతులు ఆ పని చేయుచున్నప్పుడును బి. డి. ఓ. కు పైన చెప్పిన, 1, 2 నియమములందలి అధికారము లన్నియు ఉండును.

4. పై మూడు నియమములక్రింద బి. డి. ఓ. లకు ఇచ్చిన అధికారములు ఇన్‌స్పెక్టరు జనరల్ ఆఫ్ లోకల్ యాడ్మినిస్ట్రేషన్

క్రింద పనిచేయుచున్న ఉద్యోగుల అధికారములకు వ్యాఘాతముగ ఉండరాదు.

XVI పంచాయత్ సమితులయొక్కయు జిల్లా పరిషత్తులయొక్కయు వివిధ తరగతి ఉద్యోగములలో ఉన్నవారి నియామకము ట్రాన్స్ఫర్లు (తబాదిలాలు) మున్నగువాటికి సంబంధించిన నియమములు

జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. నం. 1175 ప్లానింగ్ అండ్ లోకల్ యాడ్మినిస్ట్రేషను సమితి-IV) 3, డిసెంబర్ 1959.]

2. పంచాయత్ సమితులలోను జిల్లా పరిషత్తులలోను పని చేయుచు, స్టేట్ కేడర్‌లో ఉన్నవారి ట్రాన్స్ఫర్ల సందర్భములో ఈ క్రింది సూత్రములు (ఉసూలు) దృష్టిలో ఉంచుకోవలెను.

(అ) సాధ్యమైనంతవరకు ఎవరి స్వంత జిల్లాలో వారిని ట్రాన్స్ఫర్ (తబాదిలా) చేయవలెను.

(ఆ) ఒకసారి ట్రాన్స్ఫర్ చేసిన తర్వాత సాధారణముగ మూడేండ్లవరకు వారి నక్కడనుండి కదిలింప కూడదు. అట్లు చేయుట కేవైన ప్రబల కారణములున్నచో జిల్లా ఆఫీసర్లు, పంచాయత్ సమితికిని, శాఖాధికారులు జిల్లా పరిషత్తులకును వ్రాసి పంపించవలెను. ఉద్యోగులు తమ కర్తవ్యములను సరిగ నిర్వహించుచుండినచో మూడేండ్ల తరువాతైనను వారిని ట్రాన్స్ఫర్ చేయనక్కరలేదు.

3. జిల్లా కేడర్‌లో ఉన్న విలేజ్ లెవెల్ వర్కర్లకు గ్రామ సేవకులను ఒక జిల్లానుండి మరొక జిల్లాకు ట్రాన్స్ఫర్ చేయు అధికారము ప్రభుత్వమునకే ఉండును.

4. (౧) జిల్లా కేడర్ ఉద్యోగులలో ప్రభుత్వోద్యోగులు, ప్రభుత్వేతరోద్యోగులును ఉందురు - ఇకముందువచ్చు ఖాళీలన్నియు

రెండవ షెడ్యూలు ననుసరించి చేయవలెను. ఆ ఖాళీ ప్రభుత్వోద్యోగిదైనా ప్రభుత్వేతరోద్యోగిదైనా సరే.

(౨) తగు అభ్యర్థుల పట్టిక తయారయ్యేవరకు నియమింపబడిన అర్హతలు గలవారికి ఎంప్లాయ్‌మెంటు ఎక్స్చేంజినుండి రూల్సు ప్రకారం తీసుకోవలెను.

(ఎ) బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసరు శాంక్షన్ చేసిన ఖర్చు ప్రతి అంశము ఆ విషయమునకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘముముందు, తర్వాత ఐదవ స్థాయీ సంఘముముందు ఉంచవలెను— అక్కడ మంజూరీ అయిన పిదప పంచాయత్ సమితికి తెలియజేయవలెను.

(బి) ఏదేని అంశముపై ఖర్చు స్థాయీసంఘము నిరాకరించుచో అది ప్రజా శ్రేయస్సుకు అవసరమని అభిప్రాయపడినచో పంచాయత్ సమితి దానిని శాంక్షన్ చేయవచ్చును.

(సి) మూడవ కాలములో చూపబడ్డ గరిష్ఠ పరిమితులకు మించిన ప్రతి ఐటమును ఆ విషయమునకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము, ఐదవ స్థాయీ సంఘము, ఆలోచించి తమ శిఫార్సులతో పంచాయత్ సమితిముందు పెట్టును. పంచాయత్ సమితి అట్టి వ్యయమును మంజూరు చేయవచ్చును. నిరాకరించనూ వచ్చును. లేదా కొన్ని మార్పులతో ఆమోదించవచ్చును. నాల్గవ కాలములో చెప్పినట్లు దాని అధికార పరిమితి కది మించియున్నచో తన శిఫార్సుతో జిల్లా పరిషత్తుకు పంపవలెను. దానికి సంబంధించిన జిల్లా పరిషత్తు స్థాయీ సంఘము ఆలోచించి ఐదవ స్థాయీ సంఘము ముందుంచును. వారు దానిని మంజూరు చేయవచ్చును; నిరాకరించనూ వచ్చును; లేదా కొంతభాగమును మంజూరు చేయవచ్చును. అది జిల్లా పరిషత్తు అధికారములకు మించి ఉన్నచో దానికి తమ శిఫార్సుతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వమునకు పంపును. ప్రభుత్వము దానిని మంజూరు చేయవచ్చును; నిరాకరించనూ వచ్చును – లేక మార్పులతో మంజూరు చేయవచ్చును.

2. జిల్లా పరిషత్తులో దానికి సంబంధించిన స్థాయీసంఘము, 5 వ స్థాయీ సంఘము మంజూరు చేసినగాని ఏపనినైనను పథకము నైనను ప్రారంభించరాదు. అట్లే శాంక్షన్ అధికారము ననుసరించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వము మంజూరీ.

3. ఉచితమగు శాంక్షన్ పొందినగాని మంజూరైన మొత్తము ఖర్చులో మార్పులు చేయరాదు.

4. ఆమోదింపబడిన పంచాయత్ సమితి బడ్జెటులో గుంజా యష్ (ప్రావిజన్) ఉన్న తప్ప ఎవరును ఎట్టి మొత్తమును సమితి పక్షమున ఖర్చు పెట్టరాదు; ఖర్చు పెట్టినా మరి వాగ్దానము చేయరాదు.

VII పంచాయతీ సమితి స్థాయీ సంఘముల అధికారములు, విధులు:

నియమములు.

స్థాయీసంఘములు ఏ విషయములనుగూర్చి వ్యవహరించునో ఈ క్రింద వివరించబడుచున్నవి.

మొదటి స్టాండింగ్ కమిటి (స్థాయీసంఘము)

వ్యవసాయము, పశుపోషణము, చిన్ననీటిపారుదల పథకములు, విద్యుచ్ఛక్తి, భూసార రక్షణము, బంజరుభూములను సాగు క్రిందికి తెచ్చుట, గట్లువేయుట, మత్స్యసంవర్ధనము.

రెండవ స్థాయీసంఘము :

సహకారోద్యమము, చిన్న మొత్తముల పొదుపు, కుటీర పరిశ్రమలు, గ్రామగృహనిర్మాణము, గణాంకములు, మద్యపాన నిషేధము, ఆరోగ్యమునకు భంగకరమైన పానీయములు, పదార్థములు.

మూడవ స్థాయీసంఘము :

విద్య, సాంఘికవిద్య, వైద్యసౌకర్యములు, ఆరోగ్యము, పారిశుధ్యము, గ్రామీణ నీటిసరఫరా, మురికినీటి కాలువలు, సాంఘిక సంక్షేమము, స్త్రీశిశుసంక్షేమము, హఠాదాపదలయందు సహాయము.

నాల్గవ స్థాయీసంఘము :

రాకపోకల సౌకర్యములు. పనులు.

ఐదవ స్థాయీసంఘము :

పన్నులు, ఫైనాన్స

ఏ స్థాయీ సంఘమైనను తన విధులను నిర్వహించకపోయినచో పంచాయతీసమితి ఆ విధులను నిర్వహించవలెను.

నోటీసు నమోనా

(రూలు 2 (2) క్రింద)

నం. ఆఫీసు

తేదీ

పంచాయతీసమితి సభ్యులగు శ్రీ.................... గారికి ఇందుమూలముగ నోటీసు ఇచ్చుట ఏమనగా పంచాయతీ సమితి ప్రత్యేక సమావేశ మొకటి..........చోట.......... తేదీ నాడు పంచాయతీ సమితి ఆఫీసులో ఆం. ప్ర. పంచాయతీ సమితులు జిల్లాపరిషత్తుల చట్టము (1959) యొక్క 4 వ సెక్షన్ 1 వ సబ్ సెక్షన్ (3) క్రింద నిర్దేశింపబడిన సభ్యులను ఎన్నుకొనుటకై సమితి సభ్యుల సమావేశము జరుపబడుచున్నది. కనుక మీరు దయచేసి ఆ సభకు హాజరు కాగోరుచున్నాను.

సీలు సంతకము

హోదా

II షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్ ప్రతినిధిని ఎన్నుకొనుటకు జనసంఖ్యలో వారు ప్రతిశతి ఎంతమంది కావాలి?

బ్లాకు జనసంఖ్యలో నూటికి ఐదుగురు ఉన్నచో వారి ప్రతినిధి ఒకడు పంచాయతీసమితికి ఎన్నుకోబడును. జిల్లాపరిషత్తైనచో జిల్లా జనసంఖ్యలో నూటికి అయిదుగురు ఉండవలెను.

VII. పంచాయతీ సమితి స్థాయీ సంఘములు నిర్వహించు అధికారములు, విధులు

ఈ క్రింది పట్టికవల్ల ఏ ఏ విషయములు ఏ ఏ స్థాయీ సంఘములు నిర్వహించవలెనో స్పష్టపడును :-

సీరియల్ నెం.	చట్టములోని సెక్షను, సబ్ సెక్షను	నిర్వహించవలసిన విధి	ఏ కమిటీ (స్థాయీసంఘము, చేయవలెను
	(1)	(2)	(3)
1.	18 (1)	ప్రభుత్వముచే వశపరచబడిన అధికారములు విధులు, జిల్లాబోర్డులనుండి సంక్రమించిన విధులు, పన్ను విధించు అధికారము.	ఆయా విషయములకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘములు; ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
2.	18 (2)	1. సమాజాభివృద్ధి	ఆ విషయమునకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము; ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
		2. వ్యవసాయము	
		3. పశుపోషణము, మత్స్య సంవర్ధనము	
		4. ఆరోగ్యము, గ్రామ పారిశుధ్ధ్యము	

S. No. (1)	(2)	(3)
	5. విద్య 6. సాంఘిక విద్య 7. రాకపోకల సౌకర్యములు 8. సహకారము 9. కుటీర పరిశ్రమలు 10. స్త్రీ సంక్షేమము 11. సాంఘిక సంక్షేమము 12. క్లిష్ట సమయాల్లో సహాయం	డిటో
	13. వివిధ విషయములపై గణాంక సేకరణము.	దానికి సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము.
	14. స్వయం సహాయక కార్యక్రమము 15. ధర్మాదాయములు..................	దానికి సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము; ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
3. 18 (3) (a)	నాన్-పంచాయత్ ఇలాకాలలో పంచాయతుల అధికారములను విధులను నిర్వహించుట.	దానికి సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము; ఐదవ స్థాయీ సంఘ.

S. No.	(1)	(2)	(3)
	18 (3) (b)	నాన్-టౌన్ కమిటీ ఇలాకాలలో టౌన్ కమిటీ అధికారముల విధులను నిర్వహించుట.	డిటో
4.	18 (4)	బ్లాకులోని పంచాయతుల యొక్కయు టౌన్ కమిటీల యొక్కయు ధన నిధులనుండి ధన సేకరణము.	దానికి సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము: ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
5.	18 (5)	పంచాయత్ గాని టౌన్ కమిటీగాని విధించిన ఏ పన్నుపై నైనను సర్చార్జి రూపంలో అదనపు పన్ను విధించుట; అట్లే తన ఇలాకాలో ఎట్టి పన్నైననను విధించుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
6.	19 (1–అ)	మంచినీటి సరఫరా పనులను నిర్వహించుట. అట్టి పనులను పాలించుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
7.	19 (1–ఆ)	ఏ సంస్థనైనను నిర్వహించుట, ఏపని నైనను (కట్టడపు పని) చేయుట దానిని కాపాడుట లేక పోషించుట,	దానికి సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము; ఐదవ స్థాయీ సంఘము.

S. No.	(1)		(2)	(3)
8.	19	[2]	సాధారణ వైద్యశాలలను స్థాపించుట, వాటిని పోషించి పాలించుట, శిశు సంక్షేమ కేంద్రములను సంస్థలు.	మూడవ స్థాయీ సంఘము, ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
9.	20		బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసరు నుండి ఎట్టి పత్రము (డాక్యుమెంట్) నైనను తెప్పించుట.	స్థాయీ సంఘము లన్నియును.
10.	21		గ్రామాధికారుల వద్దనుండి ఏ విషయమును గూర్చి అయినా వివరములతో కూడినసమాచారము తెప్పించుట.	స్థాయీ సంఘము లన్నియును
11.	26	[1]	క్రొత్త ఉద్యోగ పదవుల సృష్టి	ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
12.	26	[3]	ఉద్యోగము లిచ్చుట, తబాదిలాలు(ట్రాన్స్‌ఫరులు) చేయుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
13.	30	[1]	పంచాయత్ సమితుల ఆయవ్యయ పట్టికను తయారుచేయుట, మంజూరు(శాంక్షన్)చేయుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
14.	30	[3]	రివైజ్డ్ బడ్జెట్ (ఆయవ్యయ పట్టిక)ను గాని సప్లిమెంటల్ బడ్జెట్‌ను గాని తయారు చేయుట మంజూరు (శాంక్షన్) చేయుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము.

S. No.	(1)		(2)	(3)
15.	31		పంచాయతుల యొక్కయు టౌన్ కమిటీల యొక్కయు బడ్జెటులను విచారించుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము
16.	32	[1]	లెక్కలు (ఎకౌంట్సు) ఉంచుట, స్టేట్ మెంటులను సమర్పించుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
17.	32	[2]	ప్రతి సంవత్సరం ఆదాయ వ్యయముల లెక్కలను ఉంచుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
18.	35		సమిష్టి సంఘములను (జాయింటు కమిటీలను) సంఘటన పరచుట.	దానికి సంబంధించిన కమిటీలు; ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
19.	59		పంచాయత్ సమితులకు ట్రాన్స్‌ఫరు చేయబడిన జిల్లాబోర్డు అధికారములు, విధులు.	అన్ని స్థాయీ సంఘములు
20.	70	[1]	ఉప నియమములను చేయుట.	
21.	71	[2]	ఏదైన ఒక ఉద్యోగికిగాని ఒక అధికారబృందమునకుగాని అధికారములిచ్చు అధికారము.	ఆయా విషయములకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘములు; ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
22.	71	[3]	ఏ పంచాయతీకుగాని, టౌన్ కమిటీకిగాని సంస్థలను ట్రాన్స్‌ఫరు చేయు (మార్చే) అధికారము.	

XXX జిల్లాపరిషత్తుల స్థాయీ సంఘముల అధికారములు, విధులు

సీ. నెం	సెక్షన్, సబ్ సెక్షన్	అధికారములు, విధులు	నిర్వహించే జిల్లా పరిషత్తు స్థాయీ సంఘము
1.	47 [1-౧]	జిల్లాలోని పంచాయత్ సమితుల ఆయ వ్యయ పట్టికలను పరిశీలించి ఆమోదించుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
2.	47 [1-౨]	కేంద్రరాష్ట్ర ప్రభుత్వాలచే ఇవ్వబడిన మొత్తాలను పంచాయత్ సమితులకు, పంచాయత్ సమితులు లేని బ్లాకులకు మధ్య పంచిపెట్టుట.	తత్సంబంధమైన స్థాయీ సంఘము; ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
3.	47 [1-3]	జిల్లాలోని ప్లానులను సమీకరించడం ఏకత్ర పరచడం, జిల్లా అంతటికీ ఒక ప్లాను తయారు చేయడం.	ఒకటవ స్థాయీ సంఘం.
4.	47 [1-౪]	జిల్లాలోని రెండుగాని అంతకు ఎక్కువ బ్లాకులకు సంబంధించిన స్కీముల, ప్లానుల, ప్రాజెక్టుల పని చేయించడం.	తత్సంబంధమైన కమిటీ.
5.	47 [1-౫]	జిల్లాలో పంచాయత్ కమిటీలు పనిని సూపర్వైజ్ చేయుట.	ఒకటవ స్థాయీ సంఘము.
6.	47 [1-౬]	జిల్లాబోర్డు అధికారాలు, విధులు నిర్వహించుట. పన్నులు, రుసుములూ విధించుట.	ఆయా విషయములకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘములు.

క్ర.నం	సెక్షన్, సబ్ సెక్షన్	అధికారములు, విధులు	నిర్వహించే జిల్లాపరిషత్తు స్థాయీ సంఘము
7.	47[1-౭]	డెవలప్‌మెంటు ప్రోగ్రాముకు సంబంధించిన కార్యక్రమము నిర్వహించుట, అధికారములను వహించుట.	ఆయా విషయములకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము–ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
8.	47[1-౮]	డెవలప్‌మెంట్ కార్యక్రమంలోను డెవలప్‌మెంట్ ఉద్యోగుల విషయంలోను ప్రభుత్వానికి సలహా ఇచ్చుట.	ఆయా విషయముల స్థాయీ సంఘము.
9.	47[1-౯]	పంచాయతులకు పంచాయత్ సమితులకు మధ్య పని లేర్పరుచుట; ఆ రెంటి కార్యములను సమీకరించుట.	డిటో
10.	47[1-౧౦]	స్టాట్యుటరీ, ఎగ్జిక్యుటివ్ ఆర్డర్ల అమలు విషయంలో ప్రభుత్వమునకు సలహా ఇచ్చుట.	డిటో
11.	47[1-౧౧]	విషయ సమాచార సేకరణము.	
12.	47[1-౧౨]	స్థానిక సంస్థల కార్యాముల సందర్భములో సమాచారములను, అంకెలను ప్రకటించుట.	డిటో
13.	47[1-౧౩]	దాని కార్యక్రమములను గూర్చి ఏస్థానికసంస్థనైనను సమాచార మడుగుట.	నాల్గవ స్థాయీ సంఘము.

14.	47[1-౧౪]	ధర్మాదాయములు.	తత్సంబంధమైన స్థాయీ సంఘము
15.	47[1-౧౫]	సెకండరీ పాఠశాలలు, వృత్తిపాఠశాలలు, పారిశ్రామిక పాఠశాలలు స్థాపించుట, నడుపుట, విస్తరింప జేయుట.	డిటో
16.	47[1-౧౬]	ఈ చట్టము ప్రయోజనాలను సాధించుటకై రుణములు తీయుట.	నాల్గవ, ఐదవ స్థాయీ సంఘము. తత్సంబంధమైన స్థాయీ సంఘము.
17.	47 [2]	పంచాయతీ సమితులు లేని బ్లాకులలో సమితి కార్యములను నిర్వహించుట; దాని అధికారములను పొందుట.	డిటో
18.	47 [3]	జిల్లాలోని పంచాయతీ సమితుల నిధుల నుండి కంట్రిబ్యూషనులు విధించుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
19.	51 [1]	ఆఫీసర్ల యొక్కయు ఇతర ఉద్యోగుల యొక్కయు పదవులను సృష్టించుట.	డిటో
20.	51 [3]	ఆఫీసర్ల యొక్కయు ఇతర ఉద్యోగుల యొక్కయు పదవులందు నియామకము చేయుట.	డిటో
21.	55 [1]	జిల్లాపరిషత్తు ఆయవ్యయ పట్టికను తయారు చేయుట.	డిటో

సీ, నెం	సెక్షన్, సబ్ సెక్షన్	అధికారములు, విధులు	నిర్వహించే జిల్లా పరిషత్తు స్థాయీ సంఘము
22.	55 [3]	జిల్లాపరిషత్తు రివైజ్డ్ లేక సప్లిమెంటల్ బడ్జెట్ తయారు చేయుట.	డిటో
23.	59 [3]	జిల్లాపరిషత్తుకు మార్చబడిన జిల్లాబోర్డు విధులు అధికారములు.	తత్సంబంధమైన స్థాయీ సంఘములు – ఐదవ స్థాయీ సంఘము.
24.	66 [2]	పంచాయత్ సమితులు నివేదికలు పరిశీలించుట.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము
25.	70 [1]	ఉప నియమములను చేయు అధికారము.	తత్సంబంధమైన స్థాయీ సంఘము
26.	71 [2]	ఏ వ్యక్తికి గాని లేక ఏ అధికార వర్గమునకు గాని అధికారములు విధులు పరము చేయుట.	డిటో
27.	71 [3]	ఏ పంచాయతుకు గాని, టౌన్ కమిటీకి గాని పంచాయత్ సమితికి గాని ఏ సంస్థకైనను ట్రాన్స్‌ఫర్ చేసే అధికారము.	ఐదవ స్థాయీ సంఘము. తత్సంబంధమైన స్థాయీ సంఘము.

చట్టముయొక్క వివిధ సెక్షనులలో నిర్వచించబడిన విధులను అధికారములను స్థాయీ సంఘము లెట్లు నిర్వహించునో ఈ క్రింది పట్టిక వల్ల స్పష్టమగును.

పంచాయత్ సమితి సాధారణ సమావేశాలలో చర్చింపదగిన విషయములు

1. వ్యవసాయోత్పత్తి సమీక్ష. ఈ క్రింది అంశములను ప్రత్యేకముగ విచారించవలెను.

(ఎ) మేలైన విత్తనముల ఉత్పత్తి క్షేత్రములు. (బి) డెమాన్స్ట్రేషన్ [ప్రదర్శన] కేంద్రములు; వ్యవసాయ విస్తరణ. (సి) పచ్చి ఎరువులు. (డి) కంపోస్టు ఎరువులు. (ఇ) వ్యవసాయపు పనిముట్లు. (ఎఫ్) ఋణాలు (జి) ఋణాలు రాబట్టు కొనుట. (హెచ్) క్రిమికీటకములను చంపు మందులు. (ఐ) రసాయనిక ఎరువుల పంపకము. (జె) నీటిపారుదల, డ్రైనేజ్.

2. బ్లాకులో ఆహార పరిస్థితి సమీక్ష.

3. గృహ పరిశ్రమల యొక్కయు గ్రామ పరిశ్రమల యొక్కయు ప్రగతి సమీక్ష.

4. కమ్యూనిటీ డెవలప్ మెంట్ ప్రోగ్రాములోని ఇతర పథకాల ప్రగతి సమీక్ష.

5. పంచాయతీ సమితులకు టాన్స్ఫరు చేసిన ప్రభుత్వ శాఖల ప్రత్యేక పథకముల ప్రగతి సమీక్ష.

6. పంచాయత్ సమితులకు ట్రాన్స్ఫరు చేయబడిన జిల్లా బోర్డు పనులు, పథకముల ప్రగతి సమీక్ష.

7. చిన్న మొత్తముల పొదుపు ఉద్యమ ప్రగతి సమీక్ష.

8. గ్రామ సహాయక్ శిక్షణ శిబిరములను నడపు పనిని సమీక్షించుట. శిక్షితులైన గ్రామ సహాయకుల తర్వాతి కార్యక్రమము.

9. పంచాయతుల ద్వారా రోడ్లు, వీధులు, మురికి కాల్వలు, బావులు, భూసార పరిరక్షణము మున్నగు స్వయం సహాయక కార్యక్రమములు ప్రగతి సమీక్ష.

10. నిపుణ కార్మికులు, అకుశల కార్మికులు, విద్యాధికులు మున్నగు వారియందు నిరుద్యోగ సమస్య, దాని పరిష్కారమునకై తీసుకోగోరిన చర్య.

11. ప్రజలలో వెనుకబడిన (హరిజనుల వంటి) వారి శ్రేయస్సుకై ప్రత్యేక చర్యలు తీసుకొనుట.

12. సమితులు ప్రారంభించిన కార్యక్రమములలో పంచాయతులు తీసుకొనుచున్న భాగమును పర్యవేక్షించుట.

13. సమితియొక్క వివిధ కార్యక్రమములలో ప్రజా సహకారము. 14. ప్రాథమిక పాఠశాలల యొక్కయు, బేసిక్ స్కూళ్ళ యొక్కయు పని సమీక్ష. 15. సబ్సిడైజ్డ్ హాస్టెల్సు పని. 16. బ్లాక్ లోని కార్యకర్తలు. 17. బ్లాక్ లెవెల్ ఆఫీసర్ల దినచర్య పుస్తకములపై బి.డి.ఓ చేసే సమీక్ష. 18. కుటుంబ నియంత్రణ. 19. సమితి అధికారము క్రింద ఉన్న మరే విషయమైనను.

XXXIX జిల్లాపరిషత్తు పూనుకొనే పనులను పథకములను శాంక్షను చేయు అధికారములకు సంబంధించిన నియమావళి

ఆంధ్రప్రదేశ పంచాయత్ సమితులు జిల్లా పరిషత్తుల చట్టం (1959) సెక్షన్ 69 సబ్ సెక్షన్ (1) క్రింద గవర్నరు తనకు సంక్రమించిన నధికారమును పురస్కరించుకొని చేసిన నియమావళి.

నియమావళి

జిల్లాపరిషత్తులు పూనుకొనే పనులకు పథకములకూ యాడ్మినిస్ట్రేటివ్, ఫినాన్షల్ (పరిపాలనకు డబ్బుకు సంబంధించిన) శాంక్షను ఇచ్చు అధికారులు జిల్లాపరిషత్తు కార్యదర్శి, జిల్లాపరిషత్తు స్టాండింగు కమిటీ, జిల్లాపరిషత్తు, రాష్ట్రప్రభుత్వము. వీరి అధికారములు, వాటి పరిమితి ఈ క్రింది పట్టికవల్ల తెలియును :

అంశము	జిల్లాపరిషత్తు కార్యదర్శి	ఆ విషయ సంబంధమైన స్థాయీ సంఘము - ఐదవ స్థాయీ సంఘము	జిల్లా పరిషత్తు	రాష్ట్రప్రభుత్వము
[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
పథకములయొక్కయు పనులయొక్కయు పరిపాలనకు డబ్బుకు సంబంధించిన శాంక్షనులు ఇచ్చుట.				
(ఎ) నాన్ రికరింగు ఖర్చు ప్రతిఒక్క అంశమునకు.	రు. 500, అంతకులోపున ఉన్న మొత్తము.	రు.500కు పైన, 50 వేలకు మించకుండా.	50 వేలకుపైన, ఒక లక్షకు మించకుండా.	లక్షరూపాయలపైన.
(బి) నాన్ రికరింగు ఖర్చు.	—	పదివేల రూపాయలు అంతకు తక్కువ.	పదివేల రూపాయలకు పైన, ఇరవై వేలకు మించకుండా.	ఇరవై వేలకు మించినది.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. ప్రతి స్కీముకు గ్రాంట్స్ ఇన్ ఎడ్ ఇచ్చే సందర్భంలో (ఎ) నాన్ రికరింగ్	......	పది వేల రూపాయలు, అంతకులోపు.	పదివేల రూపాయలకు పైన, ఇరవై వేల రూపాయలకు మించకుండ.	ఇరవై వేల రూపాయలకు మించి.
(బి) రికరింగ్		రు. 2500, అంతకు లోపు	రు 2500 కు పైన, పదివేలకుమించకుండ.	పదివేలకు మించి.
బి. కాంట్రిబ్యూటరీ పనులకు నాన్ రికరింగు ఖర్చులు.	......	రు. 3,000, అంతకు లోపు.		

1. (ఎ) జిల్లాపరిషత్తు సెక్రటరీ మంజూరు చేసిన ఏవ్యయాంశం అయినా ఆ విషయానికి సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము ముందును ఐదవ స్థాయీ సంఘము ముందును తెలియ జేయుటకై పెట్టవలెను. అట్లే స్థాయీ సంఘము లిచ్చిన మంజూరీ జిల్లాపరిషత్తుకు తెలియ జేయవలెను.

(బి) స్థాయీ సంఘము ఏదైన మంజూరీ ఇచ్చుటకు నిరాకరించిన ఏ వ్యయాంశము నైనను జిల్లాపరిషత్తు పరిశీలించి ప్రజాభ్యుదయానికి అవసరమని తలచినట్లయితే మంజూరీ ఇవ్వవలెను.

(సి) ఆయా విషయములకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము, ఐదవ స్థాయీ సంఘము మూడవ కాలంలో నిర్దేశింపబడిన పరిమితికి మించిన ఖర్చును తమ సిఫార్సుతో జిల్లాపరిషత్తు ముందు పెట్టవలెను.

(డి) జిల్లాపరిషత్తు వ్యయాంశములను ఆలోచించి వాటిని ఆమోదించనూ వచ్చు - నిరాకరించనూ వచ్చు.

(ఇ) నాల్గవ కాలంలో చూపిన పరిమితికి మించినట్లయితే జిల్లాపరిషత్తు తన శిఫార్సులతో దానిని ప్రభుత్వమునకు సమర్పించవలెను.

2. [1] అట్లు సమర్పించిన వాటిని ప్రభుత్వము నిరాకరించనూ వచ్చు; కొద్ది మార్పులతో దానిని ఆమోదించనూ వచ్చు.

[2] అట్లే ప్రభుత్వము మంజూరు చేసినంత వరకు ఏ పని గాని ఏపథకముగాని ప్రారంభించ కూడదు.

[3] ఉచితమైన శాంక్షను పొందకుండా ఏ వ్యయాంశమునైనను, విలువ యందైనను, మార్పు చేయరాదు.

3. జిల్లాపరిషత్తు ఆయవ్యయ పట్టికలో [బడ్జెటులో] ఉన్న గాని జిల్లా పరిషత్తు తరఫున ఏ అధికారియు, అధికార వర్గముకు డబ్బు ఖర్చు విషయంలో హామీ ఇవ్వరాదు.

జిల్లా పరిషత్తు సాధారణ సమావేశములలో చర్చించతగ్గ విషయములు

జిల్లాలోని సాధారణ ఆర్థిక పరిస్థితి. (జిల్లా పరిగణన శాఖాధికారి ప్రతి మూడు నెలలకు ఒక నివేదిక వంటిది చర్చించును.)

2. వ్యవసాయోత్పత్తి. ప్రత్యేకముగ ఈక్రింది విషయములకు సంబంధించినంత వరకు:

(ఎ) విత్తనముల కమతములు (బి) ప్రదర్శన కేంద్రములు (సి) పచ్చిరొట్ట ఎరువులు (డి) కంపోస్టు ఎరువులు (ఇ) వ్యవసాయ పనిముట్లు (ఎఫ్) అప్పులు సరిపోయినన్ని ఇచ్చుచున్నారా లేదా అన్నది. (జి) అప్పులు రాబట్టుకొనుట (హెచ్) క్రిమికీటకములను చంపు మందులు (ఐ) రసాయనిక ఎరువుల పంపకము (జె) నీటి పారుదల, డ్రైనేజి.

(ప్రతినెలా జిల్లా వ్యవసాయాధికారి ఒక నోట్ సమర్పించును. దీనిని మొదట రెండవ స్థాయీ సంఘమువారు విచారించి దీనిపై తమతీర్మానముతో పాటు జిల్లాపరిషత్తు ముందు పెట్టుదురు.)

3. జిల్లాలో ఆహార పరిస్థితి. (ప్రతి రెండు నెలలకు కలెక్టర్ దీనిపై ఒక నోట్ సమర్పించును.)

4. జిల్లా ప్లాను పథకాల ప్రగతి.

(ఆయాశాఖల జిల్లాధికారులు ప్రతి నెల తమ శాఖకు చెందిన ప్రోగ్రెస్ రిపోర్టులు పంపుదురు. ఆయా విషయములకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘములు మొదటి వానిని విచారించి తరువాత తమ తీర్మానములతో వీటిని పరిషత్తు ముందు పెట్టుదురు.

5. నిరుద్యోగము, దానికై తీసుకొన్న చర్యలు.

(సమితి బ్లాకులను గూర్చి బి. డి. ఓ. దీనికి సంబంధించిన రిపోర్టు ఇచ్చును. సమితి ఏర్పాటు కాని బ్లాకులలో ఆ పని డివిజినల్ పంచాయత్ ఆఫీసర్ చేయును.

6. సిబ్బందినిగూర్చి పర్యవేక్షణ. [ఆయా జిల్లా ఆఫీసర్లు బి. డి. ఓలు రిపోర్టుల నిత్తురు.]

7. జిల్లా పరిషత్తుకు ట్రాన్స్ఫర్ [బదిలి] అయిన పనుల యొక్కయు, పథకముల యొక్కయు పర్యవేక్షణ. [ఆయా విషయములకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘములు మొదట చూచి తరువాత పరిషత్తు ముందు పెట్టును.]

8. లోకల్ డెవలప్ మెంట్ వర్కుల ప్రగతి పర్యవేక్షణ.

[నాల్గవ స్థాయీ సంఘము ప్రతినెల పర్యవేక్షించుచు, ప్రతి అంశమును గూర్చి రిమార్కులను వ్రాసి పరిషత్తు ముందు సమర్పించును.]

9. గ్రామ రోడ్ల అభివృద్ధి, సహకార సంఘముల ప్రగతి పర్యవేక్షణ.

10. చిన్న పొదుపు ఉద్యమం వల్ల లభించిన మొత్తములు.

11. పరిశోధనాలయములు [రిసెర్చి స్టేషనులు], పైలట్ స్కీములు మొదలైన వాటి ప్రగతి [ఆయా విషయములకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘములు ఆలోచించి పరిషత్తు ముందు పెట్టును.]

12. పంచాయత్ సమితుల పంచాయతుల సభ్యులపై రినింగు.

(మొదటి స్థాయీ సంఘము ఈ విషయమును విచారించి పరిషత్తు ముందు పెట్టును.)

13. సమితులు లేని బ్లాకులలో జిల్లా పరిషత్తు నిర్వహించుచున్న డెవలప్ మెంటు పనులు.

(ఆయా విషయములకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘములు ప్రతినెలా ఈ విషయమును గూర్చి పర్యాలోచించి పరిషత్తుకు నివేదించును.)

14. జిల్లాలో సమాజాభివృద్ధి (కమ్యూనిటీ డెవలప్ మెంట్) కార్య క్రమము. ప్రత్యేకముగ ఈ క్రింది విషయములకు సంబంధించి నంత వరకు :

(1) ప్రజలు వాటిలో ఎంత వరకు పాల్గొంటున్నారు.
(2) ఎంత వరకు ఫలితాలు సాధింప బడ్డాయి.
(3) స్వయం సహాయక పథకములు
(4) గ్రామ సహాయకుల ట్రైనింగు క్యాంపులు.
(5) స్వచ్ఛంద సంస్థలను బలపరచుట; వాటి పనిని సమీకరించుట.

15. గ్రామ కుటీర పరిశ్రమల ప్రగతి పర్యవేక్షణము.

16. వెనుక బడిన వారి యోగ క్షేమములకై తీసుకొనబడిన చర్యలు.

17. జిల్లా మొత్తం పై ప్రాథమిక విద్య ప్రగతి సమీక్ష.

18. జిల్లా పరిషత్తు యాజమాన్యము క్రింద ఉన్న సెకండరీ (ఉన్నత) పాఠశాలల యందలి విద్యార్థుల సంఖ్య, ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య, వసతి, కావలసిన వస్తువులు, (ఎక్విప్ మెంటు) ఆట స్థలములు, క్రమశిక్షణ, స్టడి సర్కిల్స్, ప్లానింగ్ ఫోరములు ఇత్యాది విషయములను గూర్చి పరిశీలించుట.

(14-18 అంశములు మొట్ట మొదట తత్తత్సంబంధ మైన స్థాయీ సంఘములు పర్యాలోచించిన పిదప జిల్లా పరిషత్తుల ముందు ప్రతి నెల పెట్ట బడును.)

19. ఉమ్మడి పథకములలోను, జిల్లా పరిషత్తు నిర్వహించు చున్న పనులలోను పంచాయత్ సమితులు ఎంతవరకు పాల్గొను చున్నవో చూచుట.

20. జిల్లా పరిషత్తు అధికారము క్రింద ఉన్న మరే విషయ మైనను.

XXXVIII స్కీములు, వర్క్సు సందర్భంలో పంచాయితీ సమితికి గల సాంక్షనింగ్ పవర్స్ (మంజూరీ చేసే అధికారము) ను నిర్వచించు నియమములు

1959 వ సంవత్సరపు ఆంధ్రప్రదేశ్ పంచాయత్ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తుల చట్టము నందలి సెక్షన్ (1) క్రింద ఇవ్వబడిన అధికారము ననుసరించి ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నర్ పై విషయంలో చేసిన నియమావళి:—

నియమావళి

పంచాయత్ సమితి పూనుకొన్న పనులకు పథకములకు డబ్బు విషయమైనట్టియు, పరిపాలనా విషయమునకు సంబంధించినట్టియు, సాంక్షన్ (మంజూరీ) ఇచ్చు అధికారులు బ్లాక్ డెవలప్మెంట్ ఆఫీసర్ (బి. డి. ఓ). పంచాయత్ సమితుల స్థాయీ సంఘములు, పంచాయత్ సమితి జిల్లా పరిషత్తుల స్థాయీ సంఘములు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వము, వాళ్ల అధికార పరిమితులు ఈ క్రింది పట్టికలో ఇవ్వబడినవి:—

అంశము	బి. డి. ఓ.	ఆ విషయమునకు సంబంధించిన 50వ స్థాయీ సంఘము, 5వ స్థా. సం	పంచాయతీ సమితి	ఆ విషయమునకు సంబంధించిన జిల్లా పరిషత్తు స్థాయీసంఘము జి ప. 5వ స్థాయీ సంఘము	రాష్ట్ర ప్రభుత్వం
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1. పనులకు పథకములకు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ శాంక్షన్ ఇచ్చుట :					
(a) నాన్ రికరింగ్ ఖర్చు అంశమునకు.	రు250, అంతకు తక్కువ	రు. 260కు మించి, రు. 10,000 కు మించకుండ.	రు. 10,000 కు మించి, రు 30,000 కు మించకుండ.	రు. 30,000 కు మించి, రు50,000 కు మించకుండ.	రు. 50,000 కు పైన.
(b) రికరింగ్ ఖర్చు ప్రతి అంశమునకు		రు. 5000 అంతకు లోపల.	రు. 5000కు మించి రు. 10,000 కు మించకుండ.	రు.10,000కుపైన రు. 20,000మించకుండ.	రు. 20,000 కు పైన.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
2. ప్రతిపథకమునకు గ్రాంట్ ఇన్ ఏడ్ మంజూరు చేయుట.					
(ఎ) నాన్ రికరింగ్.			రు. 5000, అంతకు లోపు.	రు. 5000 కు పైన రు. 10,000 కు మించకుండ.	రు. 10,000కు పైన
(బి) రికరింగ్					
3. వివరములతోడి ఎస్టిమేట్సులేని ప్రతి కాంట్రిబ్యూటరీ పనికి నాన్ రికరింగ్ ఖర్చు సాంక్షన్ చేయుట.	రు 3000, అంతకు క్రింద.				

1. (ఎ) ఐతే బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసర్ సాంక్షన్ చేసిన ప్రతి వ్యయాంశము ఆయా విషయములకు సంబంధించిన స్టాండింగు కమిటీ ముందును, 5 వ స్టాండింగు కమిటీకి తెలియజేయ వలెను. స్థాయీ సంఘము మంజూర్ చేసిన ప్రతి అంశము పంచాయత్ సమితికి తెలియజేయవలెను.

(బి) పంచాయత్ సమితియొక్క ఏ స్థాయీ సంఘమైనను నిరాకరించిన ఏ వ్యయాంశమునైనను పంచాయత్ సమితి పరిశీలించి అది ప్రజాశ్రేయస్సున కవసరమని నిర్ణయించినచో స్వాయముగ మంజూరీ ఇవ్వవచ్చును.

(సి) పై పట్టికలోని మూడవ కాలంలో పేర్కొనబడ్డ వ్యయపరిమితికి మించిన మొత్తమైనచో పంచాయత్ సమితియొక్క ఆ విషయమునకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘమును ఐదవ స్థాయీ సంఘము ఆ వ్యయాంశమును తమ శిఫార్సులో పంచాయత్ సమితి ముందుంచవలెను. పంచాయత్ సమితి అట్టి అంశమును విచారించి దానిని నిరాకరించనైనవచ్చు. లేక పూర్తిగ కాని కొద్ది మార్పులతో గాని మంజూరు చేయవచ్చును.

అట్టి వ్యయాంశము నాల్గవ కాలంలోని వ్యయపరిమితిని మించినచో పంచాయత్ సమితి శిఫార్సు చేసిన దానిని జిల్లా పరిషత్తుకు పంపించవలెను. దానిని ఆ విషయమునకు సంబంధించిన జిల్లాపరిషత్తు స్థాయీ సంఘము ఐదవ స్థాయీసంఘము విచారించి (5) వ కాలంలోని వ్యయపరిమితి కది లోపల ఉన్నచో దానిని మంజూరు చేయవచ్చు లేక నిరాకరించవచ్చు. దానిలో మార్పులు చేయవచ్చును. (5)వ కాలంలోనివ్యయ పరిమితి కా అంశము మించియున్నచో తమ శిఫార్సులతో రాష్ట్రప్రభుత్వమునకు పంచవచ్చును.

2. ఆ విషయనకు సంబంధించిన జిల్లా పరిషత్తు స్థాయీ సమితియో ఐదవ స్థాయీ సమితియో లేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వమో

మంజూరు చేసినగాని ఏ పనియు ఏపథకములోను ప్రారంభించరాదు.

3. ఉచితమైన అధికారికమైన (కాంపిటెంట్) సాంక్షన్ (మంజూరీ) పొందనిదే మంజూరైన వ్యయాంశము నందు గాని ధర యందు గాని మార్పు చేయ కూడదు.

4. పంచాయత్ సమితి యొక్క మంజూరైన బడ్జెటులో తగినంత ధనము ఏర్పాటు చేయని ఏ అంశము పైనను పంచాయత్ సమితి తరఫున ఎవ్వరైనను ఖర్చు పెట్టకూడదు; ఖర్చు పెట్టెదమని వాగ్దానము (కమిట్ మెంటు) చేయకూడదు.

XLI సరకులు, సామానులు, సేవలు సప్లై చేయుటకు కాంట్రాక్టులకు సంబంధించిన నియమములు (రూల్సు)

1. పంచాయత్ సమితికిగాని జిల్లా పరిషత్తుకుగాని కావలసిన సరుకులు, సామానులు వగైరా కొనేవిషయంలో వెయ్యిరూపాయలకులోపు ఎంత మొత్తమువరకు టెండర్లు పిలవకుండగనే కొనవచ్చునో పంచాయత్ సమితి/జిల్లా పరిషత్తు నిర్ణయించవచ్చును.

టెండర్లు తెప్పించినప్పుడు వాటిని ఒక టేబుల్ (తఖ్తా) గా తయారుచేసి, తనకీచేసి బ్లాక్ డెవలప్మెంటు ఆఫీసర్/సెక్రటరీ పంచాయత్ సమితి/జిల్లా పరిషత్తుముందు తన సిఫార్సుతోపాటు ఉంచును- సమితి/పరిషత్తు దానిపై ఆర్డరు వేయును.

2. సామాన్యముగ అన్నిటికంటె తక్కువ టెండరు స్వీకరింపబడును. ఏ యుక్తకారణములచేనైన తక్కువ టెండరు స్వీకరించుట అవాంఛనీయమని తలచబడినచో దానికి తగు కారణములు స్పష్టముగ ఆడిటువారికొరకై రికార్డు చేయవలెను.

నోటు:-ఒకటికంటె ఎక్కువ వస్తువులకై టెండర్లు పిలువవలసినప్పుడు ఒక్కొక్క వస్తువు ధర కాని, అన్నివస్తువుల ధరల

మొత్తముకాని, లేక ఒక తరగతి వస్తువుల ధరలుకాని, పోల్చి చూచుకోవచ్చును.

3. టెండర్ పంపించు ఎవనియొక్కగాని సప్లైచేయుశక్తిని నిజాయితీ తనాన్ని శంకించినప్పుడుగాని, తెలియనప్పుడుగాని అతనిని పూర్తిగ నిరాకరించరాదు. అతనివద్ద ఎక్కువ ధరావతు తీసుకోవలయును.

4. అన్నిటికంటె తక్కువ టెండరు ఏకారణములచేనైన నిరాకరించినప్పుడు దానితరువాత టెండరు స్వీకరించవలెను. దానిని కూడ కాదన్నప్పుడు తగు కారణములు రికార్డుచేసి ఉంచవలెను.

5. టెండర్‌లో ఇచ్చిన రేటుకు మించి ఎంతమాత్రము ఎక్కువ ధర ఇవ్వరాదు.

6. టెండర్లు విప్పినతర్వాత తప్పనిసరియైన తప్ప నిర్ణయము తీసుకొనుట యందాలస్యము చేయరాదు.

7. (1) బి. డి. ఓ/సెక్రటరీ టెండర్లు సీలువేసిన కవర్లను బహిరంగముగ ఆహ్వానించవలెను.

(అ) ఆ జిల్లాభాషలో నోటీసు వ్రాయించి ఉచితమైన స్థలములలో అతికించవలెను.

(ఆ) ఏదైన ఒక పత్రికలో అచ్చువేయించవలెను. అదిజిల్లాలో ఎక్కువ ప్రచారమయ్యే పత్రికఅయి ఉండవలెను.

(2) అట్లు ప్రకటించిన నోటీసులోను ప్రకటనలోను ఈ క్రింది వివరములు ఉండవలెను.

(అ) ఏ ఏ వస్తువులు ఎంతెంత కావలెనో దాని వివరములు, ఆ వివరములు ఏకారణముచేనైన ప్రకటనలో ఇవ్వలేక పోయినచో అవి ఎక్కడ, ఎవరివద్ద, ఏసమయములపై లభించునో స్పష్టముగ తెలియజేయవలెను.

(ఆ) టెండరుదారులు ధరలు ఏవిధముగ ఇవ్వవలెనో స్పష్టముగ తెలుపవలెను.

(ఇ) ప్రకటన వెలువడిన అధమము పదిరోజుల లోపుగా టెండర్లు ఇవ్వవచ్చునని ఆ ప్రకటనలో ఉండవలెను. ఎన్నిగంటలకు, ఎక్కడ టెండర్లు ఇవ్వవలెనో స్పష్టముగ తెలియజేయవలెను.

(ఈ) టెండర్లు విప్పిచూచు స్థలము, కాలము తెలుపవలెను.

(ఉ) టెండర్లలో సమర్పించవలసిన అర్నెస్ట్ మనీ (డిపాజిట్టు మొత్తము,) టెండరు అంగీకరింపబడిన పక్షమున ఇవ్వవలసిన డిపాజిట్టు స్పష్టముగ పేర్కొనబడవలెను.

(ఊ) టెండర్లు పుచ్చుకొను అధికారి అన్ని టెండర్లనుకాని కొన్నిటినిగాని నిరాకరించవచ్చును.

(ఋ) తగు యుక్తకారణములు లేక టెండరుదారు తనటెండరును వాపసు తీసుకొన్నచో అతనితర్వాత టెండర్లు నిరాకరించబడును.

8. ఐతే ఈరూల్సు ఈ క్రింది చోట్లనుండి కొన్నవస్తువులకు చెల్లవు;

(1) ఇండియన్ స్టోర్సు డిపార్టుమెంటునుండి కొన్నవస్తువులకు;

(2) మాజీ సైనికులకొరకు ప్రభుత్వము నెలకొల్పిన లోహ కర్మాగారములకును, కలప కర్మాగారములకును; (3) ఆబోతులకు.

(4) కంట్రోలు ధరలపై పర్మిటు మూలమునకొన్న కంట్రోలు వస్తువులకు; (5) సెకండరీ పాఠశాలల వైఫర్కేటెక్ సిలబసుకు సంబంధించిన వస్తువులు, పరికరములు కొనుటకు (6) సెకండరీపాఠశాలలలో మాన్యువల్ ట్రైనింగు సెక్షనుకు కావలసినవస్తువులను కొనుటకు- (7) పెట్రోలు కొనుటకు; (8) జైళ్ళనుంచి కొన్నప్పుడు; (9) మెడికల్ స్టోర్సు డిపార్టుమెంటు నుండి మందులు కొన్నప్పుడు.

(10) పంచాయత్ సమితులుకాని, జిల్లా పరిషత్తులుగాని నెల కొల్పిన కర్మాగారములనుండి కొనినప్పుడు.

9. ఐతే ప్రభుత్వము తగు కారణములను పురస్కరించుకొని జిల్లాపరిషత్తుగాని పంచాయత్ సమితిగాని టెండర్లు లేనిదే ఏదైన వస్తువును కొనుటకు అనుమతించవచ్చును.

—0—

ఇన్స్పెక్షన్

[జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. 655 తేదీ 3-5-60.]

(1) ప్రతిజిల్లా పరిషత్తు ఒక రెవెన్యూబోర్డు మెంబరుచే ప్రతి ఏడు తనిఖీ చేయబడవలెను. వీరు ఆఫీసును తనిఖీచేయడం కాకుండా పరిపాలనయొక్క వివిధాంశములు అభివృద్ధి ప్రణాళికలను ఎట్లు అమలు పరచుకొన్నదియు తనిఖీ చేయవలెను.

(2) రెవెన్యూ డివిజనల్ ఆఫీసర్లు లేక డెప్యూటీ కలెక్టరులు తమ ఇలాకాలోని పంచాయితీ సమితుల ఆఫీసులను పరిపాలనా విధానమును నాలుగొకసారి తనిఖీ చేయవలెను.

—/—

సభలకు కోరమ్

ప్లానింగ్, లోకల్ గవర్నమెంటుశాఖ ఉత్తరం సంఖ్య 679 సమితి I/-60-2 తేదీ 4-4-1960.

పంచాయతీసమితుల స్థాయీసంఘములకు కోరమ్ అధ్యక్షునితోసహా నలుగురని నిర్ణయింపబడినది.

అనుబంధము-3.

పంచాయతీ సమితుల విధులు.

I వ్యవసాయము —

(1) మేలైన విత్తనముల పరివర్ధనము, పంపకము :

మేలైన విత్తనాలను పండించి వాటిని గ్రామాల్లో పంచడం పంచాయితీ సమితుల ముఖ్య విధులలో ఒకటి. మేలైన విత్తనములు పండించుటకు వివిధ బ్లాకులలో వ్యవసాయ శాఖవారు కమతములు నెలకొల్పారు. ఒకే ఒక బ్లాకు ప్రయోజనాన్ని పూర్తిచేయడానికి నెలకొల్పబడ్డ కమతం ఆ బ్లాకు పంచాయతీ సమితికి ఒప్పజెప్పబడుతుంది. జిల్లా వ్యవసాయాధికారి మార్గదర్శకత్వంక్రింద వ్యవసాయ ఎక్స్టెన్షన్ ఆఫీసరు ఈ కమతం వ్యవహారంలో సమితికి సహాయపడతారు. ఒక బ్లాకు కంటె ఎక్కువ ప్రాంతానికై నిర్దేశింపబడ్డ కమత మైతే జిల్లా వ్యవసాయాధికారి క్రిందనే పనిచేస్తుంది. విత్తనాల కొనుగోలు ధర జిల్లా వ్యవసాయాధికారియే నిర్ణయిస్తాడు. మేలువిత్తనాల పరివర్ధనంకోసం మంచి రైతులను ఎన్నుకొనే పని మొదటి స్థాయీ సంఘం చేస్తుంది. క్రమంగా ప్రతి గ్రామంలోను ఆ గ్రామానికి సరిపోయినంత విత్తనం పండించుకో కలిగి ఉండాలి. అది వెంటనే సాధ్యం కాకపోతే గ్రామసేవకుని జ్యూరిస్డిక్షన్ (కార్యక్షేత్రం) అయినా స్వయం సమృద్ధంకావాలి.

(2) విత్తనాల స్టోర్లు:

ఇంతవరకు వ్యవసాయశాఖ క్రింద ఉన్న విత్తనాల స్టోర్లు ఏ బ్లాకులో ఉంటే ఆబ్లాకు పంచాయత్ సమితికి ఒప్పజెప్పబడతాయి.

3) సస్య సంరక్షణము :

ప్రతి పంచాయతీ సమితికిని సస్య సంరక్షణ పరికరాలు, పురు

గులను చదలను చంపు మందులు యివ్వబడతాయి. ఈ సమితులు పంచాయతులద్వారా ఈ మందులను లాభము కోరకుండా నష్టము లేని పద్ధతిని పంచిపెట్టును. రోజుకు నాల్గణాల అద్దె (కిరాయి) పై సస్య సంరక్షణ పరికరాలను పంచాయతులద్వారా రైతుల కివ్వ వచ్చును. పురుగులను చంపు మందులను పంచాయతీ సమితివారు జిల్లా వ్యవసాయాధికారికి వ్రాసి అతనిద్వారా తెప్పించుకోవచ్చు. జిల్లా వ్యవసాయాధికారి క్రింద పనిచేసే సస్య సంరక్షకోద్యోగి సహాయమును సలహాను పంచాయత్ సమితులు పూర్తిగా పొందవచ్చు.

(4) ఆయిల్ ఇంజనులు, పంపింగుసెట్టులు నీటిపారుదలకై అద్దె (కిరాయి)కు ఇచ్చుట:- దీని విషయమై ఇప్పుడున్న నియమములు యథాతథముగ ఉండును. ఐతే పంచాయతీ సమితి చేసిన శిఫార్సులను జిల్లా వ్యవసాయోద్యోగి సాధ్యమైనంతవరకు అంగీకరించవలెను.

(5) ట్రాక్టర్లు, తత్సంబంధమైన పరికరములు అద్దె-కొనుగోలు పద్ధతిపై ఇచ్చుట:- ట్రాక్టర్లు, తత్సంబంధమైన పరికరములు అద్దె-కొనుగోలు (హైర్ అండ్ పర్చేజ్) పద్ధతిపై తీసుకోగోరినవారు పంచాయతీ సమితిద్వారా వ్యవసాయ శాఖాధికారికి దరఖాస్తు పెట్టుకోవలెను. పంచాయతీ సమితులు ఆ దరఖాస్తులను పరిశీలించి శిఫార్సుతో పైకి పంపిస్తాయి.

(6) ఆయిల్ ఇంజనులు, ఎలెక్ట్రిక్ మోటార్ సెట్టులు అద్దె కొనుగోలు పద్ధతిపై పంచుట:- దీనికై వేరుచేయబడిన మొత్తమును వ్యవసాయ శాఖాధికారి జిల్లాకు ఇంత అనియు, బ్లాకు కింత యనియు పంచును. జిల్లా వ్యవసాయధికారి పంచాయత్ సమితుల ద్వారా దరఖాస్తులను స్వీకరించును. పంచాయతీ సమితుల శిఫార్సు చేసిన దరఖాస్తు దారులకే అప్పులు మంజూరు చేయును. దరఖా

స్తులు వసూళ్ళైన వరుసలో మంజూరీ లివ్వబడును. ఆ మెషీనులు కొనుట మున్నగు పనులు జిల్లా వ్యవసాయాధికారి క్రిందనే ఉండును.

(7) ఫిల్టర్ పాయింట్స్ స్కీమ్

(8) వ్యవసాయపు పనిముట్లు : అద్దెకొనుగోలు విధానం :

ఈ రెండు స్కీముల క్రింద అప్పులు పై పద్ధతి పైననే ఇవ్వ బడతాయి.

(9) తోటలకై అప్పులు :

తోటలు వేయుటకై రెండు విధాల అప్పులు ఇవ్వ బడతాయి: దీర్ఘకాలపు అప్పులు; తక్కువ కాలపు అప్పులు. కొత్త తోటలు వేయడానికి దీర్ఘకాలపు అప్పులు, ఉన్న తోటలో పెంపొందించ డానికి తక్కువ కాలపు అప్పులు ఇవ్వ బడతాయి. దానికోసం భూమి తనఖా (గిర్వీ) పెట్టవలెను. సాంకేతికమైన సలహా సహాయాలుకూడా వారికి యివ్వ బడతాయి. అప్పులు సగం వస్తు రూపంగాను సగం నగదు రూపంగాను ఇవ్వబడతాయి. దాని షరతులు నియమాలు వ్యవసాయ శాఖవారు నిర్ణయిస్తారు. జిల్లాకు ఏర్పరచ బడిన మొత్తం సమితి బ్లాకులపై పంచి పెట్టబడును. పంచాయత్ సమితులే ఈ అప్పుదరఖాస్తులను గూర్చి దర్యాప్తు చేయడం, భూములందుకై తగినవా కావా చూడడం, అప్పులు ఇవ్వడం మున్నగు పనులన్నీ చేస్తాయి. ఈ అప్పులను తిరిగి రాబట్టడం, ప్రభుత్వానికి తీర్చడం కూడా సమితుల పనియే.

(10) ఎరువులు: ఎరువులు కొనుక్కోడానికి అల్ప కాల ఋణాలు యివ్వబడతాయి. వ్యవసాయ శాఖవారు విధించిన షర తులపై అప్పులు మంజూరౌతాయి. ఈ అప్పుల మంజూరీ, వసూలు, తీర్చడం మున్నగు వాటన్నిటికీ బాధ్యత పంచాయత్ సమితులదే.

(11) తక్కావీ అప్పులు : తక్కావీ అప్పులును పంచాయతీ సమితులే మంజూరు చేస్తాయి. పంచాయత్ సమితులకై వేరుచేయ బడిన ఫండులు ప్రభుత్వము సమితుల కిచ్చిన అప్పులుగా భావింప బడును. అప్పులు తీసుకొన్న వారి వద్దనుండి వసూలుచేసి ప్రభుత్వ మున కాడబ్బు తీర్చుట సమితుల విధి.

(12) ఫెర్టిలై జర్ల పంపకము : కెమికల్ ఫెర్టిలైజర్లు (ఎరువు మందులు) సహకార సంఘములద్వారానే పంచి పెట్టబడును. ప్రతి గ్రామసేవకుని సర్కిల్‌లోను పంపిణీ కేంద్రమును తెరవ వలెను. పంపిణీకోసం ఆసర్కిల్‌లోని ఏదో ఒక సహకారసంఘమును కోఆప రేటివ్ సొసైటీస్ డెప్యూటీ రెజిస్ట్రార్ సలహాపై పంచాయతీసమితి ఎన్నుకొనును. ఒక్కొక్క సమితిబ్లాకుకు ఎంత పరిమాణంలో ఎరు వులు అవసరమో జిల్లా వ్యవసాయపు అధికారి నిర్ణయించును. దానికి సంబంధించిన సమితి స్థాయీసంఘముతో సంప్రతించియే అతడీ నిర్ణయ మును - పంచాయతీ సమితివారు జారీచేసిన పర్మిట్లపై సహకార సంఘములు ఎరువులను రైతులకిచ్చును - తెలంగాణాలో ఎరువుల పంపిణీ వ్యవసాయశాఖవారే చేయుచున్నారు - అందుచే అక్కడ సమితి పర్మిట్లు వ్యవసాయశాఖగిడ్డంగులపై జారీచేయబడుతాయి.

(13) పచ్చిరొట్ట ఎరువు విత్తనాలు: పచ్చిరొట్ట ఎరువులను సేక రించుట, సప్లైచేయుట పంచాయతీ సమితులే జరుపును - జిల్లా వ్యవ సాయాధికారులు పంచాయతీసమితి వారికి కావలసినంత విత్తన మును సాధ్యమైనంత వరకు సప్లై చేయవలెను.

(14) హ్యాండ్ బోరింగ్ సెట్టుల ఉపయోగము : దీనివిషయ ములో ఇప్పుడున్న విధానమే ఉండును. కాని పంచాయతీసమితి వారు శిఫార్సుచేసిన దరఖాస్తులనే సాధ్యమైనంతవరకు జిల్లాశాఖాధి కారి స్వీకరించవలెను.

II పశు పోషణము

1. కోళ్ళ పెంపకము:- గ్రామ కోళ్ళను బహుళ మేలైన

కోళ్ళను గుడ్లను పంచిపెట్టడానికి పశుపోషణ శాఖవద్దగల ఫండ్స్ (ధనము) లో కొంతభాగం పంచాయతీ సమితులకు ఇవ్వడానికి-కోళ్ల పంపకానికి మనుష్యులను పంచాయతీసమితులే ఏర్పరచాలి.

2. పశువైద్య ప్రథమచికిత్సా కేంద్రాలు:-పంచాయతీసమితులిట్టి కేంద్రాలు జిల్లావెటర్నరీ ఆఫీసరుతో సంప్రతించి స్థాపించవచ్చు.

3. మైనర్ వెటర్నరీ వైద్యశాలలు:- వెటర్నరీ శాఖవారు ఇప్పుడు నడుపుచున్న వైద్యాలయాలన్నీ పంచాయతీసమితుల వశమొనర్పబడుతాయి. జిల్లా వెటర్నరీ ఆఫీసర్ సలహాపై ఆ వైద్యాలయా లన్నిటినీ నడిపే బాధ్యత సమితులపై ఉంటుంది. దానికి కావలసిన సిబ్బంది, ధనం ఉన్నదున్నట్లుగా సమితుల వశం చేయబడుతాయి.

4. చేపల పెంపకము:-ఇప్పుడున్న చేపల పెంపకపు కేంద్రాలన్నీ వాటిడబ్బు, సిబ్బంది మొదలైనవాటితోసహా పంచాయతీసమితులకు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయబడుతాయి.

7) విత్తనపు ఎద్దులను, గొర్రెలను, మేకలను, కోళ్ళను, సబ్సిడైజ్డ్ ధరలకు సప్లైచేయుట:- ఈ సప్లై అంతా పంచాయతీ సమితుల ద్వారా జరగాలి. విత్తనమునకై ఏర్పడిన ఈజంతువులు ఎక్కడ ఉండాలో, వాటిని ఏవిధంగా పెంచాలో - ఇదంతా నిర్ణయించేపని కూడా సమితిదే.

8) పాడిపశువులను కొనడానికి అప్పులు:-ఈపద్దు కింద ఉన్న ధన మంతా పంచాయతీ సమితులకు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయవలెను. పశుపోషణశాఖ విధించిన షరతుల ననుసరించి పంచాయతీ సమితులీ అప్పుల నిస్తాయి. ఈఅప్పులను రాబట్టడంకూడా పంచాయతీ సమితుల విధియే.

(9) గిత్తలను పెంచు పథకము : గిత్తలున్నవారిని ఎన్నుట, గిత్తలున్నవారికి గిత్తకు పదిరూపాయల చొప్పున సహాయంచేయుట, గిత్తల ఆహారవిషయం చూస్తూఉండుట పంచాయతీసమితుల బాధ్యత.

(10) గ్రామస్థాయి నాయకులను పశువుల విత్తులు కొట్టుపనికై శిక్షణకొరకు ఎన్నుట పంచాయతీసమితులపని. వారికి శిక్షణఏర్పాట్లు చేయుట జిల్లా వెటర్నరీ ఆఫీసరుపని.

(21) పచ్చికబీడులను అభివృద్ధి పరచుపని : పశువర్ధకశాఖ డైరెక్టర్ వశమందున్న ఇందుకు సంబంధించిన ఫండ్సు (ధనము) అట్టి పనికై అనుకూలమైన బీడులుగల పంచాయతీసమితులకు ట్రాన్స్ఫర్ చేయబడును – పశువర్ధక శాఖవారి విధానము ననుసరించి ఆ మొత్తములను ఖర్చుపెట్టు బాధ్యత పంచాయతులది.

(12) పశువులమేత విత్తనములు, వేళ్లు మున్నగునవి పంచిపెట్టు పని అంతయు పంచాయతీ సమితులకు మార్చబడింది.

(13) మేతకై పనికివచ్చు చెట్లను పెంచుట, వాటి మొక్కలను పెంచుట, వాటి పంపిణీ ఏర్పాట్లు ఇవన్నియు పంచాయతీ సమితుల వశమొనర్చ బడినవి.

(14) పశువులకు సామాన్యముగ వచ్చు ఫుట్ అండ్ మౌత్ రోగానికి చేయవలసిన ప్రథమచికిత్స ఏర్పాట్లు పంచాయతీ సమితులే చేస్తాయి.

III. వైద్య సౌకర్యాలు

1. తాలూకా పట్టణాల వైద్యాలయాలు :– తాలూకా పట్టణాల్లో ఉన్న హాస్పిటల్సును (దవాఖానాలను) సందర్శించి అక్కడ ఏమైనా లోపములున్నచో వాటిని తెలుపుటయేకాక వాటిని తొలగించుటకు సలహా నిచ్చుటకును పంచాయతీసమితి అధ్యక్షునకు అధికారం

ఉంది. ఆ ఆసుపత్రుల మెడికల్ ఆఫీసర్లు తమ ఆసుపత్రులలో జరుగుతున్న పనినిగూర్చి నివేదిక పంచాయతీసమితికివ్వవలెను. ఆసుపత్రుల అభివృద్ధికై పంచాయతీ సమితులు చందాలు మొదలైనవి వసూలు చేయవచ్చును.

2. ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్లు :- ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్లన్నియు పంచాయతీ సమితుల వశమందుండును – ఔషధాలుమాత్రం మెడికల్ డైరెక్టర్ పంపిస్తూంటాడు – జిల్లా హెల్త్ఆఫీసరు, జిల్లా మెడికల్ ఆఫీసరు ఆసుపత్రుల పర్యవేక్షణ యథాపూర్వంగాచేస్తూ ఉంటారు – వాళ్ళ బదిలీలు (తబాదిలాలు) యథాపూర్వంగా మెడికల్ డైరెక్టరే చేస్తాడు.

IV ప్రజారోగ్యం

ఇప్పుడున్నట్టే జిల్లా ఆరోగ్యాధికారికు తన విధులను నిర్వహిస్తుంటాడు – అంటురోగాలు వ్యాప్తంగా ఉన్నప్పుడు వాటిని అదుపులో తీసుకురావడానికి పంచాయతీ సమితుల సహాయం తీసుకుంటాడు – ప్రత్యేక పరిస్థితులలో అదనపు సిబ్బంది కావలసివచ్చినప్పుడు పంచాయతీ సమితులతో సంప్రతించి జిల్లా ఆరోగ్యాధికారి వారిని నియమించవచ్చును. అత్యవసర పరిస్థితులలో స్వయముగ నియమించి పంచాయతీ సమితికి తెల్పవచ్చును. వారి జీత బత్తెములు సమితులే ఇచ్చుకోవలెను.

V విద్య

5. విద్యావంతులకు, పని కల్పించు పథకముక్రింద తెరువబడే ప్రభుత్వ ప్రాథమిక, జూనియర్ బేసిక్ స్కూళ్లు, ఇతర స్కూళ్ళు.

పై సంస్థలన్నిటిపై యాజమాన్యము పంచాయతీసమితులకు మార్చివేయబడతాయి – వాటితోపాటు వాటికి సంబంధించిన ఆస్తులు, డబ్బు, సిబ్బందిఅంతా పంచాయతీసమితుల వశం చేయబడతాయి –

పై రెండు సంస్థలకు అనుబంధముగ ఉన్న స్కూళ్లుమాత్రం ప్రభుత్వం యాజమాన్యంక్రిందనే ఉంటాయి. బ్లాకులోని డెప్యూటీ ఇన్‌స్పెక్టర్ ఆఫ్ స్కూల్స్ తనంతటతానే ఎడ్యుకేషన్ ఎక్స్టెన్షన్ ఆఫీసర్ అవుతాడు. బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసరుద్వారా పంచాయతీసమితి కతడు బాధ్యుడు - ప్రాథమిక విద్యావ్యాప్తికి, స్కూళ్ళ వ్యవస్థను నిలప డానికి సమితి బాధ్యత వహిస్తుంది. తాత్కాలికంగా బ్లాకు బైట నున్న స్కూళ్లు - ఏమైనాఉంటే-అవికూడ అతడే చూచుకోవలెను. ప్రభుత్వ పరీక్షలు, సెకండరీస్కూళ్ళ తనిఖీ విషయంలో డి. ఇ. ఓ. ఆజ్ఞానుసారం అతనికి సహాయం చేస్తుంటాడు. పంచాయతీ సమితు లకు మార్చబడినస్కూళ్లు విద్యాశాఖ నియమముల ననుసరించి పరి పాలింపబడుతూ ఉండాలి. విద్యాసంస్థలపైనను, ఉపాధ్యాయుల పైనను వెనుకటివలెనే విద్యాశాఖోద్యోగులు సాంకేతికమైన కంట్రోల్ కలిగి ఉంటారు - డెప్యూటీ ఇన్‌స్పెక్టర్లు తమ ఇన్‌స్పెక్షన్ రిపోర్టులు బ్లాక్ డెవలప్‌మెంట్ ఆఫీసర్లకు పంపించాలి - వాటి ప్రతులు మాత్రం తిన్నగా డి. ఇ. ఓ. వద్దకు పంపించాలి.

1. ప్రభుత్వంవారి ఉన్నతపాఠశాలలు :- ప్రభుత్వంవారి సెకం డరీ స్కూళ్ళ (మాధ్యమిక పాఠశాలలసహా) విషయంలో పంచాయతీ సమితులు వాటి అభివృద్ధికి సూచనల నివ్వవచ్చు; లోపాలు తొల గించడానికి చర్యలను సూచించవచ్చు; ఆ యా స్థలముల ఇతోధికాభి వృద్ధికై ప్రజలనుండి చందాలు సేకరించవచ్చు.

VI సాంఘిక సంక్షేమం

6. సోషల్ వెల్‌ఫేర్ స్కూళ్లు :- సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్టు మెంట్‌క్రింద పనిచేస్తూఉన్న ప్రాథమిక, హయ్యరు ఎలిమెంటరీ స్కూళ్లు (బేసిక్ స్కూళ్ళతోసహా) ఏ పంచాయతీసమితి ఇలాకాలో ఉన్న ఆ పంచాయతీసమితికి మార్చవలెను.

2. షెడ్యూల్డ్ కులాలకు, షెడ్యూల్డ్ తెగలకు పుస్తకాలు, పలకలు, వస్త్రాలు మున్నగునవి సరఫరాచేయుట :- సోషల్ వెల్ఫేరు డిపార్టుమెంట్ వద్దనున్న ధనంతో సమితు లీసౌకర్యాలను చేకూర్చాలి.

3. పిల్లలకు మధ్యాహ్న భోజనం :- షెడ్యూల్డ్ కులాలు, డీ నోటిఫైడ్ ట్రైబ్స్, బాక్వర్డ్ క్లాసెస్‌కు చెందిన పిల్లలకు మధ్యాహ్నం భోజనం ఏర్పాటు రెండరుపద్ధతిపై కలెక్టరు ఏర్పాటుచేసిన కంట్రాక్టరు (గుత్తేదారు) ద్వారా జరుగుచున్నది. అధికారికంగా రోజుకు 16 న.పై. ప్రతివిద్యార్థిపై ఖర్చుపెట్టెదరు. కంట్రాక్టరు రు. 50 ధరావతు (డిపాజిట్స్) చెల్లించవలెను. షెడ్యూల్డ్ క్లాస్ పిల్లలకయ్యేఖర్చు మామూలు బడ్జెట్ నుండియు, బాక్వర్డ్ క్లాసులకయ్యే గ్రాంట్స్ ఇన్ ఏడ్ స్కీములనుండియు ఇవ్వబడుచున్నది. ఇప్పుడు ఆంధ్రప్రాంతములో అయితే జిల్లా సంఘసంక్షేమాధికారియు, తెలంగాణాలో స్పెషల్ సోషల్ సర్వీస్ ఆఫీసరు లేక సోషల్ సర్వీస్ ఆఫీసరు ఈడబ్బు తీసి ఖర్చుపెట్టుచున్నారు. ఇప్పుడే పని అంతా పంచాయితీ సమితులకు డబ్బుతోసహా వశపరచబడును. ప్రతిగ్రామంలోను పంచాయతులు ఈ పని నిర్వహించేటట్లు సమితులు ఏర్పాటుచేయును. విద్యకు, సోషల్ వెల్ ఫేరుకుగల స్థాయీసంఘము కంట్రాక్టరులను ఏర్పాటు చేయును. ఆంధ్రప్రాంతంలో జిల్లా స్పెషల్ ఆఫీసరు, తెలంగాణలో స్పెషల్ సోషల్ సర్వీస్ ఆఫీసరు ఈ పనిని సక్రమముగ జరుగునట్లు చూచెదరు.

4. హాస్టల్సు :- హాస్టల్స్ ప్రభుత్వమువారిచే గుర్తింపు, వాటికి ప్రభుత్వంఇచ్చే సబ్సిడీ (ధనసహాయం) ఇప్పటివలెనే డైరెక్టర్ ఆఫ్ సోషల్ వెల్ఫేర్ చేస్తాడు. పంచాయతీసమితులు హాస్టల్ మ్యానేజరులకు డబ్బిస్తాయి. డైరెక్టర్ సోషల్ వెల్ఫేర్ దానికి కావలసిన

డబ్బు సమితి ఆధీనం చేస్తాడు. ఆవిషయానికి సంబంధించిన స్థాయీ సంఘం హాస్టల్స్‌పై సూపర్విజన్ చేస్తుంది.

5. పంచాయతీసమితి ఇలాకాలో ఉన్న ప్రభుత్వ హాస్టల్సు:- అట్టి హాస్టల్సు నడుపుపని పంచాయతీసమితి వశమొనర్చబడుతుంది. దానికి కావలసిన మొత్తండబ్బుకూడా సమితులకు మార్చబడుతుంది- ఎడ్యుకేషన్ స్థాయీసంఘంవారు హాస్టల్స్ ప్రవేశం, హాస్టల్సు వ్యవహారాలన్నీ చక్కబెడతారు.

6. షెడ్యూల్డ్ కులాల గృహసౌకర్యాలు:- ప్రతి పంచాయతీ సమితికి ఈవిషయమై కొంతడబ్బు మంజూరు చేస్తారు- ఈ గ్రాంటులు, అప్పులు డైరెక్టర్ ఆఫ్ సోషల్ వేల్ఫేరు చేసిన షరతులు నియమాల ననుసరించి పంచాయతీసమితులు ఖర్చుపెట్టుతాయి.

7. షెడ్యూల్డ్ కులాలకు డీనోటిఫైడ్ ట్రైబ్సును మంచినీటి సౌకర్యాలకై బావులు, ఓవర్ హెడ్ ట్యాంకులు మున్నగువాటి ఏర్పాట్లు; పారిశుధ్యసౌకర్యాలు, ఖననస్థలాలు ఇత్యాది:—ప్రతి పంచాయతీసమితికి పైస్కీములకై వేరుచేయబడిన డబ్బుతో కొంత భాగం లభిస్తుంది. ఈ పనులన్నీ పంచాయతీసమితులే చేయాలి.

8. డీనోటిఫైడ్ ట్రైబులకై గృహసౌకర్య పథకాలు.

9. డీనోటిఫైడ్ ట్రైబులకోసం, షెడ్యూల్డు ట్రైబుల కోసం విద్య.

10. డీనోటిఫైడ్ ట్రైబులకోసం షెడ్యూల్డు ట్రైబులకోసం కుటీర పరిశ్రమలు.

11. డీనోటిఫైడ్ ట్రైబులు, షెడ్యూల్డు ట్రైబులకోసం వైద్యసహాయం పై నాల్గు అంశాలకు ఏర్పడినడబ్బు పంచాయతీ సమితుల వశం చేయబడుతుంది. దానికి సంబంధించిన ప్రభుత్వశాఖచేసిన నియమాల ననుసరించి ఈ డబ్బు సమితులే ఖర్చుపెట్టాలి.

12. పెద్యూల్డుకులాలకు, డినోటిఫైడ్ ట్రైబులకు వ్యవసాయమునకై సహాయం:–జిల్లా మొత్తంపై ఇందుకోసం ఏర్పడ్డ ధనంనుండి ఉచితమైనభాగం పంచాయతీసమితులకు ఇవ్వబడుతుంది. మేలైన విత్తనం, ఎడ్లు, వ్యవసాయపు పనిముట్లు, ఆయిల్ పంపులు, ఎరువులు, బావులు త్రవ్వటకిచ్చే సబ్సిడీలు – ఇత్యాదివాటికై పంచాయితీసమితులు ఆయా ప్రభుత్వశాఖల నియమముల ననుసరించి ఖర్చు పెట్టవలెను.

13. పెద్యూల్డుకులాలు, పెద్యూల్డుట్రైబులు, డీనోటిఫైడ్ ట్రైబులకై నివేశనస్థలాలను సేకరించుట:–ఈ పని అంతయు పంచాయతీసమితులకే డబ్బుతోసహా మార్చబడింది.

14. కమ్యూనిటీహాల్స్ – పెద్యూల్డు తరగతులకు రేడియో సెట్ల సరఫరా:– సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్టుమెంటువారిందుకై ఇచ్చిన ధనమునుండి ఈకార్యక్రమమును పంచాయతీసమితులు నెరవేర్చును.

15. సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్టుమెంటులు నడుపుచున్న ట్రైనింగ్ కమ్ ప్రొడక్షన్ సెంటర్లు:– ఇకముందు ఈ సంస్థలు పూర్తిగా పంచాయతీసమితుల అధ్వర్యమున నే నడచును.

VII సహకారము

1. సహకార సంఘముల స్థాపనము:– పంచాయతీ సమితులు తమ ఇలాకాలో సహకార సంఘములను రిజిస్టరు చేయుటకు డెప్యూటీ రెజిస్ట్రారుకు శిఫార్సు చేయును – కోఆపరేటివ్ ఎక్స్టెన్షన్ ఆఫీసరు ప్రాథమిక చర్యయంతయు తీసుకొనును – డెప్యూటీ రెజిస్ట్రారుకు శిఫార్సు చేయును – కోఆపరేటివ్ ఎక్స్టెన్షన్ ఆఫీసరు ప్రాథమిక చర్యయంతయు తీసుకొనును – డెప్యూటీ రెజిస్ట్రారు పంచాయతీ సమితి శిఫార్సులకు ఉచితమైన విలువ (డ్యూకన్సిడరేషన్) ఇచ్చును.

(2) హ్యాండ్‌లూమ్ సెస్ ఫండ్ క్రింద ఇండియా ప్రభుత్వ సహాయానికి అర్హతగల పథకాలసందర్భంలో పంచాయతీ సమితులు ఈ క్రింది విషయాలపై శిఫార్సులు చేయు అధికారం కలిగి ఉంటాయి.

(అ) కొత్త చేనేత సహకారసంఘాలు స్థాపించడానికి కావలసిన మూలధనం అప్పులు; లేక కొత్తసభ్యుల ప్రవేశానికి కావలసిన మొత్తం.

(ఆ) చేనేత సహకారసంఘాల సభ్యులకై గృహనిర్మాణ పథకాలు.

(ఇ) చేనేతపనివారికి, వారి సంఘాలకు మేలైన పనిముట్లు పంచడానికి.

(ఈ) చేనేతవస్త్రాలు అమ్మడానికి డిపోలు స్థాపించడానికి.

VIII పరిశ్రమలు

(1) పారిశ్రామిక సహకార సంఘములు : కమ్యూనిటీ డెవలప్‌మెంట్ ప్రోగ్రాముక్రింద ఇప్పుడు వివిధ బ్లాకులలో పారిశ్రామిక సహకారసంఘాలు పనిచేస్తున్నాయి. ఈ సంఘాలు ఎలాపనిచేస్తున్నాయో పరిశీలించి రిమార్కులు వ్రాయుటకును, కొత్తసంఘాల స్థాపన విషయంలో సూచనలు చేసేటందుకును పరిశ్రమల డైరెక్టరు పంచాయత్ సమితిని కోరవచ్చును.

2) డిపార్టుమెంటు స్థాపించిన కామన్ ఫెసిలిటీస్ కేంద్రాలు, రూరల్ కమ్యూనిటీ వర్కుషాపులు :- పంచాయతీ సమితులు వాటి పనిని పరిశీలించే అధికారం కలిగిఉంటాయి.

3) రూరల్ ఆర్ట్సు అండ్ క్రాఫ్ట్‌ట్రైనింగ్ సెంటర్ :- కమ్యూనిటీ డెవలప్‌మెంట్ కార్యక్రమంక్రింద డిపార్టుమెంటుచే స్థాపించబడ్డ ఈ సంస్థలు పూర్తిగా డబ్బు, సిబ్బంది, సమస్త సరంజామాతోపాటు పంచాయితీ సమితుల వశం చేయబడతాయి.

4) <u>పరిశ్రమలకు ప్రభుత్వ సహాయం</u>:- చిన్న పరిశ్రమలకు వ్యక్తిగతంగా పనివాళ్ళకూ సహాయం లభిస్తుంది. చిన్న పరిశ్రమల విషయంలో ప్రస్తుతపద్ధతి నడుస్తుంది. పనివాండ్ర విషయంలో డిపార్టుమెంటు ప్రతి పంచాయితీసమితికి కొంత డబ్బిస్తుంది. అందులోనుంచి వ్యక్తులకు నియమాల ననుసరించి పంచాయితీ సమితులు అప్పిస్తాయి, అప్పులు రాబట్టుకోవడంకూడా సమితుల విధి.

5) <u>చిన్నతరహా పరిశ్రమలు</u>:- పరిశ్రమల ఎక్స్టెన్షన్ ఆఫీసరు కొత్త పరిశ్రమలు నెలకొల్పుటకు చేసిన ప్రతిపాదనలను పరిశీలించి సమితి అప్పుకై శిఫార్సు చేయవచ్చును. దానిపై అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్ ఆ ప్రతిపాదనను పరిశీలించి అప్పు మంజూరుచేయవచ్చును. లేదా అది మంజూరుచేయగల అధికారికి శిఫార్సు చేయవచ్చును.

IX స్త్రీ సంక్షేమం

సమితిబ్లాకులలో స్త్రీ సంక్షేమశాఖ (విమెన్స్ వెల్ఫేర్ డిపార్టుమెంటు) చే స్థాపింపబడిన ప్రెస్ మేకింగ్ కేంద్రాలు ఇతర కార్యకేంద్రాలు పంచాయితీ సమితులు బాధ్యత వహిస్తాయి.

హైదరాబాదు గ్రామ పంచాయతీ చట్టము (1956) క్రింద సర్పంచు ఉప సర్పంచుల పై విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానము

రూల్సు

(3) సర్పంచుపైగాని, ఉప సర్పంచుపైగాని విశ్వాసరాహిత్యమును ప్రకటించు తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టు ఉద్దేశమును ఏ పంచు అయినను ఈ క్రింది నమోనాలో నోటీసుద్వారా తెలుపవలెను.

నోటీసు

[హైదరాబాదు గ్రామ పంచాయత్ చట్టము (1956) సెక్షన్ 28 సబ్ సెక్షన్ (1) క్రింద]

తహసీల్దారుగారికి :-

....

ఈ దిగువ సంతకము చేసిన..............................

గ్రామ పంచాయతీ పంచునగు నేను గ్రామపంచాయతీ సర్పంచు / ఉప సర్పంచు యెడల విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును ప్రవేశపెట్ట దలచుకొన్నాను. నేను ప్రవేశపెట్టవలచిన తీర్మానము ప్రతి ఇందులో పంపించుచున్నాను.

పంచు సంతకము

శ్రీ ....పంచుచే స్వయముగ అందజేయుబడినది.

తహసీల్దార్.

(4) పంచు స్వయంగా ఈ నోటీసును తహసీల్దారుకు అంద జేయవలెను.

(5) ఈ తీర్మానమును చర్చించుటకై తహసీల్దారుకాని, అతనిచే అధికారము పొందిన నాయబ్ తహసీల్దారు కాని, గ్రామ పంచాయత్‌ను సమావేశపరచవలెను. ఆతనికి నోటీసు అందిన పది హేను రోజుల లోపుగా పంచాయత్ ఆఫీసులో ఈసభ జరపవలెను. పంచులకు సమావేశమునకు సంబంధించిన నోటీసు పూర్తిగా ఏడు రోజులకు ముందివ్వవలెను.

(6) తహసీల్దారుకాని, అతనిచే అధికారము పొందిన మరొక ఆఫీసరు కాని, సభకు అధ్యక్షుడు కావలెను. నిర్ణయింపబడిన వేళకు అరగంట దాటి అతడు రాకపోయినచో సమావేశమునకు వాయిదా వేయవలెను. వాయిదా వేసిన తేదీ, వేళ, తహసీల్దారో లేక అతని వల్ల అధికారము పొందిన ఉద్యోగియో తెలుపవలెను.

(7) తహసీల్దారుకాని, అతనివల్ల అధికారము పొందిన మరొక ఉద్యోగిగాని మీటింగుకు అధ్యక్షత వహించుటకై రాలేక పోయి నచో దానికి కారణములు వివరించుచు, సభకు వాయిదావేయ వలెను. వాయిదా వేసిన తేదీ ఆ వేళకు 15 రోజులకు మించరాదు. ఆ మీటింగుకు సంబంధించిన నోటీసు సభకు పూర్తి ఏడు రోజుల ముందు పంచులకు ఇవ్వవలెను.

(8) పై కారణములవల్ల కాక మరే కారణముచే నైనను సభకు వాయిదా వేయరాదు. కోరమ్ తక్కువైన కారణముచే మాత్రము వాయిదా వేయవచ్చును.

(9) సభ సమావేశమైన వెంటనే అధ్యక్షత వహించిన ఉద్యోగి తీర్మానమును చదివి, చర్చకు అవకాశమివ్వవలెను.

(10) చర్చకు వాయిదా వెయ్యరాదు.

(11) చర్చ రెండు గంటలకు మించరాదు. తరువాత వెంటనే వోట్లు తీసుకోవలెను.

(12) అధ్యక్షత వహించిన ఉద్యోగి తీర్మానముపై మాట్లాడ రాదు. వోటు చేయరాదు.

(13) ఆ సభ కార్యనివేదిక (మినిట్స్-రూదార్) తీర్మానము, ఓటింగు ఫలితము అధ్యక్షుడు వెంటనే కలెక్టరుకు పంపవలెను.

(14) తీర్మానమును సభ ఆమోదించని పక్షమునను కోరమ్ లేకపోవుటచే సభ సమావేశము కానందునను వాయిదా వేయబడిన ఆ మీటింగు తేదీనుండి పండ్రెండు నెలలవరకు అట్టి విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టరాదు.

(15) సర్పంచుగాని, ఉప సర్పంచుగాని అధికారము స్వీక రించిన ఆరు నెలల లోపుగా ఎట్టి విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టరాదు.

(జి. ఒ. ఎమ్. ఎస్. 752, తేదీ 23-5-1960 పి. అండ్ ఎల్. డిపార్టుమెంటు).

XLII రాబట్టులేని పన్నులను. ఫీజులను కొట్టివేయుట [రూల్సు]

పంచాయత్ సమితికి/జిల్లా పరిషత్తుకు రావలసిన పన్ను, ఫీజు, మరే డబ్బైననను ఇంక వసూలుకాదని తోచినచో దానిని కొట్టి వేయు అధికారము పంచాయత్ సమితి స్థాయీ సంఘమునకును, పంచాయత్ సమితికి / జిల్లాపరిషత్ స్థాయీ సంఘమునకును కలదు.

(1) పన్నులు వసూలుచేయువారు ఇక ఆ పన్ను రాబట్ట జాలమని కారణములతో సహా రిపోర్టు చేయవలెను. బి. డి. ఒ. /

సెక్రటరీ ఆ కారణములు ఎంతవరకు నిజమో దర్యాప్తు చేయవలెను. మూడు నెలల కొకసారి అలాంటి కేసుల పట్టిక ఒకటి తయారుచేసి ఆ విషయమునకు సంబంధించిన స్థాయీ సంఘము ముందు, ఐదవ స్థాయీ సంఘము ముందు ఉంచవలెను. బి. డి. ఒ. / సెక్రటరీ ఆ పన్నులు కొట్టివేయుటకు గల కారణములు వివరించుచు తాము సిఫార్సు చేయవలెను. స్థాయీ సంఘము మంజూరుచేసిన ఆ లిస్టు (పట్టిక)ను పంచాయతీ సమితి / జిల్లా పరిషత్తుముందు ఉంచవలెను. అది సమాచారము తెల్పుటకు మాత్రమే.

(2) స్థాయీ సంఘము కొట్టివేయుటకు మంజూరు ఇవ్వ నిరాకరించిన ఏదేని కేసును సమితి / పరిషత్తు సమాలోచించి, ఉచితమని తోచినచో మంజూరీ ఇవ్వవచ్చును.

(4) పన్ను చెల్లించువానికి తన ఇలాకాలో జప్తు చేయదగిన ఆస్తి ఏమియు లేదనియు, పన్ను రాబట్టుటకు అన్ని ప్రయత్నములు చేయబడెననియు నిశ్చయము చేసుకొని, సదరు పన్ను కొట్టివేయవచ్చుననియు బి. డి. ఒ. / సెక్రటరీ స్థాయీసంఘములకు సిఫార్సు చేయవలెను.

(5) అట్లు కొట్టివేయబడిన మొత్తములను ఒక రిజిష్టరులో నమోదు చేయవలెను. అందులో కొట్టివేయబడిన పన్ను స్వరూపము కొట్టివేయబడిన మొత్తము, అది ఏకాలపు పన్నో, మినిట్సుబుక్ లోని పుట సంఖ్య మొదలైన వివరము లివ్వవలెను.

(6) బిల్లుపైనను, దాని ప్రతిపైనను కొట్టివేయబడినది. (రిటెన్ ఆఫ్) అని ముద్రవేయవలెను. డిమాండ్ రిజిష్టర్ లోకూడ నమోదు చేయవలెను.

(7) కొట్టివేయవలసిన మొత్తము రు. 250 లకు మించి ఉన్నచో స్టాండింగ్ కమిటీలు (స్థాయీ సంఘములు) పంచాయతీ సమితి / జిల్లా పరిషత్తు మంజూరీ పొందవలెను. మొత్తము రు, 500

కు మించినచో ఇన్‌స్పెక్టరు జనరల్ ఆఫ్ లోకల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ మంజూరీ పొందవలెను.

XXXVII పన్నుల వసూళ్లు

పంచాయత్ సమితి రికార్డులను, రిజిష్టరులను అప్పుడప్పుడు తనిఖీ చేయుచు సమితికి రావలసిన పన్నులు సరిగా వసూలు అవుచున్నవో లేదో చూచుట బ్లాక్ డెవలప్‌మెంటు ఆఫీసరు విధి. వసూలు కాని పన్నుల లెక్క ప్రతి ఆరు నెలలకు వ్రాయించి, ఆ పన్నులు వసూలుచేయుటకై క్రమమైన చర్య తీసుకొనుటయు అతని విధి. బి. డి. ఓ. వేళకు తగు చర్యతీసుకొనకపోవుటవల్ల బకాయీలు పెరిగి రాబట్టుకోలేని స్థితికి వచ్చినచో అట్టి పరిస్థితికి బి. డి. ఓ. స్వయముగ బాధ్యుడు కాగలడు.

అట్లే జిల్లా పరిషత్తుకు రావలసిన పన్నులకు సెక్రటరీ బాధ్యుడగును. ప్రతి ఆరు నెలలకు వసూలుకాని పన్నుల లెక్కలు వ్రాయించి, సదరు పన్నులు రాబట్టుకొనుటకై సకాలమున గట్టి చర్యతీసుకొనని కారణం చేత బకాయీలు పెరిగి రాబట్టుకోజాలని స్థితి ఏర్పడినచో దానికి స్వయముగ సెక్రటరీ బాధ్యుడు కాగలడు.

XXXV పంచాయతులు, టౌన్ కమిటీలు, పంచాయత్ సమితులనుండి గ్రహించిన మొత్తములను ఖర్చుచేయుట

గ్రామ పంచాయతులు, టౌన్ కమిటీలు, పంచాయత్ సమితులనుండి సేకరించిన ద్రవ్యమును ఖర్చుపెట్టుటలో ఏదో ఒక గ్రామ

మునకో లేక ఒక ప్రాంతమునకో ఉపయోగపడునట్లుండకూడదు. పంచాయత్ సమితి అట్టి ద్రవ్యమును ఖర్చుపెట్టినప్పుడు అది రెండు మూడు పంచాయతీ గ్రామాలకు ఉపయోగపడే పనిఅయి ఉండవలెను. అట్లే జిల్లాపరిషత్తు ఏదైనా పనిపై ఖర్చుపెట్టేటప్పుడు అది రెండుమూడు పంచాయత్ సమితి బ్లాకులకు ఉపయోగపడేడట్లు ఉండవలెను.

ఆ పని ఒకే ఒక పంచాయతీగాని, టౌన్ కమిటీగాని, పంచాయత్ సమితిగాని చేయజాలనిదియై ఉండవలెను. సమిష్టిగా అట్టిపని జరిగినప్పుడును, సమిష్టిగా దానిని కాపాడు కొన్నప్పుడు మాత్రమే అది లాభదాయకముగ ఉండునట్టిదై ఉండవలెను. ఉదాహరణము నకు అది కొన్ని గ్రామములకు పనికివచ్చు అగ్నిమాపక స్టేషన్ కావచ్చు. లేక కొన్ని గ్రామముల కుపయోగపడు నీటి సరఫరా ఏర్పాటు కావచ్చు. కొన్ని గ్రామములను కలుపు రోడ్డు కావచ్చు. ఒక పెద్ద ప్రాంతమునకు ఉపయోగపడు ఆరోగ్య వైద్యకేంద్రము కావచ్చును.

—/—

గ్రామ పంచాయతి అధ్యక్షులు; ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు

[జి. ఒ. ఎమ్. ఎస్. నం. 1170 తీదీ 23-8-1960]

(1) సాలీనా 5 వేలకు మించి ఆదాయం గల పంచాయతీలకు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ల నియామకం జరిగింది. అలాంటి పంచాయతులతో పంచాయత్ ఎగ్జిక్యూటివ్ విధులన్నీ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్లే నిర్వహిస్తారు. కాని ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్లు పంచాయత్ వ్యవహారములు సాధారణంగా ఎలా నడుస్తున్నాయో, పంచాయత్ పరిపాలన

ఏవిధంగా సాగుతుందో పంచాయత్ అధ్యక్షులకు పూర్తిగా తెలపకుండా ఉన్నారని ప్రభుత్వానికి విదితమైంది. అందుచేత ప్రభుత్వం ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరులకు జి. ఒ. ఎం. ఎస్. నం. 1170 ద్వారా 23-8-1960 నాడు ఈ క్రింది ఆజ్ఞ యిచ్చారు.

II (1) పంచాయతీ అధ్యక్షుడు తక్కిన పంచాయతీదార్ల యొక్కయు, ప్రజాసామాన్యం యొక్కయు సలహా తీసుకొని పంచాయతీయొక్క విధానం ఏర్పరుస్తారు. గ్రామాభివృద్ధికి సంబంధించిన పథకాలన్నీ ఆతనే వేస్తాడు. అధ్యక్షుడు కోరినట్లు అతనికి ఆ పనులలో అన్నివిధాలా సహాయం చేయడం ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు విధి. అధ్యక్షుడు ఆఫీసులో కూర్చొని ఈ విధులన్నీ నిర్వహించడానికి అతనికి సదుపాయాలు సమకూర్చాలి.

(2) ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు పంచాయత్ పరిపాలన సాగించాలి. పంచాయతీ ఆమోదించిన తీర్మానాలకు కార్యరూపం ఇవ్వాలి. అన్ని సాధారణ విషయాల్లోను అధ్యక్షునితో సంప్రదించాలి. ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ అధికారములో లేని సర్వవిషయాలను గూర్చి అధ్యక్షుని సంప్రదించాలి.

(3) పంచాయత్ యొక్క ఆఫీసర్లు, నౌకర్లు అందరూ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు క్రింద పనిచేయాలి. వాళ్ళను నియమించడం; వాళ్ళపై క్రమశిక్షణచర్య తీసుకోవడం, వాళ్ళను అనుపాజ్ఞలలో ఉంచడం ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు విధి.

III (1) ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలన్నీ పంచాయతీ అధ్యక్షుని ద్వారా జరపాలి. ఒక విషయమేదైనా అత్యంతావసరమైనచో ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు డైరెక్టుగా వ్రాయవచ్చు. కాని వెంటనే అధ్యక్షునకు ఆ విషయము తెలపాలి. ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు తన హోదానునుసరించి చేసే ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలకూ ఇక్కడ భేదం లేదు.

(2) ప్రభుత్వానికిగాని, జిల్లా పరిషత్తులకుగాని పంచాయత్

సమితులకుగాని వ్రాసిన ఏ ఉత్తరమైనను అధ్యక్షుడు ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసర్ ద్వారా పంపవలెను. అదేవిధముగ ప్రభుత్వమునుండియు, జిల్లా పరిషత్తులనుండియు పంచాయత్ సమితులనుండియు వచ్చిన ఉత్తరములు అధ్యక్షునిద్వారా ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసరుకు పోవలెను. అధ్యక్షుడు దేనిపైనను ఏదేని వ్రాయదలచినచో ఆలస్యములేకుండ వెంటనే వ్రాయవలెను. ఏదైన విషయమై పునరాలోచన చేయవలసి ఉన్నచో ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసర్ ఉత్తరం వెంటనే పంపివేసి తాను స్వయముగ ఆ విషయముపై వ్రాయుదునని తెలుపవలెను. తాను వ్రాయవలసినది వ్రాసి, ఉత్తరం ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసరుకు పంపించవలెను. అధ్యక్షుని రిమార్కు—తో సహా ఆ ఉత్తరం ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసరు పైకి పంపించును.

(3) మామూలుగా జరిగే అనుదిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు, అధ్యక్షుని అధికారములకు బైటనున్న విషయములను గూర్చినది— ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసరులే చూచుకొనవలెను. అలాంటి మామూలు ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు అధ్యక్షుడు చూడవలసిన అవసరం లేదు.

(4) అధ్యక్షులకు హోదా పేరుతో వ్రాయబడిన ఉత్తరములన్నియు ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసరు విప్పి చూడవచ్చును. దానిపై వెంటనే చర్యయు తీసుకొనవచ్చును. అధ్యక్షులు చూడవలసిన ఉత్తరములైనచో వెంటనే వాటిని అధ్యక్షులకు పంపవలెను. అధ్యక్షులు వాటిని భద్రముగఉంచి, వాటిపై తగుచర్య తీసుకొనవలెను. ఒకసారి అధ్యక్షుడు ఉత్తరాలు తాను స్వయముగా విప్పి చూడదలచినచో ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసరు ప్రత్యుత్తర మీయవలసిన ఉత్తరములను వెంటనే అతని వద్దకు పంపించవలసిన బాధ్యత వహించాలి. ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు మార్గదర్శిత్వమునకై అధ్యక్షుడు దేనిపైనైనా రిమార్కు వ్రాయవచ్చు.

(5) అధ్యక్షుని పేర వచ్చిన ఉత్తరములు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్లు విప్పరాదు. వాటిని అధ్యక్షుని వద్దకు పంపవలెను.

6. అధ్యక్షుడు ఊరలేనప్పుడు ఆతని హోదా పేరవచ్చిన ఉత్తరములన్నియు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరువిప్పి అధ్యక్షుడు తిరిగివచ్చువరకు ఆగక దానిపై చర్య తీసుకొనవచ్చును-అధ్యక్షుడు తిరిగివచ్చిన వెంటనే ఆ ఉత్తరములు దానిపై తీసుకొన్న చర్యయు అతనికి నివేదించవలెను.

7. అధ్యక్షుడు ఆఫీసుపని చేయుటకై ఆఫీసుకు రావలెను— ఏ కారణంచేతనైనా ఆఫీసుకు రాలేకపోయినచో కాగితాలు అతని ఇంటికి పంపించవలెను. అధ్యక్షునివద్ద ఉన్నంతకాలం ఆ కాగితాల భద్రత కతడే బాధ్యుడు.

8. తనకు అధికారంగల ఏ విషయమును గురించియైనను అధ్యక్షుడు స్వయముగ ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరుపదలచుకొన్నచో ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు అతని తాకీదు ప్రకారం అట్టి ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలకు సంబంధించినపని మసోదాల (డ్రాఫ్టులు)ను తయారుచేయించవలెను-తరువాత వాటి శుద్ధపత్రమును తయారుచేయించి అధ్యక్షుని సంతకముతో పంపించవలెను. అధ్యక్షుడు స్వయముగ ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుపుకొనవచ్చును కాని ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరుకు తెలుపవలెను. అధ్యక్షునకు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ కావలసిన గుమాస్తా సహాయమిచ్చును. ఆఫీసులో కూర్చొని పనిచేయుటకు అధ్యక్షునకై ఏర్పాటు చేయవలెను.

9. ప్రభుత్వముతోడను, ఇన్స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ లోకల్ యాడ్మినిస్ట్రేషన్ తోడను, ఏ ప్రభుత్వ శాఖాధిపతితోడను, ఏ రీజినల్ ఇన్స్పెక్టరుతోడను, ఏ జిల్లా అధికారితోడను జరుపు ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు ఆ జిల్లాకు సంబంధించిన జిల్లా పంచాయత్ ఆఫీసర్ ద్వారా జరపవలెను.

10. తాను పరిష్కరించుటకు అధికారముకల ఉత్తరములను జిల్లా పంచాయత్ ఆఫీసరే పరిష్కరింపవచ్చును. అట్టి కాగితములు

పైకి పంపనక్కరలేదు. ఇతరకాగితములను అవసరమున్నచో తన రిమార్కులతో పైకి పంపించవలెను.

11. ప్రభుత్వమునకు ఏ వ్రాసిన ఉత్తరమైనను ఇన్స్పెక్టర్ జనరల్ ద్వారా పంపవలెను. ఇన్స్పెక్టర్ జనరల్ అట్టి ఉత్తరములను తానే పరిష్కారముచేసివేయవచ్చును-లేదా తన రిమార్కులతో ప్రభుత్వమునకు పంపవచ్చును.

12. చాలా అర్జంటు అయినప్పుడే పంచాయితీలు ప్రభుత్వముతో తిన్నగా ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుపవచ్చును-ఉదాహరణమునకు ఏదైన రిపోర్టు పంపించుట, లేక ఒక నిర్ణీతమైన తేదీనాటికి అడిగిన సమాచారము పంపుట.

IV ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్లు ఆఫీసులో హాజరుండుట

ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసర్లు ప్రతిరోజు మధ్యాహ్నం ఒంటిగంట మొదలు సాయంకాలం 5-30 వరకు ఆఫీసులో తప్పక ఉండవలెను. బైట పనిఉండి వెళ్ళినప్పుడుమాత్రమే ఈ కాలము. లేనిచో సామాన్యముగ ఉదయం 10-30 మొదలు సాయంకాలం 5-30 వరకు ఆఫీసులో హాజరుండవలెను. ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసర్లు ఒంటిగంట మొదలు 5 వరకు ఎవరినైన కలియుదునని నోటీసుబోర్డుపై వ్రాయించి ప్రకటించవలెను. ముందు కాలనిర్ణయము చేసుకొన్నచో ఏ వేళనైన కలియవచ్చును. ఏదైన అత్యవసరమైన పనియుండినచో ఆ కారణమువలన తాను కలియలేనని నోటీసుబోర్డుపై ప్రకటించవలెను. ఆఫీసుపనిపై వచ్చినవాళ్లను ఆఫీసులో కలియవలెను కాని ఇంటివద్ద కలియరాదు.

V అజండా

అధ్యక్షునితో సంప్రతించి ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసర్ పంచాయతు సమావేశము అజెండా తయారుచేయవలెను. అధ్యక్షుడు అజెండాలో తనకుచితమని తోచిన విషయమును చేర్చవచ్చును. కాని ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసరు తయారుచేసినదానిలో ఏ భాగమును తొలగించరాదు. అధ్య

క్షున కొంక అంశం నచ్చకపోయినచో అతడు దానిపై ఒకనోటు వ్రాయవచ్చును. ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసరుకూడ వ్రాయవచ్చును.

(2) క్రమబద్ధముకాని ఒక ప్రతిపాదనను ఎవరేని సభ్యుడు పంపినచో ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసరు అధ్యక్షుని సంప్రతించి ఆ సభ్యునకు అట్లని తెల్పవలెను. ఆ విశేషము వివాదాస్పదమైనచో సమావేశము నందు అధ్యక్షుడు దానిని పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరుగ భావించవలెను.

VI రిపోర్టులు

పంచాయతుబోర్డు సమస్త రికార్డులు అధ్యక్షుడు పూర్తిగ చూడవచ్చును. పంచాయతు ఆఫీసులో ఆయన అన్నిరికార్డులు చూడ వచ్చును. ఏదేని అత్యవసర కారణముచే అధ్యక్షుడు ఆఫీసుకు రాలేని పక్షమున అధ్యక్షుడు కోరిన రికార్డులను ఆయన ఇంటికి పంపవలెను. వాటి భద్రతకు అధ్యక్షుడు బాధ్యుడు.

పంచాయతీసమితి కార్యస్థానమును నెలకొల్పుట.

(జి. ఒ. ఎమ్. ఎస్. 924 ప్లా. అండ్ లో. ఆ తేదీ 28-6-60)

(జి. ఒ. ఎమ్. ఎస్. 1337 తేదీ 4-10-60 చే సవరింపబడినట్లు)

కొన్ని ముఖ్యనియమముల సారాంశము

1. పంచాయత్ సమితి కార్యాలయ కేంద్రముగ ఏగ్రామము నైనను ప్రభుత్వము నిశ్చయించ వచ్చును.

2. సాధ్యమైనంతవరకు సమితి కార్యాలయ గ్రామము బ్లాకు మధ్య ఉండవలెను. బ్లాకులోని ప్రజల అందుబాటులో ఉండవలెను.

3. బ్లాకులో తాలూకా పట్టణమున్న యెడల అదే బ్లాకు హెడ్ క్వార్టర్స్ కావలెను.

ప్రభుత్వము ఏదైన బలమైన కారణముచే మరొక గ్రామము మును హెడ్ క్వార్టర్సుగ నిశ్చయించవచ్చును.

4. పై రెండు నియమములకు లోబడి సమితి హెడ్ క్వార్టర్సు నిర్ణయించునప్పుడు ఈ క్రింది సౌకర్యములను దృష్టియందుంచు కొనవలెను.

(ఎ) ఆఫీసుబిల్డింగు, సిబ్బందికై వసతిగృహాలు కట్టుటకై ఐదు ఎకరముల సర్కారిభూమి లభించుట, లేక అయిదెకరముల పై ్రివేటు భూమి సమితికి దానముచేయువారుండుట; లేక గ్రామప్రజలు చందా వేసుకొని అంతభూమి కొని ఇచ్చుట.

(బి) ఆ గ్రామమున అధమము మాధ్యమిక పాఠశాల ఉండ వలెను.

(సి) అక్కడి ప్రజలు అభివృద్ధి కార్యములందు ఆసక్తి ప్రక టించవలెను.

(డి) వైద్యసౌకర్యములుండవలెను.

(ఇ) ఊరి ఆరోగ్యస్థితి బాగుండవలెను.

(ఎఫ్) బ్లాకుప్రజల అందుబాటులో ఉండవలెను.

5. సమితి హెడ్ క్వార్టర్సు మార్చవలెనన్నచో సమితిసమా వేశమై, హాజరున్న సభ్యులలో మూడింట రెండుపాళ్లు మార్పుకై వోట్లిచ్చినచో ఆ తీర్మానమును ప్రభుత్వమునకు పంపించవలెను. ఏ గ్రామమునకు హెడ్ క్వార్టర్సు మార్చవలెనో తీర్మానమున సూచింపబడవలెను.

6. (ఎ) ఆఫీసు బిల్డింగు, సిబ్బంది వసతిగృహములు కట్టి ఉన్న చోట్ల నుండియు

(బి) కేంద్రముగ ఉండి ప్రాముఖ్యతగల గ్రామము నుండియు

(సి) ఆఫీసు బిల్డింగులు మున్నగునవి కట్టుటకు భూదానము చేయగా దానిని స్వీకరించిన చోట్లనుండియు

(డి) ఆఫీసు బిల్డింగులు మున్నగునవి కట్టుటకై భూమి సంపా దించి భూమి స్వాధీనముచేసుకొన్నప్పుడును.

(ఇ) మొదటిస్టేజరెండేండ్లు బ్లాకు పూర్తిచేసినప్పుడును.

(ఎఫ్) ఆఫీసు బిల్డింగులు ఇత్యాదులు కట్టుటకై కంట్రాక్టు ఇచ్చినప్పుడును.

(జి) ఆగ్రామప్రజలు బిల్డింగులు కట్టుటకై డబ్బుజమచేసి ఆరునెలలైనప్పుడును.

(హెచ్) ప్రతిపాదింపబడిన క్రొత్తగ్రామము అంతమంచిది కానప్పుడును.

(ఐ) బ్లాకుహెడ్ క్వార్టర్సు, ప్రైమరీ హెల్త్ సెంటర్ ఒకే చోట ఉన్నప్పుడును.

(జె) బ్లాక్ హెడ్ క్వార్టర్సు తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్సు కూడ అయినప్పుడును.

పంచాయత్ హెడ్ క్వార్టర్సు మార్చరాదు.

హైదరాబాద్ గ్రామపంచాయత్ చట్టం (1995) క్రింద టోలు; ఫీజు, పన్నులు వసూలు ఇజారాలకు సంబంధించిన నియమముల సారాంశము.

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. 1322 ప్లా. అండ్ లో. ఆ. తేదీ 1-10-60)

2. (ఎ) గ్రామపంచాయతీ టోలుపన్నులు మున్నగునవి వేలము వేయదలచినచో సర్పంచు వేలమునకుపూర్తి 15 రోజుల ముందు వేలము షరతులు ప్రకటించవలెను. గ్రామపంచాయతీ నోటీసుబోర్డుపై వేలము నోటీసు అంటించవలెను. డప్పుకొట్టించి గ్రామప్రజలకు తెలియజేయవలెను.

3. సర్పంచుపర్యవేక్షణ క్రింద ఆక్షన్ జరగవలెను. సర్పంచు లేనప్పుడు ఉపసర్పంచు అతని స్థానమున ఉండును.

4. (ఎ) నోటీసులో నిర్దేశించినట్లు డిపాజిట్టు కట్టితే తప్ప ఎవరును ఆక్షనులో పాల్గొనరాదు.

(బి) వెనుకటి వేలమునకు సంబంధించిన డబ్బు పంచాయతీకి బాకీ పడినట్టి ఆసామి ఆక్షనులో పాల్గొనరాదు.

5. వేలము తారీకు గ్రామపంచాయతీచే ఆమోదింపవలెను.

6. లీజు ఒక సంవత్సరమునకు మాత్రమే అయినచో ఇజారాదారు వెంటనే నాల్గవవంతు డబ్బుకట్టవలెను. మిగిలిన మొత్తమును తొమ్మిది సమానమైన కిస్తులలో కట్టవలెను.

7. ఇజారాదారు గ్రామపంచాయతీ నిశ్చయించిన సెక్యూరిటీ (జమానత్) ఇవ్వవలెను.

8. పై విధముగ చేసినంతవరకు ఇజారాదారు పన్నులు వసూలు చేయరాదు.

9. అట్లు చేయని పక్షమున గ్రామపంచాయతీ తిరిగి ఆక్షన్ వేయవచ్చును.

హైదరాబాద్ గ్రామ పంచాయత్ (1956) చట్టముక్రింద వృత్తిపన్ను వేయుటను గూర్చిన నియమముల సారాంశము

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. 1217 ప్లా. అండ్ లో ఆ తేదీ 8-9-1960)

1. ఈ నియమములు హైదరాబాదు గ్రామపంచాయత్ వృత్తిపన్ను నియమములు 1960 అనబడును.

2. వృత్తిపన్ను విధించు సందర్భములో కంపెనీలు; వ్యక్తులు ఈ క్రింది విధముగ విభజింపబడినవి. గరిష్ఠ (అధికాధిక) కనిష్ఠ (కనీసము) అర్థసంవత్సర పన్ను రేట్లు ఈ క్రిందివిధముగ నుండును.

తరగతి	అర్థ సంవత్సరపు ఆదాయము	గరిష్ఠ అర్థ సం॥ పన్ను	కనిష్ఠ అర్థ సం॥ పన్ను
		రు.	రు.
1.	రు. 15 వేలకు మించి	125–00	100–00
2.	రు. 12 వేలకు మించి, రు. 15 వేలకు మించకుండ.	100–00	75–00
3.	రు. 9 వేలకు మించి, రు. 12 వేలకు మించకుండ	75–00	50–00
4.	రు. 6 వేలకు మించి, 9 వేలకు మించకుండ	50–00	25–00
5	రు. 4,800 మించి, 6 వేలకు మించకుండ	25–00	12–00
6	రు. 3 వేలకు మించి, రు. 4 800 మించక	12–00	6–00
7.	రు. 1800 మించి, రు. 3 వేలకు మించక	6–00	4–00
8.	రు 1200 మించి, రు. 1800 కు మించక	4–00	2–00
9.	రు. 600 కు మించి, రు. 1200కు మించక	2–00	1–00
10.	రు. 300 కు మించి. రు. 600 కు మించక	1–00	0–50

3. ఒక కంపెనీగాని, ఒక వ్యక్తి ఒక గ్రామములో వ్యాపారమునకై ఆఫీసు ఉంచినగాని, ఆ గ్రామములో వృత్తి నడుపుచున్నగాని అట్టి కంపెనీ వ్యాపారము చేసినట్లును, అట్టివ్యక్తి వృత్తి సాగించినట్లును భావింపబడును.

4. (1) వడ్డీ వ్యాపారముకాక మరే వ్యాపారమైనను ఒక కంపెనీయో ఒక వ్యక్తియో చేయుచున్నచో అట్టి కంపెనీయొక్కయు వ్యక్తియొక్కయు ఆదాయము ఈ క్రిందివిధముగ గణింపబడును.

(ఎ) అట్టి కంపెనీపైగాని వ్యక్తిపైగాని ఆదాయపు పన్ను (ఇన్కమ్టాక్సు) విధింపబడుచున్నచో ఇన్కమ్టాక్సు అధికారులు అంచనావేసిన సాలీనా ఆదాయములో అర్థసంవత్సరమునకు సగము.

(బి) ఇన్కంటాక్స్ లేనిచోట ఆ ఆరు నెలలలో గ్రామ పంచాయతు ఇలాకాలో చేసిన వ్యాపారము, అదియు లభించనిచోట గడచిన సంవత్సరము అదేకాలములో జరిగిన వ్యాపారము గణింపబడును.

(2) ఒక వ్యాపార సంస్థగాని, వ్యక్తిగాని కొంతవరకు గ్రామపంచాయతీ ఇలాకాలోను మరికొంతభాగము గ్రామమునకు బైటను వ్యాపారము చేయుచుండినచో 5 వ రూల్సు ప్రకారము మొత్తము ఆదాయములో ఒక భాగముపై పన్ను వేయబడును.

(3) మొత్తము వ్యాపారమనగా ఆ గ్రామమున ఉత్పత్తియైన వస్తువు, తయారుచేసిన, కొన్న లేక అమ్మిన వస్తువుయొక్క డబ్బు విలువ అన్నమాట.

ఎంత వ్యాపారమైనదో గణించుటకు ఈ క్రింది విధానము అవలంభింప బడును.

(ఏ) కొన్నవస్తువు విలువగాక అమ్మినవస్తువు విలువ గణనకు వచ్చును.

(బి) అమ్మినవస్తువు మన రాష్ట్రమునకైనను పరరాష్ట్రమునకైనను దాని విలువ పన్నుకై గణనకు వచ్చును.

వృత్తిపన్ను ఈ క్రింది పట్టికలో ఇచ్చినట్లు విధింపబడును.

వ్యాపారము విలువ	పన్ను ప్రతిశతి	కనీసము పన్ను
1. వ్యాపారము విలువ రూ. 12 లక్షలకు మించినప్పుడు	1	రు. 18,000
2. వ్యాపారము రు. 6 లక్షలకు మించి, రు. 12 లక్షలకు మించనప్పుడు	1.5	రు. 12,000
3. వ్యాపారము రు 3 లక్షలకు మించి, రు. 6 లక్షలకు మించనప్పుడు	2	రు. 9,000
4. వ్యాపారము 1 లక్ష యాభైవేలకు మించి మూడు లక్షలకు మించనప్పుడు	3	రు. 6,000
5. వ్యాపారము 1,50000 కు మించనప్పుడు	4	

6. (1) సర్పంచు అభిప్రాయములో ఒక కంపెనీగాని ఒక వ్యక్తిగాని వృత్తిపన్ను ఇవ్వవలెనన్నచో, అట్టి కంపెనీకిగాని వ్యక్తికిగాని 30 రోజులు వ్యవధి ఇచ్చిన ఇందలి షెడ్యూలుప్రకారము తమ ఆదాయముయొక్క లెక్కలిమ్మని కోరవచ్చును.

(2) వారిచ్చిన లెక్క సరియైనదని సర్పంచు అభిప్రాయపడినచో దాని నాధారముగ చేసుకొని పన్ను విధించవచ్చును.

(3) అట్టి లెక్కలు ఆ కంపెనీగాని, వ్యక్తిగాని సమర్పించని పక్షమునను, లేక సమర్పించిన లెక్కలు అసంపూర్ణముగనో లేక దోషభూయిష్టముగనో ఉన్న పక్షమునను సర్పంచు తాను స్వయముగ వారిని తగు తరగతిలో చేర్చి వారి ఆదాయము అంచనావేసి పన్ను విధించవచ్చును.

7. ఒక కంపెనీగాని వ్యక్తిగాని వృత్తిపన్నివ్వనిచో సర్పంచు 15 రోజులలోపుగా పన్ను చెల్లించవలసినదని వారికి నోటీసివ్వవచ్చును.

8. కంపెనీలు, వ్యక్తులు ఈ పన్ను సందర్భములో ఇచ్చిన లెక్కలు, కాగితములు రహస్యముగ ఉంచవలెను. వాటి కాపీలు ఎవరికిని ఇవ్వకూడదు.

9. ఒక బిల్డింగులోగాని, ఒక హోటలులోగాని, ఒక భూమిపైగాని, ఒక బోర్డింగు, లాడ్జింగు హౌసులోగాని, క్లబ్బులోగాని, వేరే యిండ్లలోగాని ఉన్నవారి వృత్తి, వారిచ్చుచున్న అద్దె, వారందుచు వచ్చిన కాలము ఆయాస్థల యజమానులను సర్పంచు నోటీసిచ్చి తెలుసుకొనవలెను.

10. ఏదేని ఒక కంపెనీగాని, వ్యక్తిగాని వృత్తిపన్ను వేరే ఒక స్థానిక సంస్థకు ఇచ్చుచుండినచో గ్రామ పంచాయతుకు తిరిగి ఇవ్వనక్కర లేదు. అట్లు ఇతర స్థానిక సంస్థలకిచ్చిన పన్నుకును, అసలు

ఇవ్వవలసిన పన్ను మొత్తమునకును, గల తేడామాత్రము ఇవ్వ వలెను.

11. ఒక వ్యక్తి ఒక స్థానికసంస్థ ఇలాకాలో ఉండుచూ, మరొక స్థానికసంస్థ ఇలాకాలో వ్యాపారమో వృత్తియో చేయుచు ఆ రెండు పంచాయతులకు మధ్య అట్టివ్యక్తి ఇవ్వవలసిన పన్ను మొత్తమును ప్రభుత్వము పంచిఇచ్చును. ప్రభుత్వ నిర్ణయము తుదిదై యుండును. అట్టి ప్రాంతము కాంటన్మెంట్ అధారిటీయో పార్టీ అధారిటీయో అయినప్పుడు రాష్ట్రప్రభుత్వ నిర్ణయము కేంద్రప్రభుత్వముతో సంప్రతించిన తర్వాత జరుగును.

12. ఒక వ్యాపారసంస్థ, సంఘము, లేక ఉమ్మడి కుటుంబము నుండి వసూలు చేయు వృత్తిపన్ను వాటికి సంబంధించిన ఏ వయో జనునుండియైన వసూలు చేయవచ్చును.

13. ఒక వ్యాపారసంస్థలేక ఒకవ్యక్తి తరపున ఏజెంటుగా గాని సేవకుడుగా గాని వ్యవహరించుచున్న సంస్థ లేక వ్యక్తి చెల్లించ వలసిన పన్నుకు బాధ్యుడగును.

14. ఒక కంపెనీకు మరొక కంపెనీ ఏజెంటుగా పనిచేయు చున్న స్థానిక కంపెనీయే పన్ను చెల్లించవలెను.

షెడ్యూలు

వ్యాపారసంస్థలు వ్యక్తులు వృత్తిపన్ను నిమిత్తమై తమ ఆదాయమును నివేదించు పట్టిక.

1. వ్యాపార సంస్థ లేక వ్యక్తిపేరు.....................
2. చేయుచున్న వ్యాపారము, వృత్తి మొ.
3. గత సంవత్సరము అర్థసంవత్సరములో వచ్చిన ఆదాయము.

(ఎ) గ్రామములో సగము సంవత్సరములో 60 రోజులకు

(బి) పన్ను చెల్లించు ఆసామి గ్రామమందు అర్థసంవత్సరములో అధమము 60 రోజు లుండినప్పుడు ఊరిబైట అతనికి వచ్చిన ఆదాయము.

4. వడ్డీవ్యాపారము కాక ఇతర వ్యాపారము కేవలము గ్రామ సరిహద్దులో జరుగుచున్న సందర్భములో

(ఎ) ఇన్కంటాక్సు ఇచ్చుచుండినచో 1922 ఇన్కమ్‌టాక్సు చట్టమునందలి 10 వ సెక్షన్ క్రింద గణించిన లాభములో అర్థసంవత్సరమున కెంత

(బి) ఇన్‌కమ్‌టాక్సు ఇవ్వకుండా ఉన్నచోట్ల

(i) ఆ గ్రామములో అర్థసంవత్సర కాలములో జరిగిన వ్యాపార పరిమితి.

(ii) అట్టి పరిమితి నిర్ణయింపజాలని సందర్భములో గత సంవత్సరమదే కాలమున జరిగిన వ్యాపారము.

5. కొంతమట్టుకు గ్రామమందును మరి కొంత మట్టుకు మరొకచోట నావ్యాపారము చేయుచున్న సందర్భములో

(ఎ) గ్రామములో జరిగిన వ్యాపారము (అర్థసంవత్సరములో)

(బి) అట్టి వ్యాపారపరిమితి నిర్ణయింప లేని పక్షమున వెనుకటి సంవత్సరమదేకాలమున జరిగిన వ్యాపారము.

6. పన్ను చెల్లించు వాని ఆదాయము
   (ఎ) గ్రామము బైటచేసిన వ్యాపారము నుండి
   (బి) గ్రామమందలి ఏ ఆస్తినుండిగాని వ్యక్తి నుండిగాని, పన్ను చెల్లించువాడు ఆ ఆరు నెలల కాలములో అధమము అరవై రోజులు గ్రామములో ఉన్నప్పుడు మాత్రమే.
7. దేని ఆధారముపై తనపై పన్ను విధించ వచ్చునని కంపెనీగాని వ్యక్తిగాని తలచు మొత్తము ఆదాయము.

హైదరాబాద్ గ్రామ పంచాయత్ చట్టముక్రింద గ్రామపంచాయత్ సమావేశములలో ప్రశ్నలు వేయుట, తీర్మానములు ప్రవేశపెట్టుట సంబధించిన నియమము అందలి ముఖ్యాంశాలు

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్ 1119 ప్లా. అండ్ లో. ఆ. 2 వ ఆగస్టు1960)

1. ఈ నియమములను హైదరాబాద్ గ్రామపంచాయతు ప్రశ్నలు, తీర్మానములకు సంబంధించిన 1960 వ సంవత్సరపు నియమము లనబడును.

2. గ్రామపంచాయతీ పరిపాలనకు సంబంధించని ఏ విషయమును గూర్చియు ప్రశ్న వేయరాదు; జవాబివ్వరాదు.

3. ప్రశ్న అడగదలచుకొన్న పంచు సమావేశమింకా పది రోజులున్నదనగా తన ప్రశ్నను వ్రాసి సర్పంచు వద్దకు పంపించవలెను.

4. ఈ క్రింది షరతులు పూర్తి అయినప్పుడే ఒక ప్రశ్న వేయుట కర్హమగును.

(1) ప్రశ్నను స్పష్టపరచుటకు తప్ప మరెందు కొరకును అందులో ఎవరి పేరును ఉండకూడదు. ప్రశ్న ఒక స్టేట్ మెంటు (బయాన్) వలె ఉండ కూడదు.

(2) ఏదేని ప్రశ్నలో ఒక స్టేట్ మెంటు (బయాన్) ఉన్నచో దానిని నిజానిజములకు ప్రశ్న వేసిన పంచే బాధ్యుడు.

(3) ప్రశ్నలో వాదముండరాదు; వెటకారముగ ఉండ రాదు; ఇతరులకు అపకీర్తికరమగు మాటలందుండరాదు.

(4) అభిప్రాయ మిమ్మనిగాని, ఒక లీగల్ సమస్య పరి ష్కారము చేయుమనిగాని అడగరాదు.

(5) అఫీషల్ లేక పబ్లిక్ హోదాలో తప్ప ఒకమనిషి ప్రైవేట్ శీలమునుగూర్చి గాని ప్రవర్తననుగూర్చి గాని అడుగ కూడదు.

(6) ప్రశ్న మిక్కిలి పొడవుగా ఉండరాదు.

(7) ఒక ప్రశ్న ఒకసారి పూర్తిగ జవాబిచ్చిన పిదప మరల అడుగరాదు.

5. ఒక ప్రశ్న వేయవచ్చునా లేదా అన్న విషయమును సర్పంచు తీర్మానించును. ప్రశ్న వేయు హక్కును అనుచితముగ ఒక సభ్యుడు ఉపయోగించుచున్నాడని సర్పంచు అభిప్రాయ పడినచో ఆ సభ్యుని ప్రశ్నను సర్పంచు వేయనివ్వక పోవచ్చును. ప్రజాక్షేమ దృష్ట్యా ఒక ప్రశ్న వేయుటగాని దానికి జవాబిచ్చుటగాని అనుచిత మనిపించినచో సర్పంచు అట్టి ప్రశ్నను వేయనివ్వక పోవచ్చును. పంచాయత్ కార్యనివేదికలో ఆ ప్రశ్నకు చోటివ్వకపోచ్చును.

6. సర్పంచు అంగీకరించిన ప్రశ్నలన్నియు అజెండా కాగిత ముపై ప్రకటింపవలెను. అట్టి ప్రశ్నలన్నిటికి సర్పంచు జవాబివ్వ వలెను.

7. అట్టి జవాబులింకను స్పష్టపడుటకై సప్లిమెంటరీ ప్రశ్న (ఉపప్రశ్న) వేయవచ్చును.

సక్రమముగ లేనిచో అట్టి ప్రశ్నను సర్పంచు నిరాకరించనూ వచ్చును.

8. ఈ ప్రశ్నలను గాని జవాబులను గాని చర్చించరాదు.

9. వేసిన ప్రశ్న ఇచ్చిన జవాబు గ్రామపంచాయత్ కార్య నివేదికలో వ్రాయవలెను.

తీర్మానములు

10. సభ సమావేశమగుటకు ఇంకా పూర్తి పదిరోజు లున్నదనగా సభయందు ప్రవేశపెట్ట దలచిన తీర్మానములను వ్రాత మూలముగ సభ్యులు సర్పంచు వద్దకు పంపవలెను.

అంతకంటె తక్కువ కాలవ్యవధిలో ఇచ్చిన తీర్మానమును సర్పంచు ఉచితమని తోచినచో స్వీకరించవచ్చును.

11. ఈ క్రింది షరతులు పూర్తిచేయకపోయినచో తీర్మానము అంగీకరింపబడదు.

(ఎ) తీర్మానము స్పష్టముగను, నిర్దిష్టముగను ఏదో నిర్దిష్ట విషయమును గూర్చి ఉండవలెను.

(బి) తీర్మానములో వాదము ఉండరాదు. వెటకారము లుండరాదు. పరులకు అపకీర్తికరమగుమాట లుండరాదు. అఫీషల్ లేక పబ్లిక్ హోదాలో తప్ప ఎవరియొక్కయు వ్యక్తిగతమైన శీలమునకు ప్రవర్తనమునకు సంబంధించిన మాట లుండరాదు.

12. ఒక తీర్మానము అంగీకార్యమా కాదా అన్నవిషయమును సర్పంచు నిర్ణయించును. అంగీకార్యము కాని తీర్మానమును నిరాకరించును. అతని నిర్ణయముపై అపీలు లేదు.

ఐతే ఒక తీర్మానము గ్రామ పంచాయత్ పరిపాలనమునకు సంబంధించినది కాదనియు, అది చెడ్డవివాదమునకు గాని మతకుల

వివాదమునకు గాని దారి తీయుననియు సర్పంచు అభిప్రాయ పడినచో అట్టి తీర్మానమును కలెక్టరుముందు పెట్టి దానిపై ఆర్డరు పొందవలెను.

13. అంగీకరించిన తీర్మానములను సర్పంచు మీటింగునోటీసు నందే ఉదహరించవలెను.

14. సభలో తన తీర్మానము వంతు వచ్చినప్పుడు పంచు దానిని ఉపసంహరించుకొనవచ్చును. లేదా తీర్మానమును ప్రవేశ పెట్టవచ్చును.

15. ఒక తీర్మానము వంతువచ్చినప్పుడు, ఆ తీర్మానమును ప్రతిపాదించిన పంచు హాజరు లేకపోయినను, ఉపసంహరించుకో దలచినను, తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టుటకు ఇష్టపడకపోయినను, లేక మీటింగు సమావేశమగు నప్పటికతడు పంచు పదవినుండి విరమించు కొన్నను సభలో హాజరుగనున్న ఏ పంచైనను ఆ తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టవచ్చును. ఎవరును ప్రవేశపెట్టుటకు సిద్ధముగ లేని పక్షమున ఆ తీర్మానము ఉపసంహరించుకొన్నట్లే భావింప బడును.

16. తీర్మాన విషయమునకు మాత్రమే చర్చ సంబంధించి యుండవలెను.

17. (1) తీర్మానము చర్చింపబడుచున్నప్పుడు ఏసభ్యుడైనను దానికి సవరణ ప్రతిపాదించవచ్చును.

(2) ప్రతి తీర్మానము ఎవరిచేతనో బలపరచవలెను. లేనిచో అది చర్చకు రారాదు.

18. ఒక పంచు ఒక తీర్మానమునో లేక ఒక సవరణనో ప్రదిపాదించిన తర్వాత గ్రామపంచాయతి అనుజ్ఞ లేనిది తిరిగి ఉప సంహరించుకో కూడదు.

19. ఒక తీర్మానమునకు సవరణ వచ్చినప్పుడు, లేక రెండు మూడు సవరణాలు వచ్చినప్పుడు సర్పంచు అసలు తీర్మానమును సవరణాలను గ్రామపంచాయతి ముందు స్పష్టముగ చదివి వినిపించ వలెను.

ఏక్రమములో సవరణలు ప్రతిపాదింపబడినవో అదే క్రమములో వాటిని వోటింగుకు పెట్టవలెను. తరువాత అసలు తీర్మానమును వోటింగుకు పెట్టవలెను.

సర్పంచు ఇష్టమును బట్టి అసలు తీర్మానమే ముందు వోటుకు పెట్టి తరువాత సవరణలను పెట్టవచ్చును.

20. పెక్కు విషయములుగల ఒక తీర్మానము చర్చకు వచ్చినప్పుడు, సర్పంచు అట్టి తీర్మానమును భాగములుగచేసి ఒక్కొక్క భాగమునే వోటింగుకు పెట్టవచ్చును.

షెడ్యూల్డ్ కులములు, షెడ్యూల్డు ట్రైబ్స్, బ్యాక్వర్డ్ క్లాసెస్‌నుండి వివిధ ఉద్యోగములకు నియమించుట.

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. 1125 ప్లా. అండ్ లో. తా. 13-8-60)

జిల్లా పరిషత్తులు, పంచాయతు సమితులక్రింద ఉన్న ఉద్యోగములకు నియామకము చేయునప్పుడు ఈ క్రింది నియమములు పాటించవలెను.

1. నూటికి 16 ఉద్యోగములు షెడ్యూల్డు కులములు, షెడ్యూల్డు ట్రైబులవారికిని, 25 ఉద్యోగములు బ్యాక్వర్డ్ తరగతుల వారికిని ఇవ్వవలెను. తక్కిన 59 ఉద్యోగము అర్హతనుబట్టి తక్కినవారి కివ్వవచ్చును.

2. అర్హతనుబట్టి 59 ఉద్యోగములకు షెడ్యూల్డు కులములు, షెడ్యూల్డు ట్రైబులు, బ్యాక్వర్డ్ తరగతులవారికని లేకు అర్హత ఉన్నచో ఇవ్వవచ్చును.

3. ఈ రూలు క్రింద ప్రతి 25 ఖాళీలను ఈ క్రిందివిధముగ పూరించవలెను.

1. బహిరంగపోటీ (ఓపెన్ కాంపెటీషన్)
2. షెడ్యూల్డు కులములు, షెడ్యూల్డు తెగలు
3. బహిరంగ పోటీ
4. బ్యాక్వర్డ్ తరగతులు
5. బహిరంగపోటీ
6. బహిరంగపోటీ
7. బ్యాక్వర్డ్ తరగతులు
8. బహిరంగపోటీ
9. షెడ్యూల్డు కులములు, షెడ్యూల్డు తెగలు
10. బహిరంగపోటీ
11. బహిరంగపోటీ
12. బ్యాక్వర్డ్ తరగతులు
13. బహిరంగపోటీ
14. బ్యాక్వర్డ్ తరగతులు
15. బహిరంగపోటీ
16. షెడ్యూల్డు కులములు, షెడ్యూల్డు తెగలు
17. బహిరంగపోటీ
18. బహిరంగపోటీ
19. బ్యాక్వర్డ్ తరగతులు
20. బహిరంగపోటీ
21. బహిరంగపోటీ
22. షెడ్యూల్డు కులములు, షె. తెగలు.
23. బహిరంగపోటీ

24. బ్యాక్వర్డు తరగతులు
25. బహిరంగపోటీ

ప్రతి నాల్గవ చక్రమునందును ఇరవై ఐదవ ఉద్యోగము బ్యాక్వర్డు తరగతులకై రిజర్వు చేయబడును.

ఒకసారి తగు మనిషి షెడ్యూల్డుకులములనుండిగాని షెడ్యూల్డు తెగలనుండియు లభించకపోయినచో తాత్కాలికముగా మూడు నెలలకు మించని కాలమునకు మరియొకరిని నియమించవచ్చును. ఆకులములకు చెందిన మనిషి లభించిన తర్వాత అతనిని తొలగించవలెను.

పై నియమములు ప్రమోషనులకు వర్తించవు.

——:():——

గ్రామ పంచాయత్ నిధులు

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. 956 ప్లానింగ్ అండ్ యాడ్మినిస్ట్రేషన్ 6-7-60)

కొన్ని ముఖ్య నియమములు

1. గ్రామ పంచాయతు డబ్బు గవర్నమెంటు ట్రెజరీ (ఖజానా) లోగాని, పోస్టల్ సేవింగ్స్ బ్యాంకులోగాని ప్రభుత్వామోదముపొందిన బ్యాంకులోగాని ఉంచవలెను.

2. జిల్లా పంచాయతు ఆఫీసర్ (డి. పి. ఓ.) శాంక్షనుపొంది అతని ఆదేశముల ననుసరించి గ్రామపంచాయతు తన డబ్బును సర్పంచు అధీనములో ఉంచవచ్చును.

పర్మనెంటు అడ్వాన్సుగా రు. 25 వరకు సర్పంచువద్ద ఉంచుటకై డి. పి. ఓ. శాంక్షను అక్కరలేదు.

3. గ్రామ పంచాయత్ డబ్బు (ఫండు) సర్పంచు సంతకముతో చెక్కుద్వారాగాని, ఆర్డరుద్వారాగాని తీసుకొనవచ్చును; జమ చేయనూ వచ్చును.

4 డబ్బు తీసుకొనుటమాత్రము డి. పి. ఓ. , కంట్రోలు క్రిందను, అతడు విధించిన షరతుల ననుసరించియు జరుగవలెను.

5. (1) బలవత్తరమైన కారణములున్నచో, అట్టికారణములను వ్రాతపూర్వకముగ ఇచ్చి జిల్లా పంచాయతు ఆఫీసరు ఒక సర్పంచు డబ్బు తీసుకొనుటను నిషేధించవచ్చును.

ఐతే వ్రాతపూర్వకముగ గాని నోటితోగాని సర్పంచు సంజాయిషీ ఇచ్చుకొనుటకు అవకాశమిచ్చిగాని అట్టి ఆర్డర్ ఇవ్వరాదు.

(2) అట్టి ఆర్డరు అన్యాయమని తలచినచో సర్పంచు ఇన్‌స్పెక్టర్ జనరలుకు అపీలు చేయవచ్చును. ఐ. జి. తీర్మానముపై అపీలు లేదు.

—— :: ——

గ్రామ పంచాయతులు చెరువు, బావి మున్నగు నీటివనరుల ఉపయోగమును క్రమబద్ధముచేయు నియమములు.

(జి. ఓ., ఎమ్. ఎస్. 1052 ప్లా. అండ్ లో. ఆ. 27-7-60)

1. గ్రామ ఆరోగ్యమును దృష్టిలో ఉంచుకొని గ్రామ పంచాయతు ఒక పబ్లిక్ మడుగు, కాలువ, చెరువు, బావి మున్నగు నీటి వనరులలో స్నానముచేయుట, పశువులను కడుగుట, బట్టలుతుకుట, అంట్లు తోముట, చేపలు పట్టుట మున్నగు పనులను నిషేధించ (మాన్పించ) వచ్చును.

2. ఎవరైనను తనకు సంబంధించిన మురికి కాలువనుండి గాని, ఇంజన్, బాయిలర్ మరెట్టి చోటినుండిగాని పైన పేర్కొనపడిన నీటి వనరులకు మురికిని, మురికినీటిని ప్రవహింప నివ్వకూడదు.

3. ఏదేని ఒక నీటివనరు నీరు రోగములు కల్గించుననిమెడికల్ ఆఫీసరుగాని, గ్రామ పంచాయతుగాని, జిల్లా పరిషత్తుగాని నిర్ణయించినచో అట్టి వనరునుండి నీళ్లు తీసుకొనిపోకూడదని సర్పంచు

ఆజ్ఞాపించవచ్చును. డప్పు కొట్టించి ఆ ఆజ్ఞను గ్రామస్థులకు తెలియ జేయవలెను. అట్టి ఆజ్ఞను ఉల్లంఘించినవారికి రు. 50 ల వరకూ జుర్మానా విధించవచ్చును.

—/—

హైదరాబాద్ గ్రామపంచాయత్ సబ్‌కమిటీ నియమావళి

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. 1054 ప్లా. అండ్ లో. ఆ. 27-7-60)

నియమముల సారాంశము.

3. ప్రతి సబ్ కమిటీకి సర్పంచు అధికారరీత్యా సభ్యుడుగాను అధ్యక్షుడుగాను ఉండవలెను. సర్పంచు లేనప్పుడు ఉప సర్పంచు అధ్యక్షత వహించవలెను. ఇద్దరును లేనప్పుడు పంచులలో అప్పటి కప్పుడు ఎన్నుకోబడిన సభ్యుడు అధ్యక్షుడు కావలెను.

4. ప్రతి సబ్ కమిటీకి ఒక ఆఫీసు ఉండవలెను. అధ్యక్షుడు నెలకొకసారియైనను ఆ ఆఫీసులో సబ్ కమిటీ సమావేశము కావలెను. అవసరమునుబట్టి అధ్యక్షుడు (సర్పంచు) ఇంకనూ తరచుగా సబ్ కమిటీ సమావేశపరచవచ్చును.

5. (1) మీటింగుకు ముందు మూడు రోజుల గడువిచ్చి నోటీసు (ఇత్తెలా) ఇవ్వవలెను.

(2) అత్యవసర పరిస్థితులలో అధ్యక్షుడు అంతకంటె తక్కువ గడువులోకూడ కమిటీ సమావేశపరచవచ్చును.

6. సెలవురోజుకూడా సభ చేయకూడదు.

7. ఏ విషయమైనను సభకు హాజరైనవారిలో అధిక సంఖ్యాకుల (మెజారిటీ) వోటుతో తీర్మానమగును. సమానమైన వోట్లు వచ్చినప్పుడు అధ్యక్షుడు అదనపువోటు (కాస్టింగువోటు) వేయ వచ్చును. ఏకగ్రీవముగ అంగీకరింపబడని తీర్మానమునకు ప్రతికూల ముగను అనుకూలముగను వోటుచేసిన వారిపేర్లు వ్రాసియుంచవలెను.

8. సబ్ కమిటీ సభ్యులలో మూడవవంతు సభ్యులు హాజరైన తప్ప ఎట్టి వ్యవహారమును జరపరాదు.

9. సభకై నిర్ణయింపబడిన వేళకు అరగంట లోపుగా కోరమ్ పూర్తికానిచో సభకు వాయిదా వేయ (పోస్టుపోన్) వలెను. అప్పటికి హాజరైన సభ్యులందరును కోరినచో మరికొంతసేపాగవచ్చును.

10. మీటింగుయొక్క ప్రొసీడింగ్సు (రూదాద్) ఇంగ్లీషుగాని గ్రామము యొక్క ముఖ్యభాషలోగాని ఉండవలెను. ఇవి ఒక రిజిష్టరులో వ్రాయవలెను. అధ్యక్షుడు సంతకము పెట్టవలెను. సబ్ కమిటీ ఆఫీసులో నిర్ణీతమగు రుసుమునిచ్చి ఎవరైనను ఆ రిజిష్టరు చూడవచ్చును.

11. ఏ సభ్యుడైన ఆర్థికముగ ఒక విషయమునందు ఏ విధమైన జోక్యము కలిగియున్నను, అట్టి విషయము చర్చింపబడుచున్నప్పుడు తాను చర్చలో పాల్గొనరాదు. ఆ సమయములో అతడు సభలో ఉండరాదనియు అధ్యక్షుడు ఆదేశించవచ్చును.

అధ్యక్షుని ఆదేశము అక్రమమని ఆ సభ్యుడు తలచినచో అధ్యక్షుడు ఆ విషయమును సభముందు పెట్టవలెను. సభ చేసిన తీర్మానముపై అపీలు లేదు.

పై నియమము అధ్యక్షునకు సైతము వర్తించును.

12. సభ జరిగిన మూడురోజుల లోపుగా సబ్ కమిటీ అధ్యక్షుడు సభ ప్రొసీడింగు (రూదాద్) లను సర్పంచుకు పంపును. సర్పంచు దానిని గ్రామపంచాయత్ యొక్క మొదటి సమావేశము ముందు పెట్టును.

13. సబ్ కమిటీలు గ్రామపంచాయత్ సిబ్బందిని తమ కార్యనిర్వాహకమునకై వినియోగించుకొనును.

14 సభావివరములు (రూదాద్ – ప్రొసీడింగ్సు) కార్బారీవద్ద ఉండును. కార్బారీ నియమింపబడనిచోట సర్పంచువద్ద ఉండును.

జిల్లా పరిషత్తుల (1959) చట్టముయొక్క 33 వ సెక్షన్ (2) వ సబ్ సెక్షన్ క్రింద సమితి అధ్యక్షులు / ఉపాధ్యక్షులు ఐన శ్రీ.......... .... పై అవిశ్వాసమును ప్రకటించు ఉద్దేశ్యముతో ఇందుకై సమావేశమగు సమితి సభలో ఒక తీర్మానమును ప్రవేశ పెట్ట దలచితిమి.

మేము ప్రవేశపెట్టదలచిన అవిశ్వాస తీర్మానము ప్రతి నొక దాని నిందులో జతపరచితిమి.

............చోట ....తేదీన

సంతకము చేయబడినది :

(1)

(2)

2. ఇందుకై సమావేశపరచబడు పంచాయతీ సభ నోటీసు ఈ క్రింది విధముగా ఉండును.

శ్రీ..............................గారికి

...............పంచాయతీ సమితి సభ్యులు.

అయ్యా! / అమ్మా!

......పంచాయతీ సమితి అధ్యక్షుడు ఉపాధ్యక్షుడు అయిన శ్రీ.......... పై ఆం. ప్ర. పం. స. జి. ప. చట్టము (1959) (ఆంధ్రప్రదేశ్ యాక్టు XXV ఆఫ్ 1959) యొక్క 33 వ సెక్షన్ (2) వ సబ్ సెక్షన్ క్రింద అవిశ్వాసతీర్మానము నోటీసు నావద్దకు వచ్చినది.

అందుచే నేను పై చట్టము 33 వ సెక్షన్ 3 వ సబ్ సెక్షన్ క్రింద ఈ తీర్మానమును విచారించుటకై.........తేదీ...గంటలకు పంచాయతీ సమితిని సమావేశపరచుచున్నాను. సభ పంచాయతీ సమితి కార్యాలయములో జరుగును,

అవిశ్వాస తీర్మానము నకలు (కాపీ) ఇందుతో పంపించడమైనది.

(సం) ఆ. డి. ఓ.
డె. క.
స. క.
అ. క.

3. ఈ నోటీసు ప్రతి సభ్యునకు అందచేయవలెను. ఒక సభ్యుడు ఇంటలేని పక్షమున ఇంట్లో వయోజనుడగువానికి ఇవ్వవలెను. సమితి ఇలాకాలో లేనివారికి రిజిష్టరు పోస్టుద్వారా పంపవలెను.

4. వోటింగు చేయుపద్ధతి చేతులెత్తిన చాలును. సభలో హాజరైనవారి వోట్లను మాత్రమే తీసుకొనవలెను.

ఆంధ్రభాగంలో అమలునందున్న మద్రాస్ విలేజ్ పంచాయత్ యాక్ట్ (1950) క్రింద పంచాయతులు పూనుకొను పనుల కొలతలు చెక్ మెజర్ మెంటులకు సంబంధించిన నియమములు

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్ 1239 ప్లా. అండ్ లో. ఆ. తేదీ 14-9-60)

1955 ఆగస్టు 13 వ తేదీనాడు జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్ 722 ద్వారా పై విషయమున జారీచేయబడిన నియమములకు బదులు ఈ క్రింది నియమము లివ్వబడినవి.

పని విలువ	ఎస్టిమేట్లు తయారు చేయువారు	ఎస్టిమేట్లకు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ శాంక్షన్ ఇచ్చువారు	టెక్నికల్ శాంక్షన్	మెజరింగ్ అధారిటీ	చెక్ మెజరింగ్ అధారిటీ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1. రు. 500 కు మించిన విలువగల పనులు	ఓవర్ సీర్	పంచాయత్	పంచాయత్	పంచాయత్ ఎగ్జిక్యూటివ్ అధారిటీ	ఓవర్ సీర్
2. రు. 500 కు మించి వెయ్యికి లోపు	,,	,,	ఓవర్ సీర్	ఓవర్ సీర్	సూపర్ వైజర్
3. వెయ్యికి మించి రు. 2500వరకు	,,	,,	వెయ్యి మొదలు రెండు వేలవరకు సూపర్ వైజర్ రెండు వేలనుండి ఇరువది వేలవరకు జూనియర్ ఇంజినీరు లేక అసిస్టెంట్ ఇంజనీరు	ఓవర్ సీర్	సూపర్ వైజర్

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
4. రు. 2500 కు మించి రు. 3000 మించక.	సూపర్‌వైజర్	పంచాయత్	జూనియర్ ఇంజనీర్	పంచాయత్	ఓవర్‌సీర్
5. రు. 3 వేలకు మించి రు. 5 వేలుకు లోపు.	,,	,,	,, లేక అసిస్టెంట్ ఇంజనీర్	,,	,,
6. రు. 5 వేలకు మించి రు. 10 వేలకు లోపు.	,,	జిల్లాపంచాయత్ ఆఫీసర్	అసిస్టెంట్ ఇంజనీర్	సూపర్ వైజర్	అసిస్టెంటు ఇంజనీర్
7. రు. 10 వేలకు మించి రు. 20 వేలకు లోపు.	,,	రీజనల్ ఇన్స్పెక్టర్ లేక ఇన్స్పెక్టింగ్ ఆఫీసర్	డివిజనల్ ఇంజనీర్	అసిస్టెంటు ఇంజనీర్	డివిజనల్ ఇంజనీర్
8. రు. 20 వేలకు మించి రు. 25 వేలకు లోపు.	,,	,,	,,	,,	,,
9. రు. 25 వేలకు మించి రు. 2 లక్షలకు లోపు.	,,		సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీర్ (హైవేజ్) సూ.ఇం(P.W. D) సూ. ఇం(Public Health) అవసరానుసారం	,,	,,

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
10. రు. 2 లక్షలకు మించి	ఓవర్‌సీర్	పంచాయత్	ఛీఫ్ ఇంజనీర్ (హైవేజ్) లేక (P. W. D)	పంచాయత్	ఓవర్‌సీర్

N. B:- (1) మొదటి తరగతి రెండవ తరగతి పంచాయతుల భేదము పాటింపనక్కరలేదు.

(2) అసలు (ఒరిజనల్) పని, మరమ్మత్తు (రిపైరు) పని అను భేదము పాటింప నక్కరలేదు.

(3) డివిజనల్ ఇంజనీరు సాలుకు అధమము 30 ఇెస్టు చెక్కులు చేయవలెను. చెక్ మెజర్ చేసిన పనులను అంతకు పై అధికారి సూపర్ చెక్ చేయవచ్చును.

హైదరాబాద్ గ్రామపంచాయత్ చట్టము (1956) క్రింద జంతువధ్యశాలల నియమము అపారము

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. 1218 స్లా. అండ్ లో. ఆ. తేదీ 8-9-60)

2. గ్రామ పంచాయత్ యొక్క లిఖితపూర్వకమైన అనుమతి పొందనిదే ఎవ్వరును గ్రామములు ఎక్కడను ఎట్టి పశువును, గొర్రెను, మేకను, గుర్రమును, చంపుట గాని, కోయుటగాని, చర్మమొలచుటగాని చేయకూడదు.

పండుగలు, జాతరలు మున్నగు సందర్భములలో గ్రామపంచాయతీ జంతువధకు అనుమతి ఇవ్వవచ్చును.

అమ్మకమునకై కాక స్వయముగ తినుటకు ఎవరైన ఏదైన జంతువును కోసుకొన్నచో వారి కీనియమములు బాధింపవు.

3. అమ్మకము నిమిత్తము జంతువులు కోయువారు గ్రామ పంచాయతీనుండి లైసన్సు పొందవలెను. లైసన్సు లేకుండ ఎట్టి పశువును, మేకను, గొర్రెను, గుర్రమును, పందిని కోయరాదు.

దేవాలయము ఆవరణలో కాక వేరుస్థలములో ఎక్కడైనను మత విధుల నెరవేర్చుటకై గ్రామపంచాయత్ ఏవ్యక్తికైనను అనుమతి ఇవ్వవచ్చును.

4. కేంద్రప్రభుత్వముగాని రాష్ట్రప్రభుత్వముగాని వధ్యశాలలుగా ఉపయోగించు స్థలములకీ నియమములు బాధించవు.

5. (1) వధ్యశాలలో కోయబడు జంతువులు ఆరోగ్యవంతమైనవో కావో ప్రభుత్వ పశువైద్యశాలయొక్క అసిస్టెంట్ వెటర్నరీ సర్జన్ చే సర్టిఫై చేయించుట గ్రామపంచాయతుల విధి.

(2) అట్లు పరీక్ష చేసి అవి తినుటకు యోగ్యమైనవని సర్టిఫై చేయుట వెటర్నరీ అసిస్టెంట్ సర్జన్ విధి.

(3) ఇందుకై గ్రామపంచాయత్ ఒక అర్హుడైన అసిస్టెంట్ వెటర్నరీ సర్జనును నియమించినచో ఫీజు ఇవ్వవలెను.

ఏదేని గ్రామపంచాయతీ అసిస్టెంట్ వెటర్నరీ సర్జన్‌ను ఇందుకై నియమించ జాలకపోయినచో గ్రామపంచాయత్ యొక్క శానిటరీ ఇన్స్పెక్టరో, మెడికల్ ఆఫీసరో ఆ జంతువులను కోసినప్పుడు అవి ఆరోగ్యవంత మైనవనియు, మానవాహారమునకు యోగ్యమైనవనియు సర్టిఫై చేయవలెను.

XL. సభావివరములు (ప్రొసీడింగ్సు) దాని రికార్డును గూర్చిన రూల్సు.

1. పంచాయత్ సమితియొక్కగాని, జిల్లా పరిషత్ యొక్కగాని, ఏదైన స్థాయీసంఘముయొక్కగాని, సభావివరములు (ప్రొసీడింగ్సు - రూదాద్) కావలసినచో దానికి దరఖాస్తు పెట్టుకోవలెను. దరఖాస్తులో పూర్తి పేరు, అడ్రసు, కావలసిన ప్రొసీడింగుల సరియైన వివరము ఇవ్వవలెను. దరఖాస్తు పంచాయతీ సమితియైనచో బ్లాక్ డెవలప్‌మెంటు ఆఫీసరునకును, జిల్లాపరిషత్తు అయినచో సెక్రెటరీకిని ఇవ్వవలెను. ప్రొసీడింగ్సు సంవత్సరములైనచో దానికి ఒక 'సెర్చ్‌ఫీ' (వెతుకుటకు రుసుము) ఇవ్వవలెను. దాని రేటు ఈ క్రిందివిధముగా ఉండును.

1. ఒక్క సంవత్సరపు రికార్డు, ఒకేరికార్డు 50 నయాపైసలు.

2. తరువాత ప్రతిసంవత్సరపు రికార్డుకు 30 నయాపైసలు.

(నోట్ : ప్రతి సంవత్సరపు రికార్డుకు వేర్వేరు దరఖాస్తు లివ్వనక్కరలేదు.)

2. రికార్డు దొరకక పోయినచో ఫీజు వాపసు చేయబడదు. కాని దరఖాస్తుదారుడు ఒక పత్రమునకై దరఖాస్తు ఇచ్చినట్లు, అది దొరకనట్లు సర్టిఫికేటు ఇవ్వబడదు.

3. (1) రికార్డు దొరికి, అది ఇవ్వవచ్చునని అధికారి నిశ్చయించినయెడల ప్రతి 360 మాటలకు ఒక రూపాయి చొప్పున దరఖాస్తుదారుడు డిపాజిట్ చెల్లించవలెను. (2) అంకెలైనచో ఐదు అంకెలు ఒకమాటగా లెక్కింపబడును. (3) మ్యాపులు ప్లాను లైనచో బి. డి. ఓ. / సెక్రెటరీ సమంజసమైన ఫీజు తన ఇంజినీరింగు సిబ్బంది సలహాతో నిర్ణయించును.

4. మొత్తము ఫీజు ఎంత ఇవ్వవలెనో బి. డి. ఓ / సెక్రెటరీ దరఖాస్తుదారునకు తెలుపును. ఫీజు చెల్లించిన పిదప కాపీలు తయారు చేయించును. ఆ కాపీలు నిజమైన ప్రతులని సర్టిపై చేయును. దరఖాస్తుదారు స్వయముగ కాపీలు తీసుకొనవచ్చును. లేదా పోస్టు ద్వారా తెప్పించుకోవచ్చును.

5. చెల్లించిన ప్రతి ఫీజుకు దరఖాస్తుదారునకు సరియైన రసీదు ఇవ్వవలెను.

6. ఏదైన పత్రముగాని ప్రొసీడింగ్సుగాని, బి. డి. ఓ. / సెక్రెటరీ ఇచ్చుటకు నిరాకరించినచో, అట్లు నిరాకరించుట కారణములు క్లుప్తముగా అతడు వివరించవలెను.

పంచాయతీ సమితులు జిల్లా పరిషత్తులు తమ లీగల్ వ్యవహారములకై ప్రభుత్వముయొక్క లా ఆఫీసరుల్ని నియోగించుట.

జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. నం 158 ప్లానింగ్ అండ్ లోకల్ యాడ్మినిస్ట్రేషన్ 29—1—1962

నియమములు

1. లీగల్ సలహా కావలసినట్టియు. కోర్టుముందు పెట్టవలసినట్టియు నగు సివిల్ క్రిమినల్ వ్యవహారము ఆ సందర్భములో పంచా

యతీ సమితులు జిల్లాపరిషత్తులు గవర్నమెంటు ప్లీడర్లయొక్కయు పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్లు, అసిస్టెంట్ పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్లు, గవర్నమెంటు పనిచేయుచున్న ఇతర ప్లీడర్లయొక్కయు సలహా తీసుకొనవచ్చును. లేక వారి ఇలాకా కోర్టులో ఆ వ్యవహారము నడపుటకై వారిని నియోగించవచ్చును. ఒక ప్రాంతములో ఒకరికంటె ఎక్కువ మంది లా ఆఫీసరులు ఉన్నచోట కలెక్టర్ నిర్ణయము ననుసరించి వారిని నియోగించవలెను.

2. గవర్నమెంటు ప్లీడర్ల యొక్కయు ఇతర లా ఆఫీసర్ల యొక్కయు నియామకమునకు సంబంధించిన స్టాండింగు ఆర్డర్ల ననుసరించి వారికి ఫీజు ఇవ్వవచ్చును.

3. అట్లు చెల్లించిన ఫీజు జిల్లా పరిషత్తుయొక్కగాని, పంచాయతీ సమితియొక్కగాని పరిపాలనా వ్యయముగ భావింపబడును. ఏదైన వ్యవహారము స్థానిక సంస్థకేకాక ప్రభుత్వమునకును సంబంధించినదైనచో కలెక్టరు నిర్ణయించునట్లు ప్రభుత్వముకూడ ఆ వ్యయములో భాగము గైకొనును.

4. అట్టి ఫీజు చెల్లింపు జిల్లా పరిషత్తుల యొక్కయు పంచాయతీ సమితులయొక్కయు జనరల్ ఫండ్సునుండి చేయవలెను. ప్రత్యేక కార్యములకై గ్రాంట్స్-ఇన్-ఎడ్‌గా ఇచ్చిన మొత్తములనుండి ఖర్చుపెట్టరాదు.

5. ఏదేని ఒక కేసులో, జిల్లా పరిషత్తు లేక పంచాయతు సమితి, ప్రభుత్వము కావలసియన్నప్పుడు ప్రభుత్వము యొక్క లా ఆఫీసరులు కాని ఇతర అడ్వొకేటును నియమించవచ్చును. కాని అతనికివ్వవలసిన ఫీజు ప్రభుత్వము నిర్ణయించు ఫీజుకు మించరాదు.

6. లా ఆఫీసరుకుగాని మరే ప్లీడరుకుగాని ఇవ్వవలసిన ఫీజు ఉచితమైనదేనని కలెక్టరు సర్టిఫై చేసిన పిమ్మటనే జిల్లాపరిషత్తుకాని పంచాయతీ సమితికాని శాంక్షన్ చేయవచ్చును.

7. పంచాయతీ సమితులు జిల్లా పరిషత్తులు చేయు అపీళ్ళకును ఈ నియమములు వర్తించును. అట్టి అప్పీళ్లు చేయుటకు సమితియైనచో జిల్లా కలెక్టరుయొక్కయు, జిల్లా పరిషత్తైనచో ప్రభుత్వము యొక్కయు అనుమతి పొందవలెను.

ఒక పంచాయతీ సమితినుండి మరొక పంచాయతీ సమితికి ఒక జిల్లా పరిషత్తునుండి మరొక జిల్లాపరిషత్తునకు ట్రాన్స్ఫర్ అయిన ఉద్యోగులకు లీవ్ శాలరీ మున్నగునవి ఇచ్చు విషయమునకు సంబంధించిన కొన్ని నియమములు.

(జి. ఓ. ఎమ్. ఎస్. నం. 156 ప్లానింగ్ అండ్ లోకల్ యాడ్మినిస్ట్రేషన్. తేదీ 29—1—62)

1. ఒక పంచాయత్ సమితినుండి మరొక పంచాయత్ సమితికిని, ఒక జిల్లా పరిషత్తునుండి మరొక జిల్లాపరిషత్తునకును ట్రాన్స్ఫర్ ఉద్యోగులందరకును 'ట్రాన్సిట్ పే' 'టి. ఏ' ఆంధ్రప్రదేశ్ టి. ఏ. రూల్సుక్రింద పొందవచ్చును. 'ట్రాన్సిట్ పే' 'టి. ఏ.' ఆఫీసరు తాను ట్రాన్స్ఫర్ అయిన పంచాయత్ సమితినుండిగాని జిల్లాపరిషత్తునుండి గాని పొందును. అతనిని ట్రాన్స్ఫర్ చేసిన అధికారి అతనికి ఒక నెల అడ్వాన్సుజీతము, టి. ఏ. ఇవ్వవచ్చును. అట్టి అడ్వాన్సు ఏ సమితి లేక పరిషత్తునుండి ఒక ఆఫీసరు ట్రాన్స్ఫర్ అయినాడో అక్కడి ఫండ్సునుండియే ఇవ్వవలెను. తరువాత ఆ డబ్బు ట్రాన్స్ఫర్ అయిన ఆఫీసునుండి రాబట్టుకోవలెను.

2. ఒక సమితినుండిగాని, ఒక పరిషత్తునుండిగాని మరొక సమితికి, పరిషత్తునకు ఒకరు ట్రాన్స్ఫర్ అయినప్పుడు ఆ ఉద్యోగి

సర్వీసుబుక్కు ట్రాన్స్ఫర్ అయిన సమితికో పరిషత్తునకో పంప వలెను. అట్లే ఆ ఉద్యోగి లీవ్ అకౌంటు పర్సనల్ ఫైలు అసలులో పంపవలెను.

3. ఒక ఉద్యోగి సీనియారిటీ అతడు పనిచేయుచున్న తరగతి (క్యాటిగరీ) అతడు కన్ఫర్మ్ అయిన తేదీనుండి లెక్కింపబడును. సందేహములున్న కేసులు పంచాయత్ రాజ్ కమీషనరుకు పంప వలెను. ఆయన చేసినది తుది తీర్మానమై యుండును.

4. ఒక ఉద్యోగి ఒక సమితి లేక పరిషత్తునుండి మరొక సమితి లేక పరిషత్తుకు ట్రాన్స్ఫర్ అయినప్పుడు ట్రాన్స్ఫర్ అయిన కాలమునాటి కివ్వవలసిన లీవ్ శాలరీ (సెలవు జీతము) తన ఫండు నుండి ఇవ్వవలసియుండును. అట్లు ఇవ్వవలసిన సెలవు పరిమితి సెలవు జీతము మున్నగు విశేషములు సర్వీసు బుక్కులో వ్రాయవలెను.

ట్రాన్స్ఫర్ అయిన కాలమునాటికి అమలులోనున్న రూల్సు ననుసరించి ఒక ఉద్యోగి కివ్వవలసిన 'గ్రాచ్యుయిటీ' మున్నగునవి తీర్మానించవలెను.

7. బ్లాక్ డెవలప్మెంట్ ఆఫీసర్లు, జిల్లా పరిషత్తు సెక్రటరీలు తమక్రింద పనిచేయుచున్న ఏ ఉద్యోగికైన ట్రాన్స్ఫర్ ఆర్డర్లు వచ్చినచో సాధ్యమైనంత త్వరగా ఆ ఆర్డర్లు అమలు పరచవలెను. ట్రాన్స్ఫర్ ఆర్డర్లు వచ్చిన తర్వాత ట్రాన్స్ఫర్ అయిన ప్రభుత్వో ద్యోగికి ఏ విధమైన సెలవు ఇవ్వరాదు.

ఓం

నవభారతి గురుకులోన్నత వసతి విద్యాలయం

రాజమహేంద్రవరం

ఫోను నంబరు :- 232. స్థాపితం :- 1940

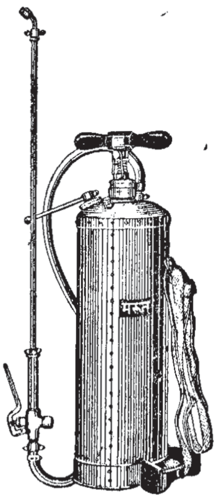
నవభారతి గురుకులమునకు 17 ఎకరముల స్వంతస్థలము సేకరించబడినది. పాఠశాలభవనము, విజ్ఞానకళామందిరము, వసతిభవనము, పాకశాల, భోజనశాల, లైబ్రరీ, లేబొరెటరీ, 7 ఎకరాల ఆటస్థలము మున్నగునవన్నియు గురుకులావరణలోనే కలవు.

నవభారతి గురుకులోన్నత పాఠశాలను జేర్చబడి రమణీయ వసతి భవనము రెండులక్షల వ్యయముతో అత్యాధునిక వసతి సదుపాయములతో విద్యార్థుల కనువుగ నిర్మింపబడి "వినయ నిలయం" పేరుతో నొప్పారుచున్నది. వసతి విద్యార్థుల పర్యవేక్షణ నిమిత్తము అనుభవము గలిగిన గృహోపాధ్యాయులుండి వసతి విద్యార్థులనుగురించి నిరంతరము శ్రద్ధ వహింతురు. ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులు కలసి మెలసి సోదరభావముతో ఉపాధ్యాయుల సహకారము, సహాయము, సలహాలు పొందుటకు విరివిగా నవకాశములు గలవు. ఇదియే గురుకులమున గల ప్రత్యేకత.

గురుకులావరణలోనే 1 వ తరగతి నుండి 5 వ తరగతి వరకు భగవాను శ్రీ సత్యసాయి బాలబాలికల కాన్వెంటు స్థాపింపబడి ఇంగ్లీషు, తెలుగు భాషల మీడియముతో చక్కని క్రమశిక్షణతో అనుభవజ్ఞులైన ఉపాధ్యాయ వర్గముతో 6, 12 సం॥ల మధ్యగల బాలబాలికలకు మంచి శిక్షణ గరపబడుచున్నది. సంగీతము — నృత్యములు వలయువారికి నేర్పింపబడును.

గురుకుల వసతిభవనము, శ్రీ సత్యసాయి బాలబాలికల కాన్వెంటుల ప్రోస్పెక్టసులు విడివిడిగా వలయువారు ఈక్రింది చిరునామాకు దయతో వ్రాసినచో పంపబడును.

కరస్పాండెంటు
నవభారతి గురుకులం
ఆలకటు గార్డెన్సు రాజమండ్రి - 2

శ్రీరామా కార్పొరేషన్

కోటగుమ్మం – రాజమండ్రి

(ఫోన్ నెం. 9)

బ్రాంచి: ఏలూరు రోడ్డు – విజయవాడ – 2

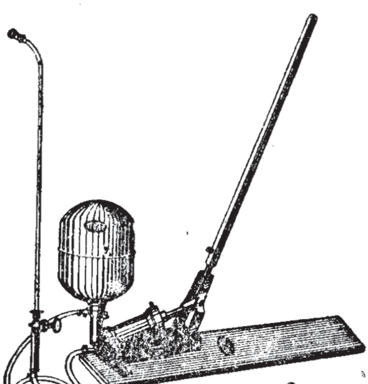
(ఫోన్ నెం. 598)

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏజంట్లు:

అమెరికన్ స్ప్రింగ్ అండ్ ప్రెస్సింగ్ వర్క్సు,

ప్రయివేట్ లిమిటెడ్, బొంబాయి – 64.

గత నాలుగేండ్లలలో 50,000 కు పైగా వ్యవసాయపు పరికరములు (స్ప్రేయర్లు, డష్టర్లు మొ॥ నవి) ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అమ్మియున్నాము.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కల అన్ని పంచాయితీలకు, సమితిబ్లాకులకు అవసరమగు వ్యవసాయపు పరికరములు, సప్లైచేయుటకు – 5 సంవత్సరముల నుండి వరుసగా గవర్నమెంటు రేటు కాంట్రాక్టు పొందియున్నాము.

మరియు

'శాండోజ్' (ఇండియా) లిమిటెడ్, బొంబాయివారి పొగాకు, వరి, చెఱకు మొ॥గు అన్ని పంటల తెగుళ్ళమందులకు ఏజంట్లు.

1. 'ఎకటిన్' – తరచువమ్ము (పొగాకుపంటకు 'పేనుబంక' జబ్బుకు సాటిలేని మందు) 2. డి. డి. టి – 3. 'బ్లూకాపర్' 4. B. C. H 5. టిలెక్స్ 6. థయోవిట్ – (బూడిద తెగులుకు) మొ॥నవి.